

ÇFARË I MËSOI AI ﷺ NJERËZIMT?

Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

Osman Nuri TOPBASH

TITULLI ORIGINAL
O 卐 BEŞERİYETE NE ÖĞRETTİ,
NASIL ÖĞRETTİ VE NE HÂSIL ETTİ?

PËRKTHEU
Fatmir Sulaj

REDAKTOI
Albert Halili

FAQSJA
Bledar Xama

BOTIMI I
Prill 2021, Shkodër

PROGRESI BOTIME
Sheshi “2 Prilli”, Rr: Studenti
Shkodër, Shqipëri
Mob: +355 67 340 6182

ÇFARË I MËSOI AI ﷺ NJERËZIMIT?

Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

Osman Nuri TOPBASH

PREZANTIM

SHEMBULLI I VETËM I MËSIMIT TË VËRTETË

Falënderimet e pafundme qofshin për Allahun (xh.xh.).

Ndërsa salavatet dhe selamet e pafundme qofshin për të Dërguarin e Allahut ﷺ...

Ne duhet të jetojmë brenda këtyre dy parimeve, në mënyrë që të arrijmë fitimin (e botës së) përhershme. Ky besim, kjo edukatë dhe ky ibadet janë (të rëndësishëm) për të fituar mëshirën e përhershme.

Të nderuar lexues,

Siç dihet, Allahu i Lartësuar në këtë botë të përkohshme i jep njerëzimit sprovë brenda sprovës.

Çdo njeri përgjatë gjithë jetës gjendet në sprovë për sa i përket besimit të tij. Ai është në sprovë për sa u përket veprave të mira,

marrëdhëniet me të tjerët dhe çdo lloj detyre adhurimi ndaj Zotit (xh. xh.). Është në sprovë për sa i përket moralit të lartë dhe edukatës. Është në sprovë për sa u përket amaneteve hyjnore që nuk i mbartin dot qiejt, toka dhe malet.

Ai është në sprovë për sa i përket përpjekjes natë e ditë. Është në sprovë për sa i përket vëllazërisë dhe virtyteve. Është në sprovë për sa u përket sakrificave dhe gjërave prej të cilave heq dorë. Është në sprovë për sa i përket edhe edukimit dhe pjekjes së vetes, edhe për sa i përket edukimit të të tjerëve.

Është në sprovë për sa i përket el-Emru bi'l-ma'ruf-it (urdhërimit për të mirë).

Karakteri, veprimet dhe qëndrimet që kanë shfaqur, zgjedhur, perceptuar dhe realizuar të gjithë për shkak të këtyre sprovave që nga Hazreti Ademi, janë të ndryshme. Natyrisht se edhe përfundimet janë të ndryshme.

Bazuar në këto që thamë më sipër;

Të gjithë u bëjnë analizë pas analize sprovave të llojllojshme që kanë në jetë dhe nxjerrin filozofi pas filozofie kundrejt shumë sprovave të lehta e të rënda. Të gjithë gjoja nxjerrin formula të ndryshme veçanërisht kundrejt sprovave që në brendësi janë një përzierje fatkeqësish. Po ashtu edhe veprat që janë shkruar dhe rrymat që janë formuar me këtë qëllim, nuk kanë fund!

Por sa mësimdhënës është fakti që;

Dikush ka shpikur komunizmin në dallgët e një filozofie krejt të zbrazët, dikush ka shpikur kapitalizmin si një sistem shfrytëzues duke thënë: “Lëreni ta bëjë, lëreni të kalojë!”, ndërsa dikush tjetër ka nxjerrë në pah socializmin duke u përpëlitur ndërmjet këtyre, por të gjitha këto nuk ishin gjë tjetër përveçse zvarritje e njerëzimit nga një fatkeqësi në një fatkeqësi tjetër. Në këtë mënyrë, gjithmonë një grup e ka shfrytëzuar një grup tjetër. Siç dihet, në komunizëm partia është në pushtet, kurse populli shtypet. Në kapitalizëm trustët dhe kartelët gjenden në pushtet. Ndërsa socializmi është një rrëmujë e ndërlikuar.

Për sa u përket fjalëve, të gjithë premtojnë gjëra të mahnitshme, por në realitet njerëzimit nuk i sjellin gjë tjetër përveçse skamje dhe fatkeqësi. Këto e zvarrisin njerëzimin drejt agresivitetit, e shkulin mëshirën nga zemrat, mbjellin farërat e tiranisë e barbarizmit dhe në këtë mënyrë bëhen shkak jo për shpëtimin e kësaj bote, por për shkatërrimin e saj. Sot në Siri, Palestinë, Mianmar dhe në zonën ku banojnë ujgurët (në Kinë) po e shohim se çfarë situatash të trishtueshme dhe shkatërrimesh çnjerëzore po bëjnë këto padrejtësi. Zullumet e tmerrshme të bombave dhe armëve të shkatërrimit në masë që gjenden në duart e tiranëve, po i shikojmë çdo ditë me keqardhje të madhe.

Po ashtu mësimdhënës është edhe fakti që;

Shumë mendimtarë të mëdhenj që janë shfaqur veçanërisht në perëndim, edhe pse kanë dhënë shumë parime të praruara, shprehje të ndritura dhe logjikë joshëse, prapë se prapë edhe vetes nuk i kanë bërë dobi me këto. Dikush ka bërë vetëvrasje, dikush është çmendur, dikush e ka shkatërruar veten dhe familjen, dikush ka rënë në çmendinë, dikush ka vdekur në dallgët e jetës dhe dikush tjetër është mbytur në llucën e dëshirave vetjake. Librat e tyre me viruse që qëndrojnë stok nëpër rafte, gjithmonë mbetën si imagjinata të papjekura dhe asnjëherë nuk i dhanë jetës një prehje dhe shërim të vërtetë.

Domethënë;

Edhe fjalët boshe të praruara të tyre, edhe mendimet e zbukuruara e të stolisura me ngjyra të llojlojshme, edhe zgjidhjet që i nxorën në pah, nuk patën asnjë dobi tjetër përveçse ua kthyen në burg edhe këtë botë, edhe botën e përtejme.

Këtë të vërtetë;

Edhe nëse e fsheh pas vitrinave mashtruese që në shikim të parë e tërheqin vëmendjen, pas mediave të pikturuara dhe pas reklamave pompoze të tyre, pasojat që janë përjetuar në urën që zgjatet nga e kaluara në të ardhmen, i ka bërë ashiqare historia e të djeshmes dhe të sotmes. Për këtë arsye, nëse i shohim problemet shkatërruese dhe pasojat e rënda që kanë shkaktuar mendimet, filozofitë dhe gjërat që janë lancuar si rrugëzgjidhje në vend që të shohim fillimet e ilumi-

nuara dhe reklamat e tyre, do të ishin të mjaftueshme për ta parë të vërtetën reale.

Historia e njerëzimit përsëri shënon se;

Të gjitha mendimet dhe filozofitë që kanë nxjerrë në pah shumë njerëz me pretendimin për t'i lumturuar me të vërtetë njerëzit, herët apo vonë kanë falimentuar dhe dështuar. Mbi të gjitha, këto kanë qenë shkaku i tragjediave. Kurdo që është shfaqur ndonjë filozofi e pabazë në formën e një rrugëzgjidhjeje të re apo shpëtimi të ri, pikërisht atë kohë njerëzimi është rrokullisur nga humbja në humbje. Asnjë filozofi e shpikur nga njeriu në lidhje me këtë çështje me të vërtetë që s'ka arritur dot të jetë e suksesshme.

Suksesi i vetëm në lidhje me këtë çështje duke filluar që nga njeriu i parë, domethënë, suksesi i vërtetë i lumturisë së njerëzimit për të dyja botët është arritur vetëm nën dritën e shpalljes hyjnore.

Pra, (është arritur) vetëm nën dritën e shpalljes hyjnore dhe me zemrat e bekuara të të Dërguarve të Zotit.

Sepse;

Vetëm ata e arritën prehjen dhe lumturinë e vërtetë edhe në mes të vështirësive më të mëdha. Këto i arritën edhe ata që qëndruan në rreshtin e atyre. I arritën edhe të sinqertët, edhe dëshmorët, edhe të devotshmit.

Për këtë arsye;

Personalitetet më të suksesshme të kësaj bote dhe jetës provizore në prapen e përhershshmërisë, ishin vetëm ata dhe njerëzit e tjerë si ata:

- Të devotshmit,
- Dëshmorët,
- Të sinqertët,
- Pejgamberët...

Në pikën kulmore të të gjithë këtyre gjendet i Dërguari i Allahut, Muhamed Mustafai (s.a.s.)...

Personaliteti më i suksesshëm në edukimin e njerëzimit padyshim që ishte Ai (s.a.s.)...

Poseduesi i një suksesi të pashoq që i transformoi në monumente edhe karakteret që dukeshin si më të vështirat apo të pamundura për t'u edukuar, përsëri ishte Ai (s.a.s.)...

Drita e udhëzimit të një suksesi të pashoq si shpëtimi nga kthetrat e ligësive të njerëzimit që nuk kishte aspak dritë shprese, përsëri është Ai (s.a.s.)...

Po ashtu;

Suksesi i një mëshire që i shndërroi moralet më të këqija se shkretëtira në natyrë më të bukur se kopshti me trëndafila, përsëri është Ai (s.a.s.)...

Për këtë arsye;

Rrugëzgjidhja e vetme për njerëzimin që po mbytet në zullume përgjatë kësaj kohe të fundit, përsëri është vetëm Ai (s.a.s.)...

Siç ka thënë poeti:

“Rruga është e atij, ekzistenca është e atij, ndërsa të tjerat janë gjëra pa vlera!”

Sigurisht se e nesërmja do të jetë;

Jo e atyre që zhyten në angari të cilat e kanë fundin të mbushur plot me pendim, por e atyre që rendin pas ftesës së Pejgamberit (s.a.s.), e cila është e mbushur plot me “elhamdulil-lah”.

Hidhini një sy historisë:

Të gjithë të mëdhenjtë dhe shtet e mëdha të kësaj bote që i kanë premtuar paqe njerëzimit, krahas të gjitha mundësive dhe madhësive të tyre, nëse mund ta shprehim kështu, gjithmonë dolën bluf dhe dështuan nga aspekti i paqes dhe përshpirtshmërisë. Njerëzimin gjithmonë e kanë zvarritur drejt masakrave dhe skamjeve. Poeti ynë kombëtar, Mehmet Akif Ersoji, i cili i shihte qartë këto gjendje të atyre, thotë:

“Shikojeni krijesën e ulët që quhet civilizim:

Pështyjeni këtë shekulli në ndërgjegjen me maskë!”

Sepse prej filozofive dhe rrymave zullumqare që i shpikën shpirtat e ulët larg shpalljes së vërtetë, gjithmonë dolën poshtërsi të tjera sado që i quajnë civilizim. Kështu që e shkatërruan njerëzimin. Domethënë;

Të gjitha mendimet dhe rrymat që flasin për paqen e vërtetë të njerëzimit, gjithmonë falimentuan. Të gjitha më së fundi u zhytën në lumin e dështimit.

Në lidhje me këtë çështje;

Vetëm Hazreti Muhamed Mustafai (s.a.s.), u bë shpëtimtari i vërtetë i njerëzimit.

Ai (s.a.s.), në fillim ishte i vetëm. Pastaj edhe pse kishte me vete një grusht njerëzish, gjendej në një skamje të madhe. Por krahas të gjitha këtyre, arriti një sukses të pashoq. Ai arriti sukses në lidhje me çdo çështje që i përkiste njeriut dhe në çdo aspekt. Gjithë botës i dha mëshirë. Ai (s.a.s.), arriti suksesin e pashoq dhe më të lartë në udhëzim, në dhembshuri, në mëshirë, në drejtësi, në trimëri, në perceptim, në heroizëm, në adhurim, në sakrificë, në ndihmë, në moral dhe në çdo çështje tjetër. Kur e shihnin me sadopak ndërgjegje edhe armiqtë më të tërbuar, vetëm se mahniteshin prej tij. Edhe ata që nuk besonin, thanë të vërtetën në lidhje me atë.

Mirë por;

Ku varej ky sukses i pashoq i tij? Vallë çfarë kishte në të fshehtë dhe urtësinë që gjendeshin në këtë sukses të pashoq të tij?

Përgjigja;

Është e fshehtë dhe ashiqare në faktin se çfarë u mësoi të tjerëve ai (s.a.s.), si ua mësoi dhe çfarë nxori në pah.

Andaj le ta shohim me perceptim dhe largpamësi:

ÇFARË I MËSOI AI (S.A.S.), NJERËZIMIT?

Ai (s.a.s.), së pari i mësoi shehadetin.

Në lidhje me këtë;

Ai (s.a.s.), i mësoi besimin e vërtetë, “marifetull-llahun / njohjen e Allahut” dhe “muhabbetull-llahun / dashurinë ndaj Allahut”. I mësoi të thyente idhujt e nefsit që kishte në zemër.

Ai (s.a.s.), me insistim na mësoi Krijuesin e vetëm ne njerëzve që jemi të krijuar.

Ai (s.a.s.), zemrave që ishin armike me njëra-tjetrën u mësoi të bëheshin miq dhe vëllezër besimtarë të lidhur fort ndaj njëri-tjetrit për hir të Allahut (xh.xh.).

Po ashtu;

Ai (s.a.s.), atyre që kishin nevojë për rrësk u mësoi Atë që i jepte rrëskun gjithë botës.

Ai (s.a.s.), na mësoi neve të dobëtëve të Plotfuqishmin absolut.

Ai (s.a.s.), për sa i përket ibadetit dhe adhurimit i mësoi njerëzimit të Adhuruarin e Vërtetë.

Po ashtu;

Ai (s.a.s.), të gjithë nevojtarëve dhe të varfërve u mësoi poseduesin e mirësive të pafundme.

Ai (s.a.s.), u mësoi drejtësinë e vërtetë edhe të dhunuarve, edhe zullumqarëve.

Ai (s.a.s.), u mësoi moralin më të lartë dhe edukatën më të mrekullueshme individëve dhe shoqërive që e kishin humbur nderin.

Po ashtu;

Ai (s.a.s.), atyre që kishin devijuar në rrugë të gabuara u mësoi rrugën më të drejtë / siratu’l-mustekim.

Ai (s.a.s.), u mësoi atyre që ishin kapluar nga mburrja dhe mendjemadhësia se kush ishte poseduesi i vërtetë i madhështisë dhe krenarisë.

Ai (s.a.s.), u mësoi njerëzve të shkujdesur që ishin zhytur në agresivi-

tetin e kësaj bote të përkohshme, Dënuesin e Ashpër dhe Ndëshkuesin e Rreptë.

Po ashtu;

Ai (s.a.s.), u mësoi të gjithë mëkatarëve Allahun i Cili është Mëshirues, Mëshirëbërës.

Ai (s.a.s.), u mësoi të gjithë gjynahqarëve Zotin i Cili është pranuesi i pendimit.

Ai (s.a.s.), u mësoi atyre që ishin të etur për besim e që gjendeshin të mjeruar në shkretëtirën e injorancës, mëshirën hyjnore që mund ta pinin derisa ta shuanin atë etje.

Po ashtu;

Ai (s.a.s.), u mësoi të gjithë popujve dhe umeteve tevhidin (njësimin e Zotit) dhe shpëtimin e përhershëm.

Ai (s.a.s.), u mësoi të dëshpëruarve dhe të trishtuarve përgëzimet sublime.

Ai (s.a.s.), u mësoi çlirimet e qarta që u sillnin diellin zemrave edhe vendeve që ishin kthyer në burgje.

Përfundimisht;

Ai (s.a.s.), të gjithë njerëzimit i mësoi vdekjen dhe jetën pas saj.

Ai (s.a.s.), të gjithë udhëtarëve që vinin nga pafillimësia dhe shkonin drejt përhershmërisë, u mësoi kiametin, mejdanin e mahsherit dhe llogarinë që i prisnin.

Ai (s.a.s.), u mësoi dy stacionet e fundit që janë caktuar për të gjithë njerëzimin, domethënë xhenetin dhe xhehenemin.

Këto ua mësoi në atë mënyrë saqë;

Mësuan edhe injorantët më të mëdhenj. Mësuan edhe të shkujdesurit më të mëdhenj. Mësuan edhe ata që nuk kishin aspak dëshirë duke përvetësuar dashurinë.

Atëherë;

Duhet të meditojmë me një shikim që merr mësim:

SI I MËSOI AI (S.A.S.), TË TJERËT?

Ai (s.a.s.), para së gjithash u mësoi të tjerëve ato që dinte.

Në çdo çështje;

I mësoi duke qenë një usvei hasene i mrekullueshëm, domethënë një personalitet shembullor i shkëlqyer dhe i pashoq.

Në çdo situatë;

I mësoi të tjerët duke i edukuar dhe pjekur ndërkohë që vetë e praktikonte çdo gjë në mënyrën më të bukur.

Absolutisht;

I mësoi të tjerët duke i bërë të perceptonin, të përvetësonin dhe të donin.

Në këtë mënyrë;

Edhe gjërat më të vështira ua mësoi duke i shndërruar në një dashuri që kishte shijen e ëmbëlsirës.

Veçanërisht;

Ua mësoi duke shfaqur virtyte të pafundme dhe madhështore. Edhe çështjet më të vështira për t'i mësuar, patjetër ua mësoi me të fshehtat dhe urtësitë e tyre deri në detaje.

Ai i edukoi njerëzit duke e flijuar veten deri në atë masë sa që dikush që e shihte nga jashtë, thoshte: “Mos vallë është një i çmendur ky?”

I edukoi njerëzit duke mos pushuar qoftë edhe një çast dhe duke e flijuar çdo moment për këtë detyrë hyjnore. I edukoi njerëzit pa u lodhur, pa u bezdisur, pa i lënduar, pa u prekur, pa u zemëruar dhe pa hequr dorë aspak. I edukoi duke ndjerë prehje nga udhëzimi i tyre.

I edukoi jo më një pasion ditor, por me një frymë të përjetshme.

I edukoi me një dashuri jo të përkohshme, por të përhershme.

I edukoi jo një herë, por me mijëra herë.

Edukoi jo vetëm personin që zgjidhte, por çdo person me të cilin bisedonte. Udhëzimin ua mësoi edhe atyre që ishin në armiqësi me të.

Gjithashtu;

I mësoi edhe ata që nuk kuptonin aspak dhe ata që shfaqnin inat të jashtëzakonshëm për të mos kuptuar. Madje i mësoi me një fuqi të mbinatyrshme. I mësoi me një durim që zgjaste jo dy-tri ditë, por për vite të tëra dhe me një qëndrueshmëri që ta përvëlonte shpirtin deri në frymën e fundit.

Mbi të gjitha;

I edukoi me një entuziazëm që nuk pakësohej, por përkundrazi që shtoej vazhdimisht edhe kundrejt zhgënjimeve më të mëdha.

Gjithmonë;

I edukoi me dashuri, kënaqësi dhe një entuziazëm që nuk mbaronte asnjëherë.

Përfundimisht;

Ai (s.a.s.), i mësoi jo me telekomandë, por duke i përjetuar vetë dhe duke rendur për t'i zbatuar para të gjithëve.

I edukoi me besim, Kuran dhe Allah.

I edukoi në atë mënyrë saqë;

Korri rezultate të jashtëzakonshme. Korri fryte të pamundshme. E eliminoi periudhën e vështirë të injorancës prej të cilës ishte vështirë të dilej dhe themeloi civilizimin madhështor të Epokës së Lumturisë me sahabët që i edukoi si yje.

Njerëzimi arriti paqen. Kafshët arritën paqen. Bimët arritën paqen. Edhe shkretëtirat e shndërruara në liqene gjaku, arritën paqen.

Për këtë arsye;

Diellin e dy botëve duhet ta kuptojmë (shikojmë) duke i bërë zemrës dy sy të lidhur me të:

ÇFARË NXORI AI (S.A.S.) NË PAH ?

Një fatmirësi të madhe:

Ai (s.a.s.), mori frytet e çdo gjëje që ua mësoi të tjerëve.

Rezultat i mrekullueshëm:

Nxori në pah personalitetin Islam që dëshironte Allahu edhe pse gjendej në një vend me mundësi shumë të kufizuara. Arriti të gjitha rezultatet e mrekullueshme dhe korri të gjitha sukseset e mëdha për të cilat dha përgëzime edhe pse gjendej në një vend me mundësi shumë të kufizuara.

Shembulli i vetëm i edukimit të vërtetë:

Në fillim ishte vetëm një zemër, pastaj fitoi me mijëra, me qindra mijëra dhe me miliona zemra që i mbryjtën me prehje dhe lumturi të dyja botët dhe që arritën shpëtimin e përhershëm.

Përgjatë kohës 23 vjeçare si Pejgamber, pra 13 vjet në Mekë dhe 10 vjet në Medine, krahas përpjekjes për besimin, tevhidin dhe akiden, qëndrueshmëria dhe rezistenca e tij për t'ia predikuar Islamit të gjithë botës dhe për t'i eliminuar të gjithë llojet e armiqve me të cilët përballlej në këtë rrugë, rezultuan në fitore shembullore deri në kiamet. Ai përhapi një kulturë të pashoqe të Kuranit Fisnik.

Në Bedr me një fuqi të pakët si mirësi e Allahut eliminoi një fuqi të madhe armike. Ai përgjatë luftës më shumë se të vriste, shfaqti heroizma të virtytit dhe mëshirës për t'i gjallëruar zemrat. Kur po kthehej në Medine me robërit që kishte zënë, e kuptoi lodhjen dhe dobësinë e tyre. Menjëherë zbriti nga deveja dhe hipi në të robërit. Kjo ishte një mëshirë dhe humanizëm që bota deri atë kohë nuk e kishte parë, madje nuk e kishte imagjinuar dot.

Po ashtu;

U shfaqën shumë heroizma në Uhud, Hendek, Hajber, Hunejn dhe Tebuk që u tregojnë rrugën të gjitha periudhave dhe brezave besimtare. Flamujt e udhëzimit dhe çlirimit u valëvitën nga kontinenti në kontinent. Shumë vende dhe zemra që përpëliteshin, u bënë myslimane me dashuri dhe u gjallëruan duke marrë frymë me tevhidin. Kostandinopoli (qyteti i Kostandinit) u bë Stamboll (qyteti i Islamit).

Sepse;

Edukimi i tij (s.a.s.), edukoi personalitete monumentale të tilla saqë njerëzimi u zbukurua me ta, arriti paqen dhe përjetoi civilizimin e virtyteve.

Ata u bënë;

Hazreti Ebu Bekri, Hazreti Omeri, Hazreti Osmani, Hazreti Aliu, Hazreti Halidi, Hazreti Muadhi dhe Hazreti Ubejde.

Ata u bënë;

Hazreti Mevlana, Hazreti Junusi, Hazreti Akshemseddini dhe Hazreti Fatihu.

Ata u bënë;

Hazreti Nakshibendi dhe Hazreti Hydaji.

Ata u bënë;

Breza fisnikë dhe të mrekullueshëm që emrat e tyre nuk mbarojnë duke i numëruar, që e mbushën të gjithë botën me drejtësi, mëshirë, udhëzim e hijeshi dhe që lanë pas tyre kube të ndritura.

Përfundimisht;

Ai (s.a.s.), me një besim të vërtetë dhe hak, e shpëtoi njerëzimin nga humnera e tragjedisë dhe i premtoi atij një mëshirë të pafundme, mirësi të përjetshme dhe xhenetin e përhershëm.

Sa bukur;

Ai (s.a.s.), ata që vinin nga Allahu i mësoi të ktheheshin te Allahu (xh.xh.). I mësoi të fitonin kënaqësinë dhe pëlqimin e Tij. Domethënë e fitoi Atë. Në këtë mënyrë fitoi çdo gjë.

Lum për ata;

Që e kuptojnë këtë dhe i drejtohen Atij!

Të nderuar lexues!

Në këtë kohë të fundit në të cilën po jetojmë, në të gjithë botën, nga njëra anë fatkeqësitë materialo-shpirtërore të panumërta që e shkatërrojnë shpirtin, problemet e mëdha shumë të ngatërruara, agresivitetet dhe zullumet që nuk dinë të marrin fund në asnjë mënyrë dhe në anën tjetër klithmat e të dhunuarve dhe të të pafajshmëve që gjenden në çdo anë në mes të katër rrugëve, britma të heshtura që nuk i dëgjon çdo vesh dhe rënkimet e dobëta që pothuajse nuk dëgjohen aspak nën bombardimet që i shkatërrojnë veçanërisht vendet myslimane, gjithmonë na thonë me zë të lartë;

E vetmja rrugëzgjdhje dhe e vërtetë për të gjithë umetin e Muhamedit përsëri është:

Në atë që ai (s.a.s.), ua ka mësuar njerëzve, në atë se si ua ka mësuar dhe në atë se çfarë nxori në pah.

Ja pra, vepra që gjendet në duart tuaja;

Është një libër i jashtëzakonshëm dhe shumë i vlefshëm që flet rreth kësaj çështjeje.

Kjo është një vepër nga pena e zemrës së Hoxhës sonë, Osman Nuri Topbashit, autorit shumë të shtrenjtë të Revistës sonë Jyzakë, e cila është një përpjekje mjaft e ndjeshme besimi, që u drejtohet zemrave tona dhe zemrave të të gjithë lexuesve tanë.

ÇFARË I MËSOI AI (S.A.S.) NJERËZIMIT?

Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

Ky është një katalog i veçantë që i shtjellon në mënyrë të detajuar të vërtetat dhe urtësitë e suksesit të Resulullahut (s.a.s.), në të dyja botët, duke qenë i vetëdijshëm dhe përgjegjës se jemi umeti i tij.

Ky është një thesar i marrjes së vetes në llogari, i meditimit dhe

urtësisë që patjetër duhet të lexohet dhe të gjendet edhe në bibliotekat tona, edhe në çdo fazë të jetës sonë, në mënyrë që të arrijmë lumturinë e përhershme.

Së fundi themi:

Allahu i Lartësuar dëshiron që të mendosh para se të vdesësh,

Shiko se çfarë ke bërë, si e ke bërë dhe çfarë ke nxjerrë në pah!
(Sejri)

Padyshim;

Nëse këtë vetëllogaritje e bëjmë sigurisht që duke parë jetën dhe mënyrën e jetesës shembullorë të Pejgamberit tonë të Nderuar (s.a.s.), domethënë duke parë historinë e jetës së të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), e cila ishte esenca e Islamit dhe vetë Islami, atëherë ajo do t'i shpie zemrat te një fitim vërtetë i përhershëm.

Në fakt;

A nuk është ky fitim qëllimi i gjithë jetës?

Të fitojmë ringjalljen pasi të vdesim dhe të fitojmë mëshirën dhe xhenetin e përhershëm pasi të ringjallemi. Të fitojmë pozitën për të qenë vëllezër dhe fqinjë me Hazreti Pejgamberin. Veçanërisht të fitojmë mundësinë për të parë Allahun (xh.xh.).

Të mos humbim.

Atëherë;

Bismil-lah / me emrin e Allahut për të lexuar dhe për të jetuar me dashuri duke e perceptuar këtë të vërtetë të Resulullahu (s.a.s.), i cili është shembulli i vetëm i suksesit të pafund!

Allahu i Madhëruar;

Na bëftë prej fatlumëve të vërtetë dhe vëllezërve të tij (s.a.s.), të kohës së fundit, të cilët i perceptojnë të gjitha ato që na i ka mësuar ai në formën e ilme'l-jakint (dijes së sigurt), ajne'l-jakinit (dijes së saktë) dhe hakka'l-jakin (dijes së vërtetë), të cilët i zbatojnë ato pikërisht si Hz. Pejgamberi dhe i bëjnë edhe të tjerët t'i perceptojnë me dashuri,

të cilët posedojnë moral të lartë, që i zbatojnë dispozitat në mënyrë absolute brenda edukatës, metodës e mënyrës hyjnore që e ka praktikuar edhe Pejgamberi (a.s.) dhe të cilët përpiqen për të nxjerrë në pah ato që ka nxjerr në pah ai (s.a.s.)! Të gjithëve na bëftë prej atyre që do të arrijmë suksese të mëdha në të dyja botët dhe që i meritojmë sihariqet, shpërblimet dhe xhenetet e përhershme nën udhërrëfimin e Sulltanit të Pejgamberëve, Muhamed Mustafasë (s.a.s.)!

Amin!

Lum për ata që shpërngulen në ahiret me fytyrë të bardhë duke i fituar këto mirësi e shpërblime të tilla!..

Muhamed Ali Eshmeli

27 Dhjetor 2018 / 20 Rebiulahir 1440

Sanxhaktepe / Stamboll

PARATHËNIE

ÇFARË I MËSOI AI ﷺ NJERËZIMIT? SI IA MËSOI DHE ÇFARË NXORI NË PAH?

Falënderimet dhe lavdërimet e pafundme qofshin për Allahun e Lartësuar.

Sepse na ka urdhëruar ta mësojmë Kuranin mbi mirësitë e panumërta që na i ka dhënë. Na bëri falas umet dhe nxënës të të Nderuarit tonë, Muhamed Mustafasë (s.a.s.), i cili është mësuesi më i madh dhe udhërrëfyesi më i veçantë i njerëzimit.

Salavatet dhe selamet e pafundme qofshin për Krenarinë e Gjithësisë, Pejgamberin (s.a.s.), sepse ai;

Na mësoi rregullat e vlefshme që na japin jetë në të dyja botët.

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), ishte një mësues aq i veçantë saqë;

Shoqëria e Epokës së Lumturisë që e edukoi ai (s.a.s.), është pothuajse një mrekulli e vërtetuar dhe e pamohueshme historikisht...

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), ishte një udhërrëfyes aq i butë saqë;

Zoti ynë (xh.xh.), emrat e Tij Rrauf dhe Rrahim që gjenden ndërmjet Esmau'l-Husna, i ka përdorur vetëm për atë (s.a.s.), ndërmjet të gjithë pejgamberëve të tjerë. Qarja, qeshja, mërziqja, gëzimi, lutja dhe përgjërimi i të Dashurit tonë, gjithmonë ishin për ne. Madje ai mendoi për ne edhe në një moment të veçantë si miraxhi dhe u përpëliti për ne...

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), ishte një mësues aq i shkëlqyer, aq madhështor dhe aq i pashoq saqë;

Nuk ka marrë mësim dhe edukim nga askush përveç Zotit të botëve. Atë e edukoi Zoti i tij. Sa bukur që e edukoi!

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), ishte një udhërrëfyes aq i aftë dhe aq i vlefshëm te Zoti saqë;

Dashuria ndaj tij është kusht i besimit...

Aprovimi i tij është shtylla e shehadetit...

Bindja ndaj tij është e barabartë me bindjen ndaj Zotit të Lartësuar...

Pasimi i tij është i domosdoshëm për dashurinë ndaj Allahut...

Dërgimi i selameve dhe salavateve për të është kusht i besnikërisë dhe falënderimit...

Marrja e mësimin që na ka dhënë ai është çelësi i shpëtimit nga xhehenemi dhe i fitimit të xhenetit...

Për këtë arsye;

Është e domosdoshme që ta perceptojmë në formën më efikase se çfarë na ka mësuar neve, umetit dhe njerëzimit Pejgamberi ynë i Nderuar...

Metoda e mësimit të tij ishte nga zemra në zemër, me anë të gjendjes dhe praktikës. Prandaj mësimi i parë është që:

“Të bëhemi nxënës të tij.”

Të bëhemi nxënës të tij me;

Gjendjen plot entuziazëm dhe frikërespekt që kishin sahabët kundrejt tij. Ata qëndronin të përkushtuar para tij sikur në kokat e tyre të kishte ndonjë zog i cili mund të ikte nëse lëviznin...

Të bëhemi nxënës të tij me;

Një dashuri e cila do të na e bëjë të mundur ta flijojmë jetën qoftë edhe për një dëshirë të vetme të tij...

Të bëhemi nxënës të tij me një ndjenjë sakrifice dhe dorëzimi e cila, kur ai (s.a.s.), të thotë:

“Kush do ta dërgojë këtë letër?”, të na e bëjë të mundur të themi pa hezituar aspak: “Nëna, babai, jeta dhe pasuria ime të qofshin falë! E dërgoj unë, o i Dërguari i Allahut!”

Kështu është e domosdoshme që të arrijmë një pjekuri e cila do të na bëjë të gatshëm për t'i nxënë bazat që do të na i mësojë Pejgamberi dhe që na japin jetë.

Përmbledhja e rregullave të jetës që na ka mësuar ai është:

“Kurani, Besimi, Adhurimi dhe Personaliteti...”

Le t'i shpjegojmë këto me disa fjali:

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), na e ka mësuar Kuranin Fisnik i cili është mesazhi i Allahut të Lartësuar, me rregullat, dispozitat dhe moralin e tij.

13 vjet në Mekë u mësoi njerëzve besimin. U mësoi atyre moralin e besimit krahas talljeve, torturave, kërcënimeve, presioneve dhe çdo lloj vështirësie tjetër.

Po ashtu u mësoi që ibadetet t'i kryenin në një harmoni të plotë të zemrës me trupin.

U mësoi që asnjëherë të mos u ngjanin jomyslimanëve qoftë edhe në adhurim dhe që të qëndronin të fortë kundrejt qafirëve, domethënë u mësoi personalitetin Islam.

Në këtë mënyrë zemrat u përgatitën për dëlirësinë që do t'ua bënte ai. Atyre u mësoi që çdo cilësi negative, e keqe dhe e shëmtuar ta eliminonin me virtyte të cilat janë krejtësisht të kundërtat e tyre, domethënë u mësoi "Moralin e Lartë". Në këtë mënyrë Resulullahu (s.a.s.), ndërtoi "Civilizimin Islam" i cili është një civilizim i pashoq virtytësh.

Kështu;

Çdo civilizim ndërton tipin e njeriut të vet. Edhe personalitetin e njeriut të civilizimit Islam e nxori në pah Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), me dispozitat e Kuranit dhe Sunetit.

Njerëzit e shkujdesur në kohën tonë e ngatërrojnë civilizimin me teknikën, domethënë me prodhimin e armëve të shkatërrimit në masë. Ndërkohë civilizimi ndërtohet me moral dhe karakter.

Edhe në të kaluarën mbretërit tiranë si Faraoni, Nemrudi dhe Kisra arritën të posedonin fuqi të madhe materiale dhe teknike, por nuk u bënë dot të civilizuar dhe nuk themeluan dot civilizim. Ata u mbytën në zullumet e tyre dhe gjithmonë u kujtuan me mallkim.

Ndërsa civilizimi Islam përfaqëson civilizimin e vërtetë me tipin e njeriu me personalitet, me moral dhe të dobishëm për njerëzimin që edukoi.

Nga Medinetu'l-Munevvera e deri në Kufe, Sham, Bagdad, Konja, Stamboll, Semerkand dhe Kurtuba, ja ky civilizim u përhap. Ky civilizim i paraqiti dynjasë shfaqje të mrekullueshme me përvojën e perandorisë Abbasite, Maveraunnehirit, Andaluzisë, Selçuke dhe Osmane.

Ndërsa në shekujt e fundit ngaqë kemi qëndruar larg edukatës së të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe të qenët nxënës të tij, i kemi humbur

fitoret që i korrëm dhe vlerat që i patëm në të kaluarën tonë të ndritur. Për këtë arsye, duhet t'i kujtojmë përsëri vlerat që na i ka mësuar ai (s.a.s.), por që i kemi harruar për shkak të shkujdesjes sonë.

Zgjidhja e vetme qoftë për veten tonë, qoftë për fëmijët tanë kundrejt injorancës së periudhës sonë e cila gradualisht po bëhet edhe më egoiste, zullumqare, po e harron ahiretin dhe po na bën ta harrojmë ahiretin, është dalja për zot ndaj vlerave që na ka mësuar Resulullahu, alejhi's-selam. Në këtë mënyrë do të arrijmë "Prehjen Familjare" që na e ka mësuar i Dërguari i Allahut (s.a.s.).

Gjithashtu, nëse i vlerësojmë "Festat e Bajrameve dhe Ramazanin", të cilët vijnë si mysafirë në jetën tonë çdo vit, sipas rregullave jetëdhënëse që na i ka mësuar ai (s.a.s.), do të arrijmë festat e përhershme.

Mënyra për ta arritur këtë është që të mos mjaftohemi vetëm me aparencën e besimit dhe ibadeteve, por të posedojmë edhe "Husni Hulk: Moralin e Lartë".

Ndërsa mundësia për t'i mësuar dhe praktikuar rregullat e jetës që na i ka mësuar Pejgamberi ynë i Nderuar, ka lidhje vetëm me kështetësinë që na ka dhënë Zoti. Andaj duhet t'i lutemi dhe t'i përgjerojemi Allahut Teala për këtë mirësi që është më i madhja...

Siç na ka mësuar i Nderuari ynë (s.a.s.);

"Lutja është esenca e ibadetit..." (Tirmidhi, Deavat, 1.)

Për këtë arsye duhet t'i mësojmë "Lutjet e Pejgamberit" dhe përgjërimet që ia bënte Zotit natë e ditë. Gjithashtu duhet të mësojmë edhe "Rregullat e Lutjes" që bënte ai (s.a.s.).

Edhe një faktor i rëndësishëm aq sa ata që na ka mësuar Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), është edhe çështja se "si na i ka mësuar".

Metoda e mësimi dhe edukimit profetik, domethënë edhe "mënyra dhe metoda që të mahnitin", është një e vërtetë që duhet ta mësojmë patjetër, në mënyrë që të arrijmë ta kuptojmë botën shpirtërore të njerëzve, fëmijëve dhe nxënësve tanë... Rrugëzgjidhja për këtë është "dashuria"...

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), i cili ishte “Udhërrëfyes për Dashurinë Hyjnore”, ishte “një Edukues që duhej nga të tjerët”. Transformimi i mrekullueshëm i tij ishte i mundur dhe realizohej nëpërmjet elektricitetit ndërmjet atij që do dhe atij që duhet.

Çfarë na mësoi, si na e mësoi dhe së fundi, çfarë nxori në pah...

Përgjatë historisë ka pasur grumbuj mendimesh që janë dhënë në lidhje me edukimin, njeriun ideal dhe shoqërinë, por ja që kanë mbetur në gjendjen e një teorie dhe në rreshtat e librave me kopertina të errëta. Asnjë individ apo asnjë shoqëri nuk mund të tregohet se ka arritur lumturinë me to.

Ndërsa rezultati i edukimit të Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.), ishte i mrekullueshëm dhe i përsosur. Pika kulmore që arriti ai ishte aq e pashoqe saqë diçka e tillë u pohua edhe nga jomyslimanët e ndërgjegjshëm. Që nga fundi i oqeanit e deri në majën e Himalajave, thënë me një shprehje tjetër, një rezultat që i magjepste sytë, që i kënaqte zemrat dhe që të shpinte nga “Lumi i gjakut të Civilizimi i Virtyteve”...

Shembulli më konkret i këtij rezultati ishin sahabët e nderuar:

Sahabët e nderuar ishin “individë që kishin arritur bindjen e plotë në besim dhe një shoqëri që kishte arritur prehjen shpirtërore”.

Sahabët e nderuar ishin një shoqëri shembullore që ishte sjellë në ekzistencë për ne, në mënyrë që të fitojmë kënaqësinë hyjnore.

“Ishin shoqëria e Epokës së Lumturisë e edukuar nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.)”.

Sahabët e nderuar ishin;

“Shoqëria më ideale që kishte dëshmuar historia.”

Hulefau’rr-Rrashidin/Kalifët e Drejtë që ishin pika kulmore e sahabëve të nderuar dhe që i përhapën nëpër botë flladët e epokës së lumturisë edhe për tridhjetë vjet të tjera pas Pejgamberit tonë të Nderuar, ishin;

“Katër miqtë e zgjedhur të të Dërguarit të Allahut.”

Ata si pasqyra që reflektojnë diellin, reflektuan dhe ekspozuan jetën e Resulullahut (s.a.s.), në botën shpirtërore të tyre, në fjalët e tyre plot urtësi dhe në jetën e tyre të mbushur plot me udhëzim. Besnikërinë, drejtësinë, turpin dhe trimërinë e mësuan prej atij (s.a.s.) dhe pastaj na e mësuan edhe neve.

Në lutjet tona kërkojmë mëshirë edhe për “eimmetu’l-muxhtehidin / imamlarët e mëdhenj pas sahabëve dhe tabiinëve. Imamlarët e katër medhhebeve janë nxënësit indirektë të Pejgamberit tonë të Nderuar (s.a.s.)...

Imami më i madh në dije, ibadet dhe sinqeritet ishte Imam Azami Ebu Hanife i cili u edukua në “Mejtepin e Kufes” që e kishte themeluar Abdullah ibn Mes’udi (r.a.), i cili ishte prej nxënësve të veçantë të të Nderuarit tonë.

Personaliteti, bindja ndaj Zotit dhe dija e shndërruar në urtësi që kishte Hazreti Ebu Hanife i cili është imami i medhhebit të popullit tonë, përbëjnë një udhërrëfyes të pashoq për ne.

Edhe mbrojtësi i Ehli Sunetit, Imam Shafiu, i cili ishte personaliteti më i lartë në dije, ibadet dhe sinqeritet, me fjalët e tij të urta ishte një shembull i bukur prej dijetari...

Edhe Imam Maliku, personaliteti më i madh në Mesxhidu’n-Nebevi, i cili ishte shembulli i dinjitetit në dije, ibadet dhe sinqeritet, ishte një monument i veçantë edukate në mihrabin e Resulullahut (s.a.s.)...

Edhe Imam Ahmed ibn Hanbeli, njeriu i famshëm që bëri rezistencë të jashtëzakonshme kundrejt Ehli Bidatit, i cili ishte shembull në asketizëm, dashuri dhe qëndrueshmëri, ishte shenja e begatisë së shërbimit ndaj Traditës Profetike...

Secili prej tyre, me personalitetin, dijen dhe urtësinë që posedonin, ishin dëshmitarë të asaj se çfarë i ka mësuar Pejgamberi ynë i Nderuar njerëzimit dhe se çfarë personaliteti ndërtoi ai (s.a.s.)...

Në civilizimin tonë kemi shumë shembuj në lidhje me këtë çështje...

Por për ta perceptuar edukimin e të Nderuarit tonë në formë të përmbledhur, duhet t'i përmendim patjetër edhe "Miq të Zotit të Cilët e Bënë Zemrën e Tyre Vend të Përkushtimit ndaj Zotit".

Ata miqtë e Zotit që;

Secili prej tyre i detyruan ta bënin këtë pyetje të gjithë ata që e panë bukurinë e mrekullueshme prej drite në fytyrën dhe personalitetin e tyre:

"Nëse është i tillë evliaja i kësaj feje, kush e di se si mund të ketë genë Pejgamberi i saj?!"

Ndërsa hallka e fundit prej karvanit të miqve të Allahut është babai im i nderuar, Hazreti Musa Topbashi, prej edukimit të të cilit kam përfituar... Mbartja e rregullave të atij veçanërisht në lidhje me mirësjelljen, infakun dhe edukimin e nefsit te brezat e ardhshëm si një nxënës i Pejgamberit tonë të Nderuar, është borxh material dhe shpirtëror për ne bijtë e tij...

Të nderuar lexues!

Vepra në dorën tuaj;

Është shkruar për të shpjeguar me anë të pyetjeve të mëposhtme mësimin dhe edukimin e Resulullahut, alejhi's-selam:

ÇFARË I MËSOI AI (S.A.S.) NJERËZIMIT? SI IA MËSOI DHE ÇFARË NXORI NË PAH?

Ne duhet ta mësojmë me gjithë zemër e shpirt se çfarë na ka mësuar ai dhe ato duhet t'i mbajmë si kurorë në kokën tonë.

Ne duhet të mësojmë se si i ka mësuar ai të tjerët, domethënë duhet t'i mësojmë metodat dhe mënyrat e veçanta të tij (s.a.s.) dhe duhet t'i kemi si ligj e traditë këto rregulla të pavdekshme në të gjitha aktivitetet tona të predikimit dhe edukimit.

Ndërsa rezultatin që korri ai (s.a.s.), domethënë edhe nxënësit e veçantë e të singertë të tij duhet t'i marrim për shembull si një shoqëri dhe udhërrëfyes shembullorë.

Sepse zgjidhja e vetme për të shpëtuar nga xhehenemi dhe për t'u nderuar me xhenet është “siratu'l-mustekim-rruga e drejtë”. Ndërsa udhërrëfyesi i vetëm i siratu'l-mustekimit është Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë ﷺ.

Ai që na njofton për këtë është Zoti ynë i Cili thotë:

“(O i Dashuri Im!) **Në të vërtetë, ti (Muhamed) je një nga të dërguarit në siratu'l-mustekim** (rrugë të drejtë).” (Jasin, 3-4)

Ata që u bënë nxënës të Pejgamberit ﷺ;

- Gjithmonë arritën mirësi edhe në këtë botë, edhe në botën tjetër.
- Ndërtuan personalitete të veçanta.
- Korren fitore të famshme dhe arritën të bënë çlirime madhështore.
- Bënë vepra me të cilat e mahnitën botën.

Ndërsa sot si individë dhe si popull jemi duke u përpëlitur ngaqë nuk i kemi dalë për zot kësaj trashëgimie.

Sepse;

Privimi nga të vërtetat që na i ka mësuar Pejgamberi ﷺ, është;

- Rikthim në errësirën e injorancës.
- Rikthim në dallgët (shkatërruese) të nefsit.
- Zhytje në zullum dhe tirani.
- Zhytje në gjëra të shëmtuara dhe të pamoralshme.
- Rënie në dembelizëm, skamje dhe humbje.
- Rënie në përçarje, në luftë vëllai me vëllain dhe shkatërrim nën çizmet e armikut.

Sot e vetmja rrugëzgjidhje për ne është kjo recetë:

ÇFARË I MËSOI AI (S.A.S.) NJERËZIMIT? SI IA MËSOI DHE ÇFARË NXORI NË PAH?

Tashmë le ta parashtrojmë këtë pyetje ngaqë jemi të bezdisur prej njerëzve tanë, prej vetes sonë dhe kemi rënë në pesimizëm për të ardhmen tonë:

Si e eliminoi Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë injorancën në periudhën e tij? Si e shndërroi atë periudhë të errët në “Epokën e Lumturisë”? Si e ndërtoi civilizimin e virtyteve prej njerëzve të pashpresë të asaj periudhe?

Andaj edhe ne nëse mund të bëhemi nxënës shumë të afërt të të Dërguarit të Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, nga aspekti shpirtëror edhe pse jemi shumë larg tij nga aspekti i kohës, nëse mund t'i zbatojmë ato që na ka mësuar dhe përpiqemi për t'i bërë edhe të tjerët që t'i zbatojnë, edhe ne dhe pasardhësit tanë, me lejen e Allahut, do të arrijmë lumturinë e përhershme.

Lum për ata që i zbatojnë të vërtetat që na ka mësuar Resulullahu ﷺ dhe përpiqen që t'i bëjnë edhe të tjerët për t'i zbatuar!..

Lum për ata që mund ta reflektojnë dhe pasqyrojnë fytyrën e qeshur të Islamit me mënyrën dhe metodën e përsosur e të mrekullueshme të Pejgamberit ﷺ!..

Lum për ata që i ndjekin me mirësi sahabët e nderuar të cilët janë nxënësit më të shkëlqyer të atij ﷺ!..

Lum për ata që bëhen “vëllezër” të Pejgamberit ﷺ, i cili ka dhënë sihariqin se ata do të vijnë kohën e fundit!..

Osman Nuri Topbash

Dhjetor 2018 / Rebiulevvel 1440

Akmesxhid

Shënim: Falënderoj vëllezërit e mi M. Asim KYÇYKASHÇË dhe M. Ali ESHMELI për kontributin që dhanë në përgatitjen e kësaj vepre dhe e lus Allahun Teala që ky kontribut i tyre të jetë një sadakatu'l-xharije (lëmoshë e vazhdueshme) për ta.

Çfarë i mësoi ai ٱ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

TË BËHEMI NXËNËS TË TIJ

Dija duhet të bëhet shkak për të na afruar te Allahu.

Dija duhet të bëhet shkak që njeriu ta kujtojë Zotin gjithmonë dhe të mos e harrojë Atë në asnjë moment.

Dija duhet të na kujtojë dhuntitë e pafundme dhe mirësitë e panumërta të Allahut të Lartësuar.

Në këtë mënyrë ne robërit do të jetojmë duke e falënderuar dhe laudëruar Zotin duke qenë të vetëdijshëm për dobësinë tonë. Kështu do të marrim pjesë nga “marifetullahu / njohja e Allahut”.

TË BËHEMI NXËNËS TË TIJ

USVETUN HASENE

Resulullahu, ﷺ, u dërgua si mëshirë për botët:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

“(O i Dashuri Im!) **Ne të kemi dërguar vetëm si mëshirë për botët.**” (Enbija, 107)

Allahu Teala e dërgoi atë (s.a.s.), si një personalitet dhe karakter shembullor dhe na njoftoi se ai ishte “Usvetun Hasene / Shembull i Shkëlqyer”.

Pejgamberi, alejhi's-selam, është personalitet shembullor në çdo çështje për të gjithë botën. Për të përfituar siç duhet prej këtyre, tri kushte janë të domosdoshme:

-Të posedojmë mallëngjimin për t'u takuar me Allahun...

-Të presim me singeritet dhe devotshmëri edhe ditën e ahiretit, domethënë të presim me singeritet dhe devotshmëri për të fituar llogarinë atë ditë...

-T'i bëjmë dhikër shumë Allahut... (Shik. Ahzab, 21)

Për këtë arsye, e kemi të domosdoshme që t'i perceptojmë edhe dijen dhe urtësinë të cilat bëhen shkak për posedimin e këtyre cilësive. Atëherë;

ÇFARË ËSHTË DIJA DHE MËSIMI I VËRTETË?

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

“Lexo me emrin e Zotit tënd, i Cili krijoi (gjithçka)!” (Alak, 1)

Dija dhe mësimi i vërtetë është që ta lexojmë çdo gjë me emrin e Allahut të Madhëruar.

Aftësitë mentale dhe zemra domosdoshmërisht duhet të përbëjnë një tërësi në një harmoni hyjnore. Qëllimi i dijes është që t'i bëhemi rob Allahut. Synimi është që ta njohim Zotin (xh.sh.), me zemër dhe në këtë mënyrë të marrim pjesë nga e fshehta e të qenët me Allahun.

Allahu i Lartësuar e ka dërguar Krenarinë e Gjithësisë, të Nderuarin tonë (s.a.s.), në këtë dynja si një mësues mëshirë për botët, në mënyrë që të na e mësonte dijen e vërtetë. Në hadithin fisnik thuhet:

“Unë jam dërguar vetëm si një mësues.” (Ibn Maxhe, Mukaddime, 17)

Ne kemi nevojë për udhëzimin dhe edukatën e atij udhërrëfyesit të veçantë. I gjithë njerëzimi ka nevojë për edukimin e Pejgamberit tonë të Nderuar dhe për të vërtetat që na ka mësuar ai (s.a.s.).

Atëherë, para së gjithash duhet të gjejmë përgjigjet për këto pyetje:

- Çfarë është dija e vërtetë që ai ka marrë nga Allahu (xh.xh.)?
- Çfarë u ka mësuar i Dërguari i Allahut (s.a.s.), sahabëve dhe umetit?
- Si ua ka mësuar?
- Çfarë nxori në pah? Çfarë rezultati korri?

Në fillim pyetja e parë:

DIJA E VËRTETË DHE QËLLIMI I SAJ

Në ajetin fisnik thuhet:

“Vallë, a nuk ka kaluar një periudhë kohore, kur njeriu nuk ka qenë qenie e denjë për t’u përmendur?!” (Insan, 1)

Njeriu ka qenë një “ASGJË”. Allahu i Lartësuar e krijoi atë dhe e nderoi me cilësinë e krijesës më fisnike, krijimit të përsosur dhe esencës së botës si një mirësi e madhe prej Tij. Njeriun e urdhëroi që t’i mësonte emrat hyjnor. Njeriu në këtë univers që ka ardhur në ekzistencë me shfaqjet e emrave hyjnor, u bë krijesa e vetme që arriti shfaqjen e emrave hyjnor në shkallën më të lartë. Allahu i Madhëruar më së shumti i drejtohet njeriut me emrat “Rahman dhe Rrahim”. Zoti (xh.xh.), i ka dhënë njeriut edhe pikën më kulmore të shfaqjes së “Mëshirës”. Edhe Pejgamberin tonë të Nderuar e ka dërguar si “Rauf dhe Rrahim”. Edhe umeti i tij u bë umeti i mëshiruar. Për këtë arsye, Allahu Teala dëshiron që çdo besimtar të jetë një njeri i mëshirshëm.

Domethënë, qëllimi i dijes është i njëjtë me qëllimin e krijimit:

- Të bëhemi njerëz të mëshirshëm

Edhe qëllimi i edukimit është;

- Të edukojmë njerëz të mëshirshëm.

Kështu dija është çdo specifikë dhe çdo e vërtetë që e bën robin një “Njeri të Mëshirës”...

Dija është të marrësh dije,
Dija është të njohësh veten,
Nëse nuk e njeh veten,
Atëherë je një përpjekje e pavlerë!

Sepse;

“Ai që e njeh veten duke perceptuar (dobësinë e tij, të qenët asgjë dhe se është krijuar për të adhuruar Zotin), e njeh Allahun!”

Islami është dërguar në këtë botë, e cila është një shkollë e madhe

provimi, në mënyrë që shpirtërisht të bëhemi mik me Allahun e Lartësuar, apo thënë me një shprehje tjetër, në mënyrë që të bëhemi “njerëz të mëshirshëm”.

Por përgjatë kësaj rruge, si domosdoshmëri e provës, ka nyje që duhet të zgjidhen. Gjenden probleme që duhet të rregullohen. Gjendet prirja për gjynahe e cila duhet të eliminohet me anë të devotshmërisë.

DHALUMEN XHEHULA

Në ajetin fisnik thuhet:

“...Me të vërtetë, njeriu është shumë i padrejtë dhe shumë i paditur.” (Ahzab, 72)

Padrejtësinë që njeriu i shkujdesur ia bën vetes së tij, nuk mund t’ia bëjë asnjë njeri tjetër, sepse një njeri me padrejtësitë dhe torturat më të rënda që mund t’ia bëjë dikujt tjetër, më së shumti mund t’i japë fund jetës së tij në këtë botë. Ndërsa nefsi që është edhe zullumqar, edhe budalla, edhe injorant, e shndërron ahiretin e vet në një shteg të errët me veprat e këqija që bën dhe në këtë mënyrë fundi i tij është ndëshkimi i përhershëm në zjarrin e xhehenemit.

Si mundet që njeriu i dhënë pas interesit të tij të bie në një budallallëk dhe shkujdesje të tillë që fundi i saj është zjarr?

Për arsye të injorancës...

INJORANCA E VËRTETË

Injoranca që synohet këtu nuk është mungesa e njohurisë në lidhje me dijen e kësaj bote, sepse edhe zullumqarët e famshëm i njihnin mirë dijet e kësaj bote. Injoranca e vërtetë është të harruarit e Allahut Teala që ia ka dhënë njeriut atë dije dhe të qenët i shkujdesur nga miqësia me Atë.

Domethënë, edhe nëse njeriu i ka marrë të gjitha dijet e kësaj bote dhe nëse këto dije nuk përbëjnë një shkallë për ta çuar atë te “marifetull-

llahu / njohja e Allahut”, ky njeri prapë se prapë është “zullumqar” ngaqë vetes po i bën padrejtësinë më të madhe dhe është “inJORant” ngaqë është i shkujdesur ndaj lumturisë së botës së përtejme.

Andaj;

Një dije që përbëhet nga depozitimi në mendje i informacioneve në lidhje me gjërat, nuk është një dije e vërtetë. Një dije që nuk vihet në praktikë është një hamallëk i pakuptimtë si “shembulli i gomarit i ngarkuar me libra” që jepet në ajetin fisnik. (Shik. Xhum’a, 5.) Dija e kësaj bote duhet të bëhet shkallë, në mënyrë që zemra;

Të përparojë në rrugën për t’ju afruar Zotit duke shkuar nga vepra te Vepruesi, nga arti te Artisti dhe nga shkaku te Shkaktari.

Nëse dija e shpie njeriun te Zoti, te e vërteta, të virtyti, te devotshmëria dhe te veprat e mira, atëherë ajo është dije. Përndryshe edhe shejtani kishte dije, edhe Karuni ishte dijetar, por dija atyre ua shtoi egoizmin dhe i zvarriti drejt një mendjemadhësie dhe mburrjeje të tmerrshme. Edhe ata u mposhtën nga kjo dëshirë e zjarrtë e nefsit dhe si rrjedhojë ndjenë një besim të tepërt kundrejt vetes.

Domethënë, egoizmi i tyre arriti pikën kulmore, nefs i tyre u tërbua dhe veten e ngritën deri në atë pikë saqë pohuan se ishin zot.

Në ajetin fisnik deklarohet qartë se Faraoni ka thënë:

“Unë jam zoti juaj më i lartë!..” (Naziat, 24)

Për këtë arsye;

Të dhënat që nuk të shpien te Zoti (xh.xh.), që nuk të japin thellësi dhe seriozitet në meditim dhe që nuk të bëjnë të shijosh dashurinë ndaj Zotit, janë vetëm një grumbull informacioni i thatë. Një dije e tillë nuk e shpie njeriun te prehja dhe lumturia e vërtetë.

Vlera e vërtetë e dijes matet me pjekurinë shpirtërore dhe përsosmërinë morale që i jep njeriut. Sa kuptimplotë është kjo e vërtetë që e ka thënë si shembull poeti dhe mendimtari i madh Muhamed Ikbali:

Një natë në bibliotekën time dëgjova një molë që po i thoshte fluturës:

“Kam hyrë brenda librave të Ibn Sinës. Kam parë veprat e Farabiut. Shëtita ndërmjet atyre rreshtave të thatë që nuk dinin të mbaronin dhe shkronjave të zbehta të atyre rreshtave dhe i brejta ato. Në këtë kontekst, shëtita sokak më sokak dhe rrugë më rrugë të el-Medinetu’l-Fadila që do të thotë qyteti i virtyteve e Farabiut, por në asnjë mënyrë nuk e kuptova filozofinë e kësaj jete. U bëra një udhëtare e trishtuar e rrugëve të tmerrshme dhe pa krye. Nuk kam një diell që të mi ndriçojë ditët...”

Sikundër kësaj britme të molës, flutura i tregoi flatrat e djegura asaj dhe i tha:

“Shiko! Unë për këtë dashuri i kam djegur krahët e mi.”

Pastaj vazhdoi:

“Ajo që e bën jetën të gjallë është përpëlitja dhe dashuria. Ajo që i jep krahë jetës, përsëri është dashuria!..”

Domethënë se flutura duke i treguar molës flatrat a saj të djegura, e këshilloi me gjuhën e gjendjes së vet duke i thënë se dijen e saj në ndonjë mënyrë duhej ta shndërronte në urtësi.

Sepse ata që e kanë arritur urtësinë duke i ndritur zemrat me dijen e Kuranit dhe Sunetit, domethënë me urtësinë, i ndriçojnë edhe zemrat e veta, edhe zemrat e atyre që gjenden rreth e rrotull tyre. Kështu që bëhen kandila udhëzimi që tregojnë rrugën e paqes dhe lumturisë së përhershme.

Ndërsa perceptimet shterpë që nuk e shndërrojnë dot dijen në urtësi, sado që (poseduesit e tyre) ta pandehin veten të ditur në pikën ku kanë mbetur, nuk mund t’i zgjidhin të fshehtat hyjnore në enigmën e jetës dhe gjithësisë...

Për këtë arsye, dija e vërtetë;

Nuk është të mbeturit në aparcencën e dijës, domethënë nuk është të mbeturit ndërmjet rreshtave, por është të kaluarit nga rreshtat në zemër, të thelluarit në zemër dhe të përparuarit në aspektin shpirtëror duke e transformuar dijen në urtësi.

Ndërkohë që Hazreti Mevlana ishte një “mësues” në pikën kulmore të dijeve ekzoterike në medresenë e Selçukëve, kur arriti shfaqjet e marifetit / njohjes së Zotit dhe përparoi shpirtërisht, e dëshmoi se çfarë ishte dija e vërtetë dhe këtë të vërtetë e shpreh si më poshtë:

“Përderisa ky shpirt të jetë në këtë trup, do të jem shërbëtori i Kuranit dhe dheu i rrugës e pluhuri i këmbës së Muhamedit të zgjedhur.

Nëse dikush transmeton diçka tjetër prej këtyre fjalëve të mia, do të jem i mërziur edhe prej fjalës që ka transmetuar, edhe prej atij vetë.”

Edhe Nurettin Topçu thotë për të shprehur faktin se shumica e njerëzve e kanë të pamundur t’i perceptojnë gjendjet shpirtërore të atij:

“Ne i kemi dëgjuar klithmat e gjendjes së ekstazës së Mevlana Xhelaeddinit. Ndërkohë e kemi të pamundur t’i shohim thellësitë e detit të prehjes shpirtërore në të cilin ishte zhytur. Ne mund të shohim vetëm atë që është shkëputur nga fundi i detit dhe ka dalë në sipërfaqe të ujit. Ne kemi arritur jo dashurinë e Hazreti Mevlanës, por vetëm klithmat e dashurisë së tij që jehonin. Ajo që po përpiqemi të shpjegojmë me këtë gjuhën tonë të kufizuar, e gjitha përbëhet nga kjo. Ndërsa në detin e prehjes shpirtërore u zhyt vetëm ai. Neve na mbetën vetëm zërat që dalin nga furtuna e ekstazës së tij. Mjerë për ne! Ne e pandehim këtë Mevlana.”

Përfundimisht, injoranca e vërtetë është mosnjohja e Allahut të Lartësuar. Gjithashtu (injanca) është mosnjohja e fuqisë sublime, e cila na ka dhënë të gjitha mirësitë e begatitë, dhe të qenët mosmirënjohës ndaj Krijuesit të Gjithësisë ndërkohë që posedojmë shumë dhunti të Tij dhe jetojmë duke u ushqyer me mirësitë e panumërta të Tij.

Ja pra, një zemër e rrënuar! E verbër, e shurdhër dhe e pandjeshme!..

Për shembull, nëse një njeri;

Kur të shohë një trëndafil që i kënaq zemrën me aromën dhe

sytë me pamjen e tij, mbetet i lidhur te aroma apo te bukuria e tij dhe nuk shkon më tutje që të mendojë për Fuqinë Sublime që e ka krijuar bukurinë e trëndafilin në gjirin e dheut të zi, nëse jeton duke qenë i painformuar për vitrinat hyjnore që e rrethojnë nga çdo anë, atëherë çfarë dobie mund të ketë ajo dije për njeriun në udhëtimin e tij drejt pafundësisë?

Nëse një njeri, i cili vështron një pikë shiu, nuk mund ta perceptojë se është një asgjë kundrejt madhësisë së Krijuesit të Lartësuar kur të shohë sesi formohet ajo pikë ujë, sesi pastrohet në qiell duke avulluar nga ujërat e papastër të sipërfaqes së tokës dhe pastaj sesi shndërrohet në mëshirë për njerëzit, kafshët dhe të gjitha krijesat e tjera në tokë, atëherë ajo dije si mund t'ia zbardhë fytyrën poseduesit të saj ditën e kiametit?

Kjo është një e vërtetë se;

Nëse njeriu nuk e eliminon me dije të vërtetë dhe urtësi këtë injorancë, e cila gjendet në strukturën e tij si domosdoshmëri e sprovës, nuk mund ta shpëtojë të ardhmen nga dora e nefsit të tij zullumqar.

Sepse;

Interesat vetjake të cilat janë frutat e helmuara të lakmisë dhe kapriçove, janë si zinxhirë që e pengojnë zemrën për t'u thelluar në urtësi dhe që e lidhin jetën shpirtërore. Përderisa të mos thyhen këta zinxhirë, nuk mund të arrijmë te Zoti (xh.xh.). Për këtë arsye, kelimetu't-tevhid (shehadeti) i cili fillon me "la ilahe – nuk ka zot", shpreh nevojën për të shpëtuar së pari prej këtyre zinxhirëve. Besimtari vetëm në këtë mënyrë mund të arrijë shpirtërisht tek Zoti i Cili është pika kulmore e të vërtetës.

Për ta eliminuar injorancën duhet dije e vërtetë dhe edukim i mirëfilltë. Domethënë;

Dija duhet të merret duke e kaluar nëpërmjet një site zemre e cila është e ndritur me urtësi. Vetëm në këtë formë dija mund të shndërrohet pothuajse në një tokë të begatë dhe në urtësi, e cila është një shkallë më e lartë.

Andaj, urdhri i parë i Kuranit Fisnik është:

IKRA'!

“Lexo me emrin e Zotit tënd, i Cili krijoi (gjithçka)!” (Alak, 1)

Çdo gjë le të kryhet me emrin e Allahut. Çfarëdo që të lexosh, lexoje me emrin e Zotit!.. Lexoje me emrin e Zotit tënd, i Cili krijoi gjithçka, (lexoje) Kuranin, këtë botë e cila është libri i universit, veten, rrjedhën e ngjarjeve, ecurinë e jetës dhe librin e veprave të tua!..

Allahu i Lartësuar dëshiron që të marrim një edukim të tillë.

Për ta lexuar çdo gjë me emrin e Allahut, gjithmonë duhet që zemra në çdo moment të jetë bashkë me Zotin (xh.xh.). Robi mund ta arrijë këtë gradë nëpërmjet dijes së vërtetë dhe pastaj ai nuk duhet ta harrojë Zotin.

Sepse në suren Hashr, thuhet:

“Mos u bëni si ata që e harruan Allahun, kështu që Ai i bëri të harronin vetveten! Pikërisht ata janë të pabindurit (ndaj Allahut).”

(Hashr, 19)

Për të mos rënë në shkujdesje shpirtërore dhe për të mos e harruar Zotin (xh.xh.), dëlirja shpirtërore është e domosdoshme.

Në ajetet fisnike thuhet:

“Vërtet, kushdo që e pastron shpirtin (nga mëkatet), do të shpëtojë.” (Shems, 9)

“(Me të vërtetë) i shpëtuar është ai që pastrohet.” (A'la, 14)

Këtë do ta arrijmë me udhërrëfyesin më të madh, domethënë me Resulullahun (s.a.s.), i cili na i ka mësuar këto.

Në këtë mënyrë, çdo gjë që shohim, lexojmë dhe vështrojmë do të jetë objekt meditimi për ne.

Përse kemi ardhur në këtë botë? Në pronën e kujt po jetojmë dhe ku do të shkojmë? Ne si njerëz duhet ta posedojmë këtë perceptim.

Sahabët e kanë marrë këtë edukim. Andaj i dhuruan historisë një civilizim të pashoq virtytesh.

Kur njerëzit e shoqërisë së injorancës u nderuan me Islamin dhe pasi u edukuan duke marrë mësim nga i Nderuar ynë (s.a.s.), u bënë prej “të diturve të vërtetë”.

Meditimi u zhvillua. Në brezin e Epokës së Lumturisë filloi një meditim i thellë rreth të vërtetës që njeriu vinte nga një pikë ujë e trupit, që zogu vinte prej një veze të thjeshtë, që pemët dhe frutat vinin nga një bërthamë e vogël pothuajse inekzistente dhe rreth çështjeve të tjera të ngjashme me këto...

Jeta u fokusua te arritja e kënaqësisë së Allahut (xh.xh.).

Thellimi në përhapjen e mëshirës, dhembshurisë dhe të vërtetës, arriti pikën kulmore.

Imitimi i të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), në çdo gjendje ishte qëllimi më i madh i sahabëve të nderuar.

-U përjetua gjendja e pehrizit.

-Konsumi i tepërt, grykësia, luksi dhe shtirja përbënin një stil jete që nuk e njihte brezi i sahabëve.

-U zhvillua perceptimi se “nesër vendbanimi i nefsit do të jetë varri”.

DIJA EKZOTERIKE, DIJA POZITIVE

Allahu i Lartësuar i ka mësuar njeriut rregullat fizike, kimike, mjekësore, etj., të gjërave që i ka krijuar. Njeriu duhet të thellohet në urtësi duke i mësuar këto rregulla, duhet të meditojë rreth shfaqjeve të madhështisë dhe fuqisë hyjnore të Zotit (xh.xh.) dhe duhet të thotë: “Aman, o Zot!..”

Dija duhet të jetë shkak për t’u afruar te Allahu.

Dija duhet të bëhet shkak që robi gjithmonë ta kujtojë Zotin dhe asnjëherë të mos e harrojë Atë.

Dija duhet t’i kujtojë njeriut mirësinë e pafundme dhe begatitë e panumërta të Zotit (xh.xh.).

Në këtë mënyrë njeriu duhet të jetojë duke e falënderuar e lavdëruar Zotin dhe me një modesti të plotë. Kështu mund të përfitojë nga “marifetull-llahu / njohja e Allahut”.

Për fat të keq këto dije në ditët e sotme po merren për të përveçësuar një profesion, për të poseduar një titull dhe për të fituar para. Domethënë, interesi i kësaj bote ka kaluar para qëllimit të botës tjetër. Për njerëzit e tillë thuhet kështu në ajetin fisnik:

“Ka punuar, por është lodhur kot.” (Gashije, 3)

Sepse;

Një njeri injorant që nuk e njeh Zotin dhe që nuk ka përparuar shpirtërisht me dashurinë ndaj Zotit, me njohjen e Zotit, me singëritet dhe devotshmëri, sado që të ketë dije, detyrimisht mbetet i papjekur.

Nëse ai me këtë papjekuri merr dije dhe bëhet për shembull mjek, në vend që t’u japë shërim njerëzve, bëhet një kasap njerëzish që shet organet për interesin e tij.

Nëse bëhet jurist, në vend që të mbajë drejtësinë, bëhet lideri i ndonjë organizate kriminale apo ndonjë xhelat zullumqar.

Domethënë se dija është si një thikë me dy maja që mund të jetë e dobishme apo e dëmshme sipas gjendjes shpirtërore të atyre që e përdorin atë. Ajo mund të përdoret edhe për mirë, edhe për keq.

Ndërsa dija e vërtetë është ajo dije që e bën njeriu rob të Zotit, jo skllav të interesave të tij.

Një emër tjetër i kësaj dijeje është edhe:

DIJA E DOBISHME

Pejgamberi, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, i ka kërkuar mbrojtje Allahut nga dija e padobishme duke iu përgjyruar:

“O Zot! Kërkoj prej Teje Ilmun Nafi (dije të dobishme) dhe të kërkoj mbrojtje nga dija e padobishme!..” (Muslim, Dhikr, 73)

Në lidhje me dijen e dobishme Allahu i Madhëruar thotë:

“(O i Dërguar!) **Thuaj: «O Zot, ma shto dijen!..»**” (Taha, 114)

Domethënë se duhet të kemi kujdes ndaj dijes së padobishme dhe duhet ta shtojmë atë të dobishmen...

Dobia e dijes është meditimi që na shpie te devotshmëria.

Dobia e dijes është frika që sjell në pah përkushtimin ndaj Zotit.

Dobia e dijes është njohja e Zotit që na jep frikërespektin ndaj Tij.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata:

- **Zemrat e të cilëve, kur përmendet Allahu, fërgëllojnë dhe,**
- **Kur u lexohen shpalljet e Tij, u forcohet besimi dhe,**
- **Vetëm te Zoti i tyre mbështeten.”** (Enfal, 2)

Rezultati i dijes së dobishme është;

Begati dhe përshpirtshmëri.

Kjo është dija e vërtetë...

Allahu i Madhëruar thotë në ajetin fisnik:

“...Vërtet, zemrat qetësohen me përmendjen e Allahut!” (Rra'd, 28)

Edhe pse pejgamberët përjetuan vështirësitë më të rënda, prapë se prapë ata ishin personalitetet më të qeta. Prehja e të qenët me Zotin (xh.xh.), gjithmonë i ka shndërruar në mëshirë të gjitha hallet, vuajtjet dhe zahmetet e kësaj bote. Resulullahu, alejhi's-selam, ishte pejgamberi që u sprovua më së shumti, por në të njëjtën kohë ishte edhe personaliteti më i qetë i njerëzimit. Ai (s.a.s.), i jepte botës një lumturi të pafundme, një paqe të pafundme dhe sihariqe të pafundme.

SI MËSOI PEJGAMBERI YNË I NDERUAR?..

Këtë dije të vërtetë dhe të dobishme Pejgamberi (a.s.), e ka mësuar direkt nga Allahu Teala.

Në Mekë nuk kishte ndonjë kuvend dije, bibliotekë apo mejtep.

Gjithashtu nuk kishte ndonjë klerik, prift apo murg të ndonjë feje. Domethënë, i Nderuari ynë i cili nuk dinte shkrim e këndim, ishte e pamundur që të mësonte diçka prej ndokujt.

Pejgamberi (s.a.s.), i cili lindi pasi i kishte ndërruar jetë i ati dhe u rrit pa nënë, nuk pati dot edhe mbështetjen e prindërve.

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), nuk mësoi ndonjë gjë nga askush. Atij i dha mësim vetëm Krijuesi i gjithësisë. Ai e ka shprehur edhe vetë këtë:

“Mua më ka edukuar Zoti. Ai ma zbukuroi edukatën dhe moralin.” (Sujuti, Xhamiu’s-Sagîr, I, 12.)

Gjendja e të Nderuarit tonë deri në kohën e profecisë ishte një moral i përsosur e i veçantë dhe një ndershmëri e dëlirë. Por ngaqë akoma nuk kishte filluar edukimi i veçantë që do të realizohej nëpërmjet profecisë dhe shpalljes së Allahut Teala, deri atë kohë Pejgamberi ynë i Nderuar nuk i posedonte cilësitë si edukues, jurist, kryetar shteti, udhëheqës dhe komandant. Por me shpalljen Allahu Teala e edukoi atë në një mënyrë saqë ai u bë personaliteti dhe shembulli më i përparuar, më i zhvilluar, më i përsosur dhe më i veçantë në të gjitha këto fusha.

Le ta shpjegojmë këtë çështje:

EDUKIMI I VEÇANTË I TIJ (S.A.S.)

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), më parë nuk ka qenë edukues. Ai nuk ka marrë mësim nga askush para profecisë. Po ashtu nuk i ka dhënë mësim askujt. Allahu Teala e edukoi atë si një mësues i tillë që, nxënësit e tij të cilët ishin sahabët, e përhapën Islamit në të gjithë botën. Ata ua mësuan njerëzve të vërtetën dhe hakikatin nga Semerkandi e deri në Andaluzi për një kohë të shkurtër.

Shumë fakihe, muxhtehidë, mufessirë, juristë, muhadithë, mendimtarë dhe mistikë arritën të fshehta dhe urtësi si nxënës të atij (s.a.s.).

KOMANDIMI I TIJ I MREKULLUESHËM

Po ashtu para profecisë;

I Nderuari ynë (s.a.s.), nuk kishte asnjë aftësi prej komandanti. Por për shkak të edukimit që i bëri Allahu Teala, bota e tij shpirtërore edhe në luftë shfaqti një komandim të veçantë dhe të pashoq të mbushur plot me largpamësi dhe mëshirë. Në Bedr i dha ujë edhe armikut të tij një ditë para luftës.

Sipas Islamit nuk mund të derdhësh gjakun e dikujt me qëllim për ta pushtuar. Islami e ka përdorur shpatën vetëm për të mbrojtur të pafajshmit, atdheun, flamurin, gjërat e shenjta dhe brezat e ardhshëm kundrejt masakrave tradhtare të çdo lloji forme, sulmeve të armiqve e padrejtësive dhe për të përhapur të vërtetën e drejtësinë. Ja urdhrat e Resulullahut (s.a.s.):

“(O umeti im! Edhe kur të jeni në gjendje lufte);

- *Mos bëni padrejtësi!*
- *Mos bëni tortura!*
- *Mos i urisni fëmijët!”* (Muslim, Xhihad, 3; Ahmed, V, 352, 358.)

“(O umeti im! Edhe kur të jeni në gjendje lufte), *mos i urisni;*

- *Fëmijët,*
- *Njerëzit që futen në faltoret e tyre dhe preokupohen me adhurim,*

- *Gratë,*
- *Të moshuarit,*
- *Njerëzit e marrë me qira për punë të tjera përveç luftës!*

(Mbi të gjitha);

- *Mos i shkatërmoni kishat duke i djegur!*
- *Mos i prisni pemët deri në rrënjë!”* (Ahmed, I, 300; Taberani, Kebir,

XI, 224/11562; Buhari, Xhihad, 148; Muslim, Xhihad, 24, 25; Taberani, Evsat, I, 48/135; Ibn Maxhe, Xhihad, 30; Vakidi, III, 912; Abdurrezzak, Musannef, V, 220.)

MASHTRIMI I HUMANIZMIT

Ndërkohë që humanizmi të cilin e ka sjellë Islami është ky, perëndimi, i cili ka marrë për bazë humanizmin që e ka sjellë filozofia, po lëshon bomba dhe raketa mbi fshatra dhe qytete përgjatë luftërave. Bomba në vendin ku bie i djeg dhe i shkatërron të gjithë që mund të gjenden aty prej grave, fëmijëve, të moshuarve, të sëmurëve dhe mjekëve. Sot e gjithë bota po përjeton zullumin e teknologjisë. I forti të shtyp, ndërsa i shtypuri shkatërrohet.

Evropa e cila doli në pah me etiketën e humanizmit, dikur i sillte afrikanët nga Afrika dhe australianët nga Australia dhe ua ekspozonte evropianëve nëpër kafaze. Domethënë ata i trajtonin jo si njerëz, por sikur të ishin kafshë.

Edhe te kolonitë e tyre në Afrikë i kanë futur në luftë fiset me njëritjetrin. Ata i kanë lënë të prapambetur dhe pastaj u kanë shfrytëzuar resurset nëntokësore, mbitokësore, minierat dhe të gjitha gjërat e tjera. Ata i kanë shfrytëzuar siç kanë dashur duke i lënë në prapambetje.

Edhe në ditët e sotme vetëm i bëjnë sehir gjakut që rrjedh në vendet islame si Siria, Palestina, Jemeni, Arakani, etj. Madje ata përpiqen që t'i shkaktojnë ato luftëra dhe t'i mbajnë aktive sa më shumë që të jetë e mundur.

Ja pra, kjo është fytyra e vërtetë e Evropës që vendos maskën e të drejtave të njeriut, humanizmit, etj.

Ndërsa Islami është mëshirë dhe dhembshuri. Ai ka mbrojtur të drejtën edhe të një milingone. Kur Pejgamberi ynë i nderuar pa një fole të djegur milingonash, tha:

“Kush mund ta djegë një krijesë që e ka krijuar Allahu?!” (Shik. Ebu Davud, Xhihad, 112.)

Hazreti Bajezidi Bistami përgjatë një udhëtimi pati ngrënë ushqim nën një pemë. Pasi u ngrit dhe bëri një rrugë të gjatë, vuri re se në torbën e tij gjendej një milingonë. Ai u kthye pas duke thënë:

“E kam ndarë të shkretën nga vendi i saj.” – dhe e la atë nën atë pemën.

Humanizmi është një hiç i madh kundrejt vlerës që Islami ia ka dhënë njeriut dhe të gjitha krijesave... Humanizmi është vetëm në fjalë...

Garaudy pati dhënë një konferencë në Sarajin Jëlldëz. Shprehjet dhe të vërtetat që i tha aty akoma janë një fakt i gjallë:

“I sëmuri i vërtetë është vetë perëndimi. Ndërsa ju jeni plotësisht të shëndetshëm ngaqë jeni në të vërtetën. Për fat të keq, po e imitoni perëndimin ngaqë nuk jeni të vetëdijshëm për këtë shëndet që posedoni. Po ashtu, për fat të keq ju nuk e njihni në mënyrë të mirëfilltë dijetarin madhështor mysliman të jurisprudencës islame në shkallë botërore siç është Imam Azami. Për fat të keq, unë jam i detyruar t’ua shpjegoj myslimanëve gjenialitetin e atij. Ndërkohë unë jam bërë mysliman në një kohë të afërt...”

ISLAMI, ÇLIRIM ME UDHËZIM

I Nderuari ynë (s.a.s.), përgjatë nëntë viteve pas Luftës së Bedrit e çliroi me udhëzim të gjithë Arabinë me një fuqi të pakët e të kufizuar. Edhe ata që erdhën pas tij i mposhtën me një fuqi të pakët e të kufizuar perandoritë Bizantine dhe Perse të cilat ishin dy shtetet më të mëdha dhe të fuqishme të asaj periudhe.

Nëse na kujtohet, arabët para Pejgamberit (s.a.s.), bënë vetëm luftëra ndërmjet fiseve. Ndërsa vendet arabe përreth ishin në gjendjen e satelitëve të bizantinëve dhe sasanive. Domethënë, arabët nuk kishin ndonjë kauzë për të cilën luftonin. Kjo ndodhi vetëm me edukimin dhe mësimin e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

LIDERSHIPI I MREKULLUESHËM SHOQËROR I TIJ

Resulullahu (s.a.s.), më parë nuk pati marrë ndonjë detyrë në administrimin e shoqërisë. Ai nuk ka bërë asnjë punë administrative përveç kullotjes së bagëtive në fëmijëri. Por me shtetin qytet që themeloi në Medine, ndërtoi pikën kulmore të civilizimit.

Ai (s.a.s.), periudhën e inorancës e transformoi në epokën e lumturisë. Falë profecisë prej 23 vitesh të tij, terrori mori fund. Të gjitha krijesat i shpëtoi nga ligësitë e zullumqarëve. Edhe shkretëtirat që ishin shndërruar në dete gjaku nën kthetrat e të padrejtëve, gjetën paqe me atë dhe pothuajse u shndërruan në xhenete. Sa bukur e shpreh Mehmet Akif Ersoji këtë gjendje:

“I dobëti, e drejta e të cilit ishte vetëm shtypja, u gjallërua,

Padrejtësia e paimagjinueshme mori fund.”

Skllëvërit gjetën paqe. Njerëzit gjetën paqe.

Kafshët gjetën paqe. Bimësia gjeti paqe.

Trungu i hurmës e njohu atë (s.a.s.). Gurët e njohën atë. Pemët e njohën atë. Mali i Uhudit e njohu atë. Devetë e njohën atë.

DREJTËSIA E TIJ MADHËSHTORE

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), nuk ishte jurist. Në lidhje me çështjen e drejtësisë nuk kishte asnjë përvojë. Ai u edukua nga Zoti (xh.xh.), në atë mënyrë që, Hytbia e Lamtumirës e tij u bë Deklarata më e përsosur dhe e veçantë për të “Drejtat e Njeriut”. U bë kushtetuta e pandryshueshme.

Ekolet juridike që sollën në pah për një kohë të shkurtër nxënësit e atij, i lanë pas të mëdhenjtë që i edukoi mendja njerëzore për qindra vite.

Juristët e famshëm Soloni dhe Hammurabi nuk mund të jenë as çirakë kundrejt gjenialitetit juridik të Ebu Hanifesë!..

Ai ishte në pikën më kulmore dhe më i veçanti në çdo fushë.

Sepse atë e edukoi Zoti i Madhëruar.

NXËNËSIT E TIJ

I Dërguari i Allahut, alejhi's-salam, prej Kuranit Fisnik që iu zbrit

në zemër dhe prej dijes që mori nga Zoti (xh.sh.), ia mësoi umetit çështjet për të cilat iu dha leje.

Sahabët e nderuar i shohim si nxënësit më të suksesshëm dhe të dalluar të atij (s.a.s.). Ata u bënë yjet e qiellit të civilizimit tonë.

Ata u bënë të atillë saqë;

Karafi (v. 684), i cili ishte prej figurave më të rëndësishme të metodologjisë së jurisprudencës islame, shprehet:

“Edhe po të mos kishte asnjë mrekulli tjetër Resulullahu (s.a.s.), sahabët e nderuar që i edukoi ai do të ishin të mjaftueshëm për të vërtetuar profecinë e të Dërguarit të Allahut.”

Po të mos ishte i Nderuari ynë, ata do të mbesninin dhe humbninin në errësirën e injorancës.

Ndërsa po mbyteshin në vorbullat e përgjakshme të injorancës, falë frymëzimit dhe përsëritshmërisë që ua dha i Nderuari ynë (s.a.s.), fituan mirësinë “Radijall-llahu anhu / Allahu u kënaq prej tyre” dhe u bënë pikat kulmore të njerëzimit pas peygamberëve.

Ata morën pjesë nga Peygamberi ynë i Nderuar sipas nivelit të tyre. U bënë Siddik / të sinqertë, u bënë Faruk / ndarës i të vërtetës nga e gabuara, u bënë Dhunnurajn / poseduesi i dy dritave, u bënë Esedull-llahu / luani i Allahut...

Sahabët e nderuar u bënë mësues dhe udhërrëfyes shumë të vlefshëm falë mësimit dhe edukimit të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Hazreti Ebu Dherri (r.a.), i shpjegonte me dashuri dhe kënaqësi hadithet që kishte mësuar. Madje një herë ai pati thënë:

“Nëse do të ma vendosnit shpatën në qafë dhe nëse do ta dija se do të kisha kohë për ta transmetuar një hadith që e kam dëgjuar nga Resulullahu derisa të më pritej koka, sigurisht që do t’ua tregoja atë hadith.” (Buhari, Ilm, 10; Darimi, Mukaddime, 46.)

Allahu (xh.xh.), na e mundësoftë që ta ruajmë veten nga padrejtësia dhe injoranca!

Na bëftë prej atyre që marrin pjesë nga dija e vërtetë me edukimin dhe dëlirjen e Krenarisë së Gjithësisë, Pejgamberin (s.a.s.)!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ٱ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

KURANI, BESIMI, IBADETI DHE PERSONALITETI

*Allahu i Lartësuar si cilësi të parë të atyre
që gjenden pranë të Dërguarit të Tij jep dispozitën:
“Të ashpër kundrejt qafirëve.”*

*Kjo sjellje është një domosdoshmëri e besimit, sepse
një besimtar duhet të ndërhyjë kundrejt një të keqeje
nëse ka mundësi me dorën e tij, përndryshe me gju-
hën e tij dhe të paktën me zemrën e tij. Domethënë,
besimtari edhe nëse ka qoftë besimin në gjendjen më
të dobët në zemër, duhet ta urrejë një të keqe prej të
cilës nuk është i kënaqur Allahu Teala.*

KURANI, BESIMI, IBADETI DHE PERSONALITETI...

ÇFARË NA KA MËSUAR I DËRGUARI I ALLAHUT (S.A.S.)?

NA KA MËSUAR KURANIN...

Pejgamberi ynë i Nderuar na ka mësuar Kuranin Fisnik.

- Baza e edukimit që dha ishte Kurani.

Ebu Talha (r.a.), tregon:

“Një ditë shkova te Hazreti Pejgamberi. Barku i ishte ngjitur për shpine prej urisë. Për ta mbajtur belin drejt, kishte lidhur gur në bark. Në këtë gjendje u mësonte Kuran As’habu’s-Suffe.” (Ebu Nuajm, Hilje, I, 342.)

Sahabët e morën për shembull këtë gjendje. Medina u mbush me mësues të Kuranit.

Fusha e parë që tërhiqte interesimin e sahabëve ishte Kurani Fisnik. Çdo ajet që zbriste ishte si një sofër që zbriste nga qielli. Të gjitha përpjekjet jepeshin për të përfituar sa më shumë nga ajo sofër

dhe për t'i kuptuar, zbatuar dhe predikuar ajetet. Faljes së namazit të natës dhe leximit të Kuranit në kohën para agimit u jepnin përparësi ndaj gjumit. Madje ata që kalonin afër shtëpive të tyre në errësirën e natës, dëgjonin melodi si zukatja e bletëve. (Ibn Sa'd dhe Ibn Esir.)

- Na mësoi që të thellohem me Kuran. I Dërguari i Allahut (s.a.s.), u këndoi Kuran sahabëve të tij. Gjithashtu edhe e dëgjoi Kuranin prej tyre. Sahabët arritën deri në atë gjendje saqë kur këndonin Kuran, engjëjt zbrisnin pranë tyre.

Kur sahabët e nderuar i mësonin ajetet, i fusnin menjëherë në jetë dhe i praktikonin. Për shembull, kur zbritën ajetet e infakut, As'habu's-Suffe (nxënësit e Suffes) shkuan nëpër male, mblodhën dru, i sollën në treg, i shitën dhe i bënë infak (i dhanë në rrugë të Zotit) paratë që fituan.

Pejgamberi ynë i Nderuar i privilegjoi kundrejt të tjerëve ata që e mësonin më shumë Kuranin, e zbatonin dhe ua predikonin edhe të tjerëve. Kur i varrosi dëshmorët në Uhud, i privilegjoi hafizat. Mbajtësit e flamurëve përgjatë luftërave i zgjidhte prej hafizave të Kuranit. Edhe në preokupimin e tij me sahabët i privilegjoi As'habu's-Suffe të cilët do të bëheshin predikuesit e të ardhmes.

Ata që e ndoqën përgjatë historisë rëndësinë që Pejgamberi (a.s.), i dha Kuranit, u lartësuan. Ndërsa ata që e braktisën, dështuan dhe humbën.

Madhështia prej gjashtëqind e më shumë vitesh e gjyshërve tanë osmanë, të cilën nuk e pati kësmet asnjë shtet Islam përgjatë gjithë historisë, buronte nga rëndësia që ata i jepnin përshpirtshmërisë. Sipas një transmetimi të njohur, Osman Gazi nuk u shtri dhe nuk i zgjati këmbët përgjatë gjithë natës në dhomën e një shtëpie ku gjendej si mysafir për shkak se aty gjendej Kurani Fisnik. Javuz Sulltan Selim Hani i solli në Stamboll me një respekt të madh amanetet e shenjta. Në krye të tyre caktoi dyzet hafizë që të lexonin Kuran pa shpëputje. Kjo gjendje vazhdoi ashtu për shekuj me radhë. Këta ishin disa prej faktorëve shpirtëror bazë të madhështisë legjendare të Perandorisë Osmane.

Sipërfaqja e Perandorisë Osmane arriti deri në 24 milion kilometra katror për tre shekuj.

MIRËSIA E KURANIT

Sa bukur e shpreh një njeri i urtë faktin se Kurani Fisnik është shkak për një fisnikëri dhe nder madhështor:

“Xhebraili (a.s.), zbriti Kuranin. Si rrjedhojë u bë engjëlli më i virtytshëm.

Kurani i zbriti Hazreti Muhamedit (s.a.s.). Si rrjedhojë, ai u bë më i nderuari i të gjithë të dërguarve.

Kurani i erdhi umetit të Muhamedit. Si rrjedhojë ky umet u bë umeti më i mirë.

Kurani zbriti në muajin e Ramazanit. Si rrjedhojë ai muaj u bë muaji më i mirë.

Kurani zbriti në Natën e Kadrit. Si rrjedhojë ajo natë u bë nata më e mirë dhe më e virtytshme. Ajo u bë më e mirë se një mijë muaj që në to nuk gjendet Nata e Kadrit.

Nëse Kurani zbret në zemrën dhe jetën tënde, bëhesh më i miri prej njerëzve. Bëhesh një “njeri i mëshirës” nga dora, gjuha dhe zemra e të cilit përhapet vetëm mëshirë.”

Sepse Resulullahu, alejhi's-selam, ka thënë:

“Më i miri prej jush është ai që e mëson Kuranin dhe ua mëson atë edhe të tjerëve.” (Buhari, Fedailu'l-Kur'an, 21.)

NA MËSOI BESIMIN

Pejgamberi (s.a.s.), përgjatë 13 viteve në periudhën e Mekës si profet u mësoi njerëzve besimin. Ai u dha atyre mësimin e tevhidit dhe besimit.

Sahabët që u edukuan në këtë periudhë janë “sabikun evvelun”,

domethënë pika kulmore edhe e sahabëve, sepse këta sahabë e morën dhe e mbrojtën besimin duke përjetuar sprova shumë të rënda. Ata u përpoqën për besimin dhe tevhidin nën talljet, torturat, rrethimet dhe shtypjet që arrinin deri në ekzekutim.

Edhe në Zinxhirin e Profetëve ka shembuj të mësimit të tevhidit:

- Qëndrueshmëria dhe lutja e mëposhtme e magjistarëve që u ekzekutuan barbarisht nga Faraoni për shkak se i besuan Musait (a.s.):

“...O Zoti ynë, na jep durim të madh dhe bëna të vdesim myslimanë!” (A`raf, 126)

- As`habu`l-Uhdud nuk hoqën dorë nga besimi edhe pse u vranë duke u hedhur në zjarr...

- Habib el-Nexhxhari akoma shpresonte udhëzim për popullin e tij edhe pse u ekzekutua duke u gurëzuar...

Qëndrimi i fortë dhe burrëror i sahabit të nderuar, Hubejbit (r.a.), që shfaqti përgjatë ekzekutimit të tij, është prej shembujve të rrallë të këtij edukimi.

Në të njëjtën mënyrë;

Perceptimi i virtytit dhe besimit që shfaqën përgjatë ekzekutimit të tyre zonja Sumejje dhe Hazreti Jasiri, ishte madhështor.

Në të njëjtën mënyrë;

Hazreti Bilali thoshte: “Allahu është një!”, krahas torturave shumë të rënda. Habbabi (r.a.), qëndroi i fortë edhe pse e shtrinë në mes të zjarrit të flakëruar. Pra, këto janë vetëm disa prej shembujve të pavdekshme që tregojnë se çfarë pjekurie kishin arritur sahabët në besim dhe në zbatimin e Islamit pasi kishin marrë mësim nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.).

Në ajetin e fundit të sures Fet`h Allahu i Lartësuar thotë:

“Muhamedi është i Dërguar i Allahut. Ata që janë me të, janë të ashpër ndaj jobesimtarëve...”

Një besim pa lëshime...

Allahu i Lartësuar si cilësi të parë të atyre që gjenden pranë të Dërguarit të Tij jep dispozitën: “Të ashpër kundrejt qafirëve.”

Kjo sjellje është një domosdoshmëri e besimit, sepse një besimtar duhet të ndërhyjë kundrejt një të keqeje nëse ka mundësi me dorën e tij, përndryshe me gjuhën e tij dhe të paktën me zemrën e tij. Domethënë, besimtari nëse ka qoftë edhe besimin në gjendjen më të dobët në zemër, duhet ta urrejë një të keqe prej të cilës nuk është i kënaqur Allahu Teala.

Edhe në periudhën tonë, një mësues së pari nxënësit të tij duhet t’i injektojë identitet dhe personalitet. Atij duhet t’i japë një besim të fortë. Nëse nuk gjendet kjo bazë, siç nuk mund të kenë ndonjë dobi edhe gjërat e tjera që mësohen, mund të shfaqen edhe devijime dhe degradime që po shihen në kohën tonë.

NDËRTOI PERSONALITETIN

Ai (s.a.s.), ndërtoi një personalitet të veçantë prej besimtari. Këtij personaliteti ia ndaloi ngjasimin me jomyslimanët qoftë edhe në ibadete. Hz. Pejgamberi u shpreh se:

- “Ai që përpiqet për t’i ngjarë një populli, është prej tyre.”
- Agjërimin të Ashurës i shtoi një ditë për të mos ngjarë me çifutët.
- Pas hixhretit u ndërtua Mesxhidu’n-Nebevi. Pastaj filloi të diskutohet çështja se si do të bëhej thirrja për në namaz.

U propozua që t’i binin bririt si çifutët, por i Dërguari i Allahut (s.a.s.), nuk e pranoi këtë propozim dhe tha:

“Ky është mjeti i çifutëve.”

U fol për t’i rënë kambanës. Por Pejgamberi ynë i Nderuar tha:

“Edhe ajo është punë e të krishterëve.”

Pejgamberit, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, nuk ia pranoi zemra që metoda e Islamit për thirrjen në namaz t’i ngjante metodës së ndonjë populli apo umeti tjetër. Më vonë Abdullah ibn

Zejditi (r.a.), iu shfaq ezani në ëndërr. I Nderuari ynë (s.a.s.), e aplikoi ezanin për t'i ftuar njerëzit në ibadet. (Ebu Davud, Salat, 27-28.)

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë;

- E ndau të vërtetën nga e gabuara në një formë të prerë.
- Ai na mësoi që ta duam atë të cilin e meriton dhe ta urrejmë atë që e bën hak. Siç e mësojmë edhe nga surja Fatiha, ne lutemi;

“...(Mos na shpie) **në** (rrugën) **e të atyre që kanë shkaktuar zemërimin Tënd, as në të atyre që janë të humbur!**” (Fatiha, 7) I Nderuari ynë (s.a.s.), na ka mësuar rregullat për të qëndruar larg atyre që kanë shkaktuar zemërimin e Zotit dhe të atyre që kanë devijuar nga rruga e drejtë. Po ashtu na ka mësuar edhe rregullat për të mos i dashur ata.

Ja një rezultat i shkëlqyer i këtij mësimi:

Hazreti Osmani (r.a.), pati shkuar si i dërguar në Mekë para marrëveshjes së Hudejbijes. Të afërmit e tij politeistë i thanë:

“Nëse dëshiron, vetëm ti mund ta bësh tavaf Qabenë!..”

Ndërsa Osmani, radijall-llahu anih, tha duke u dhënë një mësim të mrekullueshëm besnikërie:

“Unë nuk mund ta bëj tavaf Qabenë pa e bërë tavaf Hazreti Pejgamberi! Unë do ta vizitoj Shtëpinë e Allahut vetëm pas atij. Unë nuk rri në një vend ku nuk pranohet i Dërguari i Allahut!..” (Ahmed, IV, 324.)

Resulullahu, alejhi's-selam, na ka treguar “Ata që u janë dhënë mirësi, domethënë, pejgamberët, të singertët, dëshmorët dhe të devotshmit” si njerëz të cilët duhet të përpiqemi për t'i pasuar, për t'i dashur dhe për t'u ngjarë.

Bazuar në këto që thamë, ai e kujtoi Hz. Ibrahimin me salavat në çdo namaz dhe na sugjeroi që ta marrim për shembull.

Njerëzit që duhet t'i pasojmë duhet të jenë njerëz me të cilët do të dëshirojmë të jemi bashkë me ta në ahiret, sepse një shtyllë e rëndësi-

shme prej bazave të besimit tonë është besimi në botën e përtejme:

NA MËSOI SE JETA E VËRTETË ËSHTË AHIRETI

Pejgamberi ynë i Nderuar (s.a.s.), na ka mësuar se;

“Jeta e vërtetë është ahireti.”

Hazreti Omerit, i cili qante duke thënë: “Ndërkohë që mbretërit dhe perandorët jetojnë nëpër saraje, ti gjendesh mbi një hasër...”, i tha:

“O Omer! A nuk dëshiron që dynjaja të jetë e atyre dhe ahireti të jetë i yni?!.” (Ahmed, II, 298.)

Myslimanët kaluan një sprovë të rëndë në luftën e Hendekut. Madje përjetuan një sprovë aq të fortë saqë në zemër u lindi dyshimi në formën:

“A nuk do të vijë ndihma e Allahut?” Atëherë Resulullahu (s.a.s.), tha:

“*Jeta e vërtetë është jeta e ahiretit.*” (Buhari, Rikak, 1.)

Pastaj edhe më vonë kur korri një fitore të madhe dhe të lavdishme siç ishte çlirimi i Mekës, kishte të njëjtën gjendje shpirtërore. Ai po hynte në Mekë pothuajse në gjendje sexhdeje mbi një deve. Pra, nuk jepte shenjat e fitores dhe njerëzve përreth u thoshte:

“*Jeta e vërtetë është jeta e ahiretit.*”

Me këtë vetëdije kësaj bote i ra vlera për sahabët dhe preokupimi i vetëm i tyre u bë ahireti. (Në zemrat e atyre) u rrënjos bindja se jeta e kësaj bote ishte vetëm një konak. Jeta e kësaj bote u perceptua si ara e botës tjetër. Ndërsa farërat e kësaj are ishin veprat e mira.

NA MËSOI IBADETET

Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), na mësoi qëllimin e krijimit të njeriut. Në ajetin fisnik thuhet:

“Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë.” (Dharijat, 56)

Ndërsa adhurimet na i mësoi jo vetëm me kushtet formale, por edhe me thellësinë shpirtërore. Si rezultat i këtij edukimi, sahabët e nderuar kërkuan cilësinë në veprat e mira, sepse Allahu i Lartësuar në ajetin fisnik nuk thotë “shumë vepra”, por “vepra të mira”. (Mulk, 2)

NA MËSOI NAMAZIN

Pejgamberi (s.a.s.), e ka falur namazin me përkushtim, domethënë me një harmoni fiziko-shpirtërore. Pra, ka falur nja namaz të përsosur. Pastaj ka thënë:

“Kur të falësh namaz, fale sikur të jetë namazi yt i fundit!”
(Ibn Maxhe, Zuhd, 15.)

“Namazi është drita e syve të mi.” (Nesai, Ishretu'n-Nisa, 1.)

“Falen i namazin siç më keni parë mua duke e falur!” (Buhari, Ezan, 18.)

Ai e urdhëroi ta falte përsëri namazin dikë që nuk e falin namazin në formë të rregullt. Pastaj i tregoi se si falet namazi saktë. Gjithmonë ua kujtoi namazin njerëzve qoftë edhe në luftë, udhëtim apo sëmundje. Edhe në frymën e fundit, thoshte:

“Namazi, namazi!..”

Allahu i Lartësuar i lavdëron si më poshtë sahabët e Pejgamberit:

“...Ata do t'i shohësh duke bërë ruku dhe duke rënë në sexhde...” (Shik. Fet'h, 29)

Kulmi i ibadeteve individuale është namazi. Ai është ibadeti i parë që është bërë farz (obligim). Pamja, përkufizimi dhe gjëja më e bukur e sahabëve të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), ishte kryerja e këtij ibadeti me një harmoni fiziko-shpirtërore.

Ata e falnin namazin me xhemat.

Sa pejzash i bukur i një harmonie shoqërore është namazi që falet me xhemat dhe rreshta të sistemuar! Njerëzit e xhematit aty e kuptojnë gjendjen, gëzimin dhe hallin e njëri-tjetrit nga fytyrat e tyre dhe përjetojnë pikën më kulmore të vëllazërisë.

Veçanërisht rukuja dhe sexhdeja janë shprehja më e bukur e nënshtrimit, e perceptimit të të qenët asgjë dhe e bindjes pa hezitim ndaj Allahut Teala. Besimtarët, të cilët janë të ashpër kundrejt armiqve të Islamit, siç janë të mëshirshëm ndërmjet njëri-tjetrit, shfaqin edhe një edukatë dhe madhërim të plotë në audiencën e Allahut (xh.xh.).

“...Ata do t'i shohësh duke bërë ruku dhe duke rënë në sexhde...”

Gjendja e tyre në ruku dhe sexhde përhap një përshpirtshmëri të madhe. Ja pra, kjo është pamja shpirtërore për të bërë “një mijë sexhde me një përkushtim të plotë”.

Edhe krahas namazeve farz, besimtari rend drejt audiencës së Zotit me namaz kurdo që të gjejë mundësi pikërisht siç bënte Pejgamberi i tij. Ai i zbukuronte me namaz kohët e zakonshme si ajo e namazit të natës, paradites dhe pas akshamit. Ai falte namaz në çdo rast si namazi i nevojës, istihares, falënderimit, përshëndetjes së abdestit, përshëndetjes së xhamisë dhe eklipsit të hënës e të diellit. Kështu kërkonte ndihmë nga Zoti (xh.xh.), me namaz. Ai fliste me Zotin nëpërmjet namazit dhe merrte rrugë drejt miraxhit, sepse Allahu Teala ka thënë:

“Bëj sexhde dhe afrohu!” (Alak, 19)

Besimi i besimtarit forcohet me namaz, me Kuranin që këndon në namaz, me sexhdet, me qëndrimin në këmbë në namaz dhe me rukutë.

Namaz i vërtetë është ai namaz që të mbron nga mëkatet dhe gjërat e shëmtuara. Namazi që i jep zemrës entuziazëm dhe përkushtim. Namazi që është i vazhdueshëm. Hazreti Mevlana thotë:

“Merr një abdest të tillë që, të mos priset asnjëherë! Fal një namaz të tillë që, të mos mbarojë asnjëherë!”

Domethënë;

“Ki një gjallëri shpirtërore të tillë që, besimi të arrijë përsosmërinë dhe në zemër të të shfaqen urtësitë dhe të fshehtat!”

Domethënë, namazi duhet të jetë një kënaqësi shpirtërore e cila na shpie te Allahu i Madhëruar. Dalja në audiencën hyjnore duhet të jetë me respekt dhe madhërim.

Zoti (xh.sh.), për këtë arsye i ka urdhëruar robërit e Tij që kur të dalin na audiencën hyjnore të veshin rroba të pastra:

“O bijtë e Ademit! Vishni rroba të bukura kudo dhe kurdo që të faleni!..” (A’raf, 31)

Namazin na e ka mësuar i Dërguari i Allahut (s.a.s.).

Disa injorantë në kohët e sotme pohojnë se namazin e ka marrë nga fetë që kanë qenë para Islamit. Ky kurrë nuk është një pohim i vërtetë. Edhe pse namazin e ka pasur çdo sheriat deri te Hazreti Ademi, njerëzit i kanë prishur dhe manipuluar të gjitha format e tij.

Pejgamberi, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, namazin e ka mësuar nga Xhebraili (a.s.). Ndërsa pesë kohët e namazit i janë shpallur të Nderuarit tonë pikërisht nga vetë Allahu Teala në Miraxh.

Në ditët e sotme është e domosdoshme që të shfaqet një interesim i veçantë ndaj namazit nëpër medrese dhe në të gjitha institucionet tona fetare. Për fat të keq po dëgjojmë se ka neglizhencë në këtë fushë.

Resulullahu, alejhi’s-selam, na ka mësuar edhe socializimin. Takimin në namaz e bëri shkak për socializimin.

Sepse me një namaz që falet me xhemat thellohen ndjenjat e ndërgjegjes. Si rrjedhojë besimtari mëson të gëzohet me gëzimin e vëllait të tij dhe përpiqet t’ia zgjidhë problemet atij.

Çfarë shoqërizimi?

“I Dërguari i Allahut (s.a.s.), nëse nuk e shikonte ndonjërin prej vëllezërve në fe për tri ditë me radhe, pyeste për të. Nëse ishte larg apo në udhëtim, lutej për të. Nëse ishte në shtëpi, shkonte për ta vizituar.

Nëse ishte sëmure, i lutej Zotit që ta shëronte.” (Shik. Hejsemi, II, 295.)

I Nderuari ynë (s.a.s.), e ndiqte xhematin. Një skllav që u soll në Medine pati vendosur kushtin që të takohej në Mesxhidu'n-Nebevi me të Dërguarin e Allahut vetëm në kohët e namazeve, në mënyrë që t'i shërbente sa më mirë. Resulullahu (s.a.s.), u interesua shumë me këtë skllav. Kur u sëmure, shkoi për ta vizituar bashkë me sahabët. Ndërsa kur ndërroi jetë, e vendosi vetë në varr.

Pejgamberi ynë i Nderuar shfaqte kujdes të madh ndaj renditjes së rreshtave dhe sistemimit e rregullimit të falësve në namazin me xhemat. Ai formoi lidhje ndërmjet renditjes së rreshtave dhe zemrave. Namazin e shfaqti si një model për jetën sociale.

Një namaz që falet në mënyrë të mirëfilltë reflekton në familje, vepra, moral dhe në fusha të tjera të jetës. Namazi është pasqyra e adhurimit të një njeriu.

NA MËSOI AGJËRIMIN

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), edhe agjërimin na e mësoi me aspektin formal dhe atë shpirtëror. Ai na mësoi se është e domosdoshme që të mbajmë agjërim jo vetëm për stomakun, por edhe për sytë, për veshët dhe për ndërgjegjen.

Hz. Pejgamberi ka thënë:

“Ka shumë prej atyre që agjërojnë, por që nuk u mbetet asgjë prej agjërimit përveç urisë!..” (Ibn Maxhe, Sijam, 21.)

“Kushdo që nuk e lë gënjeshtren dhe punën me mashtrim, Allahu nuk ka nevojë për lënien e të ngrënët dhe të pirët (dome-thënë, për agjërimin) e atij njeriu.” (Buhari, Saum, 8.)

Muajin e shenjtë të Ramazanit e shndërroi pothuajse në një kamp për punët e botës tjetër siç janë infaku, fitrat, itikafi, leximi i Kuranit dhe të tjera të ngjashme me këto.

Ramazani për sahabët e nderuar u bë zemra e vitit.

NA MËSOI ZEKATIN, INFAKUN DHE SADAKANË

Së pari na mësoi këtë:

E kujt është çdo gjë?

Çdo gjë është e Allahut.

Ndërsa në sistemet njerëzore, për shembull në komunizëm, çdo gjë është e popullit. Në kapitalizëm çdo gjë është e individëve. Për t'i zbatuar këto teori, që të dy sistemet i kanë shfrytëzuar njerëzit, kanë bërë padrejtësi të paimagjinueshme, kanë shkatërruar shumë vende dhe popuj për hir të pasurisë dhe akoma vazhdojnë ta djegin e ta plaçkitin të gjithë botën. Ata kanë lejuar masakrat më brutale dhe akoma vazhdojnë me të njëjtat vrasje masive dhe barbarizma.

Ndërsa në Islam pasuria nuk është as e individëve, as e popullit. Pasuria është vetëm e Allahut (xh.xh.). Ajo është vetëm amanet për njerëzit. Në të njëjtën kohë edhe sprovë për ta.

Është amanet, sepse poseduesi i vërtetë i saj është Allahu Teala. Njeriu, si një amanetqar, është i detyruar t'i respektojë kushtet e shfrytëzimit të pasurisë që ia ka vënë poseduesi i saj i vërtetë. Dy kushtet më të njohura janë:

1. S'ka shpenzim pa kriter (s'ka israf)!
2. S'ka koprraci!

Sahabët pasi ta përdornin aq sa u nevojitej, pjesën e mbetur e jepnin për hatër të Allahut. Kur dikush pyeti:

“Çfarë të bëjmë infak (japim)?” Përgjigja erdhi në këtë formë:

“...Pjesën e tepruar...” (Bakara, 219)

Bazuar në këto që thamë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), u mësoi sahabëve vetëdijen se çdo gjë që posedohet në këtë botë;

- Është një amanet i përkohshëm dhe
- Një sprovë për të cilën do të jepet llogari.

Ai (s.a.s.), na mësoi edhe se si duhet të japim.

Na mësoi se çdo lloj infaku duhet të bëhet me vetëdijen;

“...Sadakatë i merr Allahu...” (Teube, 104) Domethënë, na mësoi se duhet të japim duke e respektuar tjetrin, duke mos e lënduar, duke mos e bërë të ndjehet keq dhe në një mënyrë sikur po e falënderojmë.

Infakun nuk ia mësoi vetëm të pasurit. Edhe një sahabi të varfër si Ebu Dherrit (r.a.), i tha:

“O Ebu Dherr! Hidhi ujë supës, shikoji fqinjët dhe jepu edhe atyre me mirësjellje.” (Muslim, Birr, 142, 143.)

Në këtë urdhër gjenden këto tri rregulla:

a. Edhe nëse nuk ke asgjë për të dhënë, shtoji ujë supës dhe formoje mundësinë për të dhënë!

b. Përkujdesu ndaj nevojtarëve edhe nëse vetë je nevojtar!

c. Edhe atë që e jep, jepe me mirësjellje!

Kur zbriti ajeti i infakut, edhe sahabët e Suffes që ishin njerëzit më të varfër dhe që e morën edukimin e infakut për hatër të Allahut, mbloodhën dru nëpër male, i shitën dhe paratë ia dhanë të Nderuarit tonë si infak.

Dikush prej sahabëve punoi deri në mbrëmje dhe fitoi një grusht hurma. Gjysmën e tyre ia dha Resulullahut (s.a.s.).

NA MËSOI HAXHIN

Pejgamberi (s.a.s.) ka thënë: *“Mënyrën e haxhit dhe detajet e adhurimit mësojini prej meje!”* (Ahmed, III, 318, 366.)

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), na ka mësuar;

- Respektin ndaj simboleve.

- Bëri një haxh të pastër nga gjynahet, debatet dhe mëkatet. Kështu i mësoi edhe të tjerët për ta kryer haxhin. Për shembull, Hazreti Omerit (r.a.), i tha:

“O Omer! Ti ke shumë fuqi. Mos i lëndo të dobët (me dëshirën për të puthur Gurin e Zi). Nëse e shikon qoshen të lirë, puthe. Përndryshe jep tekbir dhe kalo!..” (Ahmed, I, 23.)

- Na ka mësuar se haxhi pranohet vetëm me një fitim hallall dhe ka thënë:

“Ai që e viziton këtë Shtëpi me paratë që i ka fituar prej haramit, ka dalë jashtë bindjes ndaj Allahut. Pasi një njeri i tillë ta bëjë nijetin për haxh, hyn në ihram, e vendos këmbën te yzengji i kafshës, e vë kafshën në lëvizje dhe thotë;

“Lebbejk All-llahumme lebbejk”, një thirrës nga qielli thotë:

“Për ty nuk ka as lebbejk, as sa’dejk! Sepse fitimi yt është haram, ushqimi është haram dhe kafsha është haram. Andaj kthehu si mëkatar pa marrë asnjë sevap! Brengosu për shkak se do të përballesh me diçka që s’do të të pëlqejë!..” (Hejsemi, III, 209-210.)

Shumë nxënës të devotshëm si Ali ibn Muvaffaku ua dhanë të varfërve paratë që kishin mbledhur për haxh bazuar në rregullin për të “fituar një zemër” siç na e ka mësuar ai (s.a.s.).

NA MËSOI TË KËRKOJMË VIRTYTIN

Allahu i Lartësuar thotë për sahabët e Pejgamberit (s.a.s.):

“...Kërkojnë dhuntinë dhe kënaqësinë e Allahut...” (Fet’h, 29)

Esenca e të gjitha përpjekjeve të të Dërguarit të Allahut, alejhi’s-selam dhe sahabëve të tij ishte të fituarit e kënaqësisë së Allahut (xh. xh.). Kënaqësia e Atij ishte mirësia më e madhe. Ata gjithmonë kërkuan virtytin si shkak që i shpinte te kjo mirësi.

Pejgamberi (s.a.s.), na ka njoftuar se krahas kryerjes së farzeve duhet t’u japim rëndësi edhe ibadeteve nafile të cilat na ndihmojnë për t’u afruar te Allahu i Madhëruar:

“Robi nuk mund të më afrohet me ndonjë gjë më të dashur se gjërat që ia kam bërë farz. Ai vazhdimisht më afrohet edhe me

nafile derisa Unë ta dua. Kur Unë ta dua atë, bëhem veshi i tij që dëgjon, syri i tij që shikon, dora e tij që prek dhe këmba e tij që ec. Nëse kërkon ndonjë gjë prej Meje, patjetër që ia jap. Nëse më kërkon që ta mbroj prej ndonjë gjëje, patjetër që e mbroj prej saj.”

(Buhari, Rikak, 38; Ibn Maxhe, Fiten, 16.)

NA KA MËSUAR QË TË ZGJOHEMI NË KOHËN PARA AGIMIT;

Në mënyrë që të pastrohemi prej mëkateve, zemrat të na dëliret dhe të arrijmë disa urtësi e shfaqje hyjnore.

- Koha para agimit (seheri) është koha më e begatë e ditës.
- Namazin, istigfarin dhe derdhjen e lotëve në atë kohë duhet ta konsiderojmë si pasuri!
- Koha e seherit duhet të gjallërohet me ibadete. Kështu që njeriu duhet t'i marrë ushqimet e nevojshme nga gostia e asaj sofrës shpirtërore, në mënyrë që ta fillojë ditën me një përsëpirtshmëri dhe frymëzim të lartë.

Kjo begati dhe përsëpirtshmëri e mbron zemrën përgjatë gjithë ditës prej mëkateve, shkujdesjes shpirtërore dhe çdo gjëje tjetër, domethënë, e mbron prej çdo gjëje që e largon atë nga Allahu (xh.xh.).

Ato ia shtojnë zemrës mallëngjimin për mirësi dhe rezistencën kundrejt të keqes.

I Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Zotit qoftë mbi të, asnjëherë nuk e ka lënë faljen e namazit, kërkimin e istigfarit, bërjen e dhikrit, këndimin e Kuranit dhe lutjen në kohën e seherit e cila është koha më e begatë e natës. Ai (s.a.s.), e gjallëroi me ibadet kohën e seherit duke qëndruar ulur edhe kur ishte sëmurë dhe nuk kishte fuqi për të qëndruar në këmbë. (Ebu Davud, Tatavvu', 18/1307.)

Sepse, edhe një kusht tjetër për të qenë prej të “diturve” është preokupimi me ibadet duke bërë sexhde e qëndruar në këmbë (përgjatë namazit) në kohën e seherit.

Po ashtu, cilësia e robërve të sinqertë është gjallërimi i natës me ibadet.

Resulullahu, alejhi's-salam, ka thënë duke na inkurajuar për ibadetin e natës:

“O njerëz! Jepini selam njëri-tjetrit, ushqejeni njëri-tjetrin, mbajini lidhjet me të afërmit dhe vazhdojeni ndihmën ndaj tyre. Falni namaz natën kur njerëzit janë duke fjetur. Nëse do të vepëroni kështu, do të hyni me mirësi në xhenet.” (Tirmidhi, Et'ime, 45; Ibn Maxhe, Ikamet, 174.)

NA MËSOI PASTËRTINË

Ai na e mësoi pastërtinë nga çdo aspekt.

- Njerëzit i pastroi nga papastërtitë e shirkut, kufrit, hipokrizisë dhe moralit të ulët. Atyre u mësoi mënyrat e të pastruarit.

- U mësoi pastërtinë si abdesti dhe gusuli.

- U mësoi taharetin nga papastërtia. U mësoi pastërtinë e rrobave, trupit dhe vendit. U mësoi përkujdesjen ndaj flokëve dhe thonjve. Atë që i kishte flokët e çrregullta e qortoi.

- U mësoi martesën, turpin dhe mbulesën. U mësoi pastërtinë në nder.

- U mësoi pastërtinë në fitim dhe hallallin.

- U mësoi pastërtinë e zemrës.

Sepse ka dy faktorë që ndikojnë te personaliteti dhe karakteri i njeriut:

1. Fitimi hallall, ushqimi hallall.

Të gjithë pandehin se e përdorin paranë. Ndërkohë në shumicën e rasteve vullneti gjendet te paraja dhe jo te poseduesi i saj. Domethënë, natyra shpirtërore e parasë i jep drejtim personalitetit të njeriut, sepse paraja është si gjarpri. Ajo shkon në vrimën nga ka dalë.

2. Njeriu me të cilin qëndron.

Nëse;

Personin që e ke mik është një njeri i mirë, atëherë ai të shpie në mirësi. Por nëse është një njeri i lig, atëherë të zvarrit drejt ligësisë.

Si shembull për këtë mund të themi:

Sa shumë urtësi që mbart përfundimi i qenit që qëndroi bashkë me të devotshmit të cilit i tregohet historia në suren Kehf! Sikundër këtij, sa mësimdhënës është shkatërrimi i bashkëshortes së Nuhut (a.s.), e cila qëndroi me mëkatarët!

Domethënë se;

Është shumë e rëndësishme dhe e domosdoshme që t'i mbrojmë fëmijët tanë nga rrugët e pista të internetit dhe programet negative te televizioneve.

NA KA MËSUAR TË DREJTËN DHE DREJTËSINË

Ai (s.a.s.), i mësoi konceptin “e drejtë” njeriut të injorancës në të cilën sundonte padrejtësia. Ai i mësoi atij drejtësinë.

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), ia tregoi të gjithë njerëzimit sesi mund të përhapet drejtësia duke dhënë një shembull nga vetja:

“Së fundi edhe unë jam një njeri. Andaj mund t'i kem hyrë në hak disave prej jush. Këdo që e kam goditur në shpinë, ja ku e ka shpinën time. Le të vijë dhe të më godasë! Kujtdo që ia kam marrë pasurinë pa dashje, ja ku është pasuria ime. Le të vijë dhe ta marrë!” (Ahmed, III, 400.)

- Më në krye vjen e drejta e Allahut Teala, sepse Ai na ka krijuar ne si njerëz. Na ka nderuar me besim dhe na ka bërë umet të të Dashurit të Tij (s.a.s.).

- E drejta e Pejgamberit (a.s.), sepse ai ishte shumë i dhënë pas umetit të tij. Nëse u dalim për zot Kuranit dhe Sunetit që na i ka lënë

si amanet, do të thotë se ia japim të drejtën atij, sepse ai (s.a.s.), ka thënë:

“Mos ma nxini fytyrën në Mahsher.” (Ibn Maxhe, Menasik, 76.)

- E drejta e besimtarëve. I Nderuari ynë i ka bërë të gjithë besimtarët vëllezër me njëri-tjetrin. Atyre u mësoi vëllazërinë. U mësoi të drejtat që besimtari kishte ndaj besimtarit. Domethënë, besimtarin e bëri amanet për besimtarin.

Myezini i Pejgamberit, Bilali (r.a.), ishte i zi. Ebu Dherri (r.a.), në një moment kur ishte i nxehur i tha:

“O biri i gruas së zezë!” Për shkak të kësaj, Resulullahu (s.a.s.), iu nxeh Ebu Dherrit (r.a.) dhe i tha:

“Ti je një njeri që akoma ke cilësitë e injorancës!”

Ebu Dherri (r.a.), u bë shumë pishman. Ai shkoi për t’i kërkuar hallallik Hazreti Bilalit (r.a.). Për ta siguruar marrjen e faljes prej tij, e vendosi kokën në pragun e shtëpisë së Bilalit (r.a.). Pastaj i tha:

“O Bilal! Do të ngrihem nga pragu i derës tënde vetëm nëse më fal dhe e vendos këmbën mbi fytyrën time!”

Edhe pse Hazreti Bilali i tha disa herë se kjo nuk ishte e nevojshme, ai nuk pranoi. Më në fund Bilali (r.a.), e kaloi atë duke bërë sikur e shkeli me këmbë thjeshtë për ta bindur dhe e fali. Të dy ia bënë hallall njëri-tjetrit me zemër krejt të qetë.

Ai na mësoi të drejtat e prindërve, fëmijëve, bashkëshortes, fqinjëve, të afërmve, të njerëzve, etj...

- E drejta e krijesave. Na mësoi t’i shohim krijesat me mëshirë për hatër të Krijuesit. Ndaloj që të bisedojmë mbi devetë. Ndaloj që kafsha e kurbanit të tërhiqet duke e kapur për veshi. Ndaloj që t’u ngarkojmë kafshëve një barrë më të rëndë se ç’duhet. Ndaloj që të shqetësohej qeni nënë. U mërzit shumë për djegien e folesë së milin-gonave dhe tha:

“Kush mund ta djegë atë (jetën) që e ka krijuar Allahu?!” (Shik.

Ebu Davud, Xhihad, 112/2675.)

“Esenca e të gjithë përpjekjeve të të Dërguarit të Allahut, alejhi’s-selam dhe sahabëve të tij ishte të fituarit e kënaqësisë së Allahut (xh. xh.). Kënaqësia e Atij ishte mirësia më e madhe. Ata gjithmonë kërkuan virtytin si shkak që i shpinte te kjo mirësi.”

- Na mësoi që të sillemi me drejtësi edhe ndaj jomuslimanëve.

O Zot! Na bëj nxënës të devotshëm dhe të suksesshëm të Resulullahut (s.a.s.)!..

Na bashko me grupin e fatlumëve që i ndjekin me mirësi sahabët e nderuar!..

Bashkoi zemrat tona me zemrën e atij!..

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ڤ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

MORALI I LARTË

Nëse në një gotë të pastër prej kristali hidhet ujë apo sherbet i kulluar dhe ajo gotë nxirret ashtu për t'u servirur, transparenca e gotës prej kristali reflekton bukurinë e asaj qerasjeje. Ky do të ishte një nderim fisnik dhe sublim. Por nëse hidhet qoftë edhe ujë zemzemi në një gotë të papastër, (qerasja) e humb të gjithë bukurinë. Pastaj nuk konsiderohet më nderim, por ofendim.

Në të njëjtën mënyrë, nëse edhe zemrat janë të papastra, atëherë as Allahut nuk mund t'i shfaqet adhurim me to, as krijesave nuk mund t'u shfaqen mirësi etike.

MORALI I LARTË

NA MËSOI MORALIN E LARTË

Resulullahu, alejhi's-selam, ka thënë:

“Unë jam dërguar për të përsosur moralin e lartë.” (Muvatta', Husnu'l-Hulk, 8.)

Allahu i Lartësuar ia mësoi Pejgamberit tonë të Nderuar moralin e lartë për dyzet vjet. Andaj edhe Profeti (a.s.), përvetësoi dhe shfaqti një moral madhështor nën edukimin dhe mbrojtjen hyjnore. Vitin e dyzetë mbi atë moralin e lartë u ndërtua besimi me urdhrin:

“Lexo me emrin e Zotit tënd, i Cili krijoi (gjithçka).” (Alak, 1)

Filloi ndërtimi i besimit dhe tevhidit. Në themel u vendos një moral madhështor. Mbi të u vendos një besim i palëkundur, i fortë dhe i drejtë. Ndërsa në periudhën e Medinës mbi këtë themel morali dhe besimi u ndërtuan dispozitat e adhurimit dhe dispozitat e jurispruencës.

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), dha një mësim dhe edukim jo nga rreshti në rresht, por nga kraharori në kraharor, domethënë nga zemra në zemër. Ai edukoi jo me laps e letër, por me zemër të dëlirë. Sahabët ishin sahabë jo në fjalë, por në vepra dhe praktikë.

SË PARI ELIMINIMI PËR NJË MORAL TË LARTË

Në Islam gjendet principi: “Eliminimi i të këqijave ka përparësi ndaj sigurimit të përfitimeve.”

Nëse në një gotë të pastër prej kristali hidhet ujë apo sherbet i kulluar dhe ajo gotë nxirret ashtu për t’u servirur, transparenca e gotës prej kristali reflekton bukurinë e asaj qerasjeje. Ky do të ishte një nderim fisnik dhe sublim. Por nëse hidhet qoftë edhe ujë zemzemi në një gotë të papastër, (qerasja) e humb të gjithë bukurinë. Pastaj nuk konsiderohet më nderim, por ofendim.

Në të njëjtën mënyrë, nëse edhe zemrat janë të papastra, atëherë as Allahut nuk mund t’i shfaqet adhurim me to, as krijesave nuk mund t’u shfaqen mirësi etike, sepse të gjitha ndoten me papastërtitë shpirtërore të zemrës si mendjemadhësia, smira dhe shtirja.

Siç dihet;

Nëse plagën e lyejmë me ilaç pa ia pastruar qelbin, nuk ka asnjë dobi, sepse shërimi arrihet vetëm nëse plagën e pastrojmë dhe pastaj e lyejmë me ilaç.

Për ta shprehur këtë të vërtetë Allahu i Lartësuar ka deklaruar se ditën e kiametit gjëja e vetme që do të ketë vlerë është zemra e pastër.

Edhe në fjalën e tevhidit (shehadetit) së pari gjendet shprehja “la ilahe / s’ka zot”. Domethënë se në fillim duhet të pastrohet nga zemra çdo gjë që na largon nga Allahu Teala. Pastaj do të shfaqet “il-lall-llah / përveç Allahut”.

Resulullahu, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, me edukimin etik të tij na ka njoftuar për veprat që e shpien njeriun në xhenet dhe e largojnë nga xhehenemi. Ai (s.a.s.), i pastroi zemrat nga cilësitë e këqija si;

- Egoizmi
- Padrejtësia
- Zullumi
- Urrejtja

- Hakmarrja
- Tamahu
- Mburra
- Gënjeshtër
- Spiunimi dhe
- Lakmia
- Përçarja
- Mendjemadhësia
- Përgojimi
- Mungesa e mëshirës dhe dhembshurisë...

Zemrat i zbukuroi me cilësi si;

- Dashuria hyjnore
- Modestia
- Ndershmëria
- Të mjaftuarit me atë që ka dhënë Zoti
- Nderimi
- Falja
- Durimi
- Mëshira
- Bujaria
- Drejtësia
- Mirësia
- Ndërgjegjja
- Dinjiteti
- Besnikëria
- Shërbimi fetar
- Patriotizmi
- Mendimi i mirë

DETYRA E PEJGAMBERIT: DËLIRJA

Pejgamberët kanë tri detyra:

“(O njerëz!) **Po kështu**, (për të plotësuar mirësinë Time ndaj jush) **ju kam sjellë një të Dërguar, nga mesi juaj, i cili ju lexon shpalljet Tona, ju pastron** (nga gjynahet), **ju mëson Librin** (Kuranin) **e Urtësinë** (rregullat e fesë) **dhe ju mëson ato gjëra që nuk i keni ditur.**” (Bekare, 151)

Allahu (xh.xh.), në këtë ajet fisnik shprehet se Resulullahu, alejhi’s-salam, ka tri detyra të rëndësishme:

- 1) T’u lexojë njerëzve shpalljet e Allahut dhe t’u predikojë fenë.
- 2) Të dëlirë botën e brendshme të njerëzve dhe t’u pastrojë ndjenjat.
- 3) T’u mësojë njerëzve thellësitë e Kuranit dhe të fshehtat e urtësitë hyjnore në univers e në fenomene falë këtij edukimi shpirtëror.

Domethënë se para “mësimit të Librit dhe Urtësisë” është e domosdoshme tezkija, domethënë dëlirja e botës së brendshme.

Edhe sahabët e nderuar së pari dëlirën zemrat e tyre. Vetëm pasi i pastruan zemrat arritën urtësitë.

Domethënë se pa u pastruar zemrat nuk mund të mësohet “Libri dhe Urtësia”. Përshpirtshmëria nuk shtohet. Urtësitë të urdhrat dhe ndalesat hyjnore nuk perceptohen.

Hazreti Mevlana thotë:

“Një herë para kohës së agimit mu ndërpre frymëzimi. (Në zemër nuk mu shtua përshpirtshmëria.) E kuptova se në trupin tim kishin hyrë disa kafshata të dyshimta. Edhe dija, edhe urtësia lindin nga kafshata hallall. Edhe dashuria, edhe mëshira janë fryte të kafshatës hallall. Nëse nga një kafshatë shfaqet shkuajdesje shpirtërore, dije se ajo kafshatë është ose e dyshimtë, ose haram.”

Hazreti Mevlana përsëri thotë:

“Ka shumë dijetarë që e kanë gëlltitur (marrë) dijen, por nuk kanë arritur asgjë nga urtësia. Ata nuk janë bërë dot të dashur të Zotit!”

Kur Hazreti Mevlana u zhyt në oqeanin e të fshehtave dhe urtësive, tha: “U dogja!” Edhe shembujt që gjenden në luginën e urtësisë së tij si Fuzuli, Hazreti Es’ad Erbili dhe Jaman Dedeja thanë: “U dogja!”

Sa bukur e tregon Muhamed Ikbali këtë djegie me këtë histori:

“Një natë në bibliotekën time dëgjova një molë që po i thoshte fluturës:

“Kam hyrë brenda librave të Ibn Sinës. Kam parë veprat e Farabiut. Shëtita ndërmjet atyre rreshtave të thatë që nuk dinin të mbaronin dhe shkronjave të zbehta të atyre rreshtave dhe i brejta ato. Në këtë kontekst, shëtita sokak më sokak dhe rrugë më rrugë të el-Medinetu’l-Fadila që do të thotë qyteti i virtyteve të Farabiut, por në asnjë mënyrë nuk e kuptova filozofinë e kësaj jete. U bëra një udhëtarë e trishtuar e rrugëve të tmerrshme dhe pa krye. Nuk kam një diell që të mi ndriçojë ditët...”

Sikundër kësaj britme të molës, flutura i tregoi flatrat e djegura asaj dhe i tha:

“Shiko! Unë për këtë dashuri i kam djegur krahët e mi.” Pastaj vazhdoi:

“Ajo që e bën jetën të gjallë është përpëlitja dhe dashuria. Ajo që i jep krahë jetës, përsëri është dashuria!..”

Domethënë se flutura duke i treguar molës flatrat a saj të djegura, po i thoshte me gjuhën e vet:

“Shpëtoje veten nga shkatërrimi nëpër këto rrugë pa krye të filozofisë! Fluturo drejt takimit me Zotin duke marrë pjesë nga oqeani shpirtëror i Mesnevisë që është i mbushur plot me dashuri, entuziazëm dhe frymëzim!..”

Domethënë se zemrat duhet të pastrohen në zjarrin e dashurisë;

Në mënyrë që t'i zbulohet njeriut ana e fshehtë e ngjarjeve dhe ndodhive.

Zemrat duhet të pastrohen;

Në mënyrë që t'i mësojnë misteret dhe urtësitë që gjenden të fshehura në Kuran, univers dhe te njeriu. Kur Hazreti Mevlana u zhyt në oqeanin e urtësive dhe të të fshehtave, tha: “U dogja!”

Pejgamberi ynë i Nderuar është udhërrëfyesi ynë më madhështor në udhëtimin tonë drejt përjetësisë...

Ai (s.a.s.), është një Siraxhi Munir (burim drite) që na i ndriçon rrugët tona të errëta...

Edukata e tij është mbështetja dhe argumenti ynë më madhështor kundrejt vorbullës së nefsit dhe kurtheve të shejtanit...

Kurani Fisnik e quajti “Madhështor” moralin e tij.

Allahu i Lartësuar u betua në jetën e tij duke thënë: “Le amruke /Pasha jetën tënde!”

Zoti (xh.xh.), çdo gjendje të tij e ka quajtur “Usvetun Hasene / Shembulli më i bukur”.

“Çështja që i gëzoi më shumë sahabët pas mirësisë së Islamit ishte ky sihariq i Pejgamberit tonë të Nderuar: *“Njeriu do të jetë me atë që e do.”* (Muslim, Birr, 163.)

Çdo besimtar ka nevojë për udhëzimin e atij (s.a.s.)... Pa e dashur atë më shumë se jetën, besimi nuk e arrin përsosmërinë. Pa e pasuar atë, nuk mund të arrihet “dashuria e Allahut”. Pa qenë Suneti i tij, nuk mund të komentohet Libri i Allahut.

KË DHE ME ÇFARË E PASTROI?

Besimtari është udhëtar i përjetësisë.

Për të shpëtuar në këtë udhëtim të rrezikshëm të përjetësisë duhet që gjithmonë të gjendet bashkë me Resulullahun (s.a.s.) dhe në udhëzimin e tij.

Sepse;

Dashuria është një linjë rryme ndërmjet atij që dashuron dhe atij që dashurohet.

Çështja që i gëzoi më shumë sahabët pas mirësisë së Islamit ishte ky sihariq i Pejgamberit tonë të Nderuar: *“Njeriu do të jetë me atë që e do.”* (Buhari, Edeb, 96; Muslim, Birr, 163.)

Sahabët e nderuar u përqendruan që jetën e tyre ta bënin sipas këtij hadithi fisnik. Ata ia dedikuan jetën dashurisë ndaj të Nderuarit tonë (s.a.s.). Çdo frymë të tyre e dhanë për hir të kësaj kauze.

- Na mësoi ta eliminojmë me durim çdo fatkeqësi dhe sprovë

Sepse Allahu i Lartësuar ka thënë:

“O ju që keni besuar! Kërkoni ndihmë prej Allahut me durim dhe namaz...” (Bekare, 153)

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë ka duruar kundrejt çdo lloj sprove. Në çdo situatë fali namaz dhe i kërkoi mbrojtje Allahut (xh. xh.). Asnjëherë nuk u dëshpërua, nuk u bezdis dhe nuk nxitoi. Kështu që arriti mirësinë në fund të durimit. Po ashtu na bëri edhe ne ta arrijmë atë mirësi.

Çfarë përgëzimi i një prehjeje dhe qetësimi të madh janë këto ajete fisnike për zemrat besimtare që përballen me sprova dhe vështirësi:

“Me të vërtetë, pas vështirësisë - vjen lehtësimi! Me të vërtetë, pas vështirësisë - vjen lehtësimi!” (Inshirah, 5-6)

- Na mësoi që ta eliminojmë harresën me dhikër

Allahu Teala thotë:

“Mos u bëni si ata që e harruan Allahun, kështu që Ai i bëri të harronin vetveten! Pikërisht ata janë të pabindurit (ndaj Allahut).”

(Hashr, 19)

Mëkati bëhet kur harrohet Allahu i Plotfuqishëm. Nëse zemra përfiton nga “marifetull-llahu”, harresa bie në nivelin më të ulët.

Pejgamberi ynë i Nderuar gjithmonë jetoi në gjendje dhikri. Shikoi drejt qiellit dhe përkujtoi Allahun. Shikoi tokën dhe përsëri përkujtoi Allahun. Edhe ata që shikonin fytyrën e bekuar të tij, përkujtuan Allahun (xh.xh.).

Pa krijesat dhe kujtoi atributet “el-Bari / Krijuesi” dhe “el-Musavvir / Formuesi” të Allahut Teala.

Nxënësi i tij, Ebu Dherri (r.a.), thoshte:

“Pasha Allahun! Kur i Dërguari i Allahut (s.a.s.), u shpërngul për në botën e përtejme na la në një gjendje të tillë që, nëse një zog rrihte krahët në qiell, na kujtonte një hadith të Resulullahut, sepse Pejgamberi ynë i Nderuar na pati thënë: “Çdo gjë që ju afron te xheneti dhe ju largon nga xhehenemi ju është shpjeguar.” (Ahmed, V, 153, 162; Hejsemi, VIII, 263.)

- Na mësoi ta eliminojmë mosmirënjohjen me falënderim

Mosmirënjohja është një fatkeqësi shumë e madhe. Mosmirënjohje do të thotë t’i japësh lamtumirën humanizmit dhe ndërgjegjes. Është injorancë dhe veprim i ulët.

Allahu Teala ka thënë:

“Në të vërtetë, Ne i kemi nderuar bijtë e Ademit...” (Isra, 70)

Njeriu këtë nderim nuk duhet ta kthejë me mosmirënjohje. Sidoqoftë Allahu (xh.xh.), e ka lënë të zgjedhë dhe ka kërcënuar duke thënë:

“...Le të jetë ose mirënjohës, ose mosmirënjohës (sidoqoftë do ta marrë shpërblimin apo ndëshkimin!)” (Insan, 3)

Nuk duhet të harrojmë se për çdo mirësi dhe për çdo organ ka një falënderim të veçantë.

Për shembull;

- Falënderimi për syrin është që ta mbrojmë atë nga shikimi në haramë.
- Falënderimi për veshin është që ta mbrojmë atë nga dëgjimi i thashethemeve dhe të fitojmë përshpirtshmëri me ligjëratat fetare.
- Falënderimi për gojën është që “ose të heshtim, ose të flasim mirë”.

Njeriu vazhdimisht duhet ta falënderojë Zotin (xh.xh.), kundrejt gjithë këtyre mirësive hyjnore. Por;

Zgjedhja i përket njeriut! Nëse dëshiron mund të zgjedhë xhenetin. Nëse dëshiron mund të zgjedhë xhehenemin!.. Vetëm se njeriu nuk ka mundësi ta durojë zjarrin qoftë edhe për një moment. Për këtë arsye, Allahu Teala është limani i vetëm i vërtetë te i Cili mund të strehohemi, mund të kërkojmë mbrojtje, mund të mbështetemi dhe mund të marrim ndihmë!..

Kur Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), u pyet se përse bënte ibadet deri në mëngjes edhe pse i ishin falur të gjithë mëkatet, u përgjigj:

“A të mos jem një rob falënderues?” (Muslim, Munafikun, 79.)

Ai (s.a.s.), e kaloi të gjithë jetën duke dhënë përpjekje të jashtëzakonshme për ta falënderuar Zotin për mirësitë hyjnore. Për mirësinë e udhëzimit gjithmonë e falënderoi Zotin duke u përpjekur për ta predikuar fenë. Këtë gjë ua mësoi edhe sahabëve të tij.

Kjo histori që e transmeton Ebu Abdullah el-Harithu’r-Razi është një shembull i bukur sesi falënderimi e shton mirësinë:

Allahu Teala i shpalli njërit prej pejgamberëve:

“Unë kam vendosur që filan rob i Imi ta kalojë gjysmën e jetës me varfëri dhe gjysmën tjetër me pasuri. Cilën të kërkojë më parë, atë do t’i jap. Pyete, në mënyrë që ta shprehë dëshirën e tij!”

Pejgamberi e thirri personin që u përmend dhe e njoftoi për shpalljen që kishte ardhur.

Personi tha:

“Do të të jap përgjigje pasi të konsultohem me familjen.”

Bashkëshortja e tij i tha:

“Zgjidh që të marrësh pasurinë së pari!”

Personi tha:

“Varfëria pas pasurisë është shumë e vështirë. Ndërsa pasuria pas varfërisë është shumë e mirë. (Durimi ndaj varfërisë në pleqëri është më i rëndë.”

Bashkëshortja i tha:

“Veçro siç të thashë në lidhje me këtë çështje!”

Personi shkoi te Pejgamberi dhe i tha:

“Po zgjidh të marr pasurinë në fillim.”

Allahu (xh.xh.), ia hapi atij të gjitha dyert e pasurisë.

Bashkëshortja i tha:

“Nëse dëshiron që kjo mirësi të jetë e vazhdueshme deri në fund të jetës tënde, ji bujar kundrejt robërve të Allahut! Kur të marrësh një rrobë për vete, merre një rrobë edhe për një të varfër!”

Ata gjithmonë përdorin pjesën që u nevojitej dhe pastaj e jepnin për hatër të Allahut atë që mbetej. Domethënë gjithmonë jetonin duke e falënderuar Zotin (xh.xh.), në formë të vërtetë. Bazuar në këtë Allahu Teala i shpalli atij pejgamberit:

“Unë pata caktuar që ai robi Im ta kalonte gjysmën e jetës me

pasuri dhe gjysmën tjetër me varfëri. Por vura re se ai robi Im më falënderoi për të gjitha mirësitë. Falënderimi e bën të detyrueshëm shtimin dhe vazhdimësinë e mirësisë. Andaj përgëzoje se kam caktuar që edhe pjesën tjetër të jetës ta kalojë me pasuri!” (Ramazanogllu Mahmud Sami, Komentimi i sures Bekare, fq. 33-34)

- Na mësoi ta eliminojmë revoltimin me bindje

Njeriu nuk duhet të vendosë se çfarë është e mirë dhe çfarë është e keqe sipas asaj që i pëlqen apo nuk i pëlqen nefsit të tij. Allahu (xh. xh.), thotë:

“...Por mund ta urreni një gjë, ndërkohë që ajo është e mirë për ju e mund ta doni një gjë, ndërkohë që ajo është e dëmshme për ju...” (Bekare, 216)

Për këtë arsye, rregulli që duhet të kemi parasysh në këtë çështje duhet të jetë pëlqimi i Allahut Teala. Njeriu gjithmonë duhet të përpiqet për t’iu mbështetur Zotit dhe për të arritur kënaqësinë e Tij në këto kushte që ndryshojnë.

Sepse, nuk duhet të harrojmë se;

Gajbin (të padukshmen) e di vetëm Allahu (xh.sh.).

Pejgamberi (s.a.s.), bëri një jetë të ndritur, të pastër dhe të dëlirë në mes të errësirës së injorancës.

Edhe kur u gjuajt me gur në Taif, tha:

“O Zot! Nëse Ti nuk je i zemëruar me mua, nuk i jap rëndësi aspak asnjë gjëje që më ndodh.” (Ibn Hisham, II, 29-30; Hejsemi, VI, 35.)

• Çdo sahab e edukoi në çështjen që kishte mangësi. Për shembull, Resulullahu, alejhi’s-selam, nuk u dha të njëjtën përgjigje të gjithë sahabëve që i kërkuan t’u sugjeronte “punën më të mirë”. Ai u sugjeroi punë që ua mundësonin t’i plotësonin mangësitë që kishin:

Dikujt i tha: “Preokupohu me shërbim ndaj nënës!”

Dikujt tjetër i tha: “Mos u nxeh!”

Dhe dikujt tjetër i tha: “Ji i ndershëm!”

- Na mësoi ta eliminojmë koprracinë me bujar

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), siç e përkufizonin sahabët, ishte më bujar se era.

Ai (s.a.s.), edhe në kohët kur plaçkat e luftës dhe dhuratat vinin me bollëk, çdo gjë që i shkonte në dorë ua jepte skamnorëve, fukarenjve, nevojtarëve dhe sahabëve të varfër që qëndronin në Suffe. Hz. Pejgamberi e shpërndante çdo gjë që i vinte në atë mënyrë sa që nuk i mbetej asgjë për pjesëtarët e familjes së tij. Edhe pse një e pesta e plaçkës së luftës i përkiste atij, u shpërngul nga kjo botë pa ngrënë tri ditë radhazi bukë gruri. Ai ishte aq bujar, sa që kishte prej atyre që bëheshin myslimanë duke u mahnitur prej bujarisë së tij.

Në suren Insan Allahu i Lartësuar kërkon fljijm dhe i lavdëron kështu ata që mund të shkëpusin diçka prej vetes e ua japin nevojtarëve:

“Ata i ushqejnë të varfrit, jetimët dhe të zënët rob edhe pse vetë janë nevojtarë, duke thënë:

“Ne ju ushqejmë vetëm për hir të Zotit. Për këtë, nuk duam shpërblim e as falënderim! Ne i frikësohemi Zotit tonë në një Ditë të ashpër, që do t’i bëjë fytyrat të jenë të vrenjtura.”

Por Allahu do t’i ruajë ata nga tmerret e asaj Dite e do t’u japë shkëlqim dhe gëzim.” (Insan, 8-11)

Po ashtu në ajetin fisnik të mëposhtëm Zoti (xh.xh.), urdhëron që ta sakrifikojmë jetën dhe pasurinë në rrugë të Allahut:

“O besimtarë, a doni t’ju drejtoj në një tregti, e cila ju shpëton nga një dënim i dhembshëm?!” (Saff, 10)

“Besoni në Allahun dhe në të Dërguarin e Tij dhe luftoni në rrugën e Allahut me pasurinë dhe trupin tuaj. Kjo, nëse do ta dini, është më mirë për ju. Ai do t’ju falë gabimet tuaja dhe do t’ju shpjerë në kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj dhe në banesa të mrekullueshme në Xhenetin e Adnit. Kjo është fitorja më e madhe.” (Saff, 11-12)

Përsëri Zoti (xh.xh.), përmend “infakun në mënyrë të fshehtë dhe të hapur” ndërmjet cilësive të një tregtie që asnjëherë nuk falimenton:

“Pa dyshim, ata që lexojnë Librin e Allahut, falin namazin dhe japin fshehtazi apo haptazi nga ajo që u kemi dhënë Ne, mund të shpresojnë në një fitim që nuk do të humbasë (kurrë).

Allahu do t’ua plotësojë atyre shpërblimin dhe do t’ua shtojë nga dhuntitë e Tij. Me të vërtetë, Ai është Falës dhe Falënderues.”

(Fatir, 29-30)

- Na mësoi ta eliminojmë tiraninë me falje

I Nderuari ynë (s.a.s.), na ka mësuar butësinë. Kur i përkëdheli dhe i puthi nipat e tij, një beduin u habit dhe i tha:

“Domethënë se ju i puthkeni fëmijët! Ndërkohë ne nuk i puthim asnjëherë.”

I Nderuari ynë (s.a.s.), i dha një mësim atij me këtë përgjigje:

“Çfarë mund të bëj unë nëse Allahu Teala ta ka shkukur dhe ta ka marrë mëshirën nga zemra! Ai që nuk mëshiron, nuk mëshirohet!” (Buhari, Edeb, 18; Muslim, Fedail, 65.)

• Ikrime, i cili i copëtoi besimtarët në Uhud, me edukimin e atij (s.a.s.), u shndërrua në një besimtar të devotshëm që qante duke e puthur Kuranin.

Pas njëzet vjetësh padrejtësi, Meka u çlirua. Ndërkohë që Pejgamberi, alejhi’s-selam, kishte mundësi të merrte hak, i fali të gjithë mekasit. Edhe ata i thanë atij: “Vëlla i mirë!” – dhe mbetën borxhli ndaj tij. Pastaj u nderuan me Islamin.

Allahu i Lartësuar thotë:

“...Vallë, a nuk doni ju që t’ju falë Allahu? Allahu është shumë Falës e Mëshirëplotë.” (Nur, 22)

Edhe nxënësi i tij kryesor dhe i veçantë, Hazreti Ebu Bekri e fali Misahun i cili u përzi në ngjarjen e shpifjes ndaj vajzës së tij.

Ulbe ibn Zejdi (r.a.), ishte prej sahabëve të varfër që nuk gjente dot një kafshë për të marrë pjesë në Luftën e Tebukut. Ai i tha Pejgamberit tonë të Nderuar për t’i gjetur një kafshë, por edhe Profeti (a.s.), nuk

e ndihmoi dot ngaqë nuk kishte mundësi. Ai u mërzit. Pasi kaloi një pjesë e natës, u ngrit, fali namaz dhe iu përgjërua Zotit kështu:

“O Allah! Ti na ke urdhëruar dhe na ke inkurajuar për të dalë në xhihad. Por unë nuk kam një kafshë të cilës mund t’i hip dhe të dal në luftë bashkë me të Dërguarin Tënd! Edhe Pejgamberi Yt nuk e ka një kafshë që të ma japë për t’i hipur. Unë gjithmonë kam dhënë lëmoshë prej asaj që më takonte nga pasuria, trupi dhe gjërat e mia.

O Allah! Po e bëj infak këtë pjesë pasurie që ma ke dhënë mua ndërmjet robërve të Tu.”

Kur erdhi mëngjesi, shkoi te i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut goftë mbi të dhe i tha:

“O i Dërguari i Allahut! Nuk kam asnjë gjë tjetër që mund ta jap si lëmoshë. Vetëm po jap këtë gjë të vogël që e posedoj. Gjithashtu ia bëj hallall hakun tim atij që më mërzit, thotë ndonjë fjalë të keqe për mua apo tallet me mua për shkak të kësaj!”

Resulullahu (s.a.s.), i tha:

“*Allahu ta pranoftë sadakanë!*” Asgjë tjetër nuk i tha përveç kësaj. Ndërsa të nesërmen i tha këtij sahabi:

“*Unë e pranova sadakanë tënde. Të përgëzoj! Betohem në Allahun, i Cili ka në dorë jetën e Muhamedit se, ti je shkruar në defterin e atyre që u është pranuar lëmosha.*” (Ibn Maxhe, el-Isabe, II, 500; Ibn Kethir, es-Sire, IV, 9; Vakidi, III, 994)

Edhe të falurit konsiderohet sadaka. I Nderuari ynë (s.a.s.), gjithmonë i inkurajonte njerëzit për të falur. Një ditë i pyeti sahabët:

“A nuk keni vullnet sa për t’u bërë si Ebu Damdami?”

Sahabët që gjendeshin aty e pyetën:

“Kush është Ebu Damdami?”

Resulullahu, alejhi’s-selam, u tha:

“Ishte dikush që i përkiste njërit prej popujve të mëparshëm. Ai thoshte:

“Ua bëj hallall hakun tim atyre që më ofendojnë dhe më përgojnë duke folur keq për mua.” (Ebu Davud, Edeb, 36/4887.)

Të falurit është prej nënshtrimit ndaj Zotit (xh.xh.).

- Na mësoi ta eliminojmë egoizmin me altruizëm dhe sakrificë

Besimtari nuk mund të jetë një njeri që mendon vetëm për interesin e tij. Infaku për një besimtar është një karakteristikë që i jep prehje zemrës, që e afron te Allahu dhe që e bën të arrijë kënaqësinë e Tij.

Zoti (xh.xh.), thotë: **“Nuk keni për ta arritur përkushtimin e vërtetë, derisa të ndani (lëmoshë) nga ajo (pasuri) që e doni...”** (Al Imran, 92)

Kur Hazreti Serijji Sakati mori lajmin se ishte djegur lagjja dhe se nuk ishte djegur shtëpia e tij, instinktivisht tha: “Elhamdulillah-lah!” Por pendimi i pa përkufizueshëm dhe pishmanllëku i thellë që ndjeu për shkak të kësaj përhumbeje momentale, zgjati për vite të tëra.

Një miku të tij ia tregoi si më poshtë këtë pendim:

“Unë duke thënë “elhamdulillah-lah” atë kohë, mendova vetëm për veten time edhe pse ishte një moment. Kështu që e nënvlerësova hallin e vëllezërve të mi që pësuan atë fatkeqësi të tmerrshme. Ja, u bënë tridhjetë vjet që pendohem për atë shkujdesje që shfaqta në atë moment!..”

Hazreti Davud Tait i tha një nxënës i tij:

“Kam gatuar pak mish. A nuk po urdhëroni?” Pasi Hazreti heshti, nxënësi e solli mishin. Davud Tai (r.a.), e pa mishin që iu vendos para, por menjëherë e harroi nevojën e vet dhe iu kujtuan jetimët e varfër që i njihte. Andaj pyeti:

“Bir, a keni ndonjë lajm nga filan jetimë?”

Nxënësi e uli kokën dhe i tha:

“Siç e dini, i nderuar.”

Ai mik i madh i Zotit i tha:

“Atëherë këtë mish çojua atyre!” Nxënësi i tha me një këmbëngulje të singertë:

“I nderuar! Edhe ju u bënë kohë e gjatë që nuk keni ngrënë mish...”, por Hazreti Davud Tai i dha këtë përgjigje:

“Bir! Nëse unë e ha këtë mish, pas një kohe të shkurtër do të dalë jashtë, por nëse e hanë ata jetimë, do të dalë në Arshin e Lartë për të qëndruar përgjithmonë!..”

Kjo sakrificë madhështore që shfaqnin ata ishte rezultati i këtij paralajmërimi të frikshëm që bëri Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.):

“Përderisa dikush prej jush të mos dojë edhe për vëllain në fe atë që do për vete, nuk do ta arrijë përsosmërinë në besim.” (Buhari, Iman, 7; Muslim, Iman, 71-72.)

- Na mësoi që ta eliminojmë dyshimin me dije të sigurt

Zoti (xh.xh.), thotë:

“...Ai është me ju kudo që të gjendeni...” (Hadid, 4)

Zemra duhet të arrijë të fshehtë e të qenët nën vëzhgimin e Zotit (xh.xh.) dhe kështu duhet të arrijë prehjen shpirtërore.

Pejgamberi ynë i Nderuar çdo ditë u ngrit në grada më të lartë në “marifetull-llah” dhe i kërkoi falje Zotit për gradën e djeshme.

Me kuvendet e tij të mbushura plot me frymëzim e përsëritshmëri, njerëzit si Hazreti Ebu Bekri, Aliju'l-Murteza dhe Selman el-Farisiu u bënë udhërrëfyesit e karvanit të përsëritshmërisë. Ky zinxhir me lejen e Allahut do t'i ndriçojë dhe udhëzojë besimtarët deri në kiamet.

- Na mësoi ta eliminojmë shtirjen me sinqeritet

Besimi i tevhidit nuk e përballon (pranon) dot ortakërinë.

Shtirja mund të bëhet ndaj të përkohshmëve. Ajo e dëmton përsëritshmërinë e adhurimeve. Allahu i Lartësuar thotë për shtirësit: **“Mjerë për ata, të cilët kur falen, janë të pakujdesshëm për namazet, të cilët duan vetëm që të duken dhe nuk u japin ndihmë nevojtarëve.”** (Maun, 4-6)

Pika kulmore e sinqeritet prapë është Resulullahu (s.a.s.)...

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), i dëliri sahabët me moralin madhështor të tij. Cilësitë e këqija i eliminoi me cilësi të mira.

- Na mësoi që mendjemadhësinë dhe vetëpëlqimin t'i eliminojmë me modesti

Ai (s.a.s.), e ndaloi në mënyrë të rreptë përçmimin e “robërve të Allahut”. Në Kuran thuhet:

“Mjerë për çdo përqeshës – shpifës.” (Humeze, 1)

Njeriu gjithmonë duhet të kërkojë jo gabimet e të tjerëve, por gabimin e vet. Përgojimi dhe përçmimi i të tjerëve janë prej shenjave të mendjemadhësisë.

Allahu Teala kërkon që të bëhemi “robër të veçantë të të Gjithëmëshirshmit”. Tevhidi nuk e pranon ortakërinë!

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), gjithmonë u sugjeroi modestinë sahabëve.

Hazreti Bahaeddin Nakshibendi thoshte në një formë të sinqertë duke iu përgjigjur këtij sugjerimi të Resulullahut (s.a.s.):

Bota është grurë, unë jam kashtë,

Bota është e bukur, unë jam i shëmtuar!

I Dërguari i Allahut, alejhi's-selam, në një moment kur u bë shumë e ashpër lufta e Uhudit, nxori shpatën dhe pyeti:

“Kush mund ta marrë këtë prej meje?”

Sahabët zgjatën duart duke thënë:

“Unë, unë!”

Kur i Nderuari ynë pyeti përsëri:

“Kush mund ta marrë këtë shpatë për t'ia dhënë hakun?”, sahabët hezituan për ta marrë. Ebu Duxhane (r.a.), i cili ishte prej sahabëve, pyeti:

“Cili është haku i saj, o i Dërguari i Allahut?”

Pejgamberi ynë i Nderuar tha:

“Haku i saj është që të luftosh me armikun derisa të të këputet beli duke luftuar me armikun...”

Ebu Duxhane, radijall-llahu anh, tha:

“E marr unë për t’ia dhënë hakun, o i Dërguari i Allahut!”

Ebu Duxhane (r.a.), e mori shpatën, e hoqi (zgjidhi) çallmën e kuqe, e lidhi në kokë dhe filloi të ecte duke u mburrur ndërmjet rreshtave të myslimanëve dhe rreshtave të mushrikëve. Kur Resulullahu (s.a.s.), e pa atë duke ecur me mburrje dhe madhështi, tha:

“Kjo është një ecje e tillë që, Allahu e urren atë (domethënë njeriun që mburret) përveçse në situata të tilla si kjo!” (Ibn Hisham, III, 11-12; Vakidi, I, 259; Muslim, Fedailu’s-Sahabe, 128.)

Mësimi që nxjerrim nga kjo histori: Pejgamberi (a.s.), u gëzua shumë që sahabët i besonin. Ai kërkoi një personalitet të tillë. Por përveçse në luftë e ndaloi që kjo gjendje të shndërrohej në mburrje.

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), edhe pse ishte Sejju’d-Murselin dhe Krenaria e Gjithësisë, ishte shumë modest. Kur ishte i detyruar për t’i treguar cilësitë e tij, thoshte:

“La fahre: Nuk ka lavdërim!”

Ditën e çlirimit të Mekës, fitorja e korrur ishte shumë e madhe. Atë ditë Resulullahu, alejhi’s-selam, në sytë e njerëzve që e shihnin nga jashtë, tashmë dukej si një personalitet që posedonte një fuqi të paarrishme. Një banor i Mekës iu afrua duke u dridhur. Dhëmbët pothuajse po i kërcitnin ndërsa po thoshte i frikësuar dhe i emocionuar:

“O i Dërguari i Allahut! Ma mësoni Islamin!”

Ndërsa Hazreti Pejgamberi (s.a.s.), e qetësoi duke i treguar shebullin e mëposhtëm nga koha kur mundësitë i kishte pasur më të pakta:

“Qetësohu, vëlla! Unë nuk jam një mbret apo sundimtar. Jam

jetimi i fqinjës tënde të vjetër (këtu synonte nën e tij të nderuar) prej kurejshëve që haja mish të tharë në diell!..” (Ibn Maxhe, Et’ime, 30)

• **Na mësoi ta eliminojmë revoltimin me pendim**

Shkujdesja sjell revoltim. Nganjëherë edhe të thënë: “Uf, of!”, është revoltim. Besimtari duhet të kthehet menjëherë prej gabimit dhe të bëjë një pendim të sigurtë. Ai duhet ta shohë mëkatën si një mal që qëndron mbi kokën e tij dhe gjithmonë duhet t’i kërkojë falje Allahut Teala për të. Allahu i Lartësuar i lavdëron me këtë cilësi robërit e sigurtë të Tij:

“(Mirësitë e xhenetit dhe kënaqësia e Allahut janë për ata) ... që kërkojnë faljen e gjynaheve para agimit.” (Al Imran, 17)

“Ndërsa në agim (të devotshmit që do të jenë banorë të xhenetit) kërkojnë falje (nga Allahu).” (Dharijat, 18)

Hazreti Hasan el-Basriut, i cili ishte prej miqve të Zotit, i erdhën katër vetë dhe i kërkuan ndihmë. I pari ankohej prej thatësisë. I dyti prej varfërisë. I treti prej tokës që nuk jepte prodhim dhe i fundit prej faktit që nuk kishte fëmijë. Ai evliaja i madh që të treve u sugjeroi “istigfarin”.

Ata që gjendeshin pranë tij i thanë:

“I nderuar! Këta persona kishin probleme dhe halle të ndryshme, por sugjerimi juaj për të gjithë ishte i njëjtë!”

H. Hasan el-Basriu (r.a.), atyre iu përgjigj me këtë ajet fisnik:

“...Kërkoni falje nga Zoti juaj, i Cili është Falës i madh, në mënyrë që Ai t’ju dërgojë shi të bollshëm, t’ju shtojë pasurinë dhe fëmijët tuaj dhe të bëjë për ju kopshte e lumenj!” (Nuh, 10-12)

Ndërsa i Dërguari i Allahut (s.a.s.), i cili posedonte cilësinë e mbrojtjes nga mëkatet, ka thënë:

“Pasha Allahun, unë më shumë se shtatëdhjetë herë në ditë i kërkoj Allahut që të më falë dhe pendohem te Ai.” (Buhari, Deavat,

3; Tirmidhi, Tefsir, 47.)

“Nganjëherë ndodh që zemra më ngushtohet, por unë i bëj njëqind herë në ditë istigfar Allahut.” (Muslim, Dhikr, 41.)

- Na mësoi që ta eliminojmë shkujdesjen me meditim

Shkujdesja e bën njeriun që të vështrojë vitrinat djallëzore. Ndërsa Allahu Teala dëshiron që të vështrojmë shfaqjet e madhështisë hyjnore dhe vitrinat hyjnore duke urdhëruar meditim në 137 vende të Kuranit Fisnik. Ai na urdhëron që ta shpëtojmë veten nga vitrinat djallëzore dhe t’u drejtohemi pamjeve shpirtërore duke e zhvilluar gjendjen e zemrës. Ndërkohë nuk duhet të harrojmë se mbrojtja e vetes nga vitrinat djallëzore është e mundur vetëm falë përparimit në disa faza shpirtërore.

Në sajë të këtij përparimi;

Zemra do të marrë mësim prej çdo gjëje që shikon. Në këtë mënyrë do të forcohet besimi, sepse gjithësia është laborator i të fshehtave dhe urtësive që Allahu i Madhëruar ua ka dhënë robërve të Tij.

NDËRTOI PERSONALITETIN

Resulullahu (s.a.s.), ndërtoi një personalitet të mrekullueshëm të besimtarit. Na mësoi që ta mbrojmë personalitetin dhe karakterin Islam, sepse çdo civilizim ndërton karakterin dhe personalitetin e njeriut të vet.

Islami është feja më e nderuar dhe e përsosur. Feja që është më e përsosura, absolutisht nuk ka nevojë për të marrë asgjë prej feve dhe sistemeve që janë poshtë saj. Çdo gjendje e Islamit është për t’u admiruar.

Pejgamberi (a.s.), edhe në ibadet nuk e ka pranuar imitimin e ndo një elementi që vinte nga jomuslimanët. Ai ndaloi që ky personalitet t’u ngjante jomuslimanëve qoftë edhe në adhurime.

• Resulullahu (s.a.s.), është shprehur se “ai që përpiket për t’i ngjarë një populli është prej tyre”.

- Në agjërimin e Ashures shtoi një ditë për të mos u ngjarë çifutëve.

Pejgamberi ynë i Nderuar nuk i ka ngjarë ehli kitabit (çifutëve dhe të krishterëve) edhe në çështjen e agjërimit. Ehli Kitab i vononin iftarin derisa të dukeshin yjet (deri në kohën e jacisë). Ndërsa Pejgamberi, paqja dhe mëshira e Zotit qoftë mbi të, ka urdhëruar që të nxitojmë për hapjen e iftarit. Në hadithin kudsij thuhet:

“Allahu Teala ka thënë: Më i dashuri prej robërve të Mi për Mua është ai që nxiton për ta hapur agjërimitin.” (Tirmidhi, Saum, 13.)

Po ashtu te ehli kitabi nuk ka syfyr. Pejgamberi e ka bërë sunet (traditë) syfyrin dhe ka thënë:

“Ndryshimi më i rëndësishëm ndërmjet agjërimit tonë dhe agjërimit të ehli kitabit është ushqimi i syfyrin.” (Muslim, Sijam, 46.)

- Gjithashtu vetëm agjërimitin e ditës së shtunë e ka bërë mekruh ngaqë është ngjasim me çifutët dhe ka thënë:

“Mos agjëroni ditën e shtunë përveç agjërimit që ju është bërë obligim.” (Ibn Maxhe, Sijam, 38.)

“Dita e shtunë dhe e diel janë ditë feste për mushrikët. Unë dua të veproj në kundërshtim me ata.” (Nesai, Xhuma, 1.)

- Siç dihet, para se të vinte Islami praktikohesh ibadeti i haxhit që kishte mbetur nga Hazreti Ibrahim, por që kishte degraduar.

Mushrikët nuk largoheshin nga Muzdelifeja para se të lindte dielli. Pejgamberi (s.a.s.), është larguar nga Muzdelifeja para se të lindte dielli për të kundërshtuar haxhin e politeistëve.

- I Dërguari i Allahut, alejhi's-selam, e ka shfaqur kundërshtimin ndaj jomyslimanëve edhe në çështje si lënia e mjekrës, shkurtimi i mustaqeve dhe qethja e flokëve.

Pas hixhretit u ndërtua Mesxhidu'n-Nebevi dhe u fillua të konsultohesh çështja se si do të bëhej thirrja për në namaz.

U propozua që t'i bihej tubit të çifutëve, por Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë nuk e pranoi këtë propozim dhe tha:

“Ky është mjet i çifutëve.”

U fol për t'i rënë kambanës, por Pejgamberi ynë i Nderuar tha:

“Edhe ajo është punë e të krishterëve.”

Pejgamberit, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, nuk ia pranoi zemra që metoda e Islamit për thirrjen në namaz t'i ngjante metodës së ndonjë populli apo umeti tjetër. Më vonë Abdullah ibn Zejdit (r.a.), iu shfaq ezani në ëndërr. I Nderuari ynë (s.a.s.), e aplikoi ezanin për t'i ftuar njerëzit në ibadet. (Ebu Davud, Salat, 27-28.)

Resulullahu, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të;

- E ndau në formë të prerë të vërtetën nga e pavërteta.
- Na mësoi dashurinë ndaj atij që e meriton dhe urrejtjen ndaj atij që e bën hak.

Ja një rezultat i shkëlqyer i këtij mësimi:

Hazreti Osmani (r.a.), pati shkuar si i dërguar në Mekë para marrëveshjes së Hudejbijes. Të afërmit e tij politeistë i thanë:

“Nëse dëshiron, vetëm ti mund ta bësh tavaf Qabenë!..”

Ndërsa Osmani, radijall-llahu anih, tha duke u dhënë një mësim të mrekullueshëm besnikërie:

“Unë nuk mund ta bëj tavaf Qabenë pa e bërë tavaf Hazreti Pejgamberi! Unë do ta vizitoj Shtëpinë e Allahut vetëm pas atij. Unë nuk rri në një vend ku nuk pranohet i Dërguari i Allahut!..” (Ahmed, IV, 324.)

Resulullahu, alejhi's-selam, na ka treguar “Ata që u janë dhënë mirësi, domethënë, pejgamberët, të singertët, dëshmorët dhe të devotshmit” si njerëz të cilët duhet të përpiqemi për t'i pasuar, për t'i dashur dhe për t'u ngjarë.

Bazuar në këto që thamë, ai e kujtoi Hz. Ibrahimin me salavate në çdo namaz dhe na sugjeroi që ta marrim për shembull.

Njerëzit që duhet t'i pasojmë duhet të jenë njerëz me të cilët do të dëshirojmë të jemi bashkë me ta në ahiret, sepse një shtyllë e rëndësishme prej bazave të besimit tonë është besimi në botën e përtejme. Për këtë arsye, duhet të mësojmë shumë mirë;

- Jetën e Pejgamberit tonë të Nderuar, domethënë Sijeri Nebi.
- Jetën e pejgamberëve që përmenden në Kuranin Fisnik, zinxhirin e pejgamberëve.
- Jetën e sahabëve të nderuar dhe të evliave. Gjithashtu duhet të jetojmë duke u përpjekur për t'u ngjarë atyre në të gjitha aspektet e jetës.

Ne duhet të lidhemi me sinjeritet ndaj Islamit, Allahut dhe Resulullahut (s.a.s.).

Dëshmorë janë ata që bëjnë çdo lloj sakrifice për Islamin. Andaj duhet t'i shtojmë sakrificat duke u përpjekur për t'u ngjarë atyre dhe për t'u bërë si ata. Vështirësive duhet t'ua vëmë kraharorin për hatër të Islamit.

Me reflektimin që do të marrim prej të devotshmëve, duhet të përpiqemi që çdo vepër e jona të jetë “Ahsenu amele / vepra më e mirë”.

Sa herë që themi Fatihanë, pasi t'i përgjrohemi Zotit (xh.xh.), që të na udhëzojë në rrugën e atyre që u janë dhënë mirësi, i lutemi edhe kështu:

“...Jo në të atyre që kanë shkaktuar zemërimin Tënd, as në të atyre që janë të humbur!” (Fatihë, 7)

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), na ka mësuar rregullat për të qëndruar larg dhe për të mos i dashur ata që kanë shkaktuar zemërimin e Zotit dhe ata që janë të humbur.

Domethënë se ne;

Kundrejt kësaj bote sekulare e cila përpiqet ta përhapë injorancën moderne dhe të na bëjë për të harruar botën e përtejme, jemi të detyruar që të qëndrojmë larg modës, reklamave dhe stilit të jetës që përhap ajo. Ne jemi të detyruar që ta ruajmë dinjitetin dhe krenarinë e Islamit kundrejt këtyre rrymave plot helm.

Na i shfaq si të shëmtuar kufrin, mëkatin dhe revoltimin! Bëji besimin, veprën e mirë dhe moralin e lartë të dashur për zemrat tona! Na e bëj të mundur të kemi një zemër të pastër, o Zot!..

Amin!..

Çfarë i mësoi ai në njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

VLERAT TONA QË JANË HARRUAR

Zakonet dhe traditat duhet të siten në sitën e jurisprudencës dhe edukatës islame. Ato që nuk janë të përshtatshme me rregullat e Islamit, mbesin jashtë.

Kështu që nuk mund të hyjnë (brenda zemrës sonë) duke kaluar nëpërmjet doganave tona shpirtërore!..

Injoranca moderne e sotme po përpiqet që kulturën e vet t'ia përhapë të gjithë botës nëpërmjet internetit dhe televizorit.

VLERAT TONA QË JANË HARRUAR

Nuk duhet të harrojmë se;

Sytë në pasqyrën e llogarisë së atij (s.a.s.), shohin shumë të vërteta që zakonisht nuk janë të dukshme. Zemrat në pasqyrën e llogarisë së atij (s.a.s.), arrijnë të perceptojnë shumë të vërteta.

Kështu;

Në pasqyrës e llogarisë së tij (s.a.s.), mund të shohim edhe shumë gjëra të tjera. Ja pra, disa të vërteta të rralla që sot reflektojnë në meditimin tonë nga pasqyra e tij:

VLERAT E HARRUARA NË ZAKONET DHE TRADITAT TONA

Në ditët e sotme pandehet civilizim avancimi i përpunimit të hekurit, mineraleve dhe teknologjisë. Ndërkohë këto në përgjithësi janë përdorur si mjete shkatërrimi dhe tiranie. Ndërsa civilizimi i vërtetë gjendet te vlerat njerëzore. Avancimet teknike dhe teknologjike nuk i kanë zhvilluar cilësitë njerëzore, por përkundrazi, ato kanë ndikuar

negativisht te struktura bazë e natyrës së njeriut dhe e kanë bërë atë egoist. Pikërisht siç ka ndodhur te frutat dhe perimet me hormone.

Si rezultat;

- Njerëzit mendojnë vetëm për interesin e tyre dhe janë bërë egoistë. Ata mendojnë vetëm për veten e tyre.

- I kanë bërë pragmatistë.

- I kanë bërë të harrojnë botën tjetër.

- Ua kanë dobësuar cilësitë si turpin, nderin, moralin e lartë, intimitetin...

Hyrja e internetit dhe e celularëve inteligjentë në çdo moment të jetës dhe imponimi i stilit të jetës perëndimore nga televizionet, moda dhe reklamat në periudhën tonë, është krejt e qartë se kanë shkaktuar harrimin e shumë vlerave nga edukata dhe morali i Islamit.

Veçanërisht celularët inteligjentë janë shndërruar në një varësi ekstreme. Përgjatë gjithë ditës sytë janë bërë robër të atyre ekraneve. (Një gjendje e tillë) po shkakton situata të padëshirueshme materiale e shpirtërore dhe po i prish marrëdhëniet familjare e shoqërore.

Një njeri i mençur dhe me vullnet duhet t'i përdorë këto mjete në varësi të nevojës dhe nuk duhet ta prishë jetën sociale.

Të ndarët apo të tjetërsuarit?

Për shembull, si mundet që një mysliman ta shpërndajë në internet fotografinë e tavolinës familjare ku ka ngrënë ushqim në një lokal luksoz?

Me veprime të tilla edhe cenohet privatësia familjare, edhe shfaqet një panoramë egoizmi dhe mburrjeje shumë e shëmtuar. Nga ana tjetër nxiten edhe shikimet e dëshpëruara të nevojtarëve.

Cilido që të jetë nijeti, pamja që del në pah nuk përputhet me të vërtetën e edukatës dhe rregullave islame.

Nëse mund të thuhet;

“Çfarë ka këtu?”, atëherë kjo aludon në faktin se sot, për fat të

keq, janë hapur plagë shumë të thella në botën shpirtërore, dinjitetin, turpin, kauzën dhe nderin tonë. Nexhip Fazëlli i shpreh kështu këto plagë:

“Gjyshja ime turpërohej për të nxjerrë edhe hundën,
Ato që tregon bija ime, i sheh vetëm qefini!”

Sa dëshpëruese që janë këto shprehje:

Nënat tona të mëparshme kanë qenë monumente nderi, por me kalimin e kohës, domethënë në ditët e sotme ai nder dhe edukatë që kishin ato nëna pothuajse ka humbur plotësisht për disa. Shkaku i kësaj janë;

Mastrimet nga më të ndryshmet që bëhen në emër të një barazie të dëmshme e negative, e cila u përgatit terren abuzimeve që bëhen ndaj grave duke e deshifruar femrën, dhe një lirie me virus e cila të tërheq drejt mëkateve.

Për fat të keq;

Në ditët e sotme thuhet se edhe njerëzit që e respektojnë mbulesën po shfaqin lëshime në çështjen e internetit.

Nërkohë këto lëshime i hedhin helm përshpirtshmërisë së familjes dhe e lëkundin lumturinë.

Edhe nëse njeriu pandeh;

“Unë po ua dërgoj vetëm disa njerëzve të afërt.”, prapë se prapë nuk duhet të harrohet se e gjithë baza teknike e mjeteve që përdorim gjendet në dorën e të huajve. Kjo e cenon privatësinë e familjes.

Dihet se në internet bëhen montazhe keqdashëse e shantazhe me fotografitë. Gjithashtu bëhen edhe vjedhje nëpërmjet kartave të kreditit apo karta të ngjashme me të.

Më i mira është që të jemi të kujdesshëm në fusha të rrezikshme siç është interneti.

Mburra / Lavdërimi

Mburra, lavdërimi dhe shtirja nuk përputhen me edukatën e Islamit.

Të lavdëruarit duke shpërndarë fotografitë e vendit të shtrenjtë ku ke ngrënë e kë pirë, të automobilit luksoz në sendilen e të cilit je ulur, të vendit të pushimit ku ke shkuar dhe të gjërave të tjera të ngjashme me këto, janë veprime shumë të shëmtuara prej të cilave nuk janë të kënaqur Allahu (xh.xh.) dhe Pejgamberi ynë i Nderuar.

Në civilizimin tonë nuk mund të thoshin “Unë” as njerëzit më të suksesshëm që kishin arritur pikën kulmore në veprat më të përsosura të tyre, por ata flisnin për veten e tyre vetëm duke thënë: “Unë i varfri, unë i thjeshti, unë i dobëti, unë i skamuri...” Edhe Fatih Sulltan Mehmet Hani shkroi “unë robi i dobët” në formën e firmës që hodhi në dokumente.

Atyre që pyesnin: “A e juaja është kjo shtëpi?”, u jepej kjo përgjigje:

“Ne jemi ata që e kemi amanet.”

Sepse edhe i Dërguari i Allahut (s.a.s.), pyetjes;

“Kush është?”, që bëhet te dera, nuk e ka pranuar si të drejtë dhënien e përgjigjes në formën:

“Jam unë!” - dhe ka këshilluar që të thuhet emri. Edhe pse vetë ishte pika kulmore e njerëzimit dhe më i nderuari i Pejgamberëve, kur ishte i detyruar për t’i treguar këto, shprehej në këtë formë: “La fahre / Nuk po i them për t’u lavdëruar!”

Dasmat

Dasmat janë shpallja e martesës ndaj njerëzve. Janë kryeja e detyrës “velime-gostisë” e cila është prej traditës së Pejgamberit (s.a.s.). Kjo shpallje dhe gostitje duhet të realizohen më aq shumë përshpirtshmëri, saqë të shndërrohen në prehje dhe lumturi për martesën e realizuar.

Por në ditët e sotme për fat të keq;

Edhe një fushë e shëmtuar e shfaqjes së pasurisë dhe fuqisë për t’u lavdëruar janë bërë dasmat.

Gjendje që nuk u kanë hije dasmave të myslimanëve:

- Vende luksoze në të cilat nuk shkojnë të varfrit, por vetëm shtresa elitare...

Në hadithin fisnik thuhet:

“Sa dasmë e keqe është ajo në të cilën ftohen të pasurit dhe nuk ftohen të varfrit, të vetmuarit dhe nevojtarët.” (Buhari, Nikah, 72.)

Përçmimi i robërve të Allahut është shenjë e mendjemadhësisë. Pasojat e tij janë tragjike.

- Gara për të ngrënë e për të pirë duke bërë shpenzime të tepëruara dhe të ekzagjeruara...

- Bashkimi i burrave me gratë, muzika e shthurur, argëtimi i degraduar në të cilat cenohen privatësitë dhe të cilat janë kthyer në sfilatë mode...

Ndërsa justifikimi i atyre që e bëjnë këtë është shkujdesja shpirtërore në formën: “I nderuar! Do të vijë protokoli!” Në një vend ku është e rëndësishme kënaqësia e Allahut, asgjë tjetër nuk ka rëndësi.

“A është më i rëndësishëm protokoli, apo kënaqësia e Allahut?” Këtë duhet ta mendojmë mirë.

Përveç të tjerash, edhe nëpër ceremonitë martesore që organizoheshin nga padishahët e botës në historinë tonë, nuk janë neglizhuar të varfrit dhe nevojtarët. Mbi të gjitha, atyre u është kushtuar një interesim i veçantë.

Ndërkohë dasmat janë shpallje e një vatre familjare në një mjedis shpirtëror me gosti dhe lutje. Aty duhet të ftohen;

- Miqtë, fqinjët dhe të afërmit pa u bërë dallim klasash.
- Në veçanti nuk duhet të neglizhohen dhe patjetër duhet të ftohen të varfrit që bëjnë lutje.
- Gostia nuk duhet të jetë shpenzim i tepërt e i ekzagjeruar, por duhet të jetë një gosti nga zemra.
- Për dasmat duhet të zgjidhen jo vendet ku shkojnë njerëzit mëkatarë, ku kryhen vepra të ndaluara në kohë të tjera, luksoze, etj., por vende që kanë përshpirtshmëri.
- Duhet të shfaqet kujdes ndaj përzierjes së burrave me gratë dhe ndaj dispozitave sheriatike.

- Në dasmë sigurisht se do të ketë gëzim e hare, por këto duhet të jenë “në një formë që na ka hije neve”. Dasmat nuk duhet të shndërrohen edhe në një fushë shfaqjeje sikur të jetë duke u organizuar ndonjë “sfilatë mode”.

Islami nuk duhet të harrohet në asnjë fazë të jetës.

Hapja e një fillimi sipas dëshirave vetjake veçanërisht për një çështje siç është formomi i një familjeje ndërkohë që është shumë e rëndësishme të bëhet me një besmele plot përshpirtshmëri e dëlirësi, në aspektin fetar është thjeshtë një shfaqje shkujdesjeje shpirtërore krejt e papranueshme...

Etika e ngrënies

Kur Pejgamberi ynë i Nderuar hante ushqim, shfaqte kujdes ndaj përkushtimit kundrejt Allahut. Ai na ka mësuar që të hamë duke medituuar rreth mirësive që ka dhënë Allahu (xh.xh.). Resulullahu, alejhi's-selam, ka ngrënë duke qëndruar ulur. Ai e ka konsideruar mekruh (të papëlqyeshëm) të ngrënët duke u mbështetur diku. Grykësia ishte një lloj të ngrënët që sahabët nuk e njihnin dhe që qëndronin larg saj.

Ne jemi këshilluar që të mos ulemi në sofër pa na marrë uria dhe të ngrihemi prej saj akoma pa u ngopur.

- Të ngrënët e shpejtë në këmbë apo të ngrënët mbështetur sikur të jesh duke u shtrirë, mënyra të cilat po sugjerohen në ditët e sotme, janë në kundërshtim me edukatën islame dhe shëndetin.

- Pejgamberi, alejhi's-selam, nuk e ka zgjedhur ushqimin, vetëm nuk i ka ngrënë ushqimet me erë të fortë si qepa dhe hudhra ngaqë takohej me engjëjt. Ai na ka urdhëruar që të mos frekuentojmë në xhemat kur mbajmë erë të tillë.

- Ushqimet me erë të rëndë duhet të lihen për pas jasisë, ose duhet të merren masa si të ngrënët e karafilit që e heq erën, sepse Islami është hijeshi, mirësjellje dhe delikatesë.

- I Nderuari ynë na ka njoftuar se ngrënia e ushqimit bashkë me të tjerët e shton begatinë. Gostitja e të tjerëve është një mirësi e sugjeruar shumë në fenë tonë.

- Në ditët e sotme ushqimet e shijshme po shiten dhe po konsumohen në vende ku po i shohin sytë e të varfërve dhe jetimëve. Ushqimet në të cilat mbesin shikimet e njerëzve të tillë shkaktojnë probleme shpirtërore te ata që i hanë. Ky është një egoizëm që nuk (duhet të) shihet në civilizimin e virtyteve.

Në historinë tonë ushqimet nëpër lokale mbuloheshin me diçka prej të cilës nuk dukej nga jashtë. Një pjesë prej ushqimeve si byreku që çoheshin nëpër furra për t'i pjekur, i jepej edhe furrxhiut me mendimin se “është haku i tij ngaqë i ka ndjerë aromën”.

Po ashtu, këto ushqime transportoheshin të mbuluara nëpër rrugë.

Atë kohë nuk kishte qeska dhe torba transparente. Të gjithë njerëzit bënë kujdes dhe përdornin torba të padukshme duke u përpjekur për të mos tërhequr shikimet e të varfërve.

- Pejgamberi ynë i Nderuar ka përdorur dorën e djathtë për të ngrënë dhe nuk e ka konsideruar të përshtatshëm përdorimin e dorës së majtë për këtë gjë.

- Në ditët e sotme pirunët vendosën në disa tryezë në anën e dorës së majtë duke u thënë se ky është një rregull i sistemit të servirur nga perëndimi.

- Pejgamberi (s.a.s.), i ka mësuar sahabët dhe fëmijët që janë rritur me edukimin e tij që ushqimin ta fillojnë me besmele, të hanë para vetes, të mos bëjnë israf dhe ta përfundojnë me lavdërim, falënderim dhe lutje ndaj Zotit (xh.xh.).

- Në ditët e sotme shpërdorimi ka arritur pikën kulmore veçanërisht në produktet ushqimore. Kjo e vërtetë shprehet nga të gjithë. Çdo ditë për fat të keq hidhen nëpër koshat e mbeturinave sasi të konsiderueshme buke me të cilat mund të ushqehen shumë të varfër. Kjo situatë është një rezultat i dhimbshëm i ndërgjegjeve të shkatërruara dhe i ndjenjave që nuk interesohen për të uriturit.

Ndërkohë që nga njëra anë ka njerëz që vuajnë dhe vdesin prej urisë në vende si Afrika, Siria, Arakani dhe vende të tjera si këto, patjetër duhet ta ndalojmë këtë shpërdorim dhe të japim për hatër të Allahut sa më shumë që të jetë e mundur.

Lum për ata që bëjnë përpjekje serioze në këtë rrugë!

Tashmë dëshiroj të jap këtë shembull pa dhënë emër:

Një mik i yni nga Gaziantepi çdo ditë shkon nëpër lokale në orarin e mbylljes dhe mbledh bukën dhe ushqimet e mbetura. Ato ua jep të varfërve dhe nevojtarëve. Në këtë mënyrë edhe e ndalon shpërdorimin, edhe i gëzon nevojtarët. Përpjekjet e virtytshme si kjo në ditët e sotme janë një detyrë e rëndësishme dhe një domosdoshmëri e ndërgjegjes që bie mbi myslimanët.

Të mos harrojmë se;

Njerëzit e bekuar si Hazreti Omeri (r.a.) dhe Zejnelabidini (r.a.), çonin thasët me miell te dyert e shtëpive të të varfërve në errësirën e natës dhe largoheshin prej atyre pa i dëgjuar askush.

Sepse;

Edhe në ajetin fisnik thuhet që t'i ndihmojmë të varfrit të cilët nuk mund të kërkojnë ndonjë gjë prej njerëzve për shkak të dinjitetit të tyre dhe urdhërohet që t'i kërkojmë e t'i gjejmë ata edhe pse ata nuk lypin. Allahu Teala urdhëron:

“...Ti do t'i njohësh ata nga pamja e tyre...” (Shik. Bekare, 273)

Ndërkohë që përpiqemi për t'i ndihmuar njerëzit e dobët, nuk duhet të harrojmë për të ndihmuar edhe krijesat e dobëta. Nëpër vende ku s'ka njerëz si skajet e pyjeve etj., gjithmonë gjenden shumë krijesa si mace dhe qen. Ato me gjuhën e tyre kërkojnë mëshirë prej njerëzve që kalojnë. Zgjatja e dorës së butësisë dhe shfaqja e mëshirës ndaj të gjitha këtyre janë prej shfaqjeve më të bukura të mëshirës.

Të mos harrojmë se;

Vetë Hazreti Pejgamberi na ka lajmëruar se një njeri ka fituar xhenetin për shkak se shfaqti sakrificë për t'i dhënë ujë një qeni të dobët. Kur ky njeri e pa qenin, nuk u mërziut aspak, por u fut në pus me këpucën e tij ngaqë nuk kishte ndonjë enë me vete, e mbushi atë me ujë dhe me të i dha ujë qenit të etur. (Shik. Muslim, Selam, 151-153.)

Kjo gjendje është shfaqja e mëshirës ndaj krijesave për hatër të Krijuesit. Gjithashtu është prej cilësive dalluese të miqve të Allahut.

Për këtë arsye;

Edhe miku i madh i Allahut, Hazreti Bahaeddin Nakshibendi u ka shërbyer për vite të tëra qenve dhe kafshëve të sëmura. Ka pastruar rrugët ku kalonin kafshët dhe gjithmonë është gjendur pranë të vetmuarve dhe të varfërve. Ai është shprehur se ka arritur shumë frymëzime falë këtyre shërbimeve.

I ndjeri, Hulusi Bajballi i cili u rrit me edukimin e atyre njerëzve sublimë, i këshillonte si më poshtë shokët e tij:

“Kafshët e shkreta le të mos ngelin të uritura në këtë dimër të acartë. Mbushini bagazhet e makinave me grurë dhe shpërndajeni atë në vende të përshtatshme, në mënyrë që të ushqehen zogjtë e shkretë.”

Përfundimisht;

Zemra e një myslimani duhet të ketë vend për të gjithë. Të gjitha krijesat në nevojë duhet të gjejnë vend brenda saj. Kjo zemër duhet të vlijë me mirësi e begati sikur të jetë vendi ku depozitohet mëshira dhe mirësia. Shkurtimisht;

Një besimtar i urtë duhet të shfaqë një mëshirë dhe dhembshuri të tillë në sipërfaqen e kësaj toke. Ai duhet të jetojë gjithmonë me infak duke dhënë për hir të Allahut çdo gjë që posedon dhe kështu duhet të bëhet një njeri i mëshirës.

Sepse Pejgamberi ynë i nderuar e harronte urinë e vet kur shikonte përballë një të uritur tjetër. Atij nuk i hynte gjum në sy pa i dhënë për hatër të Zotit çdo gjë që kishte. Ai gjente prehje vetëm kur jepte për hir të Allahut (xh.xh.).

Familja e Resulullahut (s.a.s.), kishte therë një dele. Pejgamberi ynë i nderuar urdhëroi që mishi i saj t'u shpërndahej të varfërve dhe nevojtarëve. Pastaj e pyeti nënën tonë, Aishen (r.anha):

“Çfarë ka mbetur prej saj?”

Hazreti Aishja iu përgjigj:

“Ka mbetur vetëm një kockë shpatulle.”

Nisur nga kjo, Hazreti Pejgamberi tha:

“*Thuaj se ka mbetur e gjitha përveç një kocke shpatulle!* (E gjitha u bë e jona!)” (Tirmidhi, Kijamet, 33.)

Është një histori e njohur:

Davud Tait një nxënës i tij i gatoi një pjatë gjellë me mish. Davud Tai (r.a.), e pa mishin që iu vendos para dhe pyeti:

“Bir, a keni ndonjë lajm nga filan jetimë?”

Nxënësi e uli kokën dhe i tha:

“Siç e dini, i nderuar.”

Ai mik i madh i Zotit i tha:

“Atëherë këtë mish çojua atyre!” Nxënësi i tha duke këmbëngulur:

“I nderuar! Edhe ju u bënë kohë e gjatë që nuk keni ngrënë mish...”, por Hazreti Davud Tai i dha këtë përgjigje:

“Bir! Nëse e hamë ne këtë mish, pas një kohe të shkurtër do të dalë jashtë, por nëse ua japim atyre jetimëve, do të ngjitet në Arshin e Lartë!..”

Të njëjtën natyrë kanë edhe ndihmat që po ua bëjmë sot vëllezërve tanë nga Siria, Arakani, Palestina dhe Afrika. Ndhmat që po ua bëjmë atyre janë një ibadet që do të ngjitet në Arshin e Lartë.

Kur pjesa që ia ndajmë vetes prej mirësive me të cilat furnizohe-
mi, e kalon sasinë e mjaftueshme, atëherë do të thotë se jemi duke
shpërdoruar dhe se jemi në humbje. Përderisa t’u japim edhe të tje-
rëve dhe t’i ndajmë gjërat bashkë me ta, inshallah jemi ne ata që do
të fitojmë...

Israfi është një lloj mosmirënjohjeje kundrejt mirësive që ka dhënë
Allahu (xh.xh.), sepse israfi është veprimi për ta ngopur ndjenjën e të
qenët i ulët. Ndërsa koprracia është akumulim për vete. Edhe israfi,

edhe koprracia janë egoizëm dhe veprime prej egoizmi. Ndërsa Islami na mëson të bëhemi jo egoistë, por altruistë.

Ja pra, bazuar në këtë edukatë;

Duhet të jemi të kujdesshëm te sofrat nëpër shtëpitë tona, t'i respektojmë të gjitha rregullat dhe të mos e nënvlerësojmë besmelenë e lutjen. Ushqimi që fitohet prej hallallit dhe hahet sipas rregullave, bëhet fuqi për përshpirtshmërinë. Ndërsa kafshatat që vijnë nga harami e dyshimi dhe që hahen me shkujdesje shpirtërore, e shtynjë njeriun që i konsumon drejt punëve të gabuara dhe haram.

Veshja dhe rrobat

Islami e ndalon njeriun nga shëmtia e lakuriqësisë dhe e urdhëron që të vishet në formë të përshtatshme me personalitetin.

Nisur nga këto që thamë më lart, veshja e myslimanit duhet të jetë në përputhje me besimin dhe civilizimin e tij.

- Myslimani nuk duhet të veshë rroba që simbolizojnë të huajt.
- Rrobat e burrave, grave, fëmijëve dhe e të gjithëve duhet të jenë të bollshme. Ato nuk duhet të jenë të ngushta deri në atë masë sa që të shfaqin linjat e trupit. Rrobat e ngushta nuk janë të përshtatshme as nga aspekti i shëndetit, as nga aspekti i edukatës, sepse e deshifrojnë trupin.

- Veçanërisht fëmijët;

Nuk duhet të neglizhohen deri në atë masë sa që t'i pëlqejnë rrobat e papërshtatshme me mendimet e formës: "Sidoqoftë janë të vegjël në moshë...", "Le të kënaqen!" Sepse me kalimin e kohës kjo gjendje sjell në pah një varësi dhe zakon te keq si duhani.

Gratë nuk duhet të veshin rrobat e burrave dhe burrat nuk duhet të veshin rrobat e grave. Gruaja dhe burri duhet të vishen siç u ka hije personaliteteve të tyre. Personalitetet dhe karakteret nuk duhet të ngatërrohen, sepse burrat dhe gratë i kanë të ndryshme linjat e trupit nga njëri-tjetri. Njëra prej fatkeqësive të kohës sonë është moda uniseks. I Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi

të, na ka lajmëruar se *“është larg mëshirës së Allahut ajo grua që përpiqet t’i ngjajë burrit dhe ai burrë që përpiqet t’i ngjajë gruas”*.

(Buhari, Libas, 61.)

- Burrat e kanë haram që të veshin rroba prej mëndafshi dhe të vendosin stoli prej floriri, sepse këto janë stoli që u përkasin grave.

- Kur gratë të dëshirojnë për të dalë në rrugë, mbi rrobat e përshtatshme ndaj mbulesës veçanërisht duhet të veshin edhe rroba të jashtme si xhilibabi, manteli apo pardesyja. Kjo rroba e jashtme nuk duhet të jetë prej atyre që tërheq vëmendjen e njerëzve. Në ditët e sotme për fat të keq janë shfaqur lëshime në lidhje me këtë çështje.

Marrëdhëniet burrë-grua të huaj për njëri-tjetrin

Feja jonë ka sjellë rregulla të caktuara për paqen e individit e shoqërisë dhe për lumturinë e familjeve.

E rëndësishme është që gratë t’i shërbejnë familjes dhe fëmijëve, domethënë, të gjenden në botën e prehjes dhe përshtatshmërisë së shtëpive të tyre. Por gratë po inkurajohen për të punuar në botën e jashtme si burrat me sugjerimet që jep feminizmi, ekzagjerimi i nevojave materiale dhe me gjëra të tjera të ngjashme me këto. Në këtë situatë, shërbimin ndaj familjes, fëmijëve dhe brezave që duhet ta marrin përsipër gratë në shtëpitë e tyre, është shndërruar në një problem shoqëror.

Nëse një grua do të punojë, atëherë ajo mund të punojë vetëm në vend që ka kushte për gratë. Vendet si mejtepet, rrobaqepësitë, maternitetet dhe të tjera të ngjashme me këto janë më të përshtatshme për të dhënë shërbim gratë.

Në një institucion ku burrat dhe gratë punojnë të përzier, nuk është e drejtë që të punojnë as burrat, as gratë. Në fakt nuk është e vështirë për t’i marrë masat e nevojshme. Por për shkak se kjo gjendje i shkon për shtat nefsit, po kundërshtohen edhe ata që i propozojnë këto lloj masash.

Për fat të keq në periudhën tonë këto masa janë hedhur mënjanë edhe nëpër institucione të cilat drejtohen nga njerëz fetarë. Domethënë, po veprohet sikur feja jonë nuk e ka një urdhër të tillë.

Ndërkohë individët, familjet dhe shoqëria po i përfetojnë pasojat e dhimbshme të këtyre nënvlerësimeve. Divorcet po shtohen, ngjarjet e dhunës ndaj grave kanë arritur kulmin dhe gratë po trajtohen jo si zonja të nderuara, por si burra.

Kemi humbur lagjen

Pas harrimit të këtyre vlerave gjendet humbja e terrenit ku përfetohen këto virtyte. Baza e strukturës sonë sociale ka qenë lagja.

Në lagje kishte mëshirë. Çdo njeri ishte siguri për të gjithë. Veçanërisht grave të veja dhe jetimëve u dilnin për zot të gjithë. Kjo dalje për zot nuk bëhej në formën për të shkuar te jetimi për t'i dhënë një çokollatë, por në këtë formë: Nëse ishte djalë, atëherë ai jetim edukohet me personalitetin Islam dhe i jepej një profesion i mirëfilltë. Nëse ishte vajzë, i përgatitej paja dhe i dilet për zot derisa të martohej me dikë të përshtatshëm. Nëse shoqërisë nuk i dilet për zot në këtë mënyrë, shtresat e saj të dobëta nga aspekti material dobësohen edhe nga aspekti shpirtëror. Si rrjedhojë, Allahu na ruajt, bëhen lodra të shejtanit dhe bien në rrugë të këqija. Për shkak të kësaj, shtypen nën këmbë si lulet e brishta që gjenden nëpër qoshe të kalldrëmeve.

Në lagje ka pasur modesti. Atë kohë nuk kishte dallim klasash siç ndodh tani nëpër komplekse pallatesh. Të pasurit dhe të varfrit jetonin sipas rregullave të fqinjësisë dhe falnin namaz në xhami në të njëjtin rresht. Ndërsa në ditët e sotme për fat të keq ka dalë në pah sistemi i privilegjit.

Në lagje nuk kishte nënçmim të “robërve të Allahut” dhe kishte dashuri e respekt për ta. Qoftë edhe për njerëzit që ishin me aftësi të kufizuara mendore, nuk përdreshin fjalë të shëmtuara e fyese për t'i cilësuar, por u thuhej “të dobët të nderuar”.

Zonja Saime e cila ishte prej xhematit të Hazretit Sami Efendit dhe e cila e ka takuar atë, banonte në lagjen Fatih. Ajo ishte prej robërve evlia të Allahut (xh.xh.). Edhe nëna ime i nderuar e vizitonte atë. Madje edhe unë vetë e pata parë kur isha fëmijë. Nëna më ka thënë se ajo i kishte thënë:

“Bija ime, Feride! Ka prej njerëzve që nënçmohen, tallen dhe përçmohen nga të gjithë. Ti mos u sill kështu kundrejt atyre. Shfaq interesim ndaj tyre dhe lavdëroji!..”

Sepse një prej mëkateve dhe haramëve të mëdha është përçmimi i “robërve të Allahut”. Në ajetin fisnik thuhet:

“Mjerë për çdo përqeshës – shpifës (që thotë fjalë të këqija nga pas duke i përçmuar robërit e Allahut)!” (Humeze, 1)

Nga ana tjetër nuk duhet të harrojmë se çdo rob i Allahut (xh.xh.), ka një të fshehtë të veçantë. Andaj, prej këtyre njerëzve nganjëherë kanë dalë shumë fjalë plot urtësi.

Në lagje kishte bujari dhe njerëzit i ndanin gjërat me njëri-tjetrin. Në lagje askush nuk i refuzonte lypësit dhe nuk u thoshin: “Allahu të dhëntë!” Në lagje nuk lëndoheshin as njerëzit për të cilët mendohej se po e shfrytëzonin situatën, por u jepej diçka qoftë edhe pak, në mënyrë që t’ua fitonin zemrat.

Njerëzit në lagje mjaftoheshin me atë që kishin dhe ishin kursimtarë. Ndërmjet standardeve të jetës së njerëzve të pasur e të varfër, drejtorëve dhe punëtorëve kishte një dallim shumë të pjesshëm. Për shembull, në dy (familje) mund të kishte divane. Nëse bëhej fjalë për ndonjë dallim, atëherë dallimi ishte vetëm te cilësia e copës. Nuk kishite dallim në të ngrënë, në të pirë, në veshje e në rroba dhe askund nuk shihej luks, shpërdorim dhe teprim. Këto nuk i bënë edhe ata që kishin mundësi, sepse edhe mendonin për ata që nuk kishin, edhe veprimet e tilla i konsideronin të ulëta. Pra, i konsideronin si dobësi personaliteti.

Ndërsa në ditët e sotme e kemi humbur lagjen dhe rregullat e virtytit të saj. Vendin e tyre po e zë moda që vjen nga vende të huaja!..

Moda

Moda është metoda për t’i imponuar njerëzit që të bëjnë ato që nuk i bënë dot. Siç shprehet edhe Kurani Fisnik, “veprat e këqija dhe të shëmtuara po zbukurohen me anë të modës”.

Nëse dikujt i griseshin pantallonat, shkonte menjëherë në shtëpi, gjente një rrugëzgjdhje dhe i ndërronte ata. Por në ditët e sotme disa njerëz të shkujdesur blejnë pantallona të grisura dhe dalin me ta nëpër rrugë me mendimin se janë modë.

Kjo gjendje e shëmtuar është nëpërkëmbje e personalitetit të njeriut. Kjo gjendje është shndërrim i njeriut në robot. Ajo po administrohet nga larg prej hasmëve të vlerave popullore dhe shpirtërore.

Shprehja: “Të gjithë kështu po veprojnë.”, në fakt nuk është një fjalë e drejtë. Ndërkohë që askush nuk e bënte këtë, ky veprim u fillua nga dikush që hapi një periudhë të keqe. Të gjithë ata që e ndoqën atë, filluan ta bënin atë gabim. Por sidoqoftë ka prej atyre që nuk e bëjnë dhe qëndrojnë larg. Rregulli (shembulli) ynë nuk është “të gjithë”. Shembulli ynë është Pejgamberi ynë i Nderuar, sahabët e nderuar, gjyshërit tanë që ishin në rrugën e drejtë dhe njerëzit që janë në rrugë të drejtë.

Një personalitet i fortë vepron sipas vlerave të veta në botën shpirtërore të tij. Një njeri i tillë nuk mund të komandohet nga larg me komandë. Ai nuk kaplohet nga turmat dhe nuk shkon pas tyre. I Dërguari i Allahut, alejhi's-selam, ka thënë:

“Mos u bëni njerëz pa karakter, pa vullnet dhe pa vendosmëri që i imitoni të tjerët në çdo çështje duke thënë: Nëse njerëzit bëjnë mirë, edhe ne bëjmë mirë (bashkë me ta). Nëse njerëzit bëjnë padrejtësi, edhe ne bëjmë padrejtësi (bashkë me ta)!”

Por ushtrojeni veten që të bëni mirë nëse njerëzit bëjnë mirë dhe të mos bëni padrejtësi nëse bëjnë ligësi (qëndroni larg ligësive të atyre)!” (Tirmidhi, Birr, 63/2007; Taberani, Kebir, IX, 166, 167; Buhari, et-Tarihu'l-Kebir, IV, 367.)

Nuk duhet të harrojmë se;

Ndjekja e modës dhe kaplimi nga sjelljet me mburrje që shprehin egoizëm, është përpjekje për t'i kompensuar mangësitë dhe plasaritjet në personalitet me fantazi boshe dhe të pakuptimta. Një besimtar duhet ta ndërtojë personalitetin e tij me moralin Islam, me dije e urtësi

dhe me devotshmëri e singëritet. Ndërsa njerëzit që duhet t'i marrë për shembull përgjatë kësaj përpjekjeje për ndërtimin e personalitetit janë i Dërguari i Allahut, i cili është shembulli i shkëlqyer dhe sahabët e nderuar.

Sa më shumë që po harrohen vlerat dhe ndjesitë tona, vendin e tyre po e mbushin gjëra të degraduara që po vijnë nga perëndimi dhe njerëzit jobesimtarë.

Pejgamberi ynë i Nderuar (s.a.s.), i ka pastruar një nga një gabimet, besëtytnitë dhe tiranitë e traditës së xhahilijetit (inJORANCËS para ardhjes së Islamit). Në vend të tyre vendosi traditën e tij fisnike.

Kjo është ajo që duhet ta bëjnë edhe sot besimtarët.

Traditat dhe zakonet siten në sitën e dispozitave dhe rregullave të Islamit. Ato që nuk u përshtaten ndjesive të Islamit, mbeten jashtë. Kështu që nuk mund të hyjnë brenda nëpërmjet doganave tona shpirtërore!..

InJORANCA moderne në ditët e sotme po përpiqet për ta përhapur kulturën e vet nëpërmjet internetit dhe televizorit. Për shembull, zakoni i “ditëlindjes” nuk ka pas ekzistuar në kulturën tonë. Në fakt civilizimi ynë nuk përdor kalendarin diellor (gregorian) si kalendar. Por këtë po e përhapin në çdo vend të botës.

Si rezultat i këtyre propagandave njerëzit po mendojnë:

“Nëse u japim vlerë njerëzve që i duam, duhet t'u festojmë ditëlindjen...” Për këtë arsye, shkojnë nëpër lokale jashtë, porosisin dhe hanë ushqime dhe pasta nën shikimet e të gjithëve, pastaj bëjnë edhe një fotografi dhe e shpërndajnë në internet. Në këtë mënyrë, një praktikë e huaj për ne me çdo gjë të saj dhe në kundërshtim me vlerat tona me çdo gjë të saj, po futet me imponim në traditën tonë.

A kjo do të thotë që t'i japim vlerë atij që e duam? A ekspozimi ndaj të tjerëve do të thotë se i japim vlerë atij që e duam? A reklamimi do të thotë se i japim vlerë atij që e duam?

Një person që nuk dëshiron t'i bëjë këto fajësohet dhe i bëhet presion. Ndoshta fëmijët dhe të afërmit i thonë:

“A nuk na do ti ne?”

Si alternativë ndaj këtyre mund të shfrytëzohen kohët e bekuara si festat e bajrameve, netët e mira dhe dita e xhuma. Mbi të gjitha, ne nuk kemi nevojë të presim ndonjë kohë të caktuar për t'i dhënë dhurata njëri-tjetrit. “Dhënia e dhuratave në mënyrë të ndërsjellë” është një sunet i bukur. Gostitja e familjes është sevap.

Po ashtu si modë e ardhur nga perëndimi;

Është shpikur “Dita e Nënave” dhe “Dita e Baballarëve”, në mënyrë që ekonomia e konsumimit dhe shpërdorimit të shesë mall duke u përkushtuar atyre një ditë në vit. Ndërkohë në Islam çdo ditë është për të shfaqur respekt e dashuri dhe për t'u shërbyer nënave tona. Çdo ditë është për respekt, mirësi dhe bindje ndaj baballarëve tanë. Nëse patjetër kërkohet ndonjë shkak, përsëri duhet të vlerësohen festat e bajrameve, netët e mira dhe ditët e xhumasë që gjenden në civilizimin tonë.

Ata kanë shpikur “Ditën e të Dashuruarve”. Kështu po përpiqen të mbështesin imoralitetin, marrëdhënien jashtëmartesore dhe flirtin, domethënë zinanë nën emrin “dashuri”. Myslimani e ka detyrë të besimit që të shfaqë rezistencë kundrejt këtyre.” Edhe fëmijët po përpiqen t'i mësojnë me këto lidhje të pamoralshme duke u thënë:

“Atë ditë duhet të kesh një të dashur!”

Të mos harrojmë se ndjenjat e epshit nuk kanë lidhje me dashurinë. Hazreti Mevlana në një rubaie të tij thotë:

“Ji i ndërgjegjshëm! Dashuria është e bukur (eliksir i jetës). Ato që e prishin atë (që e helmojnë) janë cilësitë e këqija të tuat. Ti ia kë vënë epshit emrin dashuri. Ah sikur ta dish sesa distancë ka ndërmjet epshit dhe dashurisë!”

Edhe për ata që janë të martuar po bëhet propaganda në formën: “Në këtë datë duhet t'i marrësh një dhuratës të dashurit/ës tënd/e. Atë duhet ta çosh në vend luksoze dhe të mrekullueshme!”

E gjitha kjo bëhet për t'i dhënë fuqi ekonomisë së konsumit dhe shpërdorimit.

Ndërkohë dashuria është një cilësi e Allahut Teala i Cili është el-Vedud (i Dashuri). Nëse të gjitha dashuritë shndërrohen në një shkallë dhe fazë për “dashurinë ndaj Allahut”, bëhen të vlefshme. Në të kundërt mbesin të ulëta, të përkohshme dhe të pakuptimta. Ato e shndërrojnë zemrën në gërmadhë. Sa e veçantë që është lutja e Hazreti Davudit:

“O Allah! Kërkoj prej Teje dashurinë Tënde, dashurinë e atyre që të duan Ty dhe veprat e mira që më shpien te dashuria Jote.

O Allah! Bëje dashurinë ndaj Teje për mua më të dashur se vetja ime, se familja ime dhe se uji i ftohtë!” (Tirmidhi, Deavat, 72.)

Moda duket sikur të ishte diçka e padëmshme dhe e parëndësishme, por ajo na shpie hap pas hapi drejt huazimit të kulturës së huaj. Viti i Ri, përvjetori i kësaj, përvjetori i asaj... Këto gjëra nuk gjenden në civilizimin tonë të vërtetë, sepse pëlqimi dhe kaplimi nga mënyra e jetesës e këtyre njerëzve jashtë Islamit të cilët në Suren Fatiha përshkruhen si njerëz që kanë tërhequr zemërimin e Zotit dhe janë në humbje, Allahu na ruajt, na zvarrisin drejt të njëjtit përfundim me ta. Në hadithin fisnik thuhet:

“Ai që i ngjan një populli është prej tyre.” (Ebu Davud, Libas, 4/4031.)

Shëndeti i trupit mbrohet me fuqinë e nxjerrjes jashtë të substancave të huaja.

Le të meditojmë:

Le të shohim fetë e lindjes në ditët e sotme. Në to ka besëtytni shumë të çuditshme dhe praktika që nuk i pranojnë mendje e logjika.

Ndoshta këto fe në kohën e tyre kanë qenë themeluar nga një pejgamber, por kanë degraduar në këtë gjendje për shkak të sëmundjeve si dëshirat vetjake, egoizmi dhe imitimi i të huajve. Ato u shndërruan në një rrugë të devijuar duke u prishur dhe duke u manipuluar.

Kështu ka qenë edhe xhahilijeti në periudhën e Resulullahut, alejhi's-selam. Sistemi që e themeluan Hazreti Ibrahim dhe Ismaili, u shkatërrua nga brenda dhe jashtë. Shtëpia e tevhidit (njësimit të Zotit) u mbush

plot e përplot me idhuj. Në jetën individuale dhe shoqërore u futën dhe u rrënjosën gjëra të shëmtuara, besëtytni, besime të devijuara dhe padrejtësi të llojeve të ndryshme nën emrin e zakonit dhe traditës.

Fotografia nuk mund të madhërohet!..

Për shembull, për shkak të zhvillimeve teknologjike për të cilat folëm më sipër, vëmë re se disa njerëz vendosin nëpër mure figurat dhe fotografitë e miqve të Allahut. Këto foto i mbajnë me vete dhe nëpër telefona me ndjenjën e nderimit.

Në rrugën tonë nuk lejohet që fotografitë e murshidit të vendosen nëpër mure apo të mbahen nëpër telefona, etj. Këto janë bidate të këqija që kanë dalë me kalimin e kohës.

Kur shkonim në ndonjë vend me babanë tim, Musa Efendiun, ai i paralajmëronte njerëzit duke u thënë kështu kur shihte të varura në mur fotot e Sami Efendiut apo fotot e veta:

“Aman bir, hiqini këto fotografi! Këto janë bidate. Ndërmjet sahabëve nuk ndodhnin gjëra të tilla. Ata e kujtonin njëri-tjetrin me moralin e lartë të tyre. Dashuria është ndërmjet zemrave, jo ndërmjet fotografive.

I Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, nuk ka bërë fotografi dhe statujë. Edhe në atë kohë kishte piktorë dhe skulptorë. Po të donte, mund t'i bënte, por qëndroi larg tyre në mënyrë të veçantë, madje edhe i ndaloi.

Ja, kjo është gjëja që quhet bidat...

Sepse në histori lexojmë se;

Në periudhën e Idrisit, alejhi's-salam, vizitoheshin varret e disa njerëzve të devotshëm që kishin ndërruar jetë. Më vonë shejtani i devijoi ata nga ruga e drejtë duke u thënë që të bënin fotografitë dhe statujat e atyre gjoja për t'i kujtuar ata. Ato u vendosën te varret e atyre. Pastaj ato u shndërruan në idhuj. Njerëzit i harruan personalitetet e mëdha dhe cilësitë e bukura të atyre dhe filluan t'i adhuronin fotografitë e tyre.

Dijetarët na njoftojnë se idhujt si “Veddi” dhe “Jaguthi” që për-

menden në Kuranin Fisnik, në fillim kanë qenë statuja të bëra për këta njerëz të devotshëm. Domethënë se nijeti i mirë nuk është i mjaftueshëm.

Në fenë tonë nuk lejohet që njerëzit e devotshëm t'i kujtojmë me fotografitë e tyre. Rabitaja realizohet me të qenët bashkë në dashurinë shpirtërore. Bashkimi shpirtëror është bashkimi në cilësitë e bukura si devotshmëria, adhurimi dhe morali i lartë.

Pika kulmore e bashkimit shpirtëror ishte dashuria dhe lidhja ndërmjet Resulullahut (s.a.s.) dhe Hazreti Ebu Bekrit (r.a.). Pikërisht si dy enë të ngjitura në të njëjtën madhësi. Sepse dashuria është një rrjet rryme ndërmjet dy zemrave.

Të kaluarit e caktu në rabita dhe atribui i shenjtërisë atij me të cilin bëhet rabitaja, Allahu na ruajt, i hap derën shirkut dhe kufrit.

Duhet ta dimë se;

Civilizimi ynë nuk merret me pamjen e jashtme të diçkaje, por me esencën dhe brendësinë e saj.

Në ditët e sotme të krishterët po vendosin fotografitë dhe statujat e Hazreti Isait dhe Hazreti Merjemes në çdo vend. Por ata janë të painformuar plotësisht në lidhje me të vërtetat e këtyre njerëzve të bekuar si besimin e vërtetë, adhurimin ndaj Allahut, sinqeritetin, ndershmërinë dhe mbështetjen tek Zoti që kishin ata. Fotografitë dhe statujat nuk kanë dobi për asnjë gjë!.. Madje të krishterët;

E kanë bërë flamur kryqin duke thënë: "Përfaqëson Hazreti Isanë." Ata kanë vrarë me qindra mijëra myslimanë që i besojnë në të vërtetë Isait (a.s.). Ja, kjo është dredhia e shejtanit...

Për këtë arsye;

Islami ka disa masa që i ka marrë për të mbrojtur esencën e tij:

MASAT

- Në fenë tonë gjendet ndjeshmëria ndaj sunetit kundrejt bidateve. Për ata që i ngjallin sunetet e harruara jepet sevapi i dëshmorit.
- Kundrejt haramëve gjendet qëndrimi për t'u larguar nga gjërat e dyshimta i cili është masë më e gjerë se kujdesi.

- Gjendet parimi për t'i mbyllur rrugët që të çojnë në të keqe.
- Gjendet ligji i cili i jep përparësi heqjes së të keqes kundrejt përfuturit të të mirës. (Def'i mefasid ka përparësi ndaj xhelbi menafi.)
- Veçanërisht gjendet parimi për të mos u ngjarë qafirëve, ehli kitabit dhe për të vepruar në kundërshtim me zakonet e mohuesve.
- Parimi për t'i rivlerësuar zakonet dhe traditat sipas Kuranit dhe Sunetit.
- Feja jonë çdo fushë të jetës e ka rrethuar me parime. Ajo nuk ka lënë asnjë zbrazëti. Edhe në gjërat që janë të ndaluara ka parime të caktuara.

Ne duhet ta gjallërojmë traditën e Hz. Pejgamberit dhe nuk duhet të lejojmë që në jetën tonë të hyjë moda e cila vjen nga perëndimi dhe degradimi.

Siç është shprehur edhe Imam Gazaliu:

Qëndrimi aparent dhe formal me njerëz femohues, mëkatarë dhe të shkujdesur, me kalimin e kohës shndërrohet në bashkim mendor. Edhe bashkimi mendor pas një kohe shndërrohet në bashkim shpirtëror. Kjo nga aspekti shpirtëror do të thotë që njeriu të zvarritet hap pas hapi drejt shkatërrimit. Do të thotë që dhënia e frymës së fundit të ndodhë në humbje.

Sa bukur shprehet Imam Shafiu (r.a.):

“Nëse nuk e preokupon veten me të vërtetën, e pavërteta do të preokupohet me ty.”

O Zot!

Na ndihmo që çdo aspekt të jetës sonë dhe çdo faqe të librit të veprave tona ta kemi të përshtatshme me kënaqësinë Tënde dhe në përputhje me Kuranin dhe Sunetin e të Dërguarit Tënd!..

Na mbroj nga e pavërteta, nga degradimi dhe nga cilësitë e veprat që nuk i do!..

Amin!..

Çfarë i mësoi ai në njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

PREHJA FAMILJARE

Një vatër ideale:

Asnjë grua nuk mund ta dojë bashkëshortin e saj siç e deshën nënat tona të Dërguarin e Allahut (s.a.s.).

Asnjë burrë nuk mund ta dojë bashkëshorten e tij siç i donte i Dërguari i Allahut (s.a.s.), bashkëshortet e tij të bekuara.

Krahas dashurisë, mirësjellja, delikatesa dhe ndjeshmëria e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), ishin në një shkallë shumë të lartë që nuk mund ta arrijë asnjë besimtar.

PREHJA FAMILJARE

NA MËSOI LARGIMIN NGA MËKATET, I SHËROI ZEMRAT NË LIDHJE ME KËTË ÇËSHTJE

Kur Pejgamberi ynë i Nderuar i ndaloi haramet, në vend të tyre vendosi gjëra të pastra, hallall dhe të bukura. Ai e shëroi prirjen e zemrave kundrejt harameve.

Ndaloi përgojimin, mashtrimin, thashethemet...

Sikundër këtyre na mësoi gjuhën e drejtë e të ëmbël. Na mësoi të përshëndetemi me njëri-tjetrin.

Një ditë i Dërguari i Allahut, alejhi's-selam, i pyeti sahabët:

“A jeni të paaftë për t’u bërë si Ebu Damdami?” Sahabët që gjendeshin aty e pyetën:

“Kush është Ebu Damdami?”

Resulullahu (s.a.s.), iu përgjigj:

“Ai ishte dikush që i përkiste njërit prej popujve para jush. Ai thoshte:

“Ia bëj hallall hakun tim atyre që më përgojnë duke më ofenduar dhe duke folur keq për mua.”” (Ebu Davud, Edeb, 36/4887.)

Edhe Ulbe ibn Zejdi (r.a.), ishte prej sahabëve që e manifestuan këtë virtyt. Pejgamberi (s.a.s.), pati bërë thirrje për infak për luftën e Tebukut. Ulbe (r.a.), nuk gjeti ndonjë gjë të madhe për ta bërë infak ngaqë ishte shumë i varfër, por tha:

“O i Dërguari i Allahut! Si sadaka, ia bëj hallall hakun tim atij që më mërzit, apo flet keq për mua apo tallet me mua!”

Resulullahu, alejhi's-selam, ia pranoi atij lëmoshën dhe i dha siha-riqin se e kishte pranuar edhe Allahu i Madhëruar. (Ibn Haxher, el-Isabe, II, 500; Ibn Kethir, es-Sire, IV, 9; Vakidi, III, 994; Bezzar, III, 312.)

Nëse edhe ne i falim sjelljet e këqija që shfaqen kundrejt nesh, edhe e falim një vëlla tonin, edhe marrim sevap sadakaje për këtë veprim vëllazëror...

E ndaloi kamatën...

Resulullahu (s.a.s.), e ndaloi fajdenë dhe kamatën të cilat e bëjnë të varfrin edhe më të varfër në shoqëri. Ai nuk e lejoi të fuqishmin që ta shtypte të dobëtin dhe tha:

“Çdo lloj i kamatës është nën këmbët e mia!” (Ebu Davud, Menasik, 56.)

Në vend të këtyre na mësoi “karzin hasen”. Na inkurajoi që dhënësi i borxhit të shfaqë lehtësim ndaj borxhliut. Gjithashtu shpalli se nëse borxhliu që e ka gjendjen e mirë nuk e paguan borxhin, ai ka bërë padrejtësi.

Pejgamberi ynë i Nderuar na ka këshilluar që t'i ndihmojmë nevojtarët që kanë hyrë në borxhe për arsye të pranueshme, por që nuk kanë mundësi t'i paguajnë.

Bazuar në këtë këshillë së pari njerëzit bamirës përgjatë muajit të bekuar të Ramazanit shkonin te dyqanet, shihnin defterët e borxheve dhe ua fshinin borxhin atyre që nuk ishin në gjendje për ta paguar.

E ndaloi bixhozin...

Resulullahu (s.a.s.), e ndaloi edhe këtë mikrob që e helmon individin, familjen dhe shoqërinë.

Në vend të këtyre hapi rrugët e fitimit të pastër dhe hallall. Na mësoi se fitimi më i mirë është ai që arrihet me djersën e ballit. Pastaj u shpreh:

“Asnjë njeri nuk mund të hajë kurrë rrësk më të mirë se fitimi i tij...” (Buhari, Buju’, 15.)

Ndaloi pijen alkoolike...

Pejgamberi (a.s.), na ndaloi pijet alkoolike të cilat ia prishin mendjen njeriut, ia nëpërkëmbin dinijetin atij dhe i shkatërrojnë familjet. Kështu që nuk la asnjë shteg apo dalje që të shpie te e keqja duke e ndaluar edhe të paktën e asaj që të deh kur pihet shumë.

Në vend të këtyre vendosi ushqime dhe pije të pastra, të natyrshe dhe të dobishme.

Islami siç e ka ndaluar haramin, i ka mbyllur edhe rrugët që të shpien në haram. Kështu që nuk ka bërë lëshime në këtë çështje. Për shembull, siç e ka ndaluar bixhozin, e ka ndaluar edhe prodhimin e letrave që janë mjet i tij. Po ashtu, e ka ndaluar edhe konsumimin e pijes alkoolike në masë që nuk të deh. Siç ka ndaluar konsumimin e pijeve alkoolike, ka ndaluar edhe prodhimin dhe shitjen e tyre.

Ndaloi imoralitetin...

Imoraliteti është një tradhti e bërë kundrejt shoqërisë. Është një krim i bërë kundrejt brezave. Andaj Hz. Pejgamberi e ndaloi martesën “mut’a” e cila emrin e kishte martesë, por që në fakt ishte imoralitet. Gjithashtu i ndaloi edhe të gjitha rrugët që të shpinin te ajo.

Një djali të ri që kërkoi leje për imoralitet i tha:

“A do ta dojë këtë për nënën, vajzën, hallën apo tezen tënde?”

Djali i ri i tha:

“Nuk do ta doja.” Atëherë i Nderuari ynë i tha:

“Edhe njerëzit nuk e duan...” Në këtë mënyrë e bëri të riun të hiqte dorë. Pastaj u lut për të. (Ahmed, V, 257.)

Pejgamberi ynë i Nderuar ndërtoi institucionin e martesës islame.

Vatrën e qetë familjare e tregoi pikërisht me familjen e tij. Ai na ka sugjeruar që të martohemi me një grua të devotshme dhe fetare.

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë e konsideronte detyrë të martuarit e beqarëve në shoqëri. Edhe vetë i martoi shumë sahabë. Ndërkohë, na e bëri të qartë domosdoshmërinë për të marrë parasysh ekuilibrin në çështjen e martesës.

Ai (s.a.s.), ka thënë:

“Një prej ndërmjetësimeve më të virtytshme (përpyjekjeve për ndërmjetësim që inkurajohen) është ndërmjetësimi dhe ndihma ndaj dy vetave në çështjen e martesës.” (Ibn Maxhe, Nikah, 49.)

Edhe Muhjiddin ibn Arabiu thotë:

“Sadakaton xharije (lëmosha e vazhdueshme) më e mirë është ndërmjetësimi për martesë, sepse (ndërmjetësuesi) ka një shpërblim për çdo mirësi që e bëjnë fëmijët e atyre (që janë martuar me ndërmjetësimin e atij).”

Hazreti Mevlana thotë:

“Nëse njëra këpucë të vjen e ngushtë në këmbë, atëherë të dyja këpucët nuk kanë dobi.”

Ky ekuilibër duhet të caktohet duke marrë parasysh faktorë të rëndësishëm si gjendja materiale, pjekuria shpirtërore dhe niveli i edukatës dhe kulturës.

NA MËSOI LUMTURINË FAMILJARE

Pejgamberi ynë i Nderuar (s.a.s.), është shprehur se respekti ndaj bashkëshorteve dhe mirësjellja ndaj tyre është veprimi më i mirë. Ai vetë formoi familjen më të lumtur të botës dhe u bë shembull real.

Shtëpia e tij ishte vatra familjare më e lumtur, më e qetë dhe më e bukur e kësaj bote. Edhe pse në atë shtëpi kishte ditë të tëra që nuk ishte gatuar gjellë, mbante aromë lumturi. Mbi të gjitha, në atë vatër të shenjtë dhomat e bashkëshorteve përbëheshin thjeshtë nga një vend sa për të futur kokën brenda. Furnizimi më i mirë i asaj vatre

ishin pranimi i çdo gjëje që vinte prej Zotit, durimi dhe nënshtrimi ndaj Allahut (xh.xh.). Metoda e edukimit që praktikoi i Dërguari i Allahut (s.a.s.), në jetën familjare, i mbushi zemrat e atyre me një besnikëri dhe dashuri të pafundme.

Asnjë grua nuk mund ta dojë bashkëshortin e saj siç e deshën nënat tona të Dërguarin e Allahut (s.a.s.). Asnjë burrë nuk mund ta dojë bashkëshorten e tij siç i donte i Dërguari i Allahut (s.a.s.), bashkëshortet e tij të bekuara. Krahas dashurisë, mirësjellja, delikatesa dhe ndjeshmëria e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), ishin në një shkallë shumë të lartë që nuk mund ta arrijë asnjë besimtar. Ja një shembull nga sjellja e mrekullueshme e tij e cila nuk mbarohet me të treguar:

Në periudhat kur udhëtimet bëheshin mbi deve, i shpejtonin devetë me ritmet (këngët dhe poezitë) e shkretëtirës. Në një udhëtim të tillë shërbëtori që quhej Enxheshe i shpejtoi devetë duke thënë një poezi. Por kjo shpejtësi mund të mos ishte e përshtatshme për zonjat që gjendeshin mbi deve. Pejgamberi (s.a.s), i tha:

“O Enxheshe! Ki kujdes, në mënyrë që të mos thyhen kristalet!”

(Buhari, Edeb, 95; Ahmed, III, 117.)

Asnjë fëmijë nuk mund ta dojë babanë e tij aq sa e deshi Hazreti Fatimja babanë e saj. Po ashtu, asnjë baba nuk mund ta dojë fëmijën e vet aq sa e deshi i Dërguari i Allahut (s.a.s.), Hazreti Fatimen.

Mirë, por çfarë kishte në atë vatër?

Kishte kënaqësinë e Allahut. Kishte përsëpirtshmëri. Kishte një dashuri të thellë që e sillnin këto. Falë kësaj dashurie në atë vatër të bekuar nuk kishte luks, shtirje dhe mendjemadhësi, por kishte modesti. Nuk kishte egoizëm, por kishte sakrificë. Nuk kishte koprraci, por kishte bujari. Nuk kishte shpërdorim, por kishte mjaftim me atë që kishte dhënë Allahu (xh.xh.). Në atë vatër nuk kishte shumë gjëra që i përkisnin kësaj bote, por ajo vatër shpirtërisht ishte shumë e pasur, sepse ajo vatër ishte si një fondacion familjar prej të cilit përfitonin të varfrit dhe nevojtarët.

Martesa e lumtur që na mësoi Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari

ynë dhe që e përjetoi edhe vetë, ishte praktikimi i këtyre specifikave që shprehen në këtë ajet fisnik:

“Dhe një prej shenjave të Tij (ekzistencës së Allahut) është që prej jush krijoi për ju bashkëshortet tuaja, që të qetësoheni pranë tyre, duke vënë ndërmjet jush dashuri dhe mëshirë...” (Rum, 21)

3 SPECIFIKA PËR NJË FAMILJE TË LUMTUR:

PREHJA dhe QETËSIA

Nëse në familje ka prehje, kjo prehje përhapet në çdo aspekt të jetës.

DASHURI

Dashuritë e ulëta të shpien në poshtërim. Dashuritë sublime të shpien te Allahu i Lartësuar. Qendra e dashurisë është Zoti (xh.xh.). Nëse jeta familjare i orienton bashkëshortët drejt qendrës së dashurisë, atëherë arrihet kënaqësia e vërtetë e dashurisë.”

MËSHIRA

Veçanërisht në pleqëri gruaja dhe burri duhet të jenë mbështetje për njëri-tjetrin. Gjëja themelore në martesë në çdo moshë është dashuria dhe mëshira.

Bazuar në orientimin e sugjerimeve të Allahut Teala dhe Pejgamberit tonë të Nderuar, për një familje të lumtur kërkohen këto pesë kushte:

PESË KUSHTE PËR NJË FAMILJE TË LUMTUR:

Dashuria: Burimi i dashurisë është Allahu (xh.xh.). Të dyja palët duhet të përpiqen për ta shtuar këtë gjendje në një mënyrë të përshtatshme me kënaqësinë e Allahut dhe duhet të gjejnë një arterie për të hyrë në shpirtin e njëra-tjetrës.

Besnikëria: Burri dhe gruaja duhet të jenë të drejtë dhe të sinqertë

kundrejt njëri-tjetrit. Bashkëshortët në kohë të vështira nuk duhet të ankohen dhe të bezdisen prej njëri-tjetrit, por duhet të sakrifikojnë. Ata nuk duhet ta harrojnë “vitin e pikëllimit” të Resulullahut (s.a.s.). I Nderuari ynë ka përjetuar shumë sprova (fatkeqësi) përgjatë jetës së profecisë, por më së shumti u pikëllua vitin kur ndërroi jetë Hazreti Hatixhja, sepse Hazreti Hatixhja ishte mbështetësja më e madhe materiale dhe shpirtërore e Pejgamberit (a.s.).

Respekti i ndërsjellë:

- (Në martesë) duhet të ketë singëritet dhe jo mungesë respekti.
- Duhet të ketë dinjitet dhe jo mendjemadhësi.
- Duhet të ketë modesti dhe jo përçmim.
- Në martesë duhet të bëhet kujdes edhe ndaj harmonisë shpirtërore.

Durimi: Përgjatë jetës bashkëshortore të dy njerëzve, patjetër që do të ketë vështirësi dhe kohë që kërkojnë durim. Bashkëshortët në kohë të tilla duhet të mendojnë për cilësitë e mira të njëri-tjetrit. Resulullahu (s.a.s.), thotë:

“Besimtari nuk duhet ta urrejë bashkëshorten. Nëse nuk e pëlqen një cilësi të saj, i pëlqen një cilësi tjetër.” (Muslim, Rada', 61.)

Debatet që mund të ndodhin ndërmjet bashkëshortëve në martesë, u shkaktojnë dëme fëmijëve. Andaj në këto raste duhet të mendohet për këtë dëm dhe duhet të veprohet me pjekuri siç na mëson edukata dhe morali Islam. Fëmijët asnjëherë nuk duhet t'i dëshmojnë grindjet dhe fjalët e ashpra të prindërve.

Përgjegjësia: Bashkëshortët nuk duhet t'i neglizhojnë detyrat që kanë kundrejt njëri-tjetrit. Në hadithin fisnik thuhet:

“Të gjithë jeni barinj dhe të gjithë jeni përgjegjës për kopetë tuaja. Burri është bariu i familjes dhe është përgjegjës për kopenë e tij. Edhe gruaja është bareshë e shtëpisë së bashkëshortit të saj. Edhe ajo është përgjegjëse për kopenë e saj.” (Buhari, Vesaja, 9; Muslim, Imare, 20.)

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), ka shpallur të drejtat që kanë gratë ndaj burrave dhe burrat ndaj grave. Gratë i ka përshkruar si të brishta

dhe shishe kristali. Na ka këshilluar dhe urdhëruar që të sillemi mirë kundrejt tyre dhe të mos i lëndojmë. Burrave ua bëri të qartë se gratë i kanë amanet të Allahut (xh.xh.).

Për shembull, të dyja palët duhet t'i konsiderojnë prindërit e njëritjetrit si prindërit e vet. Përpjekja për t'i përjashtuar ata apo për t'i larguar (prej të bijës) është një padrejtësi shumë e shëmtuar.

Veçanërisht të ushqyerit me hallall të fëmijëve që janë amanet, stolisja e tyre me mirësi dhe edukimi i tyre me moralin Islam dhe Kuran, është përgjegjësia më e rëndësishme e prindërve. Veçanërisht ndaj vajzave duhet të shfaqet shumë interesim, sepse ato janë nënat e të ardhmes.

Për këtë arsye, faktori më i rëndësishëm që duhet të merret parasysh kur të caktohet kandidati/ja për martesë që në fillim, është vetëdija islame, devotshmëria dhe fetaria.

Urdhri i Pejgamberit tonë të Nderuar është:

“Një grua martohet për katër gjëra:

Për pasurinë, prejardhjen, bukurinë dhe fenë. Ti zgjidh atë që është fetare. (Përndryshe) do të biesh në varfëri e do të bëhesh prej nevojtarëve!” (Buhari, Nikah, 16.)

Bazuar në këtë hadith fisnik, kur një njeri të martohet duhet të mendojë:

- A mund të bëj një jetë islame me këtë grua apo burrë?
- A i edukon ky burrë apo kjo grua me edukatën islame fëmijët që do të na i falë Zoti (xh.xh.)? Apo do t'i zvarrisë ata drejt interesave të kësaj bote dhe dëshirave vetjake?

Në familjet që ndërtohen mbi devotshmëri me këtë kujdes dhe përkushtim, edhe gratë janë drita e syve, edhe fëmijët janë drita e syve. Ndërsa këta fëmijë do të bëhen prijës dhe udhërrëfyes të shoqërisë në virtyte dhe devotshmëri.

Fëmijët tanë duhet t'i rrisim dhe edukojmë sipas këtyre rregu-

llave, në mënyrë që të edukohen personalitete shembullore që kanë përfituar nga gjendja shpirtërore e nënave tona si Hazreti Hatixhja, Hazreti Fatimja dhe Hazreti Aishja dhe t'i reflektojnë virtytet e këtyre të fundit në kohën tonë.

DIVORCI ËSHTË ZGJIDHJA MË E FUNDIT DHE E NEVOJSHME

Islami e ka lejuar divorcin si zgjidhje të fundit, por është shprehur se ndarja është një zgjidhje që Allahu e urren, domethënë, nuk e do aspak.

Martestat në civilizimin tonë realizoheshin me metodën e shikimit të vajzës nga njerëzit e mëdhenj dhe të devotshëm të familjes të cilët bënë shumë kujdes ndaj ekuilibrit. Familjet që formoheshin jetonin të lumtura dhe divorcet shiheshin shumë rrallë.

Vajzave u jepeshin këto sugjerime:

“Prej shtëpisë në të cilën ke hyrë me vello të bardhë, do të dalësh vetëm me qefin. (Domethënë, jetën do ta kalosh në mënyrën më të mirë në familjen tënde dhe alternativën e ndarjes kurrë nuk do ta çosh ndërmend.)

Ankesën do ta harrosh edhe nëse të del gjak prej goje.” Kështu atyre u jepeshin këshilla për një jetë sa më të mirë, për durim dhe sabër.

Sikundër kësaj, familjet i trajtonin nuset si vajzat e tyre dhe nuk i lëndonin ato.

Ndërsa në ditët e sotme për fat të keq, në vatrën familjare që janë formuar sipas dëshirave vetjake dhe pa u respektuar ekuilibri, po përjetohen shumë probleme familjare dhe po ndodhin shumë divorce.

Për fat të keq, grave dhe burrave që përjetojnë qoftë edhe problemin më të vogël, po u sugjerohet qoftë nga prindërit apo qoftë nga shoqëria revoltimi në vend të durimit, paqëndrueshmëria në vend të qëndrueshmërisë dhe ndarja në vend të mirëkuptimit. Për fat të keq

në ditët e sotme vajzave u jepen sugjerime të ulëta në formën:

“Mos e nënçmo veten! Mos e lësho veten! Mos i lejo të të shtypin!”
Këto sugjerime shkaktojnë prishje të vatrave familjare.

Në ditët e sotme po flitet për dhunën ndaj gruas. Kjo është pasoja e largimit nga Islami dhe e shfaqjes së injorancës.

Islami e ka bërë gruan kurorë të familjes në përputhje me natyrën e saj. E ka bërë sulltaneshë të shtëpisë së saj. Nënën e devotshme e lartësoi në një gradë të shenjtë që meriton falënderime përgjatë gjithë jetës dhe që nuk i paguhet dot haku edhe nëse çohet në haxh duke e mbartur në shpinë.

Ndërsa ata që e kanë hedhur femrën në rrugë, e kanë shndërruar atë në një lule që detyrimisht shtypet në kalldrëm. E kanë shndërruar atë në mjet reklamimi nëpër allishverishe.

Në periudhën e injorancës para ardhjes së Islamit, vajzat nuk i donin dhe i varrosnin të gjalla në tokë.

Edhe në ditët e sotme, disa nëna të shkujdesura e konsiderojnë si problem posedimin e fëmijëve dhe bëhen kriminele duke ua dorëzuar fëmijët e tyre akoma pa lindur kasapëve të aborteve. Ndërkohë, po të kishte ardhur në jetë ai fëmijë i vrarë, ndoshta mund të bëhej ndihmësi më i madh i asaj nëne. Nuk duhet të harrojmë se çdo krim e ka një çmim që paguhet. Ata që bëjnë abort patjetër do ta marrin ndëshkimin e merituar edhe në këtë botë, edhe në botën tjetër.

Ndërsa Islami u ka premtuar xhenetin si shpërblim atyre që i edukojnë në mënyrë të mirëfilltë vajzat.

Përfundimisht;

I Nderuari ynë (s.a.s.), na ka larguar prej të gjitha cilësive të këqija që na largojnë prej Allahut (xh.xh.). Njerëzit i mësoi që të jetojnë në bazë të parimit “Nehj ani'l-munker / Të ndaluarit e të keqes”.

O Zot! Na jep edhe neve prej botës shpirtërore dhe prej gjendjes spirituale të Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.)!..

Jepu familjeve tona prej lumturi së familjare plot prehje shpirtërore të të Dërguarit Tënd (s.a.s.) dhe bëji ato dritë të syve tanë!.. Jepi shoqërisë sonë prej gjendjes shpirtërore të Epokës së Lumturi së dhe bëje atë të arrijë përsosmërinë me devotshmëri e sinqeritet!..

Amin!..

Çfarë i mësoi ai në njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

RAMAZANI dhe BAJRAMI

Dy festat e bajrameve janë vendosur jo sipas ndonjë kohe të zakonshme në kalendar, por janë vendosur në dy pika të rëndësishme.

E para; Festa e Bajramit të Ramazanit si një nderim të një muaji në të cilin shtohet ibadeti, pra, në nderim të muajit të Ramazanit...

E dyta; Festa e Bajramit të Kurbanit në ditën e dhjetë të Dhulhixhes në të cilin myslimanët bëjnë sakrificën e tyre duke therë kurbane për Zotin dhe që pastaj ua japin ato të varfërve...

RAMAZANI dhe BAJRAMI

RAMAZANI FISNIK: MEJTEPI I DEVOTSHMËRISË

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), është një rregull real, një shembull për t'u ndjekur, shembulli më i bukur dhe shembulli më i shkëlqyer për ne në adhurimin dhe nënshtrimin ndaj Allahut Teala...

I Nderuari ynë na ka mësuar që ta adhurojmë Allahun (xh.xh.), sipas fesë së drejtë përgjatë gjithë jetës. Ndërsa për kohët e bekuara siç është muaji i madhërishëm i Ramazanit, na ka mësuar që t'i konsiderojmë si pasuri dhe mundësi të vjera.

Ramazani fisnik na vjen për çdo vit si një nderim sublim i Allahut Teala.

Ndaj cilat gjëra bënin kujdes Pejgamberi (s.a.s.) dhe sahabët e nderuar në muajin e madhërishëm të Ramazanit? Çfarë këshillash na kanë dhënë?

Ne duhet t'i mësojmë dhe t'i praktikojmë ato.

Ibn Abbasi (r.a.), tregon siç vijon se çfarë bënte Pejgamberi ynë i Nderuar në muajin e Ramazanit:

“Resulullahu (s.a.s.), ishte njeriu më bujar. Ndërsa koha kur ishte më bujar, ishte koha kur Xhebraili takohej me të në Ramazan.

Xhebraili (a.s.), takohej çdo natë të Ramazanit me të Dërguarin e Allahut (s.a.s.) dhe i këndonin Kuran njëri-tjetrit. Për këtë arsye, kur Resulullahu (s.a.s.), takohej me Xhebrailin (a.s.), ishte më bujar se një erë e begatë që fryn pa u ndaluar nga asnjë gjë.” (Buhari, Bed’u’l-Vahj, 5; Muslim, Fedail, 48.)

Edhe sahabët e nderuar me mallëngjimin për ta pasuar atë, bëheshin më bujarë. Kështu që shtroheshin sofrat e iftarit dhe fillonte gara për shërbim ndaj “robërve të Allahut” (njerëzve).

Edhe në ditët e sotme elhamdulillah jepen iftare, por duhet të shfaqet kujdes ndaj disa çështjeve:

Iftari nuk duhet të jepet në lokale ku serviret alkool, sepse era e mëkateve dhe gjynaheve influencon nëpër zemrat e njerëzve.

Në vend të këtyre, iftaret duhet të jepen në mjedise të pastra dhe hallall. Në sofrat e iftareve duhet të ftohen veçanërisht të varfrit dhe nevojtaret. Ushqimi i iftareve duhet të begatohet me të varfrit dhe nevojtaret.

Një justifikim i atyre që bëjnë gabime si këto është shkujdesja shpirtërore në formën: “I nderuar, do të vijë protokoli!” Aty ku është e rëndësishme kënaqësia e Allahut nuk mund të ketë rëndësi diçka tjetër.

“A është më i rëndësishëm protokoli, apo kënaqësia e Allahut”? Këtë duhet ta mendojmë mirë.

Sevapeve që presin ata që japin gosti në iftare, dasma dhe mjedise luksoze vetëm për protokollet, ndoshta do të jetë kjo përgjigje që do t’u jepet:

“Shko dhe merr shpërblimin prej atyre që u je shtirur! Ndërsa sevapin që e prisje prej sofrave luksoze dhe plot shkujdesje shpirtërore në të cilat nuk i ftove të varfrit, merre prej atyre njerëzve që i quaje protokoll!

Sofrat shpirtërore me të cilat kërkohet afrimiteti ndaj Zotit (xh. xh.) dhe në të cilat shfaqet kënaqësia hyjnore, janë vetëm sofrat e

dhembshurisë dhe mëshirës në të cilat ushqehen veçanërisht të varfrit dhe nevojtarët.

Sa shembull i bukur është ky tregim historik për moralin e të qëndruarit bashkë me të varfrit:

Sulltan Murati III në një Ramazan kishte shkuar për iftar në konakun e Shejhulislam Mehmet Emin Efendit. Përgjatë fjalës së tij tha:

“Mehmet Emin Efendi! Te ju dëshiroj të vij herë pas here, por konaku juaj është shumë larg.”

Mehmet Emin Efendi bëri një shpjegim në mënyrë indirekte me mirësjellje dhe modesti:

“Madhëri! Falë jush mund të sigurojmë një shtëpi në ndonjë vend të afërt, por në asnjërin prej shtëpive të këtij vendi që patë nuk ka kuzhinë.”

Për shkak se ky shpjegim indirekt nuk u kuptua qartë, Padishahu pyeti i habitur:

“E çuditshme! A nuk gatujmë ushqim në këto shtëpi?”

Nisur nga kjo, Mehmet Emin Efendi me modesti dhe mirësjellje i dha sulltanit këtë përgjigje që reflektonte ndjeshmërinë e botës shpirtërore të tij:

“Madhëri! Ushqimi i mëngjesit dhe mbrëmjes të gjithëve u shkon nga konaku ynë modest. Për këtë arsye nuk dëshiroj të largohem prej këtu.” (Syhejl Ynver, Bir Ramazan Bin Bir Istanbul, fq. 64.)

Ramazani fisnik është periudha e shtimit të ibadeteve.

Nëna jonë, Aishja (r.anha), tregon:

“Kur hynte dhjetë ditshi i fundit i muajit të Ramazanit, Resulullahu (s.a.s.), i kalonte netët me adhurim. Gjithashtu i zgjonte edhe pjesëtarët e familjes (për të bërë adhurim natën). Ai i ndërpriste marrëdhëniet me bashkëshortet për të shtuar ibadetet.” (Buhari, Lejletu'l-Kadr, 5; Muslim, l'tikaf, 7.)

Sahabët e nderuar e ndiqnin të Dërguari i Allahut (s.a.s.), në

namazet që i falte natën. Por i Nderuari ynë nuk e fali me xhamet namazin e taravisë me frikën që të mos i bëhej farz umetit. Ndërsa në kohën e Hazreti Omerit, ngaqë ishte hequr mundësia për t'u bërë farz, namazi i taravisë filloi të falej me xhamat sipas konsensusit të të gjithëve. Një çështje ndaj të cilës duhet të tregohet ndjeshmëri në namazin e taravisë është se ky namaz duhet të falet me tadil-i erkan (duke ia dhënë hakun të gjitha rregullave të tij) dhe duke u thelluar në meditim.

Kuranit Fisnik i kushtojë një rëndësi krejt tjetër në muajin e Ramazanit. Zemrat jetonin në gjendje devotshmërie.

Muaji i Ramazanit është periudha kur duhet të preokupohemi më shumë se çdo herë tjetër me Kurandin, sepse Kurani Fisnik është zbritur nga Allahu i Lartësuar si shërim dhe mëshirë.

Si nderim dhe mirësi të kësaj jete të devotshme është dhuruar Nata e Kadrit në dhjetë netët e fundit të Ramazanit. Allahu i Madhëruar shfaq një bujari të atillë në Natën e Kadrit saqë thotë:

“Një natë më e mirë se një mijë muaj!..”

Kjo është një shprehje e pafundme e emrave “Rahman dhe Rrahim” të Allahut Teala.

Andaj duhet të mendojmë se;

Me çfarë lavdërimi dhe falënderimi duhet t'ia kthejmë ne kësaj bujarie madhështore të Atij!

Domethënë;

Nata e Kadrit ka dy aspekte:

- Bujaria e pafundme e Allahut të Madhëruar,
- Dashuria që (Ai) ka për Hazreti Pejgamberin.

Vallë sa e do Allahu i Lartësuar Pejgamberin e Tij që, Nata e Kadrit u bë një mirësi që i përket vetëm atij? Po ashtu, falë tij kjo natë iu dhurua edhe umetit.

Atëherë edhe ne le të marrim nga gjendja e Resulullahut, alejhi's-

selam, në mënyrë që të jemi bashkë me të në ditën e kiametit. Le ta bëjmë fytyrën e tij të buzëqeshë në ditën e kiametit. Le të marrim ndërmjetësimin e tij, të hyjmë në xhenet dhe të shohim bukurinë e Allahut (xh.xh.).

Kurani Fisnik është ai që ia jep këtë vlerë dhe shenjtëri Natës së Kadrit. Atëherë sa duhet ta shtojmë interesimin me Kuranin i cili është mesazhi i Allahut Teala për ne?

Njëra prej gjërave ndaj të cilave duhet të kemi më së shumti kujdes përgjatë muajit të Ramazanit është bërja hallall ndaj njëri-tjetrit. Pejgamberi ynë i Nderuar (s.a.s.), ka thënë:

“O njerëz! Kushdo që të ketë ndonjë hak të dikujt, le ta pagua-jë atë menjëherë dhe të mos thotë se poshtërohem në këtë botë! Dijeni se poshtërimi në këtë botë është shumë i lehtë në krahasim me poshtërimin në ahiret.” (Shik. Ibn Sa'd, II, 255; Taberiu, Tarih, III, 191.)

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), nuk ia falte namazin e xhenazes atij që kishte borxhe. Nëse borxhet e atij i merrte përsipër dikush nga sahabët, atëherë ia falte namazin. Kur kishte mundësi, ato borxhe i merrte vetë përsipër.

Domethënë se përgjatë muajit të madhërisëm të Ramazanit duhet të shfaqim përpikëri për t'i paguar dhe kompensuar edhe borxhet që mund t'i kemi ndaj njerëzve, edhe borxhet që i kemi ndaj Allahut (xh. xh.). Ata që kanë namaze që u kanë mbetur kaza, duhet të përpiqen t'i kryejnë. Ata që kanë për të dhënë zekatin, duhet t'ua japin këtë të drejtë pa ua vonuar atyre që e meritojnë.

Urdhri hyjnor:

“Në pasuritë e tyre (besimtarëve) ka pjesë për lypësit (që mund ta shfaqin gjendjen e tyre) dhe nevojtaret (që nuk e shfaqin dot gjendjen e tyre).” (Dharijat, 19)

Domethënë se çështja nuk mbaron duke u dhënë vetëm atyre që mund ta shfaqin gjendjen e tyre. Ne duhet t'i kërkojmë e t'i gjejmë edhe ata që nuk e shprehin dot gjendjen e tyre dhe të harxhojmë kohë për këtë. Madje urdhërohem që të posedojmë një botë shpirtërore

deri në atë gradë saqë t'ua qajmë hallin besimtarëve dhe të arrijmë t'i njohim nga fytyra ata që e fshehin veten për shkak të nderit dhe dinjitetit që kanë. Në ajetin fisnik thuhet:

“Ti i njeh ata nga fytyra...” (Bekare, 273)

Kur ta japim zekatin, lëmoshën, infakun dhe kur të bëjmë mirësi të tjera, ato duhet t'ia shfaqim jo një të përkohshmi, por Allahut Teala. Kjo është një edukatë hyjnore, sepse njeriut që i janë dhënë, është vetëm një hije. Ai që i merr në të vërtetë është Zoti (xh.xh.).

Allahu i Lartësuar thotë:

“Unë i marr! Lëmoshat i marr Unë!” (Shik. Teube, 104)

Nisur nga ky këndvështrim;

Ai që jep, duhet ta falënderojë atë që merr, sepse personi që merr bëhet shkak që njeriu i cili jep të afrohet te Allahu (xh.xh.). Siç ka nevojë i varfri për ndihmën e të pasurit në këtë botë, edhe i pasuri do të ketë nevojë për lutjen e të varfrit në botën tjetër.

Agjërimi në muajin e Ramazanit na mëson pehrizin. Qëndrimi larg grykësisë dhe shpërdorimit përgjatë iftarit dhe syfyrin në Ramazan është veprimi më i përshtatshëm me shpirtin e këtij muaji të bekuar. Mbajtja e kësaj gjendjeje edhe pas Ramazanit, është fitimi më i madh i Ramazanit.

Privimi që na bën agjërimi na jep mundësinë që të mendojmë për gjendjen e të varfërve, nevojtarëve dhe jetimëve që janë të privuar. Andaj muajin e Ramazanit duhet ta konsiderojmë si mundësi për të shtuar mëshirën tonë me këtë ndjesi. Sa shpërdorim i tmerrshëm do të ishte nëse nuk do të vepronim kështu dhe do t'i çonim dëm netët e Ramazanit duke bërë iftare e duke u argëtuar nëpër vende luksoze.

Ndërsa gjendja e të parëve tanë të devotshëm që e mësuan Ramazanin nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.), ishte kështu:

Mual-la ibn Fadli (r.a.), thotë:

“Selefët e devotshëm i luteshin Allahut Teala gjashtë muaj që

t'ua mundësonte për të arritur Ramazanin. Ndërsa përgjatë gjashtë muajve të mbetur, i luteshin që t'ua pranonte Ramazanin.” (Kivamu's-Sunne, et-Tergib ve't-Terhib, II, 354.)

NA MËSOI BAJRAMIN E VËRTETË

Në ajetin fisnik shprehet si më poshtë dashuria dhe mëshira që Pejgamberi ynë i Nderuar kishte për umetin:

“Tashmë ju ka ardhur një i Dërguar nga gjiri juaj. Atij i vjen rëndë për gjynahet që bëni ju, jua dëshiron të mirën me gjithë zemër që ju të shkoni rrugës së drejtë dhe është i butë e i mëshirshëm me besimtarët.” (Teube, 128)

“Iftaret po jepen nëpër vende jo të përshtatshme dhe me një shkujdesje shpirtërore të formës: “I nderuar, do të vijë protokolli!” “Kush është më i rëndësishëm protokolli apo kënaqësia e Allahut?” Këtë duhet ta mendojmë mirë.”

Mëshira që kishte Hazreti Pejgamberi (s.a.s.), ndaj umetit ishte në një gradë shumë më të lartë sesa mëshira e një nëne dhe babai ndaj fëmijës së tyre. Nisur nga ky këndvështrim, ai dëshironte dhe mendohej shumë për lumturinë dhe mirëqenien e umetit. Në veçanti synonte që umeti të gëzohej dhe të mos përjetonte vështirësi as në “botën e përtejme, e cila është jeta e vërtetë” dhe gjithmonë e dëshironte këtë. Pejgamberi (s.a.s.), na dhuroi dy bajramet të cilat janë nderim nga Zoti për ne. Po ashtu na tregoi edhe recetat më efikase të lumturisë, në mënyrë që të arrijmë festat e përhershme.

Cila është festa e vërtetë të cilën ai (s.a.s.), na ka bërë ta përjetojmë?

Festa e vërtetë është një gëzim i përbashkët dhe i përhershëm, është shpëtim nga fatkeqësitë dhe vuajtjet. Është sukses, është arritje, është fitim. Është diploma e arritjes së kënaqësisë së Allahut.

Dy festat e bajrameve janë vendosur jo sipas ndonjë kohe të zakonshme në kalendar, por janë vendosur në dy pika të rëndësishme.

E para;

- Festa e Bajramit të Ramazanit si një nderim të një muaji në të cilin shtohet ibadeti, pra, në nderim të muajit të Ramazanit...

Ndërsa e dyta;

- Festa e Bajramit të Kurbanit në ditën e dhjetë të Dhulhixhes në të cilin myslimanët bëjnë sakrificën e tyre duke therë kurbane për Zotin dhe që pastaj ua japin ato të varfërve...

Njëra është përkushtim në adhurim, tjetra është në sakrificë...

Domethënë se;

Vetëm atyre që e përfundojnë edukimin shpirtëror u jepet leje për të bërë bajram. Vetëm atyre që shfaqin sakrificë u jepet diploma e bajramit...

Allahu i Lartësuar i lavdëron dhe vlerëson këto sakrifica të Hazreti Ibrahimit dhe Hazreti Ismailit. Në ajet thuhet:

“...O Ibrahim, ti e përmbushe ëndrrën.” Vërtet, Ne kështu i shpërblejmë punëmirët! Kjo, me të vërtetë ka qenë një sprovë shumë e qartë! Ne e zëvendësuam atë (Ismailin) me një kurban të madh dhe i lamë atij (Ibrahimit) kujtim të mirë në brezat e mëvonshëm. “Pajja qoftë mbi Ibrahimin!” Ja, kështu, Ne i shpërblejmë punëmirët. Ai ka qenë vërtet një nga robërit Tanë besimtarë.”

(Saffat, 104-111)

Sa nderim dhe madhështi e madhe për sakrificën që bëhet me gjithë zemër!

Përveç të tjerash, i gjithë umeti i Muhamedit (s.a.s.), i dërgon salavate sherife Ibrahimit (a.s.), deri në kiamet.

Bazuar në këto që thamë më sipër, Pejgamberi ynë i Nderuar përgjatë gjithë jetës së tij;

1) Na ka mësuar festën e frymës së fundit.

Të gjitha veprat tona të mira apo të këqija janë përgatitje për frymën e fundit.

Bajrami është një diplomë sipas Ramazanit të kaluar!.. Nëse edhe jetën e ngjasojmë me Ramazanin fisnik, atëherë fryma e fundit do të jetë një diplomë që do të formohet sipas të vërtetës se si është kaluar jeta.

Pejgamberi ynë i Nderuar e ka bërë predikimin ajet për ajet:

“Me të vërtetë, atyre që thonë: “Zoti ynë është Allahu”, e pastaj vazhdojnë të vendosur në rrugën e drejtë, do t’u zbresin engjëjt (para vdekjes) e do t’u thonë: “Mos u frikësoni dhe mos u pikëlloni! Dhe gëzojuni Xhenetit që ju është premtuar.” (Fussilet, 30)

Komentuesit e Kuranit kanë dhënë tri pika në lidhje me çështjen se kur dhe në çfarë gjendjesh realizohet (vjen) kjo ndihmë e engjëjve:

1. Në momentin e vdekjes, domethënë në frymën e fundit.
2. Në varr përgjatë momentin kur bëjnë pyetje “Munkeri dhe Nekiri”.
3. Në momentet e tmerrshme dhe të vështira të kiametit.

Ja pra, festa e vërtetë është shpëtimi nga frika dhe pikëllimi përgjatë këtyre gjendjeve të tmerrshme.

I Nderuari ynë (s.a.s.), në veçanti na mësoi;

2) Metodatat për të qenë të sigurt në ditët e kiametit.

Kiameti është i mbushur plot me gjendje të tmerrshme. Ajo do të jetë një ditë e frikshme, e tmerrshme dhe e ashpër në të cilën njeriu do të ikë prej fëmijëve, bashkëshortit, bashkëshortes, nënës dhe babait... Një ditë në të cilën do t’u thinjen flokët qoftë edhe të rinjve... Një ditë aq e frikshme saqë nënat do t’i harrojnë fëmijët e tyre...

A ka ndonjë festë si shpëtimi nga frika dhe pikëllimi në një ditë të tillë? Në ajetin fisnik tregohen si më poshtë ata që do ta arrijnë këtë festë:

“Pa dyshim, miqtë e Allahut nuk do të kenë arsye për t’u frikësuar dhe as për t’u dëshpëruar.” (Junus, 62)

Andaj është e domosdoshme që të bëhemi një besimtar i përsosur

deri në atë masë saqë të mos frikësohemi dhe të mos pikëllohemi atë ditë. Domethënë duhet të bëhemi miq të Allahut...

Në hadithin fisnik thuhet:

“Në ditën e kiametit kur nuk do të ketë asnjë hije (përveç hijes së Arshit), Allahu Teala do të fusë në hijen e Arshit shtatë (lloj) njerëzish:

- *Kryetarin e drejtë të shtetit;*
- *Të riun që është rritur në një jetë të pastër duke e adhuruar Zotin;*
- *Myslimanin që e ka zemrën të lidhur me xhamitë;*
- *Dy njerëz që e duan njëri-tjetrin për hir të Allahut dhe që takohen e largohen prej njëri-tjetrit për hir të Allahut;*
- *Burrin që nuk e pranon kërkesën për marrëdhënie (seksuale) të një gruaje të bukur e me pozitë duke i thënë: “Unë kam frikë Allahun!”;*
- *Njeriun që jep lëmoshë aq fshehurazi saqë dora e majtë nuk e di se çfarë ka dhënë dora e djathtë.*
- *Njeriun që e përkujton Allahun në vetmi dhe derdh lot.”*

(Buhari, Rikak, 24; Muslim, Zekat, 91.)

Nëse të gjitha pikat e mësipërme i përmbledhim në një shprehje, atëherë themi: “Ata që arrijnë miqësinë me Allahun Teala...”

Një emër tjetër i ditës së Mahsherit (tubimit të madh) është;

Dita e ndarjes

Sepse atë ditë do të thuhet:

“Ndahuni në një anë sot, o mëkatarë!” (Jasin, 59)

Ne jemi njoftuar se përgjatë sprovës së kësaj bote shejtani përpiqet që të bëhet ortak në pasuritë dhe fëmijët tanë. (Shik. Isra, 64.) Në periudhën tonë e cila është koha e fundit, po shohim shembuj shumë të dhimbshëm të kësaj.

Mënyra për t'i mbrojtur fëmijët tanë nga sulmet e shejtanit është të edukuarit e tyre me karakterin dhe personalitetin e Islamit. Nëse arrijmë t'i edukojmë dhe t'i rrisim fëmijët tanë me frymën e Kuranit dhe Sunetit, në këtë botë do të përjetojmë prehjen shpirtërore dhe lumturinë që i shohim ata në rrugë të drejtë dhe në botën tjetër do të përjetojmë kënaqësinë e të qenët bashkë në xhenetet madhështore. Nëse mund t'ua lëmë trashëgimi fëmijëve tanë personalitetin e Islamit, ata bëhen sadakatun xharije (lëmoshë e vazhdueshme) për ne.

Atë ditë, e cila është dita e ndarjes për mëkatarët;

Besimtarët, të devotshmit dhe të mirët do të bëjnë festë me përgëzimet nga Zoti (xh.xh.). Në ajetin fisnik thuhet:

“Paqe! (shpëtim, prehje dhe lumturi e pafundme) do të jetë fjala prej një Zoti Mëshirëplotë (për banorët e xhenetit).” (Jasin, 58)

Njeriun e presin shumë situata të tmerrshme në ditën e kiametit dhe në mejdanin e mahsherit. Kalimi i këtyre situatave është festë.

- Merrja e librit të veprave nga e djathta është festë e vërtetë.

Sepse në vendin e mahsherit çdo robi (njeriu) do t'i thuhet:

“Lexoje librin tënd! Ti mjafton sot si llogaritar kundër vetvetes!” (Isra, 14) Shënimet e mbajtura deri në detajin më të vogël të jetës sonë, do të na shfaqen për t'i parë. Sytë, lëkura dhe gjymtyrët do të dëshmojnë për çdo vepër që kanë bërë.

Ja pra, kalimi me sukses i kësaj situatë është festë e vërtetë.

Gëzimin e festës që do ta përjetojnë ata që mund ta marrin nga ana e djathtë librin e veprave, domethënë diplomën e jetës, domethënë ata që do të shpëtojnë, Zoti (xh.xh.), e shpreh kështu në ajetin fisnik:

“Ai, të cilit do t'i jepet libri i veprave të tij nga ana e djathtë, (do të gëzohet aq shumë saqë) do t'u thotë (njerëzve të tij): “Ja, lexoni librin tim! Vërtet, unë kam qenë i bindur se do të jepja llogari.”

(Hakka, 19-20)

Ky moment është një festë aq madhështore dhe ky gëzim është

një lumturi aq e madhe saqë Allahu i Lartësuar na njofton në lidhje me të në Kuranin Fisnik.

- Gëzimi kur të peshojnë rëndë veprat e mira në peshoren e ditës së gjykimit është festë e vërtetë.

- Kalimi i urës së Siratit është festë e vërtetë.

Përfundimisht, të gjitha gëzimet në këtë botë janë të përkohshme. Festa e vërtetë është shpëtimi nga xhehenemi dhe hyrja në xhenet.

Nisur nga këto që thamë më lart, Resulullahu, alejhi's-selam;

3) Na ka mësuar mëshirën hyjnore, festën e shefaatit (ndërmjetësimit të Hz. Pejgamberit) dhe metodat e arritjes së këtyre:

Për ta arritur ndërmjetësimin e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), duhet të pasojmë gjurmët e tij dhe të bëjmë një jetë duke ndjekur Sunetin e tij.

Pak kohë para se të ndërronte jetë, Resulullahu (s.a.s.), bashkë me sahabët shkoi te varrezat dhe tha:

“Paqja e Allahut qoftë mbi ju, o banorët e vendit të besimtarëve! Inshallah një ditë edhe ne do të bashkohemi me ju.

Do të dëshiroja shumë t'i shikoja vëllezërit e mi. Sa shumë që më ka marrë malli për ta!”

Sahabët e nderuar i thanë:

“A nuk jemi ne vëllezërit e tu, o i Dërguari i Allahut?”

I Nderuari ynë iu përgjigj kështu:

“Ju jeni sahabët e mi. Ndërsa vëllezërit tanë janë ata që nuk kanë ardhur akoma.”

Nisur nga kjo përgjigje, sahabët e nderuar e pyetën:

“Si do t'i njohësh ata që nuk kanë ardhur akoma prej umetit tënd, o i Dërguari i Allahut?”

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), iu përgjigj atyre duke u parashtruar këtë pyetje:

“Mendoni një burrë që ka një kalë i cili i ka ballin dhe këmbët e bardha. A nuk mund ta njohë ky burrë këtë kalë ndërmjet një kopeje kuajsh të zinj?” Sahabët i thanë:

“Po, e njeh, o i Dërguari i Allahut!” Nisur nga kjo, Resulullahu, alejhi’s-selam, vazhdoi:

“Ja pra, edhe ata do të vijnë me fytyra të ndritura dhe me duar e këmbë që u shkëlqejnë për shkak të abdestit. Unë do të shkoj para dhe do t’i pres në krye të burimit tim (Keutherit) për t’u dhënë ujë nga ai.

Kini kujdes! Disa njerëz do t’i largojnë nga burimi im siç largohet deveja e huaj nga kopeja. Unë do t’u thërras atyre: “Ejani këtu!”, por mua do të më thuhet:

“Ata e ndërruan gjendjen pas teje. (Nuk e kanë ndjekur sunetin tënd dhe kanë devijuar në rrugë të tjera.)” Për këtë arsye, edhe unë do të them:

“Le të rrinë larg, le të rrinë larg!..” (Muslim, Taharet, 39, Fedail, 26.)

Domethënë se;

Afrimiteti me të Dërguarin e Allahut në ahiret do të jetë në raport me afrimitetin që kemi me të në këtë botë, sepse çdo gjendje e të dashuruarit ndikon te i dashuri në raport me dashurinë në zemër.

Një festë më e madhe se festa e xhenetit është festa e të qenët aty bashkë me Resulullahun (s.a.s.), sepse ai ka thënë:

“Njeriu do të jetë bashkë me atë që do.” (Buhari, Edeb, 96.)

Së fundi i Nderuari ynë, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të;

4) Na ka mësuar festën e Ru’jetull-llah (shikimit të Allahut).

Mirësia e Allahu të Lartësuar është e pafundme. Ai u ka përgatitur shpërblime madhështore aq sa nuk mund të imagjinoen atyre që arrijnë të bëhen miq me Të duke qenë të devotshëm. Kulmi i këtyre mirësive është shikimi i Bukurisë së Zotit.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Atë ditë, disa fytyra do të shkëlqejnë dhe Zotin e tyre do të shohin.” (Kijame, 22-23)

Në një ajet tjetër fisnik thuhet:

“Ata që (besojnë dhe) bëjnë vepra të mira, do të kenë shpërblim të mirë, madje edhe më tepër (shikimin e bukurisë së Allahut!)” (Junus, 26)

Po ashtu, në një ajet tjetër fisnik thuhet:

“Për ata që i frikësohen paraqitjes para Zotit të vet (kështu që bëjnë një jetë me devotshmëri), **do të ketë dy xhenete!”** (Rahman, 46)

Në njërin prej komentimeve të këtij ajeti në Te’vilati Nexhmijje, thuhet:

I pari është xheneti në të cilin do të hyjmë. Ndërsa i dyti është mirësia e shikimit të Allahut (xh.xh.). (Bursevi, Ruhul-Bejan, Botimet Erkam, XX, 420.) Allahu e di më mirë.

Andaj duhet të mendojmë se;

Sa gëzohemi përgjatë festave disa ditore në këtë botë? Për këto festa blejmë rroba të reja, përgatisim gosti dhe bëjmë programe.

Atëherë si duhet të përgatitemi për t’i arritur këto festa të përhershme?

- Duhet të përgatitemi me mirësi...
- Duhet të përgatitemi me gosti për hir të Allahut...
- Duhet të përgatitemi me namaze dhe ibadete plot përkushtim ndaj Zotit...
- Duhet të përgatitemi me lexim të Kuranit Fisnik, me zbatimin e tij në jetë dhe me thirrjen e njerëzve të tjerë për ta zbatuar atë në jetë...
- Duhet të përgatitemi duke e lidhur zemrën ndaj institucioneve që i shërbejnë fesë së Allahut (xh.xh.)...

Duhet të përgatitemi jo vetëm me ibadete formale, por edhe me

farzet e padukshme (si morali i lartë, modestia, etj.)...

Për përgatitjen ndaj ahiretit nuk duhet të mjaftohemi vetëm me largim nga haramet formale, por edhe duke qëndruar larg haramëve të padukshme (si përgojimi, mashtrimi, etj.)...

Myslimani ndjen neveri nga haramet e dukshme. Për shembull, ai e urren mishin e derrit. Ndërsa njerëzit e shkujdesur që nuk e kanë edukuar zemrën kundrejt mëkateve të padukshme, nuk ndjejnë neveri kundrejt gjynaheve si përgojimi, mashtrimi, mendjemadhësia, etj. Ndërkohë këto janë mëkate po aq të ulëta dhe të shëmtuara sa mishi i derrit.

Për këtë arsye;

Siç përpiqemi për të qëndruar larg ushqimit e pijes dhe bëjmë pehriz përgjatë muajit të madhërisëm të Ramazanit, duhet të përpiqemi shumë për të qëndruar edhe larg çdo lloj mëkati të shëmtuar si mendjemadhësia, egoizmi, koprracia, përgojimi, thashethemet dhe smira. Sepse këto gjynahe janë vepra të shëmtuara që i djegin dhe i bëjnë hi veprat tona të mira.

Edhe pas muajit të Ramazanit duhet të vazhdojmë të përpiqemi për ta ruajtur shkallën që kemi arritur në atë muaj të bekuar, sepse shenja më e rëndësishme që tregon pranimin e Ramazanit te Zoti është vazhdimi i të njëjtës gjendje edhe pas Ramazanit.

Zoti (xh.xh.), na bëftë prej atyre që i perceptojnë ato festa të përhershme, që përgatiten për to dhe që i arrijnë ato!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai në njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

HUSNI HULK: MORALI I LARTË

Tipi i njeriut që dëshiron Allahu Teala është njeriu i Epokës së Lumturisë. Çdo civilizim sjell në pah tipin e njeriut të vet. Civilizimi ynë është ndërtuar me rregullat plot jetë të Kuranit dhe Sunetit.

Ky është civilizimi për t'u bërë një njeri i mëshirës. Është civilizimi për t'i parë krijesat me mëshirë për hir të Krijuesit. Është civilizimi i ndriçimit edhe i vendeve më të errëta si shembulli i diellit dhe i të qenët mëshirë për zemrat më të thata si shembulli i shiut.

Domethënë, ky civilizim është një qytetërim që i përfshin dhe gjallëron njerëzit, kafshët dhe bimët me udhëzim, drejtësi dhe mëshirë.

Shprehja: "Unë jam mirë në raport me këtë shoqëri!", nuk është gjë tjetër përveçse fjalë boshe. Siç shprehet Hazreti Mevlana: "Është një fjalë e padenjë."

Për këtë arsye duhet të themi:

"Vallë si ishte njeriu i Epokës së Lumturisë? Unë si jam?"

HUSNI HULK: MORALI I LARTË

PERSONALITETI I BESIMTARIT

Argumenti më konkret dhe shenja më e qartë e shkallës së ibadeteve dhe e gradës së zemrave tona është “husni hulk/morali i lartë”.

Çfarë është husni hulk?

Husni hulk do të thotë “moral i lartë”. Siç ndodh në çdo çështje, edhe përkufizimin e kësaj e bën Zoti (xh.xh.). Nisur nga ky kontekst, morali i lartë është;

- Morali që Allahu Teala kërkon prej nesh.
- Morali që Kurani Fisnik kërkon prej nesh.
- Morali që duhet ta marrim nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.).

Morali i lartë është baza dhe themeli i çdo gjëje në fenë tonë. Po ashtu është prej qëllimeve dhe synimeve më sublimë të fesë sonë.

Sepse Pejgamberi ynë i Nderuar (s.a.s.), ka thënë:

“Unë jam dërguar për të përsosur moralin e lartë.” (Muvatta’, Husnu’l-Hulk, 8; Ahmed, II, 381.)

Përsëri Resulullahu (s.a.s.), ka thënë:

“Mua më ka edukuar Zoti. Ai ma ka bërë të bukur edukatën.”

(Sujuti, Xhamiu's-Sagir, I, 12.)

Të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), e ka edukuar Allahu (xh.xh.). Ndërsa Umetin e Muhamedit e ka lënë në edukim të Resulullahut (s.a.s.).

Jeta e të Nderuarit tonë është argument për këto të vërteta, sepse Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), nën edukimin dhe mësimin hyjnor deri në moshën 40 vjeçare, shfaq një karakter dhe personalitet të mrekullueshëm, domethënë shfaq një moral të lartë. Emri dhe llagapi i tij në popull ishte “el-Emin / Besniku dhe es-Sadik / i sinkerti”. Edhe armiq të e tij dëshmonin se ai nuk gënjente. Madje edhe Ebu Xhehli duke u shprehur në formën:

“O Muhamed! Ti nuk ke gënjer asnjëherë! Unë nuk them se “ti je gënjeshtar”. Por nuk e dua këtë fe që ke sjellë!..”, pohonte se me ndërgjegje e pranonte që Resulullahu thoshte të vërtetën, por se ishte mposhtur nga nefs i për t’ju përgjigjur thirrjes së tij.

Kjo gjendje tregohet si më poshtë në ajetin fisnik:

“...(O i Dërguar!) Në të vërtetë, nuk je ti ai që po mohojnë ata, por keqbërësit po mohojnë shpalljet e Allahut.” (En’am, 33)

Resulullahu (s.a.s.);

Ishte një monument i mrekullueshëm personaliteti që shkëlqente si diell në errësirat dhe bataket e xhahilijetit (inJORANCËS). Ishte mrekullia më e madhe që Allahu Teala ka shfaqur te njeriu. Nisur nga ky kontekst, ai (s.a.s.);

Ishte shembulli më sublim i edukatës, turpit dhe mirësjelljes.

Allahu i Madhëruar ka thënë në ajetin fisnik për të shprehur vlerën e lartë të Hazreti Pejgamberit:

“Me të vërtetë, ti ke një moral të lartë.” (Kalem, 4)

Ja pra, mirësia e Kuranit Fisnik ka zbritur mbi themelin e këtij morali të lartë. Thënë me një shprehje tjetër, drita e Kuranit zbriti në

zemrën e pastër dhe të dëlirë të Resulullahut (s.a.s.). Kështu që ai u bë “nurun ala nur / dritë mbi dritë”.

Pas mësim-besimit prej 13 vjetësh në periudhën e Mekës, si shtesë ndaj namazit zbritën edhe ibadetet dhe dispozitat e tjera në Medinetu’l-Munevvera. Një prej qëllimeve edhe të besimit, edhe të ibadeteve, përsëri ishte arritja e moralit më të lartë.

Domethënë, feja filloi me moral dhe përsëri u kurorëzua me moral.

Sa bukur e shpreh hadithi kudsij i mëposhtëm rëndësinë e moralit në fillim dhe në fund:

“Kjo është një fe prej të cilës Unë jam i kënaqur. Ato që i kanë hije kësaj feje janë bujaria dhe morali i lartë. Përderisa të jetoni si myslimanë, nderojini (të tjerët) me këto dy cilësi.” (Ali el-Muttaki, Kenz, VI, 392.)

Duhet ta dimë se cilësia dalluese më e bukur e moralit të lartë është bujaria.

Sa bukur e shpreh hadithi fisnik lidhjen e pandashme të besimit me moralin e lartë:

“Më i miri prej besimtarëve nga aspekti i besimit është ai që ka moralin më të lartë.” (Ahmed, II, 250.)

Një e fshehtë dhe urtësi në mënyrën e kësaj radhitjeje në jetën e pejgamberëve është edhe kjo:

Një pejgamber para ardhjes së profecisë mund të mos i dijë fenë dhe ibadetet, madje edhe bazat e besimit në kuptim të plotë, sepse akoma nuk i ka ardhur shpallja. Por nuk mund të mendohet që një pejgamber të jetë i privuar nga morali!.. Domethënë se morali i lartë ka qenë cilësia dalluese e pejgamberëve edhe para profecisë.

MORALI ËSHTË ESENCA EDHE E IBADETEVE

Në ditët e sotme për fat të keq po vëmë re se, çështjeve formale

po u jepet rëndësi kur kryhen urdhrat e Islamit. Ndërsa moralit të lartë nuk po i kushtohet rëndësi mjaftueshëm.

Allahu i Lartësuar çdo ibadet e ka urdhëruar si shërim për shpirtin e njeriut, elhamdulillah!.. Çdo adhurim mbart qëllimin për të na shpirë te “husni hulku/ morali i lartë” dhe për të na larguar nga morali i ulët e i shëmtuar.

Për shembull;

Namazi është perceptimi i faktit se jemi një asgjë në audiencën e Allahut Teala. Ai është afrim te Allahu në sexhde dhe takim hyjnor. Njerëzit socializohen nëpërmjet namazeve me xhemat. Namazi është adhurim ndaj Zotit (xh.xh.), në rreshta të rregulluar e të kapur fortë pas njëri-tjetrit si në xhihad (luftë). Në ajetin fisnik thuhet për dobinë e namazit:

“Vërtet që namazi të ruan nga shthurja dhe nga çdo vepër e shëmtuar (nga degradimi dhe ligësia)...” (Shik. Ankebut, 45.)

Namazi është si një radioskopi hyjnore për ne. Nëpërmjet tij (namazit) tregohet grada e afrimitetit të moralit të besimit tonë me Allahun e Lartësuar.

Sepse namazi, si të gjitha ibadetet e tjera, patjetër që ka lidhje me moralin e lartë.

Po ashtu;

Urtësia e agjërimit deklarohet se është;

“Në mënyrë që të arrijmë devotshmërinë, të falënderojmë Zotin.” (Shik. Bekare, 184-185.) Në agjërim përfitojmë duke u distancuar nga hallalli. Përgjatë agjërimit urdhërohem që të bëjmë kujdes edhe ndaj fjalëve që dalin nga goja siç duhet të bëjnë kujdes ndaj gjërave që mund të hyjnë në të. I Nderuari ynë, alejhi’s-selam, ka thënë:

“Ose fol mirë, ose hesht!” (Hakim, IV, 319/7774.)

Heshtja me meditim është një tjetër lloj adhurimi. Nisur nga ky kontekst, umetet e mëparshme kanë pasur edhe agjërim heshtjeje.

Heshtja nuk është diçka e rëndomtë, por është të jetuarit duke u përpjekur për të perceptuar urtësinë hyjnore duke u zhytur në një meditim të thellë. Domethënë, të vëzhguarit e rrymave të fuqisë hyjnore dhe të vitrinave të gdhendjeve hyjnore në botën tënde të brendshme. Sikundër kësaj, është edhe mbrojtje e vetes nga vitrinat e djallit dhe të nefsit. Kur heshtja të bëhet në këtë mënyrë, ajo shndërrohet në një virtut dhe në një produkt të veçantë meditimi.

Agjërimit duhet të mbajnë edhe goja, veshi dhe zemra. Nëse nuk bëjmë kujdes ndaj këtyre, njoftohemi se agjërimi mund të shkojë dëm. Thuhet se dy gra e kanë çuar dëm agjërimin e tyre për shkak të përgojimit.

Zekati vetë është pika kulmore në realizimin e qëllimit për të na larguar nga koprracia e egoizmi dhe për të na dhënë cilësitë si mëshira dhe bujaria. Ai është prej detyrave farz.

Të mos harrojmë se vjedhja është gjendja më e keqe. Nëse të pasurit nuk ua japin zekatin të varfërve, i cili është haku i tyre, ata nuk bëjnë gjë tjetër përveçse një vjedhje të madhe. Kjo është një zhvatje e hapur që një i pasur i bën të drejtës së të varfërve.

Ndërsa infaku dhe sadakaja që jepen janë mirësi të pakufishme. Rregulli më i bukur i afrimit të Allahu Teala është:

“Nuk keni për ta arritur përkushtimin e vërtetë, derisa të ndani (lëmshë) nga ajo (pasuri) që e doni...” (Al Imran, 92)

Ndërsa në ajetin që flet rreth haxhit, thuhet:

“...Kush vendos të kryejë haxhillëkun, le të largohet nga marrëdhëniet (me gruan), grindjet dhe sharjet...” (Shik. Bekare, 197.) Çfarë edukimi mirësjelljeje dhe fineze!.. Është e ndaluar të lëndosh qoftë edhe një bimë. Është e ndaluar që t'i tregosh gjahun gjahtarit.

Qëllimi i goditjes së shejtanit me gurë në haxh është që ta kuptojmë domosdoshmërinë për ta goditur shejtanin me gurë në çdo fushë të jetës. Në haxh e perceptojmë të qenët tonë një asgjë duke veshur dy copa të pa qepura dhe duke bërë tavaf rreth e rrotull Qabesë sipas urdhrit të Zotit...

Ndërsa kurhani është pika kulmore dhe simboli i sakrificës dhe afrimitetit ndaj Zotit (xh.xh.). Është meditim rreth të vërtetës se si e sakrifikoi Hazreti Ibrahim binin e tij të shtrenjtë në atë mënyrë...

Duket qartazi se të gjitha adhurimet kanë lidhje me moralin e lartë...

Domethënë se Allahu Teala kërkon prej nesh moral të lartë edhe në adhurimet e dukshme.

MBETEN FORMALE

Adhurimet që kryhen pa pasur një moral të lartë, një zemër të pastër dhe një nefsi të dëlirë, mbeten formale dhe janë larg pranimit nga Allahu (xh.xh.). Nisur nga kjo, Omeri (r.a.), na paralajmëron:

“Mos shikoni namazin që fal dhe agjërimin që mban dikush. Por shikoni nëse:

- Thotë të vërtetën kur flet.
- E ruan amanetin kur diçka i lihet amanet.
- Bën kujdes ndaj hallallit e haramit kur është i preokupuar me (punët) e kësaj bote.” (Bejhaki, Sunenu'l-Kubra, VI, 288; Shuab, IV, 230, 326.)

Çështja për të cilën na paralajmëron Hazreti Omeri (r.a.), këtu është gjendja në të cilën bien njerëzit që i kryejnë formalisht këto ibadete pa u thelluar në moral.

Nëse një njeri e fal namazin dhe e mban agjërimin siç duhet, edhe morali i tij është i lartë e i rregullt. Domethënë se kur të flasë, thotë të vërtetën, e ruan amanetin dhe bën kujdes ndaj hallallit e haramit.

Nëse do t'u përmbahemi me përpikëri këtyre cilësive etike, edhe namazin do ta falim me përkushtim të plotë dhe si rrjedhojë namazi ynë do të jetë i pranuar.

Që të dy tregojnë gradën e njëri-tjetrit.

Nëse namazi nuk na mban larg shkujdesjes, shtirjes dhe koprracisë,

atëherë Zoti (xh.xh.), shprehet si më poshtë për ata që falin namaz në forma gjeometrike dhe në mënyrë vulgare:

“Mjerë për ata, të cilët kur falen, janë të pakujdesshëm për namazet!” (Maun, 4-5)

Mënyra për t'i kryer ibadetet me të dyja aspektet e tyre, pra atë të dukshmin dhe atë shpirtëror, është ndjeshmëria.

Për gjendjen dhe ecurinë e njeriut edhe paraja është si një radio-skopi. Robi nuk ka vullnet. Vullnetin e kanë paratë.

- Nëse paraja është hallall, shkon në rrugë hallall dhe mirësi. Ato të afrojnë te Zoti (xh.xh.). Mirësitë tregojnë se sa hallall është fituar pasuria.

- Por nëse paraja është e dyshimtë, shkon në vende të dyshimta.
- Nëse paraja është haram, shkon plotësisht në vende haram dhe në fund e shkatërron pronarin e saj.

Çështja e të dukshmes dhe e të padukshmes na del përballë edhe te haramet.

KUJDES NDAJ HARAMEVE TË PADUKSHME

Për fat të keq në ditët e sotme po vëmë re se;

Teksa shfaqet kujdes dhe përpikëri për të qëndruar larg harameve të dukshme në jetën fetare, nuk po shfaqet kujdes për largimin nga haramet e padukshme.

Për shembull;

Një mysliman nuk fut në gojë mish derri përgjatë gjithë jetës së vet. Ai ndjen neveri prej tij. Madje nuk i merr as produktet ushqimore të paketuara të cilave nuk u beson dhe nuk i fut në shtëpi. Shumë bukur. Një ndjeshmëri dhe vetëdije e tillë është domosdoshmëri e besimit dhe devotshmërisë...

Por i njëjti njeri nuk e ruan gjuhën nga mashtrimi, përgojimi dhe

thashethemet. Ndërkohë këto haramet të padukshme janë të pështira dhe të shëmtuara po aq sa mishi i derrit. Allahu Teala ka thënë për të na bërë të ndjejmë neveri nga përgojimi:

“...Mos e përgojoni njëri-tjetrin! Mos vallë dëshiron ndokush prej jush të hajë mishin e vëllait të vet të vdekur?!..” (Huxhurat, 12)

Madje ngrënia e mishit të derrit nuk ka ndonjë dëm të drejtpërdrejtë për të tjerët. Ai është një mëkat individual. Por mëkatet si mashtrimi, përgojimi, thashethemet dhe të tjera të ngjashme si këto kanë edhe shkëljen e të drejtave të të tjerëve që mbesin për në kiamet. Ato e prishin shoqërinë dhe e helmojnë vëllazërinë.

Sigurisht që e kemi neveri mishin e derrit, por një mysliman duhet të qëndrojë larg mashtrimit dhe përgojimit aq sa rri larg mishit të derrit apo alkoolit, madje edhe më shumë. Këto nuk duhet t'i konsiderojë si të parëndësishme dhe nuk duhet t'i nënvlerësojë.

Shenja më e rëndësishme që tregon nivelin e një besimtari është kjo:

A përfitojnë njerëzit nga dora, gjuha dhe morali i tij?

Nëse përfitojnë, kjo gjendje është cilësia dalluese e miqve të Allahut. Për miqtë e tillë të Allahut thuhet:

“Pa dyshim, miqtë e Allahut nuk do të kenë arsye për t’u frikësuar dhe as për t’u dëshpëruar.” (Junus, 62)

Le ta shpjegojmë me një shembull tjetër:

Askush prej nesh nuk dëshiron që të na bie në trup apo në rroba ndonjë papastërti si gjaku, urina apo gjëra të ngjashme me këto. Nëse na bie befasisht, përpiqemi ta pastrojmë menjëherë dhe nuk shfaqim nënvlerësim.

Ka edhe papastërti të padukshme. Ndjenjat e shëmtuara dhe të ulëta si mendjemadhësia, smira, urrejtja, koprracia, egoizmi dhe të tjera të ngjashme me këto, i ndotin zemrat. Tashmë ajo zemër (nuk funksionon siç duhet) edhe nëse i jepet ujë zemzemi, sepse ajo zemër është e papastër. Si mund të na afrojë me Allahun (xh.xh.), një zemër e papastër!

Ndërkohë;

Besimi së pari fillon me “la ilahe”, domethënë me pastrimin e zemrës nga çdo lloj devijimi, në mënyrë që besimi të lartësohet dhe të hedhë rrënjë në zemër.

Le ta marrim veten në llogari:

Kujdesin që e shfaqim ndaj papastërtive të dukshme, a e shfaqim edhe ndaj papastërtive të padukshme e shpirtërore? Sa përpiqemi për t’i pastruar ato? Sa shqetësohemi prej tyre?

Kur Bajezidi Bistami (k.s.), një ditë po kalonte në një rrugë të ngushtë, përballë i doli një qen. Bajezidi e mbledhi fundin e rrobës, në mënyrë që të mos i ngjitej ndonjë papastërti. Qeni u ndal pikërisht përballë tij dhe po i thoshte me gjuhën e gjendjes së vet:

“Papastërtia që mund të të ngjitet prej meje pastrohet duke e larë me një kovë ujë, por papastërtia e mendjemadhësisë dhe egoizmit në shikimin që i përçmon të tjerët dhe i nënvlerëson nuk pastrohet edhe nëse lahet me ujin e shtatë deteve!”

Një histori tjetër:

Një ditë një njeri shkoi te Sufjan eth-Theuri dhe i bëri një pyetje të tillë:

“I nderuar! A mund të më tregoni për mirësinë e faljes së namazit në rreshtin e parë?”

Hazreti duke e tërhequr vëmendjen te kafshata hallall nëpërmjet kësaj pyetjeje, dha këtë përgjigje:

“Vëlla! Shiko se nga e fiton bukën! Në fakt, mirësia e faljes së namazit në rresht të parë është më e madhe, por pasi fitimi yt të jetë hallall, fale namazin në cilin rresht të dëshirosh. Nuk ka ndonjë problem për ty në këtë çështje.”

Historitë e tilla synojnë të na mësojnë që ta përfetojmë Islamin me aspektin formal dhe shpirtëror të tij.

MOS E HARRO ISLAMIN NË ASNJË ASPEKT!

Sepse Islami është tërësia e urdhrave dhe ndalesave hyjnore. Islami nuk duhet të zbatohet në një pjesë të jetës dhe të harrohet në një pjesë tjetër të saj. Islami nuk duhet të ngurohet në xhami. Islami nuk duhet të pandehet vetëm si kryerje e adhurimeve të dukshme dhe largim vetëm nga haramet e dukshme.

E dukshmja dhe e padukshmja janë faktorë që e plotësojnë njëri-tjetrin. Pothuajse janë si enët e kombinuara në fizikë. Kur të shohësh të dukshmen, shih edhe të padukshmen. Kur të shohësh të padukshmen, shih edhe të dukshmen!..

Bazuar në këtë që thamë më sipër;

Mangësia që shfaqet në një aspekt të fesë, përhapet në të gjitha aspektet e tjera. Siç nuk mund të fluturojë një zog që e ka të thyer njërin krah, edhe besimtari që e nënvlerëson njërën prej flatrave të dukshme apo të padukshme, nuk mund të përparojë.

Në disa pika të jetës përgjatë periudhës sonë Islami po harrohet. Bërja e disa mëkateve po konsiderohet si e natyrshme. Kjo nuk është gjë tjetër përveçse një dredhi e shejtanit.

Për shembull, kamata është një haram kundër të cilit Allahu dhe i Dërguari i Tij kanë hapur luftë. Ajo është diçka e shëmtuar që ia shkatërron të dyja botët besimtarit. Besimtari duhet të kalojë me shpejtësi kur t'i bie rruga para vendeve të kamatës. Madje, nëse është e mundur, duhet të përdorë një rrugë tjetër.

Por disa njerëz të shkujdesur hyjnë në kamatë në fillim duke ndjerë keqardhje. Me vete thonë: "Po kam nevojë. Jam i detyruar të hyj." Pastaj mësohen me kamatën dhe punojnë me të. Allahu na ruajt!..

Kështu janë edhe thashethemet. Mëkatet janë joshëse. Njeriu mërzhitet në fillim kur bën thashetheme dhe ndërgjegjja i shqetësohet. Pastaj nuk i vë re më këtë shqetësimi. Vazhdon ta bëjë atë mëkat derisa t'i duket normal. Pastaj fillon t'i duket tërheqës. Domethënë e humb edhe ndjenjën e pendimit. Kur mëkatet arrijnë në këtë nivel,

quhen prishje dhe shthurje.

Kështu janë edhe lëshimet që bëhen në çështjen e mbulesës. Në ajetin fisnik thuhet mbulesë. Por dikush e heq pardesynë dhe del në rrugë me rrobat e shtëpisë. Koka është e mbuluar, por linjat e trupit janë krejt të dukshme. Mendojnë se edhe kështu bën. Ndërkohë rregulli i vetëm është kënaqësia e Allahut (xh.xh.).

Për këtë mund të jepen edhe shumë shembuj të tjerë. Përzierja e burrave me gratë, puna si sekretare, veprimet në internet që shprehin mburrje, etj.

Në situata të tilla njerëzit e shkujdesur kërkojnë ortakë për mëkatet e tyre. Si pretekst shprehen: “Të gjithë po e bëjnë. Të gjithë po marrin kamatë. Të gjithë po bëjnë përgojime.” Ndërkohë që shoqëria të cilën mund ta marrim për shembull është shoqëria e sahabëve të nderuar, sepse Allahu i Lartësuar thotë:

“Sa u përket besimtarëve të parë, prej muhaxhirëve dhe ensarëve, Allahu është i kënaqur me ata dhe me të gjithë të tjerët që i pasuan me vendosmëri e përkushtim në besim...” (Teube, 100)

Shembull nuk merret periudha e sotme, por Epoka e Lumturisë. Shoqëria shembull për ne është shoqëria e sahabëve të nderuar.

Çdo civilizim sjell në pah tipin e njeriut të vet. Ndërsa tipi i njeriut të cilin e dëshiron Allahu Teala është njeriu i epokës së lumturisë.

Shprehja: “Unë jam mjaft mirë në raport me këtë shoqëri!”, nuk është gjë tjetër përveçse diçka e pakuptimtë. Siç shprehet edhe Hazreti Mevlana, është një “fjalë e ulët”.

Për këtë arsye, duhet të themi:

“Vallë, si ishte njeriu i epokës së lumturisë? Unë si jam?”

ÇFARË KANË BËRË SAHABËT?

Sahabët:

1. Nuk hezitan ta flijonin jetën dhe pasurinë për hir të besimit

në Mekë. Nuk bënë lëshime në besim edhe kundrejt padrejtësive më të mëdha. E mbrojtën besimin e tyre.

2. Shfaqën sakrificë të madhe për të zbatuar fenë në Medine. Zbatuan urdhrat e fesë me një dashuri dhe pasion të madh. Luftuan në rrugë të Allahut (xh.xh.).

Sahabët gjendeshin ndërmjet tri zjarreve, domethënë, në njërën anën çifutët, në njërën anë politeistët e Mekës dhe në anën tjetër hipokritët.

Sahabët thanë “dëgjuam dhe u bindëm” për çdo urdhër që zbrii nga Allahu Teala dhe e zbatuan me dashuri atë.

3. U përhapën në të gjithë botën si dëshmitarët e Allahut si falënderim për miqësinë me Zotin (xh.xh.). Ata shkuan në Semerkand, Kinë, Kajravan dhe Stamboll.

Në këtë mënyrë jetën dhe pasurinë e tyre e bënë kapital të afrimit ndaj Zotit (xh.xh.).

Islami është nënshtrim ndaj Zotit. Është parapranim. Është besnikëri me gjithë zemër ndaj urdhrave hyjnore dhe kryerje e tyre. Një fetari që jetohe duke i marrë pjesët që u leverdisin njerëzve dhe duke i nënvlerësuar ato që nuk u leverdisin, nuk është një fetari që mund ta pranojë Allahu i Madhëruar.

Të qenët mysliman është personalitet. Në ajetin fisnik thuhet:

“Kush flet më bukur se ai që i fton njerëzit drejt Allahut (me Kuran), bën vepra të mira (gjithmonë vepron sipas Sunetit të Pejgamberit tonë të Nderuar dhe ndjek gjurmët e tij) dhe thotë: “Unë, me të vërtetë jam mysliman.” (Domethënë, gjithmonë përhap personalitetin dhe karakterin e Islamit.).” (Fussilet, 33)

Domethënë se myslimani duhet ta zbatojë Islamin dhe duhet t'i ftojë edhe të tjerët për ta zbatuar atë.

Në ajetin fisnik që vjen pas ajetit të mësipërm urdhërohet morali i lartë:

“Nuk barazohet e mira me të keqen! Të keqen ktheje me të mirë e atëherë (do të shohësh se) armiku yt do të të bëhet menjëherë mik i ngushtë.” (Fussilet, 34)

SPROVA E DASHURISË

Nëse e duam Allahun dhe Resulullahun, atëherë cili është testi i kësaj? Cila është sprova dhe vërtetimi i kësaj?

Në ajetin fisnik thuhet:

“Nuk keni për ta arritur përkushtimin e vërtetë, derisa të ndani (lëmoshë) nga ajo (pasuri) që e doni...” (Al Imran, 92)

Përsëri morali i lartë është shpëtim nga egoizmi dhe koprracia, është të shfaqurit e sakrificës dhe bujarisë... Përderisa të mos i realizojmë këto është e pamundur ta arrijmë përkushtimin e vërtetë.

Morali i lartë është morali që na jep Allahu Teala. Ky është edhe njëri prej përkufizimeve të tasavufit.

Zoti (xh.xh.), na inspiron emrat e bukur të Tij Rrahman dhe Rrahim, na kujton mëshirën e pafundme të Tij dhe dëshiron që edhe ne të bëhemi të mëshirshëm. Në hadithin fisnik thuhet:

“Allahu e mëshiron njeriun që është i mëshirshëm. Andaj mëshirojini ata që janë në tokë, në mënyrë që t’ju mëshirojnë ata që janë në qiell...” (Tirmidhi, Birr, 16; Ebu Davud, Edeb, 58.)

Zoti (xh.xh.), na kujton mëshirën e Tij. Na kujton faljen e Tij dhe kërkon prej nesh që t’ua falim gabimet vëllezërve tanë:

“...Vallë, a nuk doni ju që t’ju falë Allahu?..” (Nur, 22)

Shkaku i zbritjes së këtij ajeti fisnik është shumë mesimdhënës. Ebu Bekri (r.a.), e ndihmonte një muhaxhir të varfër që quhej Mistah. Pasi ky person u përfshi në ngjarjen e shpifjes që iu bë Hazreti Aishes, Ebu Bekri (r.a.), u betua se nuk do ta ndihmonte më Mistahun. Për shkak të kësaj, Mistahu ra në gjendje të vështirë. Allahu i Lartësuar nuk ishte i kënaqur nga ky betim dhe kërkoj që ta falte atë. Kështu që edhe Hazreti Ebu Bekri e fali.

ME MORAL, TEZKIJE...

Posedimi i moralit të lartë nuk është diçka e lehtë. Ky është art i zemrës. Njeriu mund ta sundojë syrin, gjuhën dhe buzët. Ata mund t'i mbyllë, mund t'i mbajë dhe mund t'i bëjë të heshtin. Kjo është e mundur me pak edukim të vullnetit. Ja pra, këtë e mësojmë nëpërmjet ibadetit të agjërimit. Por ta bësh zemrën të heshtë, ja pra, kjo nuk është aq e lehtë. Kjo kërkon një luftë të madhe. Kërkon tezkije (dëlirje).

Të mos harrojmë se ky është i vetmi shpëtim:

“Më të vërtetë, ka shpëtuar ai që e ka pastruar (botën e brendshme).” (Shems, 9)

“Me të vërtetë, ka shpëtuar ai që pastrohet.” (A'la, 14)

Pejgamberi ynë i Nderuar është shprehur për të na treguar vësh-tirësinë e arritjes së përsosmërisë në moralin e lartë:

“Virtyti (përsosmëria, mirësia e vërtetë, devotshmëria) është husni hulk, (domethënë,) morali i lartë.” (Muslim, Birr, 14, 15.)

Edhe ky hadith fisnik është shumë interesant:

“Besimtari falë husni hulkut/moralit të lartë arrin gradën e atij që e kalon natën me ibadet dhe ditën me agjërim.” (Ebu Davud, Edeb, 7.)

Vetëm se kjo gradë nuk është një çmenduri siç është të shprehurit e disa injorantëve të cilët thonë: “Ne e kemi zemrën e pastër edhe pse nuk bëjmë ibadet.” Sepse një zemër e pastër nuk qëndron larg adhurimit ndaj Allahut (xh.xh.). Përkundrazi, Zoti i Madhëruar ka thënë:

“...Mos u përpiqni për ta nxjerr veten të pastër...” (Nexhm, 32)

Një moral i lartë i vërtetë është dëlirja e zemrës. Kjo është e mundur vetëm me edukim dhe pastrim. Është e mundur vetëm me udhërrëfimin profetik... Ky kujtim nga epoka e lumturisë është shpjegim i hadithit fisnik:

Kjo ngjarje që transmeton Enes ibn Maliku (r.a.), na tregon qartazi se sa të rëndësishëm janë morali i lartë dhe vëllazëria në besim për të fituar kënaqësinë e Allahut (xh.xh.):

Po qëndronim bashkë me të Dërguarin e Allahut (s.a.s.). Ai na tha:

“Tani do të vijë pranë jush një burrë që është prej banorëve të xhenetit.”

Papritur vumë re se erdhi një burrë prej ensarëve të cilit po i rridhte uji i abdestit nga mjekra dhe i cili i kishte marrë këpucët në dorën e majtë.

Të nesërmen Resulullahu (s.a.s.), tha përsëri të njëjtën gjë. Ky burrë erdhi përsëri siç pati ardhur dje.

Ditën e tretë i Dërguari i Allahut (s.a.s.), e përsëriti të njëjtën fjalë dhe përsëri erdhi i njëjti burrë në të njëjtën gjendje.

Pasi u ngrit Pejgamberi ynë i Nderuar, Abdullah ibn Amri (r.a.), e ndoqi atë burrin dhe i tha:

“Unë kam bërë debat me babanë. Atij i jam betuar se nuk do t’i shkoj pranë për tri ditë. A mund të më pranosh si mysafir në shtëpinë tënde përgjatë kësaj kohe?” Burri pranoi.

Ato që ndodhën më vonë i tregon si më poshtë vetë Abdullah ibn Amri (r.a.):

“Tri ditë i kaluam së bashku, por përgjatë natës nuk e pashë të bënte ibadet gjatë e gjatë. Vetëm se afër agimit ngrihej nganjëherë, bënte dhikër dhe jepte tekbire. Nuk e kam dëgjuar atë të thoshte ndonjë gjë tjetër përveçse mirësi. Pasi kaluan tri ditë, u ndjeva sikur po e nënvlerësoja punën e tij. Andaj i thashë:

“O rob i Allahut! Me babanë nuk kam bërë asnjë debat. Por kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut duke thënë për ty tri herë:

‘Tani do të vijë pranë jush një burrë që është banor i xhenetit.’ Në të tria herët erdhe ti. Andaj desha të qëndroja pranë teje për të parë se çfarë veprash bën dhe për të të marrë si shembull. Por nuk të pashë të bëje ndonjë punë të madhe. Cila është vepra që të ka ngritur në gradën që tha Resulullahu?”

Ai më tha:

“Nuk kam bërë gjë tjetër përveç atyre që pe.”

Por kur u ktheva për t’u larguar, ai më thirri nga pas dhe më tha:

“Po, veprat e mia nuk janë gjë tjetër përveç atyre që ke parë. Por unë nuk mbaj në zemrën time as urrejtjen më të vogël kundrejt askujt prej myslimanëve dhe kurrë nuk kam zili asnjë për shkak të nimeteve dhe mirësive që ia ka dhënë Allahu.”

Nisur nga këto fjalë, i thashë:

“Ja, kjo është ajo gjendje që të ka lartësuar në këtë gradë.””

(Ahmed, III, 166.)

Njëra prej vështirësive për zbukurimin e moralit është të sprovuarit në kohë të vështira.

Për shembull, njeriu është krejt i qetë në një vend ku nuk ndodh ndonjë ngjarje apo problem që e nxit për t’u nxehur, por kur të ndodhë kjo nxehje, ai duhet të bëjë durim në momentin e parë. Mbajtja e gjuhës, e dorës dhe e zemrës në atë moment është prej moralit të lartë. Për ta arritur këtë gradë, njeriu duhet ta njohë veten, t’i gjejë dobësitë e tij dhe t’i përmirësojë ato. Nëse nuk i përmirëson dobësitë, husni hulk / morali i lartë lëkundet dhe dëmtohet.

Allahu i Lartësuar na e mundësoftë të marrim pjesë nga morali i të Dashurit të Tij (s.a.s.)!

Le të lutemi si i Nderuari ynë (s.a.s.):

“O Allah! Krijimin ma ke bërë të bukur. Andaj ma bëj të bukur edhe moralin!” (Ibn Hibban, Sahih, III, 239, Hadithi nr: 959.)

Amin!..

Çfarë i mësoi ai në njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

LUTJA E PEJGAMBERIT

Për ata që e vështrojnë botën e të fshehtave me lot të singertë, secila prej pikave të atyre lotëve janë si pasqyra që mbajnë në vetvete një mijë e një oqeanë. Në çdo pikë të këtyre oqeanëve duken qartazi dhe ashiqare të fshehtat dhe urtësitë hyjnore. Me ato lexohen shumë faqe urtësie që nuk mund të lexohen dot.

Sepse lotët janë një gjuhë hyjnore që mbartin e shprehin kuptime që nuk mund t'i mbartin fjalët. Njeriu nëpërmjet lotëve kërkon prej Zotit gjëra që as nuk mund t'i imagjinojë... Në këtë mënyrë arrin mëshirën e të Gjithëmëshirshmit...

LUTJA E PEJGAMBERIT

VLERA E NJERIUT: LUTJA

I Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, gjithmonë jetoi në gjendje lutjeje, përgjërimi, lavdërimi, falënderimi dhe përkujtimi ndaj Allahut Teala. Edhe sahabët i mësoi që të jetonin në gjendje përgjërimi ndaj Zotit (xh.xh.).

Sepse;

Vlera e njeriut te Allahu i Madhëruar është sipas adhurimit dhe përgjërimin që i bën Zotit (xh.xh.). Në ajetin fisnik thuhet:

“(o i Dërguar!) **Thuaj: “Zoti im nuk do t’ju përfillte, sikur të mos ishte lutja (dhe adhurimi) juaj.** (Nëse nuk do të bëni lutje, atëherë çfarë vlere keni?!. Domethënë, çfarë dobie do të kishit atëherë?!.)...””

(Furkan, 77)

Kështu, kur iu afruan pemës njeriu i parë, Hazreti Ademi dhe bashkëshortja e tij, Hazreti Havaja, u përzunë nga xheneti dhe u dërguan në dynja. Në fillim shfaqën pendim të singertë duke qëndruar të ndarë për vite me radhë. Pastaj u bashkuan me njëri-tjetrin dhe iu përgjëruan Allahut Teala. Ata iu lutën:

“...O Zoti ynë! Ne e kemi futur veten në gjynah, prandaj, nëse

Ti nuk na fal dhe nuk na mëshiron, ne vërtet që do të jemi nga të humburit.” (A’raf, 23)

Allahu i Lartësuar e pranoi pendimin dhe istigfarin e atyre. Ai u kënaq prej lutjeve të tyre që i bënë me lot në sy. Kështu që u hapi atyre derën e faljes.

PERLAT TË CILAT I MORËN ENGJËJT

Lotët janë burim pendimi për ata që kanë hyrë në rrjetën e dashurisë hyjnore. Ato i djegin dhe i pastrojnë mëkatet dhe janë falënderim ndaj Zotit (xh.xh.).

Lotët janë shtëpiza e shpresës ndaj Allahut Teala. Lum për ata që mund të qajnë në pragun e kësaj shtëpize në një moment kur priten të gjitha shpresat! Ata janë fatlumët e vërtetë.

Për ata që e vështrojnë botën e të fshehtave me lot të singertë, secila prej pikave të atyre lotëve janë si pasqyra që mbajnë në vetvete një mijë e një oqeanë. Në çdo pikë të këtyre oqeanëve duken qartazi dhe ashiqare të fshehtat dhe urtësitë hyjnore. Me ato lexohen shumë faqe urtësie që nuk mund të lexohen dot. Sepse lotët janë një gjuhë hyjnore që mbartin e shprehin kuptime që nuk mund t’i mbartin fjalët. Njeriu nëpërmjet lotëve kërkon prej Zotit gjëra që as nuk mund t’i imagjinojë... Në këtë mënyrë arrin mëshirën e të Gjithëmëshirshmit...

Sa bukur e shpreh kjo histori vlerën e një pike loti që derdhet nga sytë për hatër të Allahut (xh.xh.):

Një ditë kur Xhunejd Bagdadi (k.s.), po ecte në rrugë, pa se engjëjt po zbrisnin nga qielli dhe se po merrnin disa gjëra nga toka. Njërin prej tyre e pyeti:

“Çfarë janë ato gjëra që po merrni?”

Engjëlli iu përgjigj:

“Kur një mik i Allahut po kalonte këtej, nxori një “Ah!” me mallëngjim dhe nga sytë i rrodhën disa pika loti. Ne po i marrim ato pika loti, në mënyrë që të fitojmë mëshirën dhe faljen e Allahut Teala.”

Allahu i Lartësuar u jep shumë rëndësi ibadetit të robit dhe lotëve të singerta të tij, sepse Zoti e ka krijuar njeriun që ta adhurojë Atë. Kushti i parë i kësaj është që njeriu ta njohë Zotin (xh.xh.). Edhe qëllimi i jetës është mësimi i marifetull-llahut.

Kur Zoti përmend cilësitë e robërve që janë të ditur me të vërtetë, domethënë që kanë marrë pjesë nga “marifetull-llahu”, thotë: “... **Shpresojnë mëshirën e Zotit...**” (Zumer, 9) Ata gjithmonë jetojnë në gjendje lutjeje...

Një prej shembujve më të veçantë të kësaj gjendjeje është Hazreti Ibrahim.

LUTJET E HALILULL-LLAHUT MIKUT TË ALLAHUT

Ibrahimi (a.s.), shfaqti sakrificë në rrugë të Allahut me pasurinë, jetën dhe fëmijët e tij. Në këtë mënyrë arriti gradën “Halilull-llah / Mik i Allahut”. Por në pozitën sublime që u lartësua, iu hapën shumë horizonte. Prej atje atij i erdhën shumë shfaqje madhështore. Ndërsa ai shfaqti modesti kundrejt këtyre shfaqjeve dhe iu përgjërua Zotit:

“(O Zot!) **Mos më turpëro ditën kur do të ringjallen (njerëzit)!..**”

(Shik. Shuara, 87.)

Domethënë se ahireti qenka një ditë e frikshme dhe e tmerrshme. Kundrejt tmerrit të asaj dite ndjehej i dobët edhe Hazreti Ibrahim, i cili kishte arritur pozitën Halilull-llah dhe që ishte prej “ulu'l-azm”, domethënë njëri prej pejgamberëve më të mëdhenj. Ai i përgjëruej Allahut Teala që të mos turpërohej kundrejt tmerrit të asaj dite. Andaj gjithmonë jetonte në gjendje lutjeje të pafundme.

Edhe kjo lutje e Pejgamberit tonë (s.a.s.), na paralajmëron për diçka të tillë:

“O Zot! Të kërkoj mbrojtje nga ndëshkimi i varrit dhe nga ndëshkimi i zjarrit (xhehenemit)!..” (Buhari, Ezan, 149.)

Këto lutje janë një dridhje e Pejgamberit tonë të Nderuar kundrejt

madhështisë hyjnore dhe janë britma paralajmëruese dhe qortuese për ne.

Sepse pejgamberët janë monumentet e dhembshurisë dhe mëshirës. Ndërsa lutjet dhe përgjërimet e tyre janë mëshirë për ne. Ata nuk thonë: “Vetja ime! Vetja ime!” Por i përgjërohen Zotit duke iu lutur: “Umeti im! Umeti im!”

Edhe në këtë lutje të Hazreti Ibrahimit shohim qartazi të njëjtin shqetësim:

KATËR SHQETËSIMET E BESIMTARIT

Lutja e Ibrahimit (a.s.), e cila na mësohet në Kuranin Fisnik dhe të cilën e themi në uljen e fundit të namazeve, është si më poshtë:

“O Zoti im;

**Bëj që unë dhe pasardhësit e mi të kryejmë përherë namazin!
O Zoti ynë, na i prano lutjet!**

**O Zoti ynë, më fal mua, prindërit e mi dhe (të gjithë) besimtarët
në Ditën, kur do të jepet llogari!”** (Ibrahim, 40-41)

Domethënë se një besimtar duhet të ketë katër shqetësime:

1. Shqetësimi më i madh i një besimtari para së gjithash duhet të jetë falja e namazit në harmoni shpirtërore e fizike dhe në formën e një miraxhi që e afron te Allahut (xh.xh.).

Sepse njeriu përderisa të mos rregullojë veten së pari, nuk mund t’i ndihmojë të tjerët.

Urdhrat e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), në lidhje me namazin janë si më poshtë:

“Falen i namazin siç e fai unë (siç më shikoni mua duke e falur!)”
(Buhari, Ezan, 18.)

“Fale namazin siç e fal dikush që po i jep lamtumirë jetës (si të jetë namazi i fundit!)” (Ibn Maxhe, Zuhd, 15; Ahmed, V, 412.)

2. Pastaj besimtari duhet t'i mobilizojë në rrugën e fesë dhe besimit edhe fëmijët e tij. Fëmijëve duhet t'u japë një edukim i cili do t'i bëjë prej atyre që e falin namazin. Ai duhet të preferojë një edukim i cili u mëson fëmijëve të tij këndimin, dispozitat dhe moralin e Kuranit. Shkurtimisht, fëmijëve duhet t'u lërë trashëgimi personalitetin dhe karakterin Islam.

3. Një besimtar duhet të përpiket për mirësinë dhe lumturinë e prindërve të tij. Ai duhet të ketë qëllimin për t'u bërë një sadaka xharije (lëmoshë e vazhdueshme) për ata.

4. Së fundi një besimtar duhet të ketë parasysh edhe shqetësimet e të gjithë besimtarëve. Ai duhet të jetë një njeri social... Ai duhet ta ndjejë veten përgjegjëse për të gjithë besimtarët, madje për të gjithë njerëzimin... Gjithashtu veten duhet ta konsiderojë përgjegjëse për rrjedhën e kohës...

LUTJA E VËRTETË: SAKRIFICA

Lutja nuk është vetëm me fjalë. Në lutje përfshihen edhe veprat e mira dhe shërbimet që bëhen duke shfaqur sakrificë.

Një cilësi tjetër dalluese e Hazreti Ibrahimit është sakrifica.

Sakrifica është shenja më e rëndësishme që tregon afrimitetin tonë ndaj Allahut Teala, sepse njeriu sakrifikon për atë që e do aq sa e do. Kjo nuk është një sakrificë me fjalë, por një sakrificë me jetën, pasurinë dhe fëmijët.

Ibrahimi, alejhi's-selam, sakrifikoi jetën, pasurinë dhe fëmijën e tij. Ai shfaqti një nënshtrim të plotë ndaj urdhrit për ta bërë kurban birin e tij, Ismailin (a.s.), në rrugë të Allahut. Ndërsa Zoti (xh.xh.), sikundër sinqeritetit të Hz. Ibrahimit, dërgoi një dash nga qielli dhe e shpëtoi Ismailin nga therja. Allahu i Lartësuar na bëri që ta përmendim Ibrahimin (a.s.), deri në kiamet nëpër namazet dhe salavatet tona.

Sa fshehtësi të mëdha që ka në ngjarjen e kurbanit:

Zoti (xh.xh.), nuk kërkon prej nesh që të bëjmë kurban fëmijët

tanë, por na urdhëron që t'i edukojmë me edukimin Islam duke i konsideruar ata si një amanet nga Allahu.

Edukimi i fëmijëve në rrugë të Allahut duke i shtyrë mënjanë propozimet joshëse dhe magjepsëse të kësaj bote të përkohshme në ditët e sotme, është një sakrificë shumë e madhe.

Sepse, kur mendojmë rreth ngjarjes së Ismailit (a.s.) dhe kurbanit, shohim se;

Zoti (xh.xh.), na urdhëron që të shfaqim më shumë rëndësi ndaj zemrave, shpirtave dhe përshtatshmërisë së fëmijëve sesa ndaj trupave të përkohshëm, ushqimeve dhe rrobave të tyre.

Na urdhëron që më shumë të përqijemi për t'u rregulluar botën tjetër fëmijëve tanë dhe t'u lëmë atyre një trashëgimi shpirtërore, domethënë për t'u lënë trashëgimi karakterin dhe personalitetin Islam sesa për t'u rregulluar atyre këtë botë dhe për t'u lënë atyre trashëgimi materiale.

Kjo është një shprehje e besnikërisë sonë ndaj Allahut Teala dhe e falënderimit ndaj Tij për mirësitë e pafundme që na ka dhënë.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Tek Allahu nuk arrin as mishi, as gjaku (i kurbaneve), por arrin përkushtimi juaj...” (Haxh, 37)

Nëse e mendojmë nga aspekti shpirtëror;

Gjërat që do të kalojnë përtej vdekjes dhe në ahiret edhe nga fëmijët tanë, nuk janë trupat e tyre të përkohshëm, nuk janë ato që u kemi dhënë për të ngrënë, nuk janë ato që u kemi dhënë për të pirë, nuk janë pasuria dhe stilitë që i kanë fituar në këtë jetë provizore, nuk janë pozitrat, gradat dhe titujt, por janë vetëm veprat e mira që i bëjnë për hir të Zotit (xh.xh.). Domethënë janë përpjekjet dhe devotshmëria e tyre që do t'ua mundësojnë të posedojnë një zemër të pastër.

Ngjarja e kurbanit është e mbushur me të fshehta. Në këtë ngjarje nuk ka shfaqur nënshttrim vetëm Hazreti Ibrahim, por edhe Hazreti Ismaili dhe Hazreti Haxherja shfaqën një nënshttrim të pashoq.

Domethënë se sakrifica në rrugë të Allahut kërkon një familje të qetë (të lumtur) dhe një edukim e mësim shpirtëror që fillon në familje.

Sa nënshtrim dhe dorëzim të madh shfaqti Ismaili (a.s.), në këtë provë të rëndë me të cilën u përball falë edukimit që i patën dhënë nëna e tij, Hazreti Haxherja dhe babai i tij, Hazreti Ibrahim!.. Kur babai i tij, Hazreti Ibrahim e njoftoi atë për urdhrin e Zotit, ai i tha:

“...(Jam i kënaqur për çdo gjë që ka urdhëruar Zoti!) O ati im, vepro ashtu siç je urdhëruar! Dashtë Allahu, unë do të jem i durueshëm!” (Saffat, 102)

Le të pyesim duke medituar:

A po i edukojmë edhe ne fëmijët tanë në atë formë që të shfaqin nënshtrim ndaj urdhrave të Allahut?

Ne si nënë, baba dhe fëmijë, a kemi një jetë familjare që përputhet me kërkesat e Zotit (xh.xh.)?

Kurbanin duhet ta perceptojmë duke menduar kështu, sepse;

Kurban do të thotë t'i afroresh Allahut. Kurban do të thotë sakrificë. Kurban është një prehje dhe rehati e një ndërgjegjeje sublime për shkak se lumturojmë nevojtarët. Siç është shprehur edhe Hazreti Mevlana:

“Kurbani nuk është festa e mishit dhe qebapit.”

Jeta është një provë. Rugëzgjdhja e vetme për të arritur suksesin në këtë provë është sakrifica. Në fakt, nëse meditojmë do të vëmë re se, të mos shfaqësh sakrificë dhe të mos jesh sakrifikues në rrugë të Allahut do të thotë të largohesh nga Zoti dhe të shkatërrohesh.

Rregullin dhe pafundësinë e sakrificës Allahu Teala e shpreh si më poshtë:

“Në të vërtetë, Allahu ka blerë nga besimtarët jetën dhe pasurinë e tyre, në këmbim të Xhenetit (që do t'u jepet)...” (Teube, 111)

Shembulli më konkret i kësaj janë sahabët e nderuar të cilët u edukuan nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Ata gjithmonë thanë:

“Pasuria, jeta, nëna dhe babai im të qofshin falë, o i Dërguari i Allahut!” Ata e konsideronin sakrificën si mirësi. Letrat e Resulullahut (s.a.s.), ua lexuan mbretërve duke mos u frikësuar aspak pranë shpatave ndriçuese të xhelatëve.

Përgjatë historisë sonë edhe ushtarët e Sulltan Fatihut ecnin kundrejt flakëve përvëluese që u hidheshin nga sipër kur po kalonin muret e Stambollit. Kur binin dëshmorë ata që kishin para, hidheshin në sulm duke thënë me të njëjtin mallëngjim:

“Tashmë radhën për të rënë dëshmor e kam unë!” Kështu merituan lavdërimin e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Pasi ndërruan jetë u përjetësuan edhe te Zoti, edhe në zemrat e besimtarëve si shembull për umetin.

NDËRMJET DY ZJARREVE

Allahu i Lartësuar në këtë provë të jetës ka dhënë dy armiq të cilët na luftojnë dhe na pengojnë për të arritur suksesin:

Nefsi dhe shejtani

Këta dy armiq duhet t'i mposhtim, në mënyrë që të afrohem te Allahu (xh.xh.).

Edhe pozita jonë në univers është shembull për këtë:

Dielli është një top madhështor zjarri... Edhe qendra e tokës është magmë... Edhe ajo është një det zjarri... Allahu i Lartësuar na ka dhënë një jetë të qetë e të mirëfilltë ndërmjet dy zjarreve.

Në të njëjtën mënyrë, nëse i kërkojmë mbrojtje Allahut nga e keqja e nefsit dhe shejtanit dhe nëse e kalojmë jetën në rrugë të drejtë, në botën e përtejme do të jemi prej atyre që arrijnë shpëtimin e përhershëm.

Rrugëzgjdhja e vetme që kemi kundrejt këtyre dy zjarreve është:

LUTJA NDAJ ALLAHUT

Në ajetin fisnik thuhet:

“Vraponi drejt Allahut!..” (Dharijat, 50)

Lutja ndaj Allahut është rrugëzgjdhja e vetme që posedojmë, sepse rrugëzgjdhja e atyre që nuk kanë rrugëzgjdhje është Allahu... Sado që njeriu të përpiket, e ka të pamundur që të paguajë qoftë edhe një mirësi të vetme prej mirësive të pafundme që ia ka dhënë Allahu i Madhëruar. Për shembull, askush nuk do t'i jepte sytë nëse do t'i thuhej:

“Jepi sytë dhe merr të gjithë botën!..” Askush nuk heq dot dorë prej syve. Të gjitha ibadetet që bëhen përgjatë gjithë jetës, nuk mjaftojnë për të shprehur falënderimin për mirësinë e syve.

Nisur nga ky këndvështrim;

Ne nuk kemi asnjë rrugëzgjdhje tjetër përveçse t'i lutemi Zotit (xh.xh.) dhe t'i kërkojmë falje Atij.

Lutja është një përgjërëm i përhershëm ndaj Allahu Teala.

Në ajetin fisnik shprehet si më poshtë njëra prej cilësive të të devotshmëve të cilët janë prej banorëve të xhenetit:

“...Ata kërkojnë falje nga Allahu në kohën e seherit.” (Al Imran, 17)

Allahu i Lartësuar kërkon prej nesh që t'i kërkojmë mbrojtje Atij dhe t'i bëjmë istigfar, domethënë t'i kërkojmë falje veçanërisht në kohën e seherit. Këtu nuk veçohet asnjë njeri.

Një lutje tjetër e Pejgamberit tonë të nderuar është kështu:

“O Allah! Shpresoj mëshirën Tënde. Mos më lër ballë për ballë me tekat e nefsit as aq sa hap e mbyll sytë!..” (Ebu Davud, Edeb, 110.)

Edhe pse të Nderuarit tonë (s.a.s.), i ishin falur të gjitha gabimet e kaluara dhe të ardhshme, thoshte:

“Unë i lutem Allahut që të më falë më shumë se shtatëdhjetë herë (sipas një transmetimi tjetër 100 herë) në ditë.” (Shik. Ebu Davud,

Vitr, 26; Ahmed, II, 450.)

Atëherë, gjuhët dhe zemrat tona që janë të mbushura me gjynahe, veçanërisht në kohën e seherit duhet të preokupohen pa reshtur me kërkimin e faljes nga Zoti kurdo që t'u jepet mundësia.

Pejgamberët dhe njerëzit e devotshëm gjithmonë kanë jetuar në gjendje lutjeje.

Ndërsa njerëzit e shkujdesur nuk i marrin parasysh urdhrat dhe ndalesat e Allahut Teala dhe thonë:

“Unë e kam zemrën të pastër!” Ata kaplohen nga një jetë e zhytur në dëshirat vetjake duke e gjykuar veten sipas mashtrimeve të shejtanit pa i marrë parasysh aspak dispozitat e Allahut (xh.xh.).

Ata e harrojnë ibadetin dhe lutjen ndaj Allahut (xh.xh.), sikur ta kenë të garantuar xhenetin. Njerëzit që e harrojnë lutjen i presin fat-keqësi me kalimin e kohës.

Hazreti Hasan el-Basriu thotë:

“Nuk kam frikë se nuk do t’ju pranohen lutjet. Unë shqetësohem nga rënia juaj në një gjendje që nuk bëni dot lutje (për shkak të devotshmërisë së dobët)...”

Kur e studiojmë jetën e pejgamberëve të cilët janë edukues, njerëz që i ka dërguar Allahu Teala për ne si usvetun hasene / personalitet shembullor, shohim se ata gjithmonë kanë jetuar duke iu lutur Zotit (xh. xh.). Edhe pse të gjithë ishin të përgëzuar me xhenet, ata gjithmonë iu përgjëruan me lot në sy Allahut të Madhëruar dhe duke i shprehur atij dobësinë e tyre.

Nisur nga këto që thamë më sipër, të gjithë miqtë e Allahut;

I kanë konsideruar të pakta veprat që kanë bërë dhe janë përpjekur që ta shfrytëzojnë çdo frymë.

Sa shumë domethënëse janë këto fjalë që Hazreti Halid Bagdadi ia ka shkruar në letër një nxënësi të tij:

“Biri im! Unë nuk i besoj asnjë vepre që kam bërë. Me këtë dobësi

po dal në audiencën e Allahut vetëm duke u strehuar të mëshira e madhe dhe e pafundme e Tij. Lutuni për mua!”

POHIM... PËRULËSI... SHPREHJE E GJENDJES...

Në lutjet e pejgamberëve shohim se;

- Pejgamberët në lutjet e tyre qoftë edhe një shkujdesje momentale gjithmonë e kanë pohuar sikur të ishte një mëkat shumë i madh. Andaj janë shprehur:

“I bëmë padrejtësi vetes!” (A’raf, 23: Hazreti Ademi)

“U bëra prej të padrejtëve!” (Enbija, 87: Hazreti Junusi)

“...O Zoti im! Njëmend, Unë i kam bërë keq vetes, andaj më fal!” (Kasas, 16: Hazreti Musai)

Pejgamberët në lutjet e tyre shprehin modestinë, përulësinë dhe dobësinë e tyre:

“...O Zoti ynë! Ne e kemi futur veten në gjynah, prandaj, nëse Ti nuk na fal dhe nuk na mëshiron, ne vërtet që do të jemi nga të humburit.” (A’raf, 23; Hazreti Ademi)

“O Zoti im, më shumë e dua burgun se atë ku më shtyjnë ato. Nëse Ti nuk e largon prej meje dredhinë e tyre, unë do të prirem drejt atyre dhe do të bëhem nga ata që nuk (i) dinë (ligjet e Tua).” (Jusuf, 33; Hazreti Jusufi)

Pasi Hazreti Musai u largua nga saraji i Faraonit që ishte një vend madhështor dhe luksoz, iu përgjërua Zotit të Lartësuar si më poshtë duke qenë i uritur, i vetëm dhe në nevojë në shkretëtirën e Medjenit plot vështirësi:

“...Zoti im, çfarëdo dhuntie që të më japësh, unë jam nevojtar!” (Kasas, 24; Hazreti Musai)

Pejgamberët i përqendrojnë lutjet dhe kërkesat e tyre veçanërisht te besimi në frymën e fundit dhe te bota e përtejme:

“...(O Zoti im!) Bëj që të vdes si mysliman dhe më shoqëro me punëmirët (në botën tjetër)!” (Jusuf, 101; Hazreti Jusufi)

“...Ti je Mbrojtësi ynë, andaj falna dhe mëshirona! Ti je më i miri i mëshiruesve! Na cakto hasene / të mira në këtë botë dhe në tjetrën, sepse veç tek Ti ne kthehemi.” (A'raf, 155-156: Hazreti Musai)

“...O Zoti im, më frymëzo që të jem mirënjohës për mirësitë që Ti më ke dhënë mua dhe prindërve të mi, dhe që të bëj vepra të mira, me të cilat Ti do të jesh i kënaqur. Më prano, me mëshirën Tënde, në gjirin e robërve të Tu të devotshëm!” (Neml, 19: Hazreti Sulejmani)

Rezultati më i madh i istigfarit është të afruarit ndaj Zotit (xh.xh.), me një zemër të djegur e të ndjeshme.

Allahu Teala i shpëton nga vështirësitë robërit e Tij që pendohen dhe i kërkojnë falje. Atyre u jep shumë mirësi.

Një herë katër vetë shkuan te Hazreti Hasan el-Basriu. I pari u ankua prej thatësisë, i dyti prej varfërisë, i treti prej tokës që nuk jepte prodhim dhe i katërti për faktin që nuk kishte fëmijë. Ata të katërt i kërkuan Hasan el-Basriut që të bënte lutje për ta. Ky mik i madh i Zotit e këshilloi secilin prej tyre që të bënte “istigfar”. Njerëzit e tjerë që gjendeshin pranë tij, i thanë:

“I nderuar! Problemet dhe vështirësitë e këtyre të katërve janë të ndryshme, por ju i dhatë të njëjtën këshillë secilit prej tyre?!” Hazreti Hasan el-Basriu iu përgjigj atyre duke u lexuar këtë ajet fisnik:

“...Kërkoni falje nga Zoti juaj, i Cili është Falës i madh, që Ai t’ju dërgojë shi të bollshëm, t’ju shtojë pasurinë dhe fëmijët tuaj dhe të bëjë për ju kopshte e lumenj!” (Nuh, 10-12) (Ibn Haxher, Fet’hu’l-Bari, XI, 98; Ajni, Umdetu’l-Kari, Bejrut, pa datë, XXII, 277-278.)

LUTJET E TË DËRGUARIT TË ALLAHUT

Resulullahu, alejhi’s-selam, i lutej kështu Allahut të Lartësuar:

“(O Allah) që i ndryshon zemrat nga gjendja në gjendje! Forcoje

zemrën time në fenë Tënde!” (Tirmidhi, Deavat, 89/3522; Ahmed, IV, 182, VI, 91.)

Transmetohet nga Ibn Abbasi (r.a.), se Pejgamberi ynë i Nderuar lutej si më poshtë kur çohet natën për të falur namaz nate:

“O Allah! Falënderimi të përket Ty! Ti je Ai që i mban në këmbë të gjithë qiejt, tokën dhe ata që gjenden te këta.

Falënderimi të përket Ty o Zot! Ti je drita e çdo gjëje që gjendet në qiej dhe në tokë.

Falënderimi të përket Ty, o Zot! Ti je sunduesi dhe udhëheqësi i qiejve, i tokës dhe i atyre që ndodhen te këta.

Dhe falënderimi përsëri të përket Ty që je i Vërteti. Premtimi Yt është i vërtetë. Takimi me Ty është i vërtetë. Fjala jote është e vërtetë. Xheneti është i vërtetë. Zjarri është i vërtetë. Profetët janë të vërtetë. Muhamedi (s.a.s.), është i vërtetë. Kiameti është i vërtetë.

O Allah! Ty të jam dorëzuar! Ty të besoj, Ty të mbështetem dhe Ty të drejtohem. Kam luftuar (kundër jobesimtarëve) duke u mbështetur te Ti dhe kam pranuar vetëm ligjin dhe sundimin Tënd.

Më fal për ato që kam bërë, për ato që do t'i bëj, për ato që i kam bërë fshehurazi dhe për ato që i kam bërë haptazi!..

Ti je Ai që të merr para, Ti je Ai që të lë mbrapa. Nuk ka zot tjetër përveç Teje. Fuqia (për të ikur nga mëkatet) dhe forca (për të bërë ibadet) fitohen vetëm me ndihmën e Allahut.” (Buhari, Tehexhxhud, 1; Nesai, Kijamu'l-Lejl, 9.)

Pejgamberi ynë i Nderuar ka bërë shumë lutje për umetin. Në një hadith fisnik është shprehur se Allahu Teala i ka dhënë të drejtën për pranimin e tri lutjeve. Pastaj e vazhdoi kështu fjalën e tij:

“...Nisur nga kjo, unë u luta:

“O Allah! Fale umetin tim! O Allah! Fale umetin tim!”

Ndërsa kërkesën e tretë e kam lënë për ditën kur të gjitha krijesat, madje edhe Ibrahim (a.s.), do të ketë nevojë për mua dhe do të kërkojë ndërmjetësimin tim.” (Muslim, Musafirin, 273.)

JA MUXHIBE'D-DEAVAT!..

Allahu Teala është Ai që i pranon lutjet. Një prej esmau'l-husnas / emrave të Tij më të bukur është edhe “el-Muxhib / Ai që u përgjigjet lutjeve”.

Askujt nuk i pranohet lutja përderisa të mos e pranojë Allahu Teala. Edhe Pejgamberi ynë i Nderuar shprehet se nuk i është pranuar një lutje që ka bërë për umetin e tij:

“Zotit i kërkoja tri gjëra. Dy mi dha. Njëren ma refuzoi:

- *Zotit i kërkoja që të mos e shkatërrojë umetin me një zi buke të përgjithshme. Këtë ma pranoi.*

- *I kërkoja që të mos e shkatërronte umetin me përmytje (të përgjithshme si tufani). Edhe këtë e pranoi.*

- *I kërkoja që umeti im të mos luftonte ndërmjet vetit, por kjo mu refuzua.*” (Muslim, Fiten, 19-20; Tirmidhi, Fiten, 14.)

Mospranimi i kësaj lutjeje, domethënë, mosdhënia e sigurisë se umeti nuk do të përçahet, All-llahu a'lem, ka këtë urtësi:

Dynjaja është bota e sprovës. Ne jemi njoftuar se nuk mund të hyjmë në xhenet pa u sprovuar. Njëra prej sprovave më të mëdha të umetit është humbje e vetëdijes së bashkimit, unitetit dhe vëllazërisë.

Detyra që na takon neve është që;

Këtë bashkim, unitet dhe vëllazëri që Pejgamberi ynë i Nderuar iu lut Allahut ngaqë dëshironte shumë të realizohej, ta realizojmë me të vërtetë në jetën dhe tokat tona.

Në këtë mënyrë do të fitojmë mirësinë për të qenë prej fatlumëve të cilët e bëjnë për të buzëqeshur fytyrën e bekuar të Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.), në ditën e kiametit.

Urdhri i Allahut Teala për robërit e Tij:

“...Mos spiunoni (mos kërkoni mangësi te vëllezërit në fe)!..”
(Shik. Huxhurat, 12.)

“...Mos u përçani, mos u ndani në fraksione!..” (Shik. Al Imran, 103.)

O Zot! Na bëj të gjithëve që të përfitojmë prej gjendjes së Resulullahut (s.a.s.)!

Amin!

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

RREGULLAT E LUTJES

*Edhe njëra prej lutjeve
të Pejgamberit (s.a.s.), është:*

*“O Zot! Të kërkoj mbrojtje nga ndëshkimi i varrit dhe
nga ndëshkimi i zjarrit (xhehenemit)!..”*

(Buhari, Ezan, 149.)

*Këtë lutje e thoshte shpesh edhe Hazreti Mahmud
Sami RAMAZANOGLLU në sohbetet (ligjëratat fetare)
e tij. Edhe ne vazhdimisht duhet t'i themi këto lutje
me gjuhë dhe zemër duke sjellë parasysh varrin dhe
ditën e ahiretit dhe duke menduar për gabimet dhe
mëkatet që kemi bërë.*

RREGULLAT E LUTJES

NA MËSOI TË BËNIM LUTJE

Resulullahu, alejhi's-selam, u mësoi lutje sahabëve të tij të nderuar.

Si shembull mund të japim këtë: Një ditë e kapi për dore Muadh ibn Xhebelin (r.a.) dhe i tha:

“O Muadh! Betohe me në Allahun se me të vërtetë të dua. O Muadh! Të këshilloj që në fund të çdo namazi të mos e lësh asnjëherë lutjen:

“O Allah! Më ndihmo të të përmend, të të falënderoj dhe të të adhuroj sa më mirë!”” (Ebu Davud, Vitri, 26.)

Dhikri / përmendja e Zotit dhe lutja do të thonë që të mos e harrojmë Allahun Teala në asnjë fazë të jetës sonë. Siç shprehet edhe ajeti fisnik:

Do të thonë përkujtim i Zotit duke na u dridhur zemra kur përmendet emri i Allahut Teala.

Falënderimi ndaj Allahut do të thotë që gjithmonë të jetojmë në gjendje falënderimi e lavdërimit ndaj Zotit duke e mbrojtur veten nga shkujdesja shpirtërore kundrejt mirësive të pafundme.

Falënderimi i gjuhës: Ky falënderim do të thotë që ose të heshtim, ose të themi fjalë të mira. Do të thotë shtim i meditimit kur të heshtim. Heshtja e Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë ishte meditim. Shihte qiellin dhe meditonte. Shihte tokën dhe meditonte.

Falënderimi i syrit: Ky falënderim do të thotë që t'i mbrojmë sytë tanë nga haramet dhe vitrinat djallëzore. Do të thotë që t'i kthejmë sytë tanë drejt vitrinave shpirtërore. Do të thotë që kështu të meditojmë rreth madhësisë hyjnore në çdo gjë që shikojmë.

Falënderimi i veshit: Ky falënderim do të thotë që të mos i dëgjojmë thashethemet, përgojimet dhe spiunimet. Do të thotë që veshët tani t'i drejtojmë te zërat shpirtërore si Kurani Fisnik, ligjëratat fetare, ezani dhe leximet e dobishme.

Falënderimi i trupit: Ky falënderim do të thotë që fuqinë e forcën të cilat i ka dhënë Allahu t'i përdorim në rrugë të Zotit.

Falënderimi i zemrës: Ky falënderim do të thotë që të mos e harrojmë Allahun Teala duke medituar gjithmonë rreth mirësive që na ka dhënë Ai. Në ajetin fisnik thuhet:

“...Dijeni se zemrat qetësohen (arrijnë prehjen) vetëm me përmendjen e Allahut.” (Ra'd, 28)

Allahu Teala thotë:

“...Nëse dëshiron bëhu mirënjohës, nëse dëshiron bëhu mos-mirënjohës! (Shpërblimi ose ndëshkimi i tyre do të jenë për ty!..)”

(Shik. Insan, 3)

Ndërsa adhurim i mirëfilltë ndaj Allahut Teala do të thotë që të kemi vepra të mira. Kjo realizohet vetëm duke i dhënë rëndësi fitimit të gradave shpirtërore.

Domethënë se;

Realizimi i kësaj lutjeje është i mundur vetëm me përparimin e jetës sonë shpirtërore.

Lutjet nuk duhet të mbesin vetëm në fjalë, por ato duhet të reflektojnë edhe në gjendjen tonë.

Ja, pikërisht atëherë lutjet, përgjërimet, pendimet dhe istigfaret tona shndërrohen në “teubeten nasuhaten / pendim të singertë” dhe hyjnë në natyrën e lutjeve të pranueshme.

Një ditë Aishja (r.anha), e pyeti Pejgamberin tonë të Nderuar:

“O i Dërguari i Allahut! Nëse do ta dija se në cilën natë është nata e Kadrit, si duhet të lutem atë natë?”

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), i mësoi këtë lutje:

“O Allah! Ti je shumë falës, fisnik i pafund dhe e do faljen. Andaj më fal mua!” (Tirmidhi, Deavat, 84.)

Pejgamberi ynë i Nderuar (s.a.s.), i cili ka thënë: *“Lutja është esenca e adhurimit.”* (Tirmidhi, Deavat, 1.), kur dikush bëhej mysliman së pari i mësonte faljen e namazit, pastaj e këshillonte që të lutej në këtë mënyrë:

“O Allah! Më fal, më mëshiro, ma mundëso që të bëj vepra prej të cilave je i kënaqur dhe më jep mirëqenie e rrësk të bollshëm!” (Muslim, Dhikr, 35.)

MEDITIMI PËR VARRIN DHE AHIRETIN

Pejgamberi ynë i Nderuar shqetësohej edhe për gjendjen e umetit në varr. Kur vdiq si dëshmor sahabi Sa’d ibn Muadhi (r.a.), i Nderuari ynë nuk u largua qoftë edhe për një moment prej tij. I fali namazin e xhenazes dhe i qëndroi pranë derisa u varros. Përgjatë kësaj kohe i bënte tesbih Allahut. Edhe sahabët e nderuar i bënin tesbih Allahut duke ndjekur Resulullahun (s.a.s.). Pastaj i Dërguari i Allahut (s.a.s.), dha tekbir. Edhe sahabët dhanë tekbir. Më vonë sahabët i thanë:

“O i Dërguari i Allahut! Përse bëtë tesbih dhe dhatë tekbir?” Resulullahu (s.a.s.), iu përgjigj atyre:

“Varri e shtrëngoi këtë rob të devotshëm derisa ia zgjeroi Allahu.” (Ahmed, III, 360.) Pastaj e vazhdoi fjalën kështu:

“Nëse do të kishte njeri që do të shpëtonte prej ndëshkimit të

varrit, me të vërtetë ai do të ishte Sa'di. Varri e shtrëngoi atë në fillim. Por pastaj Allahu ia zgjeroi." (Taberani, Kebir, X, 334.)

Nisur nga ky aspekt, edhe njëra prej lutjeve të Pejgamberit (s.a.s.), është:

"O Allah! Të kërkoj mbrojtje Ty nga ndëshkimi i varrit dhe ndëshkimi i zjarrit (xhehenemit)!.." (Buhari, Ezan, 149.)

"Këtë lutje e thoshte shpesh edhe Mahmud Sami Ramazanogllu në ligjëratat e tij. Edhe ne vazhdimisht duhet t'i themi këto lutje me gjuhë dhe zemër duke sjellë parasysh (medituar) varrin dhe ditën e ahiretit dhe duke menduar për gabimet dhe mëkatet që kemi bërë."

LUTJA JONË NË SUREN FATIHA

Në krye të lutjeve më të rëndësishme për këtë botën dhe botën e përtejme vjen lutja që gjendet në suren Fatiha. Këto lutje kanë të vërteta që na inspirojnë.

Çdo ditë më e pakta dyzet herë i lutemi kështu Zotit (xh.xh.):

"O Zot! Na udhëzo në Sirata'l-Mustekim / Rrugën e Drejtë!"

Gjithmonë duhet të kemi kujdes ndaj drejtimit dhe devotshmërisë.

"(Na udhëzo) në rrugën e atyre që u ke dhënë mirësi!.."

Ndërsa ata që Zoti (xh.xh.), u ka dhënë mirësi janë:

- Pejgamberët
- Të sinqertët
- Dëshmorët dhe
- Të devotshmit. (Shik. Nisa, 69.)

Domethënë se duhet të përpiqemi për t'u bërë si ata dhe për të përfituar nga gjendja e atyre.

Pra;

Në veçanti duhet të marrim nga pesë cilësitë e pejgamberëve të cilat janë:

- Sinqeriteti,
- Besnikëria,
- Zgjuarsia,
- Mbrojtja nga haramet dhe
- Predikimi.

Kështu duhet të marrim shembull edhe nga besnikëria dhe nënshtrimi i të sinqertëve...

Kështu duhet të marrim shembull edhe nga dashuria dhe sakrificat e dëshmorëve...

Kështu duhet të marrim shembull edhe nga sinqeriteti dhe dëlirësia e të devotshmëve...

Ja pra, kjo do të thotë që t'i pasojmë ata që u janë dhënë mirësi. Ajo që duhet të kërkohet nga Allahu është që gjithmonë të gjendemi në rrugën e atyre. Dhe kurrë:

“Në rrugën e atyre që kanë shkaktuar zemërimin Tënd, e as të atyre që kanë humbur.” (Fatiha, 7)

Domethënë se;

Ne duhet të qëndrojmë larg në mënyrë serioze nga disa tradita, zakone, reklama dhe moda që janë jashtë Islamit, asnjëherë nuk duhet t'i dëshirojmë dhe nuk duhet të bëjmë lëshime nga dinjiteti dhe personaliteti Islam. Në të kundërt, do të na dobësohet besimi.

Në hadithin fisnik thuhet:

“Ai që përpiqet për t'i ngjarë një populli, edhe vetë është prej tyre.” (Ebu Davud, Libas, 4/4031.)

GJITHMONË KËRKO MIRËSI!..

Njeriu gjithmonë duhet të kërkojë nga Allahu Teala gjëra të mira. Njeriu gjithmonë duhet ta pohojë dobësinë e tij dhe nuk duhet të bie në një gabim si kërkimi i sprovave dhe vështirësive nga Zoti (xh.xh.). Enesi (r.a.), e tregon si më poshtë paralajmërimin e Pejgamberit tonë të Nderuar (s.a.s.), në lidhje me këtë çështje:

“Resulullahu (s.a.s.), vizitoi një të sëmure që ishte dobësuar jash-tëzakonisht shumë dhe e pyeti:

“A i ke bërë lutje Allahut për ndonjë gjë apo a i ke kërkuar Atij ndonjë gjë?”

I sëmuri tha:

“Po, i jam lutur Allahut duke thënë: ‘O Allah! Ndëshkimin që do të ma japësh në botën tjetër ma jep menjëherë këtu!’”

I Dërguari i Allahut, alejhi’s-selam, tha:

“Subhanall-Ilah! I lartësuar është Allahu! Ti nuk ke fuqi për këtë. A nuk do të ishte më mirë që të luteshe në këtë formë:

‘...O Zot! Na jep të mira në këtë botë, të mira në botën tjetër dhe na ruaj nga ndëshkimi i xhehenemit!’ (Bekare, 201)

Nisur nga këto fjalë, i sëmuri bëri këtë lutje dhe u shërua.” (Muslim, Dhikr, 23; Tirmidhi, Deavat, 71/3487.)

Njeriu gjithmonë duhet të lutet për mirësi si për veten, ashtu edhe për bashkëshorten/in, fëmijët dhe njerëzit e tjerë që e rrethojnë. Sado që njeriu të nxehet, asnjëherë nuk duhet ta mësojë gjuhën që të mallkojë. Për fat të keq disa njerëz, ngaqë u është mësuar goja, disa nëna dhe baballarë nuk i sundojnë dot nervat dhe nxjerrin fjalë të dhimbshme e mallkime të rënda. Kështu e dëmtojnë të ardhmen e fëmijëve të tyre.

Në hadithin fisnik transmetohet:

“Belaja është e lidhur me fjalën që del nga goja!..” (Sujuti, Xhamiu’s-Sagir, I, 110.)

Si argument për këtë transmetohet një ngjarje e tillë:

Ibnu’s-Sikkiti, i cili ishte prej dijetarëve të gjuhës, ishte ngritur deri në pozitën e mësuesit të fëmijëve të kalifit të asaj periudhe, Mutevekkilit. Një ditë u mësoi princave këtë poezi:

“Njeriu nuk vdes kur i rrëshqet këmba.

Por vdes kur i rrëshqet gjuha!..

Sepse njeriut i ikën koka kur gabon në fjalë.

Ndërsa plaga që i ndodh kur i rrëshqet këmba, shërohet me kalimin e kohës.”

Të njëjtën ditë kur Ibnu's-Sikkiti po qëndronte me kalifin, pranë i shkuan dy bijtë e Mutevekkilit, Mu'tezi dhe Muejjedi, të cilët ishin nxënësit e tij. Mutevekkili i tha:

“A do më shumë dy bijtë e mi, apo Hasanin dhe Husejnin?”

Dijetari i madh e harroi marrjen e masave mbrojtëse kundrejt kësaj pyetjeje të tmerrshme dhe dha një përgjigje të rëndë që do t'i shkaktonte një fund si ai në poezi që ua mësoi nxënësve atë ditë:

“Pasha Allahun! Shërbëtori i Hazreti Aliut (r.a.), Kanberi është më i dashur për mua se ti bashkë me dy bijtë e tu!..”

Mutevekkili u kaplua nga zemërimi prej këtyre fjalëve dhe u tha burrave të vet:

“Këputjani gjuhën këtij!”

Ata ia prenë gjuhën dijetarit dhe i shkreti ndërroi jetë atë natë.

Edhe në historinë e Pejgamberëve, lutja e Jusufit (a.s.), në formën:

“O Zot! Burgu është më i dashur për mua se sa të bie në mëkatet që ata më ftojnë!”, thuhet se është një shkak shpirtëror për futjen e tij në burg.

Dikush shkoi te Hazreti Abdullah ibn Mubareku dhe iu ankua për fëmijën e tij që nuk i bindej. Abdullah ibn Mubareku e pyeti:

“Mos vallë e ke mallkuar fëmijën?”

Ai iu përgjigj:

“Po.”

Nisur nga kjo përgjigje, Abdullah ibn Mubareku (r.a.), i tha:

“Ti qenke bërë shkak për prishjen e fëmijës!”

Nuk është e drejtë që njeriu të kërkojë për vete vështirësi e vuajtje të rënda. Një urtësi e kësaj janë ndryshimet në gjendjen e njeriut. Njeriu mund të kërkojë diçka të rëndë e të vështirë duke shpresuar në sevapin e saj, por kur të përballët me ato vështirësi, shkatërrohet nëse nuk e shfaq rezistencën dhe durimin që në fillim pandehte se mund t’i shfaqte. Për këtë arsye, Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), ka thënë:

“O myslimanë! Mos kërkonit që të përballeni me armikun. Kërkonit mirësi nga Allahu. Por kur të përballeni me armikun, bëni durim (luftoni me të duke shfaqur rezistencë dhe qëndrueshmëri)!” (Buhari, Xhihad, 112.)

Këtë këshillë profetike mund ta zgjerojmë:

Besimtari duhet të kërkojë shëndet, por kur ta kaplojë sëmundja, duhet të bëjë durim dhe t’i lutet Allahut Teala.

Besimtari duhet të kërkojë rrësk hallall e të gjerë, por kur të vijë varfëria, duhet ta konsiderojë këtë si sprovë dhe duhet të mjaftohet me atë që ka duke qëndruar larg mëkatit dhe gjynahut.

Si përfundim, ai duhet të kërkojë mirësi. Ndërsa kur të përballët me gjërat që duken si të këqija në kaderin e tij, duhet të shfaqë durim të mirëfilltë me një gjendje nënshtrimi të plotë ndaj Zotit.

Sepse njeriu nuk e di se çfarë është e mirë për të.

- Disa prej gjërave që i pëlqejnë, në fakt janë të këqija për të.
- Ndërsa disa gjëra që nuk i pëlqejnë, janë të mira për të.

Bazuar në këto që thamë më lart;

Allahu Teala, i Cili ka mëshirë të pafundme, edhe pse i përgjigjet lutjes së njeriut, nganjëherë nuk ia jep në këtë botë gjënë që do, por ia vonon dhe në vend të kësaj ia shton shpërblimin në ahiret.

Andaj besimtari;

Nuk duhet të bie në një gabim të madh siç është largimi nga Zoti

duke u kapluar nga një mendim i gabuar në formën: “Zoti nuk mi pranon lutjet.”

Nga ana tjetër, një person që mendon se nuk i pranohen lutjet, gjithmonë duhet të kontrollojë jetën e tij shpirtërore.

Për pranimin e lutjeve është shumë i rëndësishëm që ushqimi i ngrënë dhe fitimi të jenë hallall.

Abdullah ibn Omeri (r.a.), këtë të vërtetë e shpreh si më poshtë:

“Edhe nëse dobësoheni e bëheni si hark duke falur namaz, edhe nëse treni e bëheni si gozhdë duke mbajtur agjërim, Allahu nuk do t’ua pranojë ato ibadete përderisa të mos largoheni prej haramit dhe gjërave të dyshimta.”

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), thotë:

“Dikush bëri udhëtim të gjatë në rrugë të Allahut. Flokët i kishte të çrregullta dhe i gjithi ishte i mbuluar nga pluhuri. Në atë gjendje i ngriti duart drejt qiellit dhe u lut: “O Zot! O Zot!”

Ndërkohë ajo që kishte ngrënë ishte haram, ajo që kishte pirë ishte haram dhe ushqimi i tij ishte haram.

Si mund të pranohej lutje e një njeriu të tillë!” (Muslim, Zekat, 65; Veçanërisht shik. Tirmidhi, Tefsiru’l-Kur’an, 3.)

Kafshata haram nuk është pengesë vetëm për pranimin e lutjeve, por edhe për pranimin e adhurimeve. Në hadithin fisnik thuhet:

“Kushdo që e viziton këtë Shtëpi (Qabenë) me para që i ka fituar haram, ka dalë jashtë bindjes së Allahut. Pasi një njeri i tillë ta bëjë nijetin për haxh, të veshë ihramin, ta vendosë këmbën mbi yzengjinë e kafshës e të niset me të dhe nëse pastaj thotë:

“Lebbejk All-llahumme lebbejk”, një thirrës nga qielli i thotë:

“Për ty nuk ka as lebbejk, as sa’dejk! (Je i refuzuar nga audienca e Zotit.)

Sepse fitimi yt është haram, ushqimi yt është haram, kafsha jote është haram. Kthehu si mëkatar pa marrë asnjë sevap! Po ashtu, pikëllohu për gjënë e pakëndshme e cila do të të ndodhë!”

Por nëse njeriu del në udhëtimin e haxhit me para hallall, e vendos këmbën në yzengjinë e kafshës, niset me të dhe thotë:

“Lebbejk All-llahumme lebbejk”, një thirrës nga qielli thotë:

“Lebbejk ve sa’dejk! Ty të përgjigjem, sepse;

Kafsha jote është hallall, rroba është hallall dhe ushqimi është hallall. Hajt kthehu duke fituar sevape shumë të mëdha dhe duke mos hyrë aspak në mëkat! Gëzohu ngaqë do të të ndodhë diçka e cila do të të kënaqë dhe lumturojë!” (Hejsemi, III, 2209-210.)

Përparimi shpirtëror dhe fazat spirituale janë shumë të rëndësishme në pranimin e lutjeve.

Transmetohet se;

Kur një ditë Hazreti Aliu (r.a.), po qëndronte ulur nën një pemë, një i varfër shkoi dhe i shfaqti nevojat e tij. Hazreti Aliu mori një grusht rërë nga toka dhe i këndoi. Pastaj ia dha të varfrit. Kur i varfri vuri re se rëra u shndërrua në pluhur floriri, u gëzua, u habit dhe i tha duke iu përgjëruar:

“O udhëheqësi i besimtarëve! Të lutem, për hir të Allahut ma mëso mua atë që i këndove!”

Kur Hazreti Aliu (r.a.), i tha se i kishte kënduar suren Fatiha, i varfri mori një grusht rërë nga toka dhe i këndoi Fatihanë. Por nuk ndodhi asnjë ndryshim. Ai i tha plot kureshtje Hazreti Aliut:

“Ç’është kjo gjë? Pse nuk po ndodh asnjë ndryshim?”

Hazreti Aliu (r.a.), i tha:

“Të dy i kënduam Fatihanë... Ky është ndryshimi i gojës dhe zemrës.”

Po ashtu përgjatë lutjes duhet të qëndrojmë larg sjelljeve që e cenojnë sinqeritetin. Bërtitja dhe zgjatja e lutjes deri në atë masë saqë ta bëjë xhematin ta humbë emocionin për të shfaqur aftësi nëpërmjet rimës në lutjet që bëhen në kallaballëk, do të thotë që ta çojmë dëm esencën e ibadetit.

Sepse i Dërguari i Allahut (s.a.s.), ka thënë:

“Mos bërtisni përgjatë lutjes, sepse nuk po i flisni një të shurdhri.” (Buhari, Xhihad, 131; Muslim, Dhikr, 44.) Në këtë mënyrë i ka ndaluar lutjet me bërtitje dhe me zhurmë.

Këto gjëra ekstreme e dëmtojnë përshpirtshmërinë e ibadeteve dhe e pengojnë frymëzimin (begatinë) e tyre.

Edhe në një hadith tjetër thuhet:

“Do të vijë një grup prej këtij umeti që do ta teprojë në pastërti dhe lutje!” (Ebu Davud, Taharet, 45.)

Gjithmonë duhet të vazhdojmë të bëjmë lutje me insistim dhe zemër të përvëlur, por krahas kësaj asnjëherë nuk duhet ta harrojmë se;

Të gjitha ibadetet dhe lutjet tona janë të pranuar.

Ndërsa Ai që na e ka mundësuar për të bërë lutje dhe ibadet është Zoti (xh.xh.). Falënderimi dhe lavdërimi i Zotit (xh.xh.), për këtë mirësi, përsëri është detyrë e njeriut.

Si në çdo të vërtetë, edhe në lutje nuk mjafton që gjuhët tona thjeshtë t'i shqiptojnë ato lutje. Kështu që duhet një zemër e përvëlur, lot të vërtetë dhe shpirt i pastër.

Hazreti Hasan el-Basriu thotë:

“Nuk kam frikë se nuk do t'ju pranohen lutjet, por shqetësohem në mos bini në një gjendje në të cilën nuk bëni dot lutje (për shkak të dobësimit të devotshmërisë suaj)...”

Si shembull për këtë gjendje po parashtrojmë pyetjen:

Sa mund të jetë e pranueshme te Allahu Teala lutja e atij njeriu që nuk i bën ibadet në formë të rregullt Zotit (xh.xh.), që nuk ka vepra të mira, që është i dhënë pas kësaj bote dhe që zemra nuk ia shoqëron atë lutje që ia thotë gjuha?

LOTËT E SINQERTË

Hazreti Mevlana e shpjegon siç vijon rëndësinë e lutjes me lot ndaj Allahut Teala:

“Kur qiriu qan dhe derdh lot, bëhet më i ndritshëm.

Edhe dega e pemës gjelbëron dhe rritet me begatinë e resë që qan dhe me ngrohtësinë e diellit. Domethënë, për t’u rritur pema duhet ngrohtësi dhe ujë.

Pikërisht si këto që thamë më sipër, edhe për pranimin e pendimeve duhen re dhe vetëtima, domethënë, lot dhe përvëlim i zemrës.”

“Nëse nuk bie vetëtima e zemrës dhe nuk lëshon shi reja e syrit, si mund të shuhen zjarri i zemërimit të nefsit dhe flakët e mëkatit?

Si mund të shfaqet në zemër begatia e takimit me Zotin, domethënë, ndriçimi i dritës së shfaqjes hyjnore?

Si mund të shpërthejnë e të rrjedhin burimet shpirtërore?

Nëse nuk do të bie shi, si mund t’ia thotë bahçja e trëndafilave të fshehtat gjelbërimit? Si do t’ia japin besën njëra-tjetrës manushaqja dhe jasemina?”

“Shiu le të bie pa pushim. Përndryshe kjo tokë thahet kur nuk ka ujë. Ndërsa ujërat që janë larg lumenjve dhe përrenjve, zverdhen, mbajnë erë, ndoten dhe nxihen.”

“Kur të mbesin pa ujë vreshtat dhe bahçet si xheneti, zverdhen, veniten, u thahen gjethet, u bien dhe kthehen në vend sëmundjeje. (Kështu është edhe njeriu...)”

“Kudo që ka lum, ka edhe gjelbërim. Kudo që ka lot, ka edhe mëshirë. Andaj derdh lot nga sytë duke rënkuar si pusi i kopshtit, në mënyrë që të mbijë gjelbërimi në kopshtin e shpirtit tënd.

Nëse dëshiron lot, ki mëshirë për ata që i kanë sytë me lot. Nëse dëshiron të falesh e të mëshirohesh, mëshiroji të dobëtit dhe të mjerrët.”

Zemrat e dëlira e kanë shprehur kështu të vërtetën e lutjes:

- Ajo që duhet të kërkohet në lutje është mëshira hyjnore.
- Në lutje kërkojmë që fuqia e pafundme të ketë mëshirë për ne dhe të na dhurojë mirësi.

- Ajo që e mbush shpirtin e lutjes është shpresa për mëshirën hyjnore.

- Kur shpresa jonë ndaj Allahut arrin gjendjen e dashurisë, do të thotë se lutja ka arritur gjendjen më sublime.

- Lutja është keutheri më i ëmbël. Ajo përbëhet nga lotët dhe mëshira hyjnore. Dashuria shprehet nëpërmjet saj dhe të devotshmit prehen pranë saj. Sa më shumë që ta pinë zemrat e djegura, aq më shumë qetësohen.

PARA SE TË BËHET SHUMË VONË

Asnjëherë nuk duhet t'i vonojmë pendimin dhe Istigfarin. Gjithmonë duhet të jetojmë duke i bërë Zotit lutje e përgjërime.

Të mos harrojmë se adhurimi, lutja dhe përgjërimi vazhdojnë deri në frymën e fundit. Pas frymës së fundit, çdo gjë përfundon.

Kur Ibrahim (a.s.), e dëgjoi se do të shkatërrohej populli i Lutit (a.s.), deshi të lutej që ata të mëshiroheshin.

Nisur nga kjo, engjëjt i thanë:

“Tashmë ka kaluar koha e lutjes!..”

Në Kuranin Fisnik përmenden lutjet e përgjërimet e shumta dhe pendimet mësimdhënëse të banorëve të xhehenemit për të shpëtuar nga ndëshkimi i përhershëm. Por njoftohemi se këto përgjërime nuk do të kenë asnjë dobi.

Në ajetet fisnike thuhet:

“Për jobesimtarët është përgatitur zjarri i Xhehenemit, ku ata nuk do të vdesin dhe as që do t’u lehtësohet dënimi. Ja, kështu Ne do t’i dënojmë mosmirënjohësit.

Atje (në xhehenem), ata do të thërrasin:

“O Zoti ynë, nxirrna se do të bëjmë vepra të mira e jo nga ato që kemi bërë.”

(Atyre do t'u thuhet):

“Vallë, a nuk jua zgjatëm jetën aq sa të mund të mendohej ai që donte të kujtonte (Allahun)?!

-Madje juve ju erdhi edhe paralajmëruesi?

-Andaj, shijoni (dënimin)!

Sepse;

Për keqbërësit nuk ka kurrfarë ndihmësi!” (Fatir, 36-37)

“Kur shpresa jonë ndaj Allahut arrin gjendjen e dashurisë, do të thotë se lutja ka arritur gjendjen më sublime. Lutja është keutheri më i ëmbël. Ajo përbëhet nga lotët dhe mëshira hyjnore. Dashuria shprehet nëpërmjet saj dhe të devotshmit prehen pranë saj. Sa më shumë që ta pinë zemrat e djegura, aq më shumë qetësohen.”

Andaj duhet të përpiqemi fort në këtë botë, në mënyrë që të mos na flitet kështu rëndë në ditën e Mahsherit (tubimit të madh). E kemi të domosdoshme që vazhdimisht të bëjmë edhe lutje me fjalë, edhe punë të mira, ibadete, sakrifica e të japim lëmosha të cilat janë lutje me vepra.

PARA SE TË HUMBET MUNDËSIA...

Ajeti fisnik na paralajmëron si më poshtë kundrejt pendimit shumë të dhimbshëm, por të padobishëm në ahiret:

“Prandaj jepni prej atyre mirësive që ju kam dhënë Unë, para se t'i vijë vdekja ndonjërit, e ai të thotë: “O Zoti im, sikur të më kishe lënë edhe një kohë të shkurtër në jetë, do të kisha dhënë lëmoshë dhe do të bëhesha ndër të mirët!” (Munafikun, 10)

Për këtë arsye, përderisa të jemi gjallë gjithmonë duhet të jetojmë në gjendje pendimi, istigfari dhe lutjeje.

Sa bukur ka thënë Hazreti Mevlana:

“Njerëzit e mençur qajnë më parë. Ndërsa injorantët e godasin kokën dhe pendohen pasi të ketë marrë fund çështja.

Andaj shihe fundin që në fillim, në mënyrë që të mos bëhesh pishman në ditën e kiametit!”

Tashmë le ta përfundojmë artikullin me lutjen në këtë histori.

Ebu Umame (r.a.), tregon:

“Resulullahu (s.a.s.), bënte aq shumë lutje sa që një pjesë të tyre nuk e mësonim dot përmendësh.

Atij i thamë:

“O i Dërguari i Allahut! Ju bëni shumë lutje. Një pjesë të tyre nuk po i mësojmë dot!”

Nisur nga kjo, Resulullahu (s.a.s.), na tha:

“A t’ju mësoj një lutje që i përfshin të gjitha këto? Thoni kështu:

‘O Allah! Të kërkojmë prej mirësive që të ka kërkuar edhe Pejgamberi Yt, Muhamedi (s.a.s.) dhe të kërkojmë mbrojtje prej të këqijave që të ka kërkuar Pejgamberi Yt, Muhamedi (s.a.s.).

Ti je Ai që mund të na ndihmosh. Në fund do të kthehem te Ti.

Forca dhe fuqia nuk mund të arrihen pa ndihmën e Allahut.””
(Tirmidhi, Deavat, 88.)

O Zot! Na e mundëso të gjithëve që të marrim shembull nga gjendja e të Dërguarit Tënd (s.a.s.)!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

METODA DHE MËNYRA QË TË MAHNISIN

Njerëzit mahniten nga personaliteti dhe karakteri. Ata i ndjekin njerëzit që i mbartin në personalitetin e tyre të vërtetat që i predikojnë dhe që nuk i përziejnë interesat e tyre me predikimin. Edhe ne sipas këtyre duhet ta matim besnikërinë dhe dashurinë tonë.

Sa kemi ne prej këtyre të vërtetave?

Sahabët e nderuar morën sipas aftësive të tyre prej personalitetit dhe karakterit që shfaqti Pejgamberi (s.a.s.). Jetën e kaluan në përputhje me dëshirën e tij (duke zbatuar Islamin). Sakrifikimin e jetës dhe pasurisë në rrugë të Allahut e konsideruan mirësi.

METODA DHE MËNYRA QË TË MAHNISIN

SI I MËSOI?

Aq sa ishin të rëndësishme gjërat të cilat na i mësoi dhe me të cilat na edukoi Pejgamberi ynë i Nderuar, aq shumë ishin të rëndësishme edhe metoda dhe mënyra që përdori në gjuhë. Metoda dhe mënyra që përdoren nganjëherë mund t'ia kalojnë edhe vetë përmbajtjes.

Nganjëherë një mendim i helmuar dhe i dëmshëm mund t'u injektohet të tjerëve me një gjuhë të ëmbël.

Sikundër kësaj, një e vërtetë mund t'i largojë njerëzit për shkak të metodës së ashpër dhe të paduhur.

Allahu Teala shprehet si më poshtë në ajetin fisnik për të treguar bukurinë e metodës së Pejgamberit tonë të Nderuar:

“Në sajë të mëshirës së Allahut, u solle butësisht me ta (o Muhamed). Sikur të ishe i ashpër dhe i vrazhdë, ata do të largoheshin prej teje...” (Al Imran, 159)

Ebu Kursafe (r.a.), thotë:

Kur unë, nëna dhe tezja ime i dhamë besën Resulullahut, alejhi's-selam dhe u larguam prej tij, nëna dhe tezja më thanë:

“Bir! Ne nuk kemi parë asnjëherë si ky njeri! Nuk dimë të ketë ndonjë tjetër që të ketë fytyrë më të bukur, rroba më të pastra dhe fjalë më të buta se ai. Prej gojës së tij sikur dilte dritë.” (Hejsemi, VIII, 279-280.)

Zoti (xh.xh.), në Kuranin Fisnik na jep këto sugjerime në lidhje me çështjet e të folurit dhe metodës:

Kavlen kerima; domethënë, thuaj fjalë të buta dhe fisnike! (Shik. Isra, 23.)

Kavlen mejsura; domethënë, thuaj fjalë që e kënaqin zemrën, që e qetësojnë shpirtin dhe që të ngushëllojnë! (Shik. Isra, 28.)

Kavlen marufa; domethënë, fol me fjalë të bukura dhe gjuhë të ëmbël! (Shik. Nisa, 5, 8.)

Kavlen marufa; domethënë, thuaj fjalë me vend dhe të përshtatshme! (Shik. Ahzab, 32.)

Kavlen lejgina; domethënë, thuaj fjalë të buta! (Shik. Taha, 44.)

U BË NJË EDUKUES I DASHUR

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), i mësonte të tjerët me dashuri. Ndërmjet nxënësve dhe mësuesit duhet të ketë dashuri dhe një linjë rryme (tërheqeje), në mënyrë që nxënësit të mahniten ndaj mësuesit dhe ta imitojnë gjendjen e tij. Një edukim që nuk ka dashuri dhe linjë rryme, nuk është gjë tjetër përveçse një edukim i thatë.

Ai (s.a.s.), ishte një njeri aq i dashur saqë sahabët gjithmonë i thoshin:

“Nëna dhe babai të qofshin falë, o i Dërguari i Allahut!”

Le të japim disa shembuj të dashurisë që sahabët e nderuar kishin ndaj Resulullahut (s.a.s.):

Një ditë Hazreti Pejgamberi (s.a.s.), tha:

“Siç kam pasur dobi prej pasurisë së Ebu Bekrit, nuk kam pasur dobi prej pasurisë së askujt...”

Ndërsa Ebu Bekri (r.a.), pothuajse u shkri kundrejt këtyre fjalëve plot lavdërime dhe tha duke i rrjedhur lotët nga sytë:

“A nuk ekzistojmë unë dhe pasuria ime vetëm për ty, o i Dërguari i Allahut?!.” (Ibn Maxhe, Fedailu As’habi’n-Nebi, 11.)

Hazreti Omeri pati kërkuar leje nga Pejgamberi ynë i Nderuar për të bërë umre. I Dërguari i Allahut (s.a.s.), i dha leje atij duke i thënë:

“Vëlla i dashur! Mos na harro edhe ne në lutjet e tua!” Hazreti Omeri (r.a.), i cili mori këtë lavdërim, e shpreh si më poshtë gëzimin që ndjeu në atë moment:

“Kjo mënyrë e të folurit të Hazreti Pejgamberit ndaj meje, ishte më e vlefshme se e gjithë bota për mua. Edhe sikur të më jepnin krejt botën, nuk do të gëzohesha kaq shumë!” (Shik. Ebu Davud, Vitri, 23/1498; Tirmidhi, Deavat, 109/3562.)

Një prej gëzimeve dhe festave më të mëdha për umetin e Muhamedit është marrja e lavdërimit të Resulullahut (s.a.s.). Aq sa të jetojmë edhe ne sipas rregullave të Kuranit dhe Sunetit, aq mund të shpresojmë për të marrë lavdërimin e Pejgamberit tonë të Nderuar.

Hubejbi (r.a.), pati qenë kapur rob nga mushrikët në ngjarjen e Rexhit. Ai iu dorëzua mekasve që dëshironin të merrnin hakun e luftës së Bedrit. Ata do ta martirizonin në mënyrë barbare. Në ato momente kryetari i mekasve, Ebu Sufjani e pyeti Hubejbin për t’i matur besnikërinë që kishte ndaj Pejgamberit (s.a.s.):

“A do të dëshiroje që në vendin tënd të ishte Pejgamberit yt, si karshillëk për të shpëtuar jetën?”

Hubejbi e pa me keqardhje Ebu Sufjanin që i bëri këtë pyetje dhe i tha:

“Unë nuk do të desha kurrë që atij t’i ngulej qoftë edhe një gjemb

në këmbë atje ku gjendet tani, lëre më që të dua të jetë në vendim tim si karshillëk për të shpëtuar jetën time ndërkohë që unë të qëndroj me fëmijët dhe gruan time.”

Ebu Sufjani mbeti pothuajse i ngrirë kundrejt kësaj panorame dashurie të pashoqe dhe tha:

“E çuditshme me thënë të drejtën! Unë nuk kam parë në këtë botë dy vetë që ta duan njëri-tjetrin aq sa e duan sahabët Muhamedin.”

(Vakidi, I, 360; Ibn Sa'd, II, 56.)

Kur Pejgamberi ynë i Nderuar bëri hixhret në Medine, Enes ibn Maliku (r.a.), ishte dhjetë vjeç. Nëna e tij ia dhuroi atë të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), për t'i shërbyer.

Një fëmijë dhjetë vjeçar dukej qartë se nuk mund t'i shërbente siç duhet Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë i cili atë kohë ishte 53 vjeç dhe Pejgamberi i të gjithë umetit. Por Pejgamberi, alejhi's-salam, nuk e refuzoi këtë propozim. Ai pothuajse na e tregoi se si edukohet me dashuri një fëmijë në këtë moshë.

Hazreti Enesi (r.a.), tregon:

“Nuk kam ndjerë ndonjë aromë më të mirë, qoftë kjo edhe tem-jani apo misku, sesa aromën e Resulullahut (s.a.s.). Nuk kam prekur as ndonjë atlas, as ndonjë pambuk më të butë se trupi i bekuar i të Dërguarit të Allahut.”

Sabiti (r.a.), e pyeti nënën e tij që po e dëgjonte:

“O dijetar i madh! Ti jeton sikur e sheh gjithmonë Resulullahun (s.a.s.) dhe sikur e dëgjon zërin e tij të bekuar, apo jo?”

Enesi (r.a.), i dha këtë përgjigje:

“Po. Pasha Allahun shpresoj që ta takoj atë ditën e kiametit. Kur t'i shkoj pranë, do t'i them:

“O i Dërguari i Allahut! Të erdhi shërbëtori yt i vogël!”

Resulullahut (s.a.s.), i kam shërbyer dhjetë vjet në Medine. Unë atë kohë isha një fëmijë i vogël. Jo çdo punë që bëja ishte sipas dëshirës

dhe urdhrit të të Nderuarit tonë. Krahës kësaj, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), për asnjë gjë që bëra nuk më tha “of!”. Gjithashtu nuk më tha: “A e ke bërë këtë? Përse nuk e ke bërë atë?!” (Ahmed, III, 222.)

Përsëri Hazreti Enesi thotë:

“Pasi ndërroi jetë i Dërguari i Allahut, nuk kishte ëndërr që të mos e shihja atë...” (Ibn Sa’d, VII, 20.)

Edhe Pejgamberi ynë i Nderuar ua shfaqte dashurinë sahabëve. Për shembull, një herë i tha Muadh ibn Xhebelit (r.a.):

“Ty të dua, o Muadh!” Pastaj i mësoi një lutje. (Ebu Davud, Vitri, 26.)

I MAHNITI ME PERSONALITETIN E TIJ

Pejgamberi ynë i Nderuar ndërmjet kurejshve njihej si “el-Emin / Besniku dhe es-Sadik / i Sinqerti”. Të gjithë ia linin atij amanetet. Edhe kur erdhi koha e hixhretit, ai akoma kishte prej amaneteve të mushrikëve. Andaj e ngarkoi me detyrë Hazreti Aliun për t’ua shpërndarë të zotëve amanetet e tyre.

Kur filloi predikimin e Islamit, së pari nxori në pah personalitetin e tij. Andaj i pyeti (mekasit):

“A do të më besonit nëse do t’ju thosha se pas këtij mali po ujen një ushtri?”

Të gjithë i thanë:

“Të besojmë, sepse asnjëherë nuk të kemi parë të gënjesht!”

Ebu Xhehli i thoshte:

“Ne jemi të bindur se ti je besnik dhe i sinqertë, por nuk e duam atë që ke sjellë.” (Shik. En’am, 33)

Njerëzit mahniten prej personalitetit dhe karakterit. Ata i ndjekin njerëzit që i përjetojnë në personalitetin e tyre të vërtetat që i predikojnë dhe që nuk i përziejnë interesa e tyre me predikimin.

Edhe ne duhet ta testojmë besnikërinë dhe dashurinë tonë sipas

këtyre të vërtetave.

Sa prej këtyre të vërtetave kemi ne?

Këtë të vërtetë e shpreh si më poshtë Habib en-Nexhxhari:

-Pasojini njerëzit që nuk kërkojnë ndonjë gjë prej jush dhe që vetë;

-Janë në rrugë të drejtë! (Shik. Jasin, 20-21.)

Sahabët e nderuar morën sipas aftësive të tyre prej personalitetit dhe karakterit që shfaqti Pejgamberi (s.a.s.). Jetën e kaluan në përputhje me dëshirën e tij (duke zbatuar Islamin). Sakrifikimin e jetës dhe pasurisë në rrugë të Allahut e konsideruan mirësi.

Në Siretu'n-Nebi gjenden besëdhëniet. Domethënë, fjalët e dhëna dhe premtimet që sahabët ia kanë bërë të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Në Akabe i dhanë besën të Nderuarit tonë se do ta mbronin më shumë se jetën e tyre, se do t'i dilnin për zot amanetit dhe se do ta zbatonin Islamin.

Në Bedr i dhanë besën duke i thënë:

“Edhe nëse hyn në det, do të hyjmë në det bashkë me ty, o i Dërguari i Allahut!”

Kur e panë të dëshpëruar Pejgamberin tonë të Nderuar në Uhud, i dhanë besën për të rënë dëshmorë.

Në Hudejbije i dhanë besën me një nënshtrim të plotë duke i thënë:

“Çfarë të kesh në zemër, o i Dërguari i Allahut!”

Ata e mbajtën besën që dhanë dhe kurrë nuk e shkelën atë. I thanë: “Pasuria dhe jeta ime të qofshin falë!” – dhe e zbatuan çdo urdhër.

Është thënë: “Merreni veten në llogari para se të merreni në llogari (nga Zoti)!”

Besëdhëniet e sahabëve janë një mundësi e vërtetë për ta marrë

veten në llogari.

Sa jemi ne brenda atyre besëdhënieve? Sa mund t'i sakrifikojmë jetën, pasurinë, kohën dhe mundësitë tona në rrugën e Allahut dhe të të Dërguarit të Tij?

Kjo marrje e vetes në llogari do të na tregojë se sa dashuri kemi ndaj Resulullahut (s.a.s.). Ajo do të nxjerrë në pah afritetin tonë ndaj Pejgamberit, alejhi's-salam, sepse në hadithin fisnik thuhet:

"Njeriu është me atë që do." (Buhari, Edeb, 96.)

Përse duhet ta llogarisim veten me sahabët?

Sepse;

Allahu Teala si rregull nuk na ka dhënë shoqërinë në të cilën gjendemi, por sahabët e nderuar. Ai është shprehur se muhaxhirët dhe ensarët e kanë arritur kënaqësinë e Tij dhe se mund ta arrijnë edhe njerëzit e mirë që i ndjekin ata. (Shik. Teube, 100.)

Nëse sahabët janë shembulli ynë, atëherë përsëri le ta pyesim veten:

Ku jemi ne në raport me besëdhëniet e sahabëve? Ku jemi ne në raport me ndjeshmërinë, entuziazmin dhe përpjekjet sakrifikuese të atyre?

O Zot!

Kërkojmë prej Teje dashurinë ndaj Teje! Na jep pjesë prej "muhabbetull-llahut"!..

Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), i edukoi sahabët me dashuri dhe zemër të dëlirë.

Ai shfaqti ndaj tyre një interesim të sinqertë dhe të afërt.

Pejgamberi ynë i nderuar (s.a.s.), shfaqti një interesim të afërt veçanërisht ndaj atyre që kishin aftësi për predikim dhe ndaj atyre që kishin aftësi për të përparuar.

Për shembull;

Sahabët e tij të aftë nganjëherë i hipte pas vetes në devenë e tij. Nganjëherë ia kapte dorën bashkëbiseduesit. Nganjëherë e godiste bashkëbiseduesin ëmbël në kraharor.

Por asnjëherë nuk shfaqti mungesë të respektit. Falë devotshmërisë së veçantë të tij ishte njeri jashtëzakonisht me shumë dinjitet dhe madhështi. Sahabët e nderuar e dëgjonin atë me aq shumë kujdes sikur në kokë kishin një zog dhe zogu do të ikte (nëse do të lëviznin). Po ashtu, sahabët e dashuruar ndaj dijes hezitonin t'i bënin pyetje të Nderuarit tonë për shkak të madhështisë shpirtërore të tij. Ata dëshironin që të vinte dikush nga shkretëtira dhe t'i bënte pyetje.

Kurani Fisnik e ka caktuar edhe të drejtuarin dhe të folurin ndaj Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.), me rregullat e edukatës. Ai e ka ndaluar që t'i thirret atij në emër dhe me zë të lartë. Ata që bëjnë kështu i ka cilësuar si njerëz pa mend.

Si përfundim një besimtar;

- Nuk duhet të jetë mendjemadh, por njeri me dinjitet.
- Nuk duhet të bie në gjëra të ulëta, por duhet të jetë modest.
- Nuk duhet të shfaqë mungesë respekti, por duhet të jetë i singertë.

Duhet t'i mbrojë mirë këta ekuilibra që duken sikur janë afër njëri-tjetrit.

- Nuk u lodh dhe bëri sakrificë

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë asnjëherë nuk shfaqti mërztije, lodhje, bezdisje dhe dobësi. Asnjëherë nuk bëri pushim. Kurrë nuk u ndalua. Asnjëherë nuk ndodhi që të thoshte: “Për pak kohë po pushoj nën këtë pemë, andaj mos më ejani pranë!”

Ai (s.a.s.), u çlodh dhe gjeti prehje me ibadet, përkujtim të Allahut dhe aktivitetet e predikimit dhe udhëzimit.

Sepse;

Përpjekjet për ta zbatuar Islamin dhe për t'ua mësuar të tjerëve,

thënë me një shprehje tjetër, të shërbyerit me jetë dhe pasuri në rrugë të Allahut nuk është një detyrë që i janë caktuar kufijtë si disa ibadete të tjera.

Për shembull, ne i dimë kohët e namazit dhe agjërimit. Kushtet, sasia dhe rregullat e zekatit janë të ditura. Ndërsa për detyrat si shërbimi ndaj Islamit, xhihadi dhe predikimi janë urdhra të cilat janë lënë të hapur. Kufiri i këtyre është vetëm mundësia dhe fuqia e njeriut, sepse Allahu Teala asnjë nuk e obligon mbi mundësinë e tij. Ai vetëm urdhëron aq sa ka mundësi robi. Në ajetin fisnik na thuhet që të lutemi:

“...Zoti ynë, mos na ngarko barrë të rëndë!..” (Bekare, 286)

“Edhe kur erdhi koha e hixhretit, Pejgamberi ynë i Nderuar kishte prej amaneteve të politeistëve. Andaj e ngarkoi me detyrë Hazreti Aliun për t’ua shpërndarë ato të zotëve të tyre.”

Domethënë se;

Allahu Teala na ka bërë përgjegjës në bazë të mundësisë që na ka dhënë.

-Si mund ta caktojë një besimtar kufirin e fuqisë (mundësisë) së tij?

Ai mund ta caktojë këtë kufi duke ndjekur këtë ajet fisnik:

“Prandaj, kur të çlirohesh (nga punët e ndryshme), përpiqu fort (në adhurim) dhe vetëm ndaj Zotit tënd përkushtohu!” (Inshirah, 7-8)

Kështu, nëse njeriu e mbush me punë të mira dhe ibadete, të cilat hyjnë te neni i zbatimit dhe i përhapjes së Islamit, çdo ditë dhe çdo segment kohor që ia ka dhënë Allahu Teala, mund të arrijë prehjen shpirtërore se e ka bërë atë që ka pasur mundësi.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Shpenzoheni pasurinë në rrugën e Allahut dhe mos e çoni veten tuaj në shkatërrim, por bëni të mira; Allahu me të vërtetë i do bamirësit.” (Bekare, 195)

Ebu Ejjub el-Ensariu na ka njoftuar se ky ajet ka zbritur për ensarët të cilët thanë:

“Tashmë Meka u çlirua. Ne e kryem detyrën tonë. Le të kthehemi te arat dhe bahçet tona.”

Domethënë se rreziku i vërtetë është që të marrim shkatërrimin e përhershëm duke e lënë xhihadin, përpjekjet për hir të Islamit dhe aktivitetet e predikimit e udhëzimit.

Edhe një ajet tjetër fisnik na paralajmëron se detyrat e nënshtrimit (adhurimit) ndaj Zotit duhet të vazhdojnë deri në frymën e fundit:

“Adhuroje Zotin tënd derisa të të vijë vdekja!” (Hixhr, 99)

Kjo detyrë është aq shumë e rëndësishme saqë;

Konceptet zekat, sadaka dhe infak përmenden 125 herë në Kuranin Fisnik.

Infaku nuk përbëhet vetëm nga gjëra materiale, por edhe nga çdo lloj gjëje tjetër.

Dikush bën infak në rrugë të Allahut me punën fizike, dikush me dijen dhe dikush tjetër me lapsin.

- Infaku fizik

Kur Hazreti Omeri (r.a.), po shkonte në Kuds, bashkë me skllavin e tij i hipën devesë me radhë. Kur po hynin në qytet, skllavit i erdhi radha për të hipur në deve. Andaj Hz. Omeri e hipi atë në deve.

-Përgjatë kthimit nga Bedri herë pas here robërit e luftës i hipnin në deve. Ndërsa sahabët ecnin në këmbë. Kjo sjellje humane ua zbuti zemrat robërve. Shumica e robërve të Bedrit u bënë myslimanë në vitet e ardhshme.

Domethënë se infakun duhet ta reflektojmë në çdo fushë të jetës.

Këto sugjerime insistuese janë këshilla që na shpien drejt mëshirës, si rrjedhojë, na inkurajojnë për shërbim dhe sakrificë.

- Infaku pa mbetur vonë

Mbetja vonë dhe përtacia në çështjen e infakut janë veprime të gabuara.

Një dervish kërkoi diçka nga Hazreti Hasan el-Basriu. Ai u ngrit menjëherë në këmbë, e nxori këmishën dhe ia dha dervishit. Dervishi i tha:

“I nderuar! A nuk do të ishte më mirë të shkonit në shtëpi dhe të më jepnit diçka prej atje?!”

Hz. Hasan el-Basriu i dha këtë përgjigje:

“Një herë në xhami pati ardhur një nevojtari dhe pati thënë: “Jam i uritur.” Ne e neglizhuam dhe nuk i sollëm menjëherë ushqim. Kur erdhëm në namazin e mëngjesit, vumë re se i shkreti kishte ndërruar jetë. E qefinosëm dhe e varrosëm. Ditën e nesërme, si një mrekulli, pamë se qefini me të cilin e patëm qefinosur të varfrin gjendej në mihrab dhe mbi të shkruhej: “Merreni qefinin tuaj! Allahu nuk ua ka pranuar!” Ja pra, atë ditë u betova se;

“Këtej e tutje kur të shoh ndonjë të varfër nuk do ta lë të presë. Do t’ia plotësoj menjëherë nevojën.”” (Shik. Darir Mustafa Efendi, Jyz Hadis Jyz Hikaje, Stamboll 2001, fq. 157.)

- Pa lëshime, por në mënyrë graduale

Në qendër të edukimit të Pejgamberit tonë të Nderuar gjenden të vërtetat hyjnore. Kurani dhe Suneti, domethënë revelata hyjnore.

I Dërguari i Allahut, alejhi’s-selam, asnjëherë nuk hoqi dorë nga ato të vërteta për t’ia fituar zemrën dikujt. Ai nuk premtoi gjëra të kësaj bote për t’ua fituar zemrat njerëzve.

- Disa prej luftëtarëve të mushrikëve i kërkuan që t’i merrte në ushtrinë e tij në momentet kur kishte shumë nevojë siç ishte Bedri apo Uhudi. Por ngaqë këta njerëz ishin mohues dhe kishin si qëllim vetëm marrjen e plaçkës së luftës, i refuzoi. Por i pranoi ata që besonin.

- Ai ua refuzoi kushtet politeistëve nga Taifi të cilët tentuan t’i vendosnin kushte.

Sikundër kësaj, pranoi të vepruarit në mënyrë graduale. Asnjëherë nuk e tha në fillim gjënë që thuhet në fund. Kështu që çdo gjë e bëri me radhë. Priti që njerëzit të arrinin në gjendje të gatshme (për t’i pranuar të vërtetat hyjnore).

Nëna jonë, Aishja (r.anha), thotë:

“Surja e parë që ka zbritur ishte njëra prej sureve të shkurtra. Në këtë sure flitej për xhenetin dhe xhehenemin. Ndërsa dispozitat rreth hallallit dhe haramit filluan të zbrisnin vetëm pasi njerëzit e përvetësuan Islamin në mënyrë të plotë. Po të zbriste në fillim urdhri:

“Mos pini alkool!”, njerëzit do të thoshin:

“Ne absolutisht nuk mund ta lëmë alkoolin!”

Po ashtu, po të kishte ardhur në fillim urdhri:

“Mos bëni imoralitet!”, njerëzit në të njëjtën mënyrë do të thoshin:

“Imoralitetin nuk mund ta lëmë kurrë!”

Kur isha një fëmijë që lozja (më fëmijët e tjerë) në Mekë, Hazreti Muhamedit (s.a.s.), i zbritnin ajete rreth besimit dhe kiametit si:

“Madje, koha (e ndëshkimit të vërtetë) do të jetë kiameti. Ja pra, ai moment do të jetë shumë i tmerrshëm dhe i hidhët.” (Kamer, 46) Ndërsa surja Bekare dhe Nisa (të cilat përfshijnë dispozitat e jurisprudencës islame) zbritën vetëm kur unë isha pranë tij (në Medinë). (Buhari, Fedailu'l-Kur'an, 6.)

- I mësoi duke dhënë parime dhe rregulla

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë ka vendosur rregulla dhe parime që do të jenë të vlefshme deri në kiamet.

Shkenca e Akaidit (besimit), fikhut (jurisprudencës islame) dhe tasavufit (mistikës islame) u ndërtuan me parimet që ka sjellë dhe vendosur i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Medhhebet dhe tariketet e vërteta i ndërtuan metodat e tyre me rregullat që i morën nga jeta e Resulullahut (s.a.s.).

Kur Hazreti Muadhin e dërgoi në Jemen, i mësoi Kuranin, Sunetin dhe bazën e kijasit (krahasimit në dispozita).

Hazreti Aishen e edukoi si një muxhtehide (dijetare në fe).

I ndaloi sahabët që donin të kalonin në ekstremizëm. Ai nuk e lejoi teprimin (në asnjë gjë). U distancua ndaj atyre sahabëve që bënë ndonjë veprim të padrejtë. Menjëherë e kompensoi gabimin e atyre.

- Të rinjve u kushtoi rëndësi

Pejgamberi ynë i Nderuar (s.a.s.), i kushtoi një rëndësi shumë të madhe veçanërisht edukimit të të rinjve. Atyre u jepte kompetenca.

Kur u bë mysliman skllavi që i fali lirinë i Nderuari ynë, Zejd ibn Harithe (r.a.), ishte në moshën 15 vjeçare. Ai ishte një djalë i ri dhe trim i cili nuk hezitoi dhe nuk u frikësua aspak për ta bërë trupin e tij mburojë kundrejt gurëve që i hidheshin Pejgamberit në Taif.

Biri i tij, Usame ibn Zejdi (r.a.), u bë komandanti i ushtrisë islame në moshën 19 vjeçare.

Kur Xhafer ibn Ebi Talibi (r.a.), foli me dije, urtësi dhe guxim duke përfaqësuar myslimanët në audiencën e Nexhashit në Abisini, ishte një djalosh në moshën 17 vjeçare.

Kur u bë mysliman dhe u burgos nga familja e tij Mus'ab ibn Umejri (r.a.), i cili ishte prej të rinjve më të pasur dhe të bukur të Mekës, ishte në moshën 18 vjeçare. Ky Mus'ab që më vonë e shndërroi Jethribin në Medine. Ai hodhi themelin e Shtetit të vogël të Medines duke i çliruar zemrat me Kuran, zgjuarsi dhe gjuhë të ëmbël.

Kur i Dërguari i Allahut (s.a.s.), e çliroi Mekën, aty emëroi prefekt Attab ibn Esidin (r.a.), i cili ishte në moshën 20 vjeçare.

Dijetari i madh, Jahja ibn Eksemi akoma ishte në moshë të re kur u emërua gjykatës i Basrës. Banorët e Basrës e shihnin si të vogël moshën e tij dhe pyesnin:

“Sa është mosha e gjykatësit të nderuar?” Kur ai e kuptoi se ata po e përçmonin, u dha këtë përgjigje:

“Mosha ime është më e madhe se e Hazreti Attab ibn Esidit të cilin e emëroi prefekt të Mekës i Dërguari i Allahut (s.a.s.), kur e çliroi atë, më e madhe se e Hazreti Muadh ibn Xhebelit të cilin e dërgoi si gjykatës në Jemen dhe më e madhe se e Ka'b ibn Suveres të cilin Hazreti Omeri e emëroi gjykatës të Basrës.”

- Të gjithë i edukoi sipas aftësive të tyre

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë të gjithë i edukonte sipas natyrës dhe aftësisë së tyre.

Në edukim së pari është e domosdoshme që të njihet saktë natyra dhe aftësia.

Edukimi është një investim. Edukuesi duhet të përpiqet që kapitalin e tij ta përdorë në fushën që ka produktivitetin më të lartë.

Siç dallohen menjëherë deshët në një kope delesh, kështu duhet të jetë e lehtë edhe për edukuesin që të zgjedhë të aftët ndërmjet grupeve të njerëzve. Ai duhet të shfaqë interesim të veçantë kundrejt atyre që janë të aftë dhe t'u përgatisë terrenin për të përparuar sa më shumë.

I Nderuari ynë (s.a.s.), shfaqti më shumë interes ndaj sahabëve të Suffes ku gjendeshin sahabët me aftësitë më të larta në fushën shkencore dhe shpirtërore. Falë këtij interesimi të veçantë, të rinjtë e aftë të as'habu's-suffe përparuan edhe më shumë.

Sahabët që do t'i emëronte komandantë i zgjodhi prej atyre që i kishin cilësitë të cilat i kërkonte ajo detyrë. Për detyrat si korrier, prefekt, mësues, mbledhës i zekatit dhe të tjera të ngjashme me këto, gjithmonë zgjodhi dhe edukoi njerëzit e aftë dhe të përkushtuar.

Kjo është njëra prej dobësive më të mëdha të edukimit të sotshëm. Studentët orientohen drejt degëve dhe profesioneve jo sipas natyrës dhe aftësive të tyre, por sipas rezultateve të provimeve të cilat mund të shfaqin vetëm një pjesë të aftësive mendore të tyre. Për shkak të kësaj, përpjekjet po shkojnë dëm. Shumë prej të rinjve i çojnë dëm përpjekjet e tyre në një fushë të papërshtatshme me natyrën e vet thjeshtë për të mbaruar një universitet.

- Na mësoi duke i përjetuar vetë

Çfarëdo që na ka mësuar i Dërguari i Allahut (s.a.s.), së pari e ka praktikuar vetë. Kështu u bë shembull për ne.

Ai mbarti gurë në ndërtimin e xhamisë. Kur po hapej hendeku,

edhe ai gërmoi bashkë me të tjerët. Në kafshë hipi duke e bërë me radhë me sahabët. Ibadetet, sjelljet etike dhe veprat e mira gjithmonë ua mësoi duke i praktikuar vetë.

Resulullahu (s.a.s.), përgjatë udhëtimeve dhe luftërave i mbështeste sahabët duke qëndruar para tyre. Ndërsa përgjatë kthimit qëndronte më në fund të karvanit dhe i ndihmonte ata që kishin vështirësi në të ecur. Ata i hipte në deve pas vetes dhe lutej për ta.

Ndërsa kur urdhëronte, veçanërisht urdhëronte të afërmit e tij duke u thënë:

“O Vajza e Resulullahut, Muhamedit, Fatimja! O Safije! Bëni vepra të pranuar te Allahu! (Mos më besoni mua nëse nuk keni vepra të mira!) Sepse unë nuk mund t’ju shpëtoj prej ndëshkimit të Allahut (përderisa të mos bëni adhurm)!” (Ibn Sa’d, II, 256; Buhari, Menakib, 13-14; Muslim, Iman, 348-353.)

Në Hytben e Lamtumirës i ndaloi padrejtësitë si kamata dhe gjakmarrjet duke filluar nga më të afërmit e vet.

ÇFARË NXORI NË PAH? CILI ISHTE REZULTATI I MËSIMIT DHE EDUKIMIT TË TIJ?

Të mësosh të tjerët nuk është thjeshtë të flasësh.

- Të mësosh të tjerët do të thotë t’u japësh atyre një sjellje të lartë.
- T’u japësh atyre cilësi të virtytshme dhe të dobishme.
- T’i bësh ata të fitojnë aftësi të bukura.
- T’i bësh ata t’i lënë zakonet e këqija.”

Rezultati i mësimit, edukimit dhe dëlirjes së atij ishte:

- Epoka madhështore e lumturisë
- Civilizimi i mrekullueshëm Islam.

I Nderuari ynë na mësoi sexhden.

Në shoqëri nuk mbeti asnjë shqetësim psikiatrik falë prehjes dhe qetësisë shpirtërore që arrihet në sexhde që na e ka mësuar ai (s.a.s.).

I Nderuari ynë na mësoi pehrizin.

Mjeku që erdhi nga Egjipti, mbeti pa punë dhe u kthye pas.

I Nderuari ynë na mësoi infakun.

Në shoqërinë që edukoi ai nuk ndodhi asnjë revoltë dhe trazirë. Në shoqëritë islame të ditëve të sotme, edhe pse zekati nuk jepet plotësisht, solidariteti është shumë më i lartë në raport me perëndimin.

Për shkak se të gjithë e jepnin zekatin në kohën e Omer ibn Abdulazizit (r.a.), nuk mund të gjendej njeri për t'i dhënë zekat. Prefektët i shkruan qendrës. Kështu që u blenë skllavër dhe iu fal liria.

Perandoria osmane ndërtoi një “Civilizim Madhështor Vakëfi”.

Nënat sulltanesha nuk lanë pas xhevahire dhe diamante si trashëgimi. Ato lanë xhami, medrese, komplekse dhe çezma. Ata gjyshërit e famshëm dhe fisnikë lanë pas një pasuri të madhe si sadakatun xharije (lëmoshë e rrjedhshme që i vazhdon sevapi).

I Nderuari ynë na mësoi ndershmërinë.

Çifutët mbetën të mahnitur nga ndershmëria e Abdullah ibn Revahas (r.a.) dhe thanë:

“Bota rrotullohet me këtë drejtësi!..”

Nxënësit e ndershëm të të Nderuarit tonë ua kthyen taksat që ua kishin marrë jomyslimanëve kur nuk kishin mundësi t'i mbronin. Njerëzit mbetën të habitur.

I Nderuari ynë na mësoi drejtësinë.

E gjithë bota mbeti e mahnitur ndaj Hazreti Omerit. Atë e quajtën Farruk /Ndarësi i të drejtës nga e padrejta.

Prifti Notaras ka thënë për drejtësinë e osmanëve:

“Më mirë vendos në kokë çallmën osmane, sesa kapelën e kardinalit.”

I Nderuari ynë i hapi rrugën meditimit, artit dhe estetikës.

Shekuj para Evropës myslimanët patën llogaritur diametrin e tokës. Edhe në bazën e Rilindjes së Evropës gjendet matematika dhe teknika që myslimanët ia patën mësuar e transmetuar botës dhe atyre...

Arkitektura osmane akoma qëndron në pikën kulmore... Xhamitë si Sulejmaniye, çeçmat, sarajet e karvanëve dhe shumë vepra madhështore të tjera akoma qëndrojnë në pikën kulmore me arkitekturën që i jep prehje shpirtit...

I Nderuari ynë themeloi civilizimin e mëshirës.

Hazreti Xhabiri (r.a.), i cili ishte prej sahabëve, thotë:

“Nuk njoh asnjë sahab që kishte mundësi dhe të mos themelonte një vakëf apo të mos jepte diçka për vakëfin.” (Ibn Kudame, el-Mugni, V, 598.)

Civilizimi i vakëfit tregoi shfaqjet e mrekullueshme të tij në Perandorinë Osmane.

Vakëfi është shprehja më e bukur e qasjes së Islamit ndaj njeriut dhe krijesave.

Njerëzit e mëshirës u bënë aq të sjellshëm saqë;

Të sëmuret mendore u quajtën “të dobët të nderuar”. Kjo mëshirë u shtri deri te zogjtë. Nëpër muret e xhamive u vendosën fole zogjsh. U themeluan vakëfe që u shërbenin zogjve shtegtarë që plagoseshin.

Nëpër oborret e xhamive u vendosën varret, në mënyrë që besimtarët ta kujtonin gjithmonë se e ardhmja e vërtetë është vdekja dhe jeta pas saj dhe si rrjedhojë të përgatiteshin për ahiretin me mëshirë dhe sakrificë.

Shoqëria arriti një mirësjellje dhe hijeshi të tillë që;

Një lule e veçantë që vendosej si shenjë në dritare, mjaftonte për të treguar se në atë shtëpi kishte një të sëmure. Tashmë shitësit në atë rrugë kalonin duke heshtur dhe fëmijët nuk bënë zhurmë.”

Po sot? Fishekzjarrët, gjërat e tjera shpërthyesë, dëfrimet me zë të lartë që u ngjajnë muzikave me daulle... Një indiferentizëm që nuk interesohet aspak nëse ka foshnje, të sëmure apo të moshuar nëpër shtëpitë ku zëri i lartë dëgjohet plotësisht...

I Nderuari ynë ndërtoi shoqërinë e turpits dhe nderit.

I Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, na mësoi që sytë të mos shohin gjërat e ndaluara. Ai na mësoi mbulesën.

Në ajetet fisnike thuhet:

“(O i Dërguar!) **Thuaju besimtarëve që të ulin shikimet e tyre** (nga e ndaluara) **dhe ta ruajnë nderin e tyre** (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme)! **Kjo është më mirë për ta! Me të vërtetë, Allahu është i Dijshëm për atë që bëjnë ata.**

Thuaju besimtareve që;

Të ulin shikimet e tyre (nga e ndaluara), **ta ruajnë nderin e tyre** (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme) **dhe të mos i shfaqin stolitë e tyre** (pjesët e trupit), **përveç atyre që janë të dukshme** (fytyra, duart dhe këmbët). **Le t’i mbulojnë kraharorët me mbulesat e tyre...**”

(Nur, 30-31)

Hazreti Pejgamberi (s.a.s.), veçanërisht ka ndaluar edhe veshjen e rrobave që ngjiten në trup, që janë të ngushta dhe transparente. Për ata që nuk e respektojnë këtë rregull, përdori konceptin “të veshur të zhveshur”. Ai urdhëroi xhilbabën, domethënë rrobë e jashtme që nuk i tregon linjat e trupit, si rrobën më të përshtatshme ndaj dispozitës hyjnore.

Falë mbulesës ndërtoi një shoqëri të qetë dhe të pastër në të cilën gratë mbuloheshin ndaj të huajve, por që mund ta hiqnin mbulesën në prani të bashkëshortëve dhe mahremit të tyre (domethënë, njerëzve me të cilët u ndalohet martesja). Në këtë mënyrë e shpëtoi dinjitetin dhe nderin e grave nga sulmet epshore e seksuale.

Në këtë formë namusi dhe nderi e forcuan pozitën e tyre në shoqëri. Familja u forcua. Çdo lloj mëkati i shëmtuar dhe imoraliteti që e shkatërrojnë familjen, u fshinë nga ajo shoqëri.

U ndërtuan vakëfe që i mbronin gratë e veja dhe jetimët, në mënyrë që ata të mos binin në rrugë të këqija. Lagjet në një mënyrë ishin siguria e jetimëve dhe grave të veja.

Madje edhe vetë Fatih Sulltan Mehmet Hani kur u dërgonte ushqime grave të veja të dëshmorëve, urdhëroi që kjo detyrë të kryhej në errësirë, në mënyrë që atyre të mos u thyhej dinjiteti dhe krenaria.

I Nderuari ynë ndërtoi një shoqëri që fliste mirësi, ose heshtje.

Pejgamberi ynë i Nderuar na mësoi edukatën e të folurit. Ai (s.a.s.), e ndaloi mashtrimin, spiunimin, përgojimin, paragjykimin dhe thashe-themet...

Në ajetin fisnik thuhet:

“...Mos kërkoni gjendjet e fshehta të njëri-tjetrit!..” (Huxhurat, 12)

I Nderuari ynë na mësoi dy lloj xhihadi në rrugë të Allahut:

Në ajetin fisnik thuhet rreth xhihadit:

“Kush bën xhihad (me nefsin e tij apo me armiqtë e Islamit), bën xhihad vetëm për të mirën e vetvetes, se Allahu, në të vërtetë nuk ka nevojë për asgjë.” (Ankebut, 6)

Komentuesit e Kuranit janë shprehur se ky xhihad është edhe përpjekje që bëhet kundër nefsit, edhe luftë që bëhet kundër armiqve të Islamit. Në fund të të njëjtës sure thuhet:

“Ata që luftojnë për çështjen Tonë, sigurisht, Ne do t’i udhëzojmë drejt udhëve Tona. Vërtet, Allahu është me punëmirët!” (Ankebut, 69)

Hazreti Burseviu bën këtë shpjegim:

Përmendja e “muxhahede-së” këtu në formë të përgjithshme (domethënë pa u caktuar se kundrejt kujt do të bëhet kjo luftë), është dhënë ashtu ngaqë ajo përfshin të gjithë armiqtë e dukshëm dhe të padukshëm.

Për këtë arsye, Pejgamberi ynë i Nderuar;

1. Na ka mësuar xhihadin kundër nefsit tonë:

Ai na mësoi që ta edukojmë veten duke e frenuar atë nëpërmjet luftës me dëshirat e nefsit dhe me ndjenjat e tij si epshi dhe zemërimi. Në hadithet fisnike që e vërtetojnë këtë të vërtetë thuhet:

“Muxhahid (luftëtar) i vërtetë është ai që bën xhihad kundër nefsit (dëshirave dhe pasioneve) të tij.” (Tirmidhi, Fedailu'l-Xhihad, 2/1621.)

“Mundës i fuqishëm nuk është ai që i shemb të gjithë përtokë. Hero i vërtetë është ai që e mban veten në kohë zemërimi.” (Buhari, Edeb, 102; Muslim, Birr, 106-108.)”

2. Na mësoi xhihadin kundër sulmeve që mund të bëhen ndaj Islamit dhe atdheut:

Xhihadi që na ka mësuar ai (s.a.s.), do të thotë përpjekje e besimtarëve në rrugë të Allahut me jetën, pasurinë dhe të gjitha mundësitë e tyre. Do të thotë që ta konsiderojmë veten përgjegjës për të ardhmen e Islamit. Do të thotë që të bëhemi shkak për udhëzimin e të tjerëve. Do të thotë që t'i eliminojmë pengesat, përçarjet dhe padrejtësitë që hyjnë ndërmjet njerëzve dhe Islamit në drejtim të këtij qëllimi. Kurrë nuk do të thotë që të marrim vendet e të tjerëve dhe të derdhim gjak. Përkundrazi do të thotë që t'i çlirojmë zemrat. Ky është shkaku që çlirimet islame mbeten të përhershme.

Populli i shumë vendeve që u çliruan e priti me gëzim dhe lumturi ardhjen e myslimanëve.

Myslimanët të cilët ishin në gjendje të mjerë në vendin e tyre nën shtypjen e armikut, rendën nga fitorja në fitore me këtë shpirt xhihadi që morën nga Resulullahu (s.a.s.). Këto fitore nuk ishin si pushtimet e Atilës dhe Aleksandërit që arritën kulmin dhe pastaj u shuan, por ishin çlirime të përhershme dhe madhështore.

“Xhihad i vërtetë do të thotë përpjekje e besimtarëve në rrugë të Allahut me jetën, pasurinë dhe të gjitha mundësitë e tyre. Do të thotë që ta konsiderojmë veten përgjegjës për të ardhmen e Islamit. Do të thotë që të bëhemi shkak për udhëzimin e të tjerëve.”

Në Poloni jepeshin shembuj në formën:

“Përderisa të mos pinë ujë kuajt e osmanëve në lumin Vistul, ky vend nuk mund ta marrë lirinë dhe pavarësinë!”

I Nderuari ynë na mësoi shqetësimin për brezat dhe trashëgiminë e vërtetë.

Pejgamberi ynë i Nderuar nuk u la trashëgimi materiale ehli bejtit. Atyre u la personalitetin dhe karakterin e Islamit, moralin më të lartë, Kuranin dhe Sunetin. Sipas qasjes së tij trashëgimia më sublimë është trashëgimia humane.

Sahabët e nderuar, duke u shqetësuar për brezat, e përpoqën duke sakrifikuar me entuziazmin për t'ju lënë trashëgimi qoftë fëmijëve apo qoftë nxënësve të tyre vlerat islame.

Feja jonë prej një besimtari kërkon që të bëhet altruist.

Me këtë altruizëm Islami arriti deri në periudhën tonë. Edhe deri në kiamet do të arrijë me sakrificat në rrugën “për t'i lënë trashëgimi përsëri karakterin dhe personalitetin Islam”.

Përfundimisht, me mësimin dhe edukimin e Resulullahut (s.a.s.);

Femra e cila shtypej, shfrytëzohej dhe imponohej për imoralitet duke u bërë objekt kapitali material, falë Islamit u shndërrua në një zonjë të nderuar nën këmbët e të cilës është shtruar xheneti. I Nderuari ynë tha “Babai” pasi tha tri herë “Nëna” në lidhje me të drejtën që njeriu ka mbi dikë.

Gruaja është simboli i nderit në Islam. Nëna është një shembull për fëmijët e saj. Një grua e devotshme meriton falënderim për gjithë jetën.”

Skllëvërit arritën cilësitë më të larta. Ata u bënë yje të njerëzimit si shembulli i Bilal el-Habeshiut. Njerëzit që i varrosnin të gjalla vajzat e tyre në mënyrë barbare dhe që ishin të privuar nga ndërgjegjja, u bënë heronj të mëshirës që sytë u rridhnin lot, zemrën e kishin të butë dhe që i dilnin për zot jetimit të tjetrit.

Së fundi, rezultati i atyre që na ka mësuar i Nderuari ynë është xheneti i lartë dhe të qenët bashkë me Resulullahun aty.

Sepse për të hyrë në xhenet duhet zemër e pastër. Cilësia më e mirë që na e jep i Dërguari i Allahut (s.a.s.) është “zemra e pastër”.

PËRFUNDIMISHT

Cilësitë e një besimtari që arrin përsosmërinë nën edukimin e Pejgamberit tonë të Nderuar mund t'i përmbledhim si më poshtë:

-Ëmbëlsi në gjuhë, domethënë flet me gjuhë të ëmbël.

-Bukuri në moral, domethënë sillet me finesë dhe dëlirësi.

-Gjithmonë jeton duke i njohur të vërtetat me një meditim të thellë.

-Në fytyrën e tij ka shkëlqim dhe buzëqeshje. Gjithmonë shfaq një interesim dhe dashuri të mbushur me përgëzime.

-Është i sjellshëm në çdo veprim.

-Shfaq butësi, mëshirë dhe bujari në veprimet e tij dhe është altruist.

-Fal me bujari kur i pranon arsyetimet.

Shkurtimisht;

-Sillet ndaj krijesave sipas kënaqësisë së Krijuesit.

O Zot i Lartësuar! Jepu zemrave tona prej të fshehtave dhe urtësive të jetës së mrekullueshme, të përsosur dhe fisnike të të Nderuarit tonë (s.a.s.)!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

UDHËRRËFYES PËR DASHURINË HYJNORE

*I Dërguari i Allahut,
alejhi's-selam, ka thënë:*

*“Betohem në Allahun, në dorën e të
Cilit është jeta ime, se;*

*Nuk ka besuar në kuptimin e vërtetë ai
për të cilin unë nuk jam më i dashur se
vetja e tij, nëna e tij, babai i tij, fëmijët
e tij dhe të gjithë njerëzit e tjerë.”*

(Buhari, Iman, 8.)

UDHËRRËFYES PËR DASHURINË HYJNORE

DASHURIA NDAJ TIJ (S.A.S.), ËSHTË KUSHT I BESIMIT

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), ka thënë:

“Betohem në Allahun, në dorën e të Cilit është jeta ime, se;

Nuk ka besuar në kuptimin e vërtetë ai për të cilin unë nuk jam më i dashur se vetja e tij, nëna e tij, babai i tij, fëmijët e tij dhe të gjithë njerëzit e tjerë.” (Buhari, Iman, 8.)

Domethënë se;

Ne duhet ta njohim, ta duam dhe ta ndjekim Resulullahun (s.a.s.), në mënyrë që ta përsosim besimin tonë.

Netët e mevludit janë ndër mundësitë më të vyera për ta realizuar këtë qëllim. Ne duke e shfrytëzuar si mundësi këtë natë kur Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë ka nderuar botën, duhet ta kuptojmë dhe t’ua shpjegojmë të gjithëve sesa begati e madhe dhe sesa mirësi madhështore nga Zoti është Pejgamberi ynë për të gjithë njerëzimin.

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë ua ka mësuar sahabëve dhe ne edhe mënyrat për këtë:

NA MËSOI DASHURINË

Na mësoi ashkun (dashurinë)...

Çfarë është dashuria?

Një lidhje dashurie ndërmjet dy zemrave...

Një lidhje e tillë që, çdo gjë sakrifikohet për të!..

Sahabët e nderuar gjithmonë kishin hallin për të qenë bashkë me të Dërguarin e Allahut në ahiret.

Ata e shprehnin këtë të vërtetë me fjalët: “Nëna, babai, jeta dhe pasuria ime të qofshin falë, o i Dërguari i Allahut!” Ata e sakrifikonin jetën e tyre edhe kur jepnin besën.

Kjo dashuri arriti pikën kulmore te Hazreti Ebu Bekri. Ai në çdo vend ecte duke menduar për Resulullahun (s.a.s.).

Kur i kërkonte i Nderuari ynë, Hazreti Siddik e sillte të gjithë pasurinë dhe e bënte infak.

Një ditë Pejgamberi, alejhi's-selam, tha:

“Aq sa kam përfituar nga pasuria e Ebu Bekrit, nuk kam përfituar nga pasuria e askujt...”

Ndërsa Ebu Bekri (r.a.), u përgjigj kështu kundrejt këtyre fjalëve komplimentuese:

“A nuk ekzistojmë unë dhe pasuria ime vetëm për ty, o i Dërguari i Allahut?!.” (Ibn Maxhe, Fedailu As'habi'n-Nebi, 11.)

Pas luftës së Uhudit, Pejgamberi (s.a.s.), i pati thirrur sahabët që ta ndiqnin armikun.

Dy sahabë të plagosur, njëri në gjendje të rëndë, shkuan duke u mbajtur për njëri-tjetrit deri në Hamrau'l-Esed, në mënyrë që t'i përgjigjeshin thirrjes së të Nderuarit tonë.

Ata e donin aq shumë të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), saqë pasi ai ndërroi jetë, asnjë gjë në këtë botë nuk kishte më vlerë për ata.

Kur Abdullah ibn Zejdi (r.a.), mori lajmin për vdekjen e Resulullahut (s.a.s.), tha:

“O Zot!

Ma merr shikimin tashmë!

Në mënyrë që të mos shoh asnjë gjë më nga kjo botë pas Pejgamberit që e desha më shumë se çdo gjë!..”

Lutja e tij u pranua. Kështu që sytë iu verbuan. Ndërsa atyre që shkonin për ta ngushëlluar, u thoshte:

“Unë i desha ata sy për të parë Resulullahun. Ç’më duhen qofshin edhe sytë e sorkadheve më të bukura të botës pas vdekjes së atij!”
(Ibn Sa’d, II, 313.)

Ndërsa nëna jonë, Fatimja (r.anha), i shpreh kështu ndjenjat e saj për vdekjen e Pejgamberit tonë të Nderuar:

“Kalimi në botën tjetër i Resulullahut (s.a.s.), ishte një fatkeqësi aq e madhe për mua saqë dita mund të kthehej në natë prej saj!”

ME BESNIKËRI

Sahabët e nderuar ishin të lidhur me një dashuri dhe besnikëri të tillë ndaj Resulullahut, alejhi’s-selam, saqë gjithmonë thoshin me një bindje shpirtërore kundrejt çdo lloj përçarjeje dhe fitneje të mushrikëve dhe hipokritëve:

“Nëse ka thënë ai, atëherë është e vërtetë!”

Ata thanë me një nënshttrim të plotë:

“I Dërguari i Allahut e di më mirë!”

E vërteta që kuptonin sahabët kur thuhej dashuri ishte mundësia për të bërë vend në zemrën e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Shqetësimi më i madh i atyre ishte ndarja nga Pejgamberi ynë

i Nderuar në botën e përtejme. Sahabët e nderuar sakrifikuan jetën e tyre, në mënyrë që ta përjetonin edhe në botën tjetër kënaqësinë shpirtërore të të qenët bashkë me të Dërguarin e Allahut.

Shembulli më i mirëfilltë për këtë është gjendja e Theubanit (r.a.). Ai nuk kishte asnjë gjë nga pasuria e kësaj bote. Gjëja që e shqetësonte më së shumti atë ishte kjo brengë:

“Vallë, a do të jem dot bashkë me të Dërguarin e Allahut në botën tjetër?”

Një ditë i Nderuari ynë (s.a.s.), e pa Theubanin (r.a.), shumë të mërzhitur dhe të pikëlluar. Andaj e pyeti për shkakun e mërzhitjes. Hazreti Theubani i tha:

“O i Dërguari i Allahut! Ndjej një kënaqësi aq të madhe sa që kur hyj në shtëpi, më merr malli. Kam frikë në mos e humb këtë kënaqësi. Ju në ahiret do të jeni bashkë me pejgamberët. Ndërsa unë kush e di se ku do të përfundoj!” (Shik. Vahidi, Esbabu Nuzuli'l-Kur'an, fq. 170.)

Pejgamberi (s.a.s.), u tha sahabëve që ishin të dashuruar si Theubani (r.a.):

“Njeriu do të jetë me atë që do.” (Buhari, Edeb, 96.)

Enesi (r.a.), thotë:

“Asgjë përveç hyrjes në Islam nuk na ka gëzuar ne (sahabët e nderuar) aq sa fjala e të Dërguarit të Allahut:

“Patjetër, ti do të jesh me atë që e do.”” (Muslim, Birr, 163.)

Abdullah ibn Omeri (r.a.), me këtë dashuri kapej aq fort ndaj Sunetit fisnik të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), sa që kur ecte në rrugë njerëzit e pyesnin:

“Përse u ktheve nga andej?” Ai u përgjigjej:

“E kam parë të Dërguarin e Allahut të kthehej nga andej. Andaj ndjej kënaqësi që të bëj atë që ka bërë ai!”

Kjo është dashuria dhe besnikëria e vërtetë. Një linjë madhështore rryme ndërmjet dy zemrave...

NJË DASHURI GJITHËPËRFSHIRËSE

Dashuria e vërtetë përfshin çdo gjë të atij që duhet. Ai që dashuron, e do çdo gjë të atij që e dashuron.

Ibn Sirini (r.a.), i cili ishte prej tabiinëve, tregon:

“Abide es-Selmanit (r.a.), i thashë: “Ne kemi prej flokëve të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Ato i patëm marrë prej nënës së Enesit (r.a.), ose familjarëve të tij.”

Ai më tha me një entuziazëm të madh:

“Pasha Allahun! Për mua një fije floku e tij është më e dashur dhe e shtrenjtë se e gjithë bota dhe çdo gjë që gjendet në të.”” (Buhari, Vudu, 33.)

Sa dashuri madhështore!

Siç ka thënë Bezmi Alem Valide Sulltani:

“Nga dashuria ka ardhur Muhamedi,

Si mund të ketë dashuri pa Muhamedin?”

Domethënë;

Nëse nuk ecim gjurmëve të tij, nëse nuk i duam ato që ka dashur ai dhe nëse nuk mund ta shndërrojnë dashurinë në aktivitete për vepra të mira, atëherë fjalët e dashurisë që na dalin nga goja nuk janë të vërteta.

Ato që sahabët i bënë sahabë ishin veprat e mira dhe sakrificat jo në fjalë, por në realitet.

Ja pra, edhe ai që i ka sjellë miqtë e Zotit në këtë gradë është zjarri i kësaj dashurie.

ATA QË DIGJEN ME ZJARRIN E DASHURISË

Zjarri i kësaj dashurie është një djegie që e pjek dhe që e përsos zemrën. Kjo nuk është djegie në zjarrin real, por është djegie e

zemrës.

Hazreti Mevlana shprehet:

“Asnjë pasqyrë nuk është bërë përsëri hekur. Asnjë bukë nuk është kthyer dhe nuk është bërë përsëri grurë. Asnjë rrush nuk është kthyer në gjendje të thartë e të papjekur. Andaj piqu, domethënë, digju mirë, në mënyrë që të shpëtosh nga prishja (të mos prishesh!)”

Ata, këtë gjendje madhështore ekstaze që e kanë përjetuar duke u djegur me zjarrin e kësaj dashurie të thellë e të mrekullueshme, e kanë reflektuar në veprat e tyre sipas fuqisë së të shprehurit që kanë poseduar.

Për shembull, Fuzuli e shpreh si më poshtë këtë djege në “Su Kasidesi” që është poezia e famshme në të cilën ka shfaqur dashurinë e tij ndaj Krenarisë së Gjithësisë, Të Nderuarit tonë (s.a.s.):

Saçma ey göz eşkden gönlümdeki odlâre su!

Kim bu denlû dutuşan odlâre kılmaz çare su!

“O sytë e mi! Mos u hidhni ujë nga lotët flakëve (që janë ndezur) në zemrën time (me dashurinë ndaj të Dërguarit të Allahut)! (Mos i shpërdoroni lotët!..) Sepse hedhja e ujit ndaj këtyre flakëve që janë ndezur jashtëzakonisht shumë me zjarrin e dashurisë, nuk është zgjidhje. (Dashuria e thellë që kam ndaj të Dërguarit të Allahut, nuk lehtësohet duke derdhur lot.)”

Njëra prej cilësive dalluese të të dashuruarve është edhe “fena fi'l-ashk / shkrirja në dashuri”.

Domethënë se dashuria e ka djegur dhe e ka bërë shkrumb e hi te ata çdo gjë përveç të Dashurit (Zotit). Ata janë shkrirë në dashuri dhe e kanë zhdukur egon e tyre. Pikërisht siç tretet lumi Sakarja në Detin e Zi.

Një shembull tjetër është edhe ky:

Një lente i mbledh në një pikë rrezet e dritës që vijnë nga dielli dhe gjërat që gjenden në atë pikë digjen e bëhen hi.

Kur edhe dashuria hyjnore mblidhet te një i Dashur, e djeg dhe e bën hi çdo gjë që gjendet në zemër përveç Atij... Domethënë;

Kjo botë zvogëlohet në sytë e atyre me këtë dashuri. Bota e përtejme dhe arritja e mundësisë për të qenë atje bashkë me të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), shndërrohet në kënaqësinë më të madhe.

Për këtë arsye, kudo që të shikojnë të dashuruarit, çdo gjë u tregon Habibull-lahun / të Dashurin e Allahut (s.a.s.).

Një prej shembujve më të bukur të kësaj gjendjeje është Hazreti Enesi.

Ky sahab fatlum iu dha në shërbim Pejgamberit tonë të Nderuar nga nëna e tij në moshën dhjetë vjeçare. Dhjetë vjet i shërbeu me respekt dhe dashuri Resulullahut (s.a.s.). Në lidhje me të thoshte:

“Nuk kam ndjerë ndonjë aromë më të mirë, qoftë kjo edhe temjani apo miski, sesa aromën e Resulullahut (s.a.s.). Nuk kam prekur as ndonjë atlas, as ndonjë pambuk më të butë se trupi i bekuar i të Dërguarit të Allahut.”

Kur ai po shprehej me këto fjalë, nxënësi i tij Thabiti (r.a.), që po e dëgjonte, e pyeti:

“O dijetar i madh! Ti jeton sikur e sheh gjithmonë Resulullahun (s.a.s.) dhe sikur e dëgjon zërin e tij të bekuar, apo jo?”

Enesi (r.a.), i dha këtë përgjigje:

“Po. Pasha Allahun shpresoj që ta takoj atë ditën e kiametit. Kur t'i shkoj pranë, do t'i them:

“O i Dërguari i Allahut! Të erdhi shërbëtori yt i vogël!”” (Ahmed, III, 222.)

Sa dashuri dhe zjarr i madh mallëngjimi!..

Ja pra, edhe Fuzuli po kalonte nga një bahçe pothuajse me të njëjtën ndjeshmëri. Aty vuri re se bahçevani po e vadiste bahçen për të mbjellë lule dhe trëndafila të bukur. Kjo pamje i kujtoi atij trëndafilin e trëndafilave, të Nderuarin tonë (s.a.s.) dhe tha:

“Të mos lodhet pa nevojë lulishtari për të vaditur bahçen e trëndafilave, (sepse) edhe nëse vadit një mijë bahçe trëndafilash, asnjë trëndafil nuk do të çelë kurrë si fytyra jote e bekuar (o Vula e Pejgamberëve)!..”

Fuzuli i shikonte lumenjtë dhe rrjedhjen e tyre e lidhte me të njëjtën dashuri nga e cila ishte kapluar edhe vetë:

“Ujërat rrjedhin pa reshtur dhe me entuziazëm përgjatë gjithë jetës duke u përplasur gur pas guri me shpresën se do të arrijnë te toka e shenjtë (të cilën e ka prekur, në të cilën ka ecur) këmba e (Pejgamberit të mëshirës)...”

Zemrat e dashuruara e shikojnë edhe erën duke fryrë drejt Habibullahut, të Nderuarit tonë dhe thonë:

“Nëse të bie rruga drejt vendit të Haramejnëve (Qabesë dhe Xhamisë së Pejgamberit),

Jepi selamin tim Rasulu'th-Thekalejnit!”

Sulejman Çelebiu i hodhi një shikim diellit. Detyrat e tij si ndriçimi dhe ngrohja e tokës i pa të përkushtuara nën shërbimin e Resulullahut (s.a.s.). Andaj tha:

“Çfarë është kjo dritë e çuditshme? Qenka si drita e diellit!..”

Edhe Kemal Edip Kyrkçyogllu e sheh gjendjen e qiejve mbi tokë si emocion i takimit me të Nderuarin tonë:

“Qielli më frymëzimin që mori nga vështirimi i fytyrës së Resulullahut Natën e Miraxhit, bie në sexhde falënderimi në vendin ku ka shkelur këmba e Resulullahut për t'ia ngritur atij famën!..”

Edhe sulltani i zemrave, Hazreti Aziz Mahmud Hydaji, i cili e braktisi pozitën ndërkohë që ishte gjykatës i Bursës, i cili kërkoi të kryente detyrën e pastruesit në teqenë e shehut dhe i cili në këtë mënyrë shpëtoi nga zinxhirët e egoizmit, bëhet lypës në derën e Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë dhe shprehet:

“Ardhja jote është një mëshirë, kënaqësi dhe nderim, o i Dërguari i Allahut!

Shfaqja jote është ilaç për çdo sëmundje, o i Dërguari i Allahut!

Ti e meriton të jesh imami i pejgamberëve, o i Dërguari i Allahut!

Ndërmjetëso për Hydajin qoftë në këtë botë apo qoftë në botën tjetër.

Të kam ardhur te dera jote si lypës, o i Dërguari i Allahut!..”

Edhe Sheh Galibi, duke e pohuar se ndëshkimi më i tmerrshëm i xhehenemit është largimi nga audienca e Pejgamberit, shprehet:

“Ki mëshirë, o i Nderuari ynë! Mos më digj me zjarrin e ndarjes prej teje!”

“Mos e shiko kundërshtimin e popujve ngaqë gjenden në qorr-sokak!

Mos më refuzo dhe mos më lër të përmallohem!

Ki mëshirë aman dhe mos më digj me zjarrin e ndarjes prej teje!

Mos e lër të braktisur pasuesin tënd, Galibin!

Ti je Ahmedi, Mahmudi, Muhamedi, o i Nderuar!

Je sultani i dërguar nga Zoti për ne, o i Nderuar!..”

Shfaqja (shenja) më e fortë e dashurisë, siç e shprehëm edhe në fillim, është zjarri i zemrës.

Ndërkohë që Hazreti Mevlana ishte një mësues në kulmin e dijeve ekzoterike në medresenë e selçukëve, gjendjen në të cilën ishte e shprehu në formën “isha i papjekur”. Gjendjen kur filloi të shihte shfaqjet e marifetull-llahut (njohjes së Allahut) dhe t’i bëheshin të qarta të fshehtat në univers, e shprehu në formën “u poqa”. Ndërsa gjendjen kur u shkri në dashurinë hyjnore e shprehu në formën “u dogja”.

Ky zjarr i zemrës shtohet sa më shumë që t’i afrohem i Habibulllahut – të Dashurit të Allahut (s.a.s.). Ai shtohet aq shumë sa që i dashuruari nuk mund të shikojë asgjë përveç zjarrit.

Sa bukur e shpreh këtë gjendje Hazreti M. Es'ad Erbili:

“O i Dashuri im! Për shkak se bukuria jote është shfaqur dhe ka dalë në pah, atij që është i dashuruar me ty i duket pranvera zjarr, trëndafili zjarr, bilbili zjarr, toka zjarr dhe gjembi zjarr!..”

Këto shprehje në hakikat janë të vërteta, sepse urtësia e krijimit të botës, fillimit të jetës në sipërfaqen e tokës, krijimit të zymbylit dhe bilbilit, stinëve që përbëjnë vitin, tokës, trëndafilit dhe të gjitha bimëve, është përgatitja për shfaqjen e hakikatit të Muhamedit.

Edhe Jaman Dede ishte prej miqve të Zotit që e përjetonte dhe e shprehte në mënyrën më të bukur këtë djegie. Djegia e tij ishte për shkak të një mallëngjimi dhe përmallimi madhështor.

Nuk do të ndjeja dhimbje nëse do të mbetesha pa ujë dhe do të vdisja nëpër shkretëtirat përvëluese,

Në kraharorin tim po shpërthejnë vullkane, andaj nuk mund t'i shuajnë as oqeanet,

Nëse flakët bien nga qielli, unë prapë se prapë nuk ndej gjë,

Më fresko me bukurinë tënde, sepse u dogja o i Dërguari i Allahut!..

I dashuruari mund të durojë kundrejt çdo lloj vështirësie për hir të kësaj dashurie, mund t'ia vendosë kraharorin çdo lloj problemi dhe mund të përballojë çdo lloj vuajtjeje. Për atë është e mjaftueshme që i Dërguari i Allahut ta nderojë me bukurinë e tij dhe t'i buzëqeshë në ëndërr dhe në mahsher (tubimin e madh ditën e gjykimit)...

Sa bukur e shpreh Mehmet Akifi gjendjen e një sudanezi që ka shkuar te Xhamia e Pejgamberit në Medine duke kaluar shkretëtirat nga gjuha e vetë kësaj zemre të dashuruar:

“Siç bëhet përvëluese Saharaja përgjatë ditës,

Edhe shpirtin tim ashtu e ka përvëluar ndarja prej teje!

Gjithmonë kam dashur të vij te Xhamia jote Fisnike,

Mu zemëruan për vite me radhë familja dhe vendi im.

“Duro!”, më thanë, por deri kur?

Si mund të mos mbarojë durimi, sepse edhe ai e ka një fund!”

Ky besimtar i singertë sudanez ëndërronte të përqafohej me Resulullahun (s.a.s.), plot mallëngjim në Ravzatu'l-Mutahhara në të cilën kishte ardhur duke kaluar shkretëtirat. Por kur pa se nuk i dhanë leje për të hyrë te varri i Resulullahut (s.a.s.) dhe e lejuan që ta kryente vizitën duke qëndruar pas hekurave të rrethimit, menjëherë ra përtokë prej emocionit dhe ndërroi jetë si dëshmor:

“U bënë pesëdhjetë e tre vite që bëj durim ndaj vuajtjes që më shkakton largimi yt,

Çfarë është kjo mbulesë tirane që më në fund më përplasat në ballë?

A padrejtësi apo mëshirë duhet për zemrat që kanë dalë,

Duke i bërë të rënkojnë pesë-gjashtë vetë nga pas?

Hiqe mburojën prej hekuri nga varri yt fisnik,

Tashmë mos e lër të ndahet këtë shpirtin tim të sëmurë prej teje!

Çfarë është ai pishtar? Mos është drita jote, o i Dërguari i Allahut!”

Ja pra, një zjarr dashurie edhe fizik, edhe shpirtëror!..

Ja, kjo është dëshira e vetme e të gjithë miqve të Allahut duke filluar që nga sahabët e nderuar:

Takimi me Resulullahun (s.a.s.)...

Ta bëjnë të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), për të buzëqeshur!.. Të fitojmë lavdërimin;

“Umeti im!”, nga gjuha e bekuar e tij...

Të dashurit e përvëlur ndaj Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.), me këtë qëllim, kanë kërkuar rrugëzgjdhje brenda kor-nizës së dashurisë.

Shenja më e madhe e dashurisë ndaj Muhamedit (a.s.), është ndjekja e plotë e Sunetit të tij. Dijetari i madh i hadithit, Imam Neveviu, ngaqë nuk e vërtetoi dot se si e kishte ngrënë shalqirin i Dërguari i Allahut, nuk i ishte dukur me vend që të hante shalqi. Sipas një transmetimi, nuk ka ngrënë asnjëherë shalqi.

Kur Hazreti Ahmet Jeseviu hyri në moshën 63 vjeçare, tha:

“Kam hyrë në moshën kur i Dërguari i Allahut (s.a.s.), ka ndërruar jetë. Tashmë nuk mund të ec më në sipërfaqen e tokës!” Kështu që qëndroi në çilehanen e tij nëntokë dhe e vazhdoi predikimin aty.

Këto janë shfaqjet përpëlitëse dhe individuale të dashurisë që e pushton zemrën. Nuk është e drejtë që të tjerët t’i imitojnë këto.

Edhe sulltan Ahmed Hani I ishte prej të dashuruarve të djegur të Habibull-lahut, të Nderuarit tonë (s.a.s.).

Ai i mbante në çallmën e tij gjurmët e këmbëve të bekuara të Pejgamberit tonë të Nderuar dhe qëllimin nga ky veprim e shprehte si më poshtë:

Përse të mos i mbaj në çallmë mbi kokë përgjithmonë,

Gjurmët e këmbëve fisnike të Hazreti Resulullahut.

Poseduesi i atyre këmbëve është mbartësi i profecisë,

O Ahmed, mos ndalo, por vendose këmbën në fytyrën time, o Trëndafil!..”

Vetëm kjo dashuri është zgjidhja edhe për shpëtimin tonë...

Në çdo gjendje tonë duhet të përpiqemi për t’i mësuar dhe praktikuar gjendjen e tij, Sunetin e tij dhe cilësitë e tij të përsosura me një përkushtim, respekt dhe përpikëri të madhe...

Kjo dashuri i bën më të lehta sakrificat që duhet të shfaqen në rrugë të Allahut.

Kjo dashuri është e vetmja mënyrë për të arritur “muhabbetull-lahun / dashurinë hyjnore”.

Ja, ky është qëllimi, natyra dhe synimi i dashurisë!..

Ndërkohë që e vërteta është e tillë, mjerë për ata që e çojnë dëm dhe e shpërdorjnë dashurinë nëpër lugina të epsheve të nefsit!..

Shpërdorimi i dashurisë në këtë mënyrë i ngjan budallallëkut dhe naivitetit të qengjave që dashurohen me ujqërit.

Zemrat duhet t'u binden Allahut dhe të Dashurit të Tij...

O Zoti ynë që je thesari i dashurisë, njohjes dhe mëshirës!

Zbukuroje jetën tonë me një dashuri të vërtetë e cila do t'i shndërrojë të gjitha dhimbjet në gëzime, të gjitha vuajtjet në kënaqësi dhe të gjitha të këqijat në mirësi; e cila do ta shndërrojë mallëngjimin tonë në afrimet ndaj Teje dhe përkohshmërinë tonë në takim të përhershëm me Ty!

Na bëj të dalim në audiencën Tënde me dashuri ndaj Muhamedit!

O Zot! Na duaj, na bëj t'i duam të tjerët dhe na lumturo!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

NGA LUMI I GJAKUT TE CIVILIZIMI I VIRTYTEVE

Njeriu i epokës së lumturisë;

*Përbënte shoqërinë që e njihte me zemër Allahun dhe
Resulullahun, ishte shoqëri e dijes, urtësisë, mëshirës,
mirësjelljes dhe hijeshisë.*

Shoqëria e atyre sahabëve të zgjedhur;

*Pati vendosur tevhidin (njësimin e Zotit) në qendër të
mendimit dhe idealit. Interesat e kësaj bote e humbën
fuqinë e tyre te ata. Ata deri në frymën e fundit i bënë
vetes vetëm këtë pyetje: "Vallë, a është i kënaqur
Allahu prej meje?"*

NGA LUMI I GJAKUT TE CIVILIZIMI I VIRTYTEVE

NGA XHAHILIJETI TE EPOKA E LUMTURISË

Xhahilijeti (koha e injorancës para ardhjes së Islamit) ishte emri i një periudhe të errët si katrani në të cilën;

- Burimet e zemrës thaheshin prej tiranisë,
- Ndërgjegjja ishte nxirë prej padrejtësisë,
- Frerët e njerëzimit i kishte në dorë shejtani dhe,
- Njerëzimi ishte në gradën më të ulët.

Cilësia e shoqërisë së xhahilijetit ishte kjo:

“...Me të vërtetë që (njeriu) është shumë zullumqar dhe shumë injorant.” (Ahzab, 72)

(Njeriu) është shumë zullumqar, sepse është i verbër ndaj të ardhmes, domethënë ndaj jetës së përhershme. Ai jeton në neglizhencë të plotë kundrejt gjërave që kanë për t'i ndodhur. Zemra i është tharë në aspektin shpirtëror për shkak se e ka harxhuar të gjithë jetën duke rendur pas interesave të kësaj bote. Për këtë arsye, padrejtësinë më të madhe ia bën vetes duke e zvarritur atë drejt një shkatërrimi të përhershëm. Nga ana tjetër;

(Njeriu) është shumë injorant. Mendja dhe zemra i kanë dalë jashtë funksioni. Ai nuk është i vetëdijshëm se përse ka ardhur në këtë botë, në pronën e kujt jeton, përse ka ardhur dhe se ku do të shkojë. Ai e ka harruar Zotin (xh.xh.), i Cili e ka krijuar si njeri dhe e ka pajisur me mirësi të panumërta.

DEGRADIMI I MENDJES

Në periudhën e xhahilijetit njerëzve në një lloj mënyre u ishin prishur aftësitë e të menduarit. Bota e tyre e meditimit ishte shkatërruar. Ata adhuronin shumë krijesa në natyrë dhe idhujt që i bënin me duart e tyre. Njëra prej cilësive dalluese të tyre ishte idhujtaria.

Ebu Rexha el-Utaridi, i cili ishte prej tabiinëve, thotë:

“Ne i bënim ibadet një guri. Kur gjenim një gur më të bukur se ai, e hidhnim atë dhe në vend të tij merrnim tjetrin. Kur nuk mund të gjenim gur, mbledhnim një sasi dheu, sillnim një dele, e milnim qumështin e saj mbi dheun dhe e bënim tavaf atë.” (Buhari, Megazi, 70.)

Alkooli (vera) e cila është nëna e të gjitha të këqijave, pothuajse kishte influencuar deri në shpirtin e shoqërisë. Edhe tregtia e alkoolit ishte aq shumë e përhapur sa që fjala tregti kishte filluar të përdorej si sinonim i shitblerjes së alkoolit.

VARËSIA NDAJ KUMARIT (BIXHOZIT)

Kumari ishte një prej gjërave me të cilat krenohej njeriu i xhahilijetit. Kështu edhe Xhahiliu thotë:

“O biri i Ritës! Mos vallë po na përçmon ngaqë pimë qumësht deveje? Duket qartë se ky është një turp... Por ne ua japim atë të varfërve ose e shesim ngaqë e konsiderojmë të pavlefshëm. Me paratë e tij blejmë dhe pimë verë ose luajmë kumar.” (Divanu'l-Hamse)

Po ashtu, në shoqërinë e xhahilijetit konsideroj turp mosfrekuentimi në kuvendet e kumarit.

Katade thotë:

“Një burrë në kohën e xhahilijetit e vendoste në kumar pasurinë dhe pronën, madje edhe familjen. Pastaj ua zgjaste dorën të tjerëve i mërzhitur dhe në gjendje të skamur. Në këtë mënyrë kumari ishte shndërruar në një tragjedi të tmerrshme që përhapte armiqësi dhe urrejtje ndërmjet njerëzve.” (Taberi, Tefsir, el-Maide, 91.)

ZULLUMI I KAMATËS

Kamata kishte hedhur rrënjë në jetën sociale në periudhën e xhahilijetit. Ajo konsiderohej si një veprim normal, madje nuk shihej asnjë ndryshim ndërmjet tregtisë normale dhe tregtisë me kamatë. Ata thoshin:

“Edhe shitblirja është njëlloj si kamata.”

Taberiu thotë:

“Kur i vinte afati borxhit të dhënë me kamatë në periudhën e xhahilijetit, borxhliu i thoshte atij që i kishte marrë borxh:

“Ma shtyj afatin, sepse do të ta shtoj atë që do të marrësh.”

Kur u thuhej se kamata e tillë nuk është e lejuar, ata thoshin: “Nuk ka ndonjë ndryshim nëse e shtojmë në fillim të shitblerjes, apo në kohën e pagesës.” (Tefsiru't-Taberi, IV, 69.)

Në atë kohë funksiononte kamata e përbërë. Kur dikush nuk e paguante dot borxhin, borxhi i shtohej në mënyrë eksponenciale.

Taberiu e përshkruan si më poshtë këtë situatë:

“Kamata në periudhën e xhahilijetit bëhej me shtim për sa i përkiste parave dhe sipas moshës për sa u përkiste kafshëve. Nisur nga kjo, kur dhënësit të borxhit (kreditori) i vinte afati, shkonte te marrësi i borxhit dhe e pyeste:

“A do ta paguash borxhin, apo do ta shtosh?” Nëse borxhliu kishte mundësi për ta paguar, e paguante borxhin menjëherë dhe shpëton-te prej tij. Në të kundërt, kërkonte një afat lehtësues për pagimin e borxhit.” (Tefsiru't-Taberi, IV, 59.)

PANDERSHMËRIA DHE MUNGESA E TURPIT

Zinaja (imoraliteti) ishte një fenomen shumë i përhapur në shoqërinë e xhahilijetit. Atëkohë kishte tre-katër lloj martesë. Familjet e pastra martohehin duke bërë aktin e martesës siç bëjmë edhe ne. Ndërsa familjet e tjera kishin një botëkuptim që e aprovonte imoralitetin.

Gruaja në kohën e xhahilijetit, në të cilën mungesa e turpit kishte arritur deri në nivelin saqë ta bënin tavafin lakuriq, edhe nëse vendoste mbulesë në kokën e saj për arsye gjeografike, gjerdanin e nxirrte në pah. Për këtë arsye, në ajetin e mbulesës është shprehur në veçanti edhe mbyllja e jakës me mbulesë.

DHUNA NDAJ GRUAS

Në shoqërinë arabe gruaja nuk kishte asnjë vlerë. Gruaja për ata ishte një mall. Madje skllavet i ndërronin me njëri-tjetrin si dhuratë.

Ushqimet më të shijshme u përkisnin burrave. Ndërsa gratë ishin të privuara prej tyre.

Tmerri që ushtrohej ndaj vajzave kishte arritur pikën kulmore. Vajzat e vogla shkëputeshin prej nënave të tyre dhe groposehin te gjalla në dhe për shkak të mendimit se mund të bëheshin imorale apo se mund t'ua prishnin rehatinë baballarëve.

SHKRETËTIRAT SI LUM GJAKU

Fanatizmi dhe gjakmarrja te arabët ishin jashtëzakonisht shumë të ashpra. Zullumqarët dhe të dhunuarit vazhdimisht e vrisnin njëri-tjetrin. Për këtë arsye, gjakmarrjet ndërmjet fiseve nuk dinin të merrnin fund.

Për shkak të mendjemadhësisë që kishim, dëmshpërblimin në çështjet e vrasjeve e konsideronin si poshtërim. Krahës kësaj, ata nuk e konsideronin të mjaftueshme vetëm vrasjen e vrasësit për një të vrarë, por vrisnin edhe të tjerë. (Shik. Isra, 33.)

Jeta ditore e arabëve në periudhën e xhahilijetit shfaqte një pamje komplekse të thurur me hakmarrjet që baballarët u sugjeronin bijve të tyre dhe me gjëra të tjera të hasmërisë.

POTHUAJSE SISTEM I KLASAVE

Pozitat dhe gradat e larta kalonin nga babai te i biri. Ato pothuajse mbartnin dispozitën e trashëgimisë.

Kishte ndryshim të mëdha klasash dhe anarki. Të dobët, skllëvërit, robërit e luftës dhe të varfrit i shihnin si “të mjerë” dhe nuk i konsideronin si njerëz. Sëmundjet morale si poshtërimi, përçmimi dhe tallja me mimikë për njerëzit që i konsideronin më poshtë se veten, ishin shumë të përhapura. Bashkëshortja e Ebu Sufjanit përgjatë atyre viteve thoshte:

“Si mund të ketë një fe të tillë? A do të jem e njëjtë unë me një skllav? Të mjerët ata!”

Veçanërisht jetimët shtypeshin shumë, u merrej pasuria dhe lihe-
shin në gjendje të mjerueshme.

SËMUNDJA E MBURRJES

Mburra ishte në pikën kulmore. Arabët e xhahilijetit i konsideronin si krenari dhe nder pasurinë, fëmijët, të afërmit dhe shërbëtorët e shumtë. Madje kur lavdëroheshin në këtë çështje, nuk mjaftoheshin vetëm me të gjallët, por shkonin te varret për të vërtetuar epërsinë e fisit edhe me të vdekurit e tyre. Ata tregonin varret e të afërmeve të tyre të vdekur dhe lavdëroheshin me shumicën e tyre. (Shik. Tekathur, 1-2.)

Velid ibn Mugire ndjeu një mahnitje të madhe kundrejt mrekullisë, rrjedhshmërisë dhe retorikës së Kuranit Fisnik. Por për shkak se nuk ishte vetë peygamber, nuk i aprovoi dot Kuranin dhe të Dërguarin e Allahut (s.a.s.). Siç e përshkruajnë edhe ajetet fisnike:

“(Patjetër) ai mendoi dhe kurdisi (kundër Kuranit) dhe qoftë mallkuar, si kurdisi! Dhe sërish qoftë mallkuar, si kurdisi! Pastaj

vështroi rreth vetes, mblodhi vetullat e u vrenjt, pastaj u kthye i kapardisur dhe tha: “Ky (Kuran) nuk është gjë tjetër, veçse magji e trashëguar! Këto janë vetëm fjalë të një vdekatare!” (Muddeththir, 18-25)

Paturpësia e tij arriti deri në atë gradë sa që e konsideroi të gabuar caktimin e Allahut, Zoti na faltë, dhe tha:

“Ky Kuran duhej të më kishte zbritur mua, sepse unë kam edhe shumë pasuri, edhe shumë fëmijë!” Kurani Fisnik i transmeton si më poshtë këto budallallëqe të atyre:

“Dhe thanë: “A nuk do të ishte mirë që ky Kurani t’i zbritej një burri të madh nga dy qytetet (Meka dhe Taifi)”” (Zuhruf, 31)

Ndërsa Allahu i Lartësuar iu përgjigj kështu atyre:

“A ata e ndajnë mëshirën e Zotit?..” (Zuhruf, 32)

Ja pra, politeistët e periudhës së xhahilijetit ishin njerëz kaq mendjemëdhenj dhe mburraveçë. Mendjemadhësia dhe mburria i bëri ata që të zgjidhnin xhehenemin në vend të xhenetit.

Sepse;

Mendjemadhësia është një cilësi që të shpie në xhehenem. Në xhenet është e pamundur të hyhet pa e eliminuar mendjemadhësinë...

Kur Allahu i përshkruan robërit e singertë që i afrohen Atij, si cilësi të parë thotë:

“Robërit e të Gjithëmëshirshmit janë ata që ecin thjesht nëpër Tokë (ata që e kanë eliminuar mendjemadhësinë)...” (Shik. Furkan, 63.)

Edhe pse arabët kishin çështjen e bujarisë si një cilësi të vyer, ajo ishte bërë kurban i sëmundjes së lavdërimit dhe shtirjes ndaj të tjerëve. (Shik. Beled, 6.) Ata i ushqenin të tjerët, në mënyrë që të fitonin famë. Madje ata e tepronin në këtë çështje dhe bënë shpërdorime të mëdha.

Islami ndërtoi “institucionin e dhurimit për hir të Allahut me singëritet dhe duke bërë infak të fshehtë, në mënyrë që të mos përzihej egoizmi”.

BESIMI NË BOTËN TJETËR QË ISHTE HARRUAR

Truri i tyre i shteruar dhe mendimngushtë nuk e pranonte në asnjë lloj mënyre ringjalljen pas vdekjes, ekzistencën e një jete tjetër pas kësaj bote dhe të vërtetën se atje të gjithë do të merreshin në llogari dhe se do të shpërbleheshin apo do të ndëshkoheshin. Sepse botëkuptimi i ahiretit ia prishte rehatinë shoqërisë së xhahilijetit. Për këtë arsye, thoshin:

“Nuk kemi jetë tjetër përveç jetës së kësaj bote. (Këtu) lindim dhe vdesim. Neve na shkatërron vetëm koha.”

Ata kishin kontradikta në lidhje me çështjen e besimit në botën tjetër. Edhe ata që i besonin ekzistencës së ahiretit, e kishin të mbushur atë besim plot e përplot me besëtytni. Sipas atyre, disa idhuj, disa trupa qiellorë dhe disa engjëj apo xhindë që i quanin vajzat e Allahut, Zoti na faltë, do të ndërmjetësonin për ata në botën e përtejme!

SI PËRFUNDIM

Në tokë nuk kishte mbetur;

- Ndonjë popull që të kishte natyrë të pastër,
- Një shoqëri të formuar mbi moralin dhe virtytin,
- Një shtet të mbështetur në bazat e mëshirës dhe drejtësisë,
- Një komandant që e ushtronte detyrën me dije e urtësi dhe,
- Një fe të ardhur nga një Pejgamber.

Çdo gjë ishte fshirë dhe ishte zhdukur.

Përfundimisht:

Resulullahu, alejhi's-selam, ndërtoi Civilizimin e Virtyteve nga një periudhë e tillë e xhahilijetit dhe nxori në pah “Njeriun e Epokës së Lumturisë”. Ata;

Përbënin shoqërinë që e njihte me zemër Allahun dhe Resulullahun, ishin shoqëri e dijes, urtësisë, mëshirës, mirësjelljes dhe hijeshisë.

Shoqëria e atyre sahabëve të zgjedhur;

Pati vendosur tevhidin (njësimin e Zotit) në qendër të mendimit dhe idealit. Interesat e kësaj bote e humbën fuqinë e tyre te ata. Ata deri në frymën e fundit i bënë vetes vetëm këtë pyetje:

“Vallë, a është i kënaqur Allahu prej meje?”

Për njeriun e Epokës së Lumturisë;

- Pasuria dhe jeta ishin thjeshtë një mjet.
- Ai e kishte arritur kënaqësinë e besimit.
- Mëshira ishte përhapur kudo.
- Shërbimi ishte bërë stil i jetës.
- Në shoqërinë e tyre shfaqej sakrifica dhe personaliteti Islam.
- Qëllimi i atyre ishte përvetësimi i gjendjes së të Dërguarit të Allahut.

- Ata jetonin në gjendje pehrizi. Konsumi i tepërt, grykësia, luksi dhe shtirja ishin bërë një stil jete që nuk e njihte shoqëria e sahabëve. Ishte i zhvilluar perceptimi se “nesër vendi i nefsit do të ishte varri”.

- Njerëzit agresivë dhe beduinë u shndërruan në njerëz të butë si engjëj.

- Për sa i përket injorancës dhe padrejtësisë, njerëzit në fund të oqeanit indian, nëse mund ta shprehim kështu, morën pjesë nga përshtirshmëria e të Dërguarit të Allahut dhe arritën pikën kulmore në mëshirë, butësi dhe përkujdesje ndaj krijesave të Allahut Teala.

- Njerëzit e egër që i shkëpusnin vajzat nga zemra e nënave të tyre dhe i varrosnin të gjalla, pas Islamit u shndërruan në engjëj të butë që sytë vazhdimisht u rridhnin lot.

- Zemrat u shndërruan në një vend ku gjenin prehje dhe ngushëllim njerëzit e dërmuar.

- Zemrat u shndërruan në vendstrehime për të vejat, jetimët dhe të vetmuarit. Omeri zemërngurtë para Islamit, pas Islamit u bë Hazreti Omeri me zemër të butë. Te ai u shfaq një gjendje sublime meditimi saqë shprehej:

“Nëse bie në ujë dhe mbytet një dele ndërsa kalon Eufratin, Allahu do ta marrë Omerin në llogari për të.”

U edukua Omer ibn Abdulazizi i cili ishte prek kalifëve që qante dhe përpëlitej duke thënë:

“Nëse i Dërguari i Allahut do të ankohet prej meje për të varfrit, të vobektët dhe për ata që janë në vështirësi, çfarë do të bëj unë!”

- Një shoqëri që nuk dinte shkrim e këndim, arriti pikën kulmore në civilizim.

- Abdullah ibn Mes’udi (r.a.), ishte një çoban i zakonshëm devesh. Pasi mori edukim nga Hazreti Pejgamberi, themeloi mejtepin e Kufës. Ebu Hanifja dhe shumë muxhtehidë të tjerë ishin nxënës të këtij mejtepi. Soloni dhe Hammurabi të cilët njihen si juristë të famshëm në shkallë botërore, mund të jenë vetëm çirakë ndaj Imam Azamit, Ebu Hanifes.

- Pasi individët e shoqërisë së xhahilijetit u njohën me Islamin, u shndërruan në “të ditur të vërtetë”. Netët u shndërruan në ditë. Dimri u shndërrua në verë.

Jeta u fokusua te kënaqësia e Allahut (xh.xh.). Mëshira, dhembshuria dhe përhapja e të vërtetës arritën pikën kulmore.

Edhe pse disa jomyslimanë të ndërgjegjshëm nuk e kanë bërë të qartë nëse kanë besuar me zemër apo jo, nuk e kanë fshehur dot mahnitjen e madhe në shprehjet e tyre që i kanë thënë për të Dërguarin e Allahut (s.a.s.).

RESULULLAHU (S.A.S.), NË SYTË E JOMYSLIMANËVE

Personaliteti, ndershmëria, drejtësia dhe morali i lartë i Pejgamberit tonë të Nderuar, janë aprovuar edhe nga njerëzit që nuk i kanë besuar atij.

Para se Pejgamberi të fillonte predikimin, i pyeti të afërmit dhe bashkëqytetarët e tij:

“A do të më besonit nëse do t’ju thosha se pas këtij mali po vjen një ushtri?” Atë të gjithë iu përgjigjën:

“Të besojmë, sepse asnjëherë nuk të kemi parë duke gënjyer.” Singëriteti dhe besnikëria e të Dërguarit të Allahut ishin aq të njohura saqë në Mekë për të në vend të emrit të tij përdorej pseudonimi “el-Emin, es-Sadik / Besniku, i Singërti”.

Edhe armiku i tij më i përjetuar, Ebu Xhehli tha:

“Ne nuk të themi gënjeshtar! Thjesht nuk e duam atë që ke sjellë.”
(Shik. En’am, 33.)

Ebu Sufjani, i cili shfaqti armiqësi ndaj Islamit për vite me radhë nga Lufta e Uhudit e deri në Hudejbije, nuk mundi t’i atribuonte asnjë cilësi negative Pejgamberit tonë të Nderuar kundrejt pyetjeve të Herakliut edhe pse akoma nuk ishte bërë mysliman. Kur Herakliu i dëgjoi këto fjalë, edhe ai vetë në ndërgjegje e pranoi profecinë e Pejgamberit (s.a.s.). Por për shkak se dashuria ndaj kurorës dhe fronit ishte më e madhe, nuk iu bashkëngjit karvanit të besimit.

Ata që e kanë studiuar Islamin me ndërgjegje të pastër përgjatë historisë dhe ata që i kanë hulumtuar sistemin e drejtësinë që i ka sjellë i Dërguari i Allahut (s.a.s.), e kanë pohuar admirimin që kanë ndjerë ndaj Pejgamberit tonë të Nderuar.

Filozof Lafajeti, i cili ishte prej atyre që përgatiti themelet mentale të revolucionit francez më 1789, edhe pse ishte jomysliman, me ndërgjegje e aprovoi madhësinë e Pejgamberit tonë të Nderuar duke u shprehur:

“O njeri i madh! Askush nuk ka mundur ta përhapë të vërtetën dhe drejtësinë siç i ke përhapur ti!”

Ndërsa historiani francez Lamartine e shpreh si më poshtë suksesin e jashtëzakonshëm të Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.):

Nëse qëllimi i madh, mundësitë e vogla dhe rezultati i jashtëzakonshëm janë tri gjëra që tregojnë gjenialitetin e njeriut, atëherë kush

mund të guxojë t'i krahasojë personalitetet më të mëdha të historisë moderne me Hazreti Muhamedin?

Këto personalitete më të njohura vetëm kanë formuar ushtri, kanë nxjerrë ligje dhe kanë themeluar perandori. Por në fund kanë arritur të nxjerrin në pah vetëm fuqi materiale që shpesh herë ekzagjeroheshin në sytë e tyre.

Ndërsa ai (Hz. Pejgamberi), nuk ka formuar vetëm ushtritë, sistemet e drejtësisë, perandoritë, popujt dhe dinastitë, por ka vënë në lëvizje me miliona (miliarda) njerëz që përbëjnë një të tretën e kësaj bote.” (A. de Lamartine, L'histoire de la Turquie)

Këtë fjalë mund ta shpjegojmë kështu:

1. Qëllimi i Pejgamberit ishte i madh. Ai ishte universal dhe i përhershëm.

2. Mundësitë e tij ishin të vogla. Madje në aspektin material pothuajse nuk ekzistonin. Në shumicën e rasteve preokupohej me skllëverit, të vetmuarit dhe të varfrit...

3. Ndërsa rezultati që arriti krahas këtyre ishte i pashoq nga çdo aspekt, madhështor dhe i përhershëm.

Edhe shkrimtari anglez, Thomas Carlyle i ka përshkruar siç vijon çlirimet madhështore shpirtërore që ka realizuar Pejgamberi (s.a.s.):

“Asnjë perandor që ka pasur kurorë në kokë, nuk është dashur dhe respektuar sa Hazreti Muhamedi i cili vishte pelerinën që e kishte arnuar me duart e veta.”

Shkencëtari amerikan, Michael Harti në vitin 1979 realizoi një studim të mbështetur nga kompjuteri. Qëllimi i tij ishte për të gjetur 100 njerëzit e mëdhenj më influencues të kësaj bote dhe për t'i radhitur.

Me këtë qëllim i shënoi në kompjuter aftësitë, përpjekjet, veprat dhe sukseset e njerëzve të mëdhenj që kanë lënë gjurmë në histori. Pas një punimi që zgjati me muaj, programi i kompjuterit zgjodhi emrin më të madh të botës nën dritën e informacioneve që i ishin dhënë. Ky emër që u vërtetua nga objektiviteti i një kompjuteri ishte Hazreti Muhamedi (s.a.s.).

Pas studimit edhe revista franceze *Le Point* e zgjodhi Pejgamberin tonë të Nderuar “Figurën e Vitit) më 1979. Kur gazetatat e datës 29 dhjetor 1979 e bënë lajm studimin, e shprehën si më poshtë shkakun e kësaj zgjedhjeje:

“Ndikimi i Hazreti Muhamedit në botë po rritet me ritme të jash-tëzakonshme dhe miliona njerëz akoma ecin në rrugën që ka treguar ai edhe pse ka jetuar ndërmjet viteve 571-632.” (Revista *Zafer*, 97/3-8.)

Ja pra, virtyti i vërtetë është që ta bësh edhe armikun të ndjehet i detyruar për ta aprovuar dhe pohuar!.. Virtytin dhe madhështinë e Hazreti Pejgamberit me ndërgjegje e kanë aprovuar edhe ata që nuk i besonin atij.

Ndërsa shkrimtari gjerman, J. Wolfgang von Goethe e vlerëson si më poshtë Pejgamberin tonë të Nderuar:

“Askush nuk mund të hedhë një hap më tutje principeve të Hazreti Muhamedit. Të gjitha ligjet dhe sistemet që kanë vendosur evropianët krahas të gjitha sukseseve që ka pasur Evropa, janë të mangëta sipas kulturës islame. Ne popujt evropianë, krahas mundësive civile që kemi, akoma jemi në fazën e parë të shkallës që Hazreti Muhamedi i ka shkuar deri në fund. Padyshim se askush nuk do ta kalojë Atë në këtë garë. Ngaqë edhe ky libri (Kurani) është jashtëzakonisht shumë praktik, asnjëherë nuk do ta humbë influencën dhe do t’i mbledhë rreth vetes popujt e tjerë.”

Ky poet i famshëm gjerman që është ndikuar shumë duke lexuar veprën e Hafiz Shirazit, ka shkruar këto rreshta duke iu drejtuar Pejgamberit tonë të nderuar:

“Ti je burimi i një mali madhështor! Prej teje përfitojnë të gjithë. Vëllezërit e tu i more dhe i shpëtove nga rërat përvëluese të shkretëtirave.

Shpërtheve, kalove malet dhe arrite në oqeanin e përjetësisë.”

Bismarku, njëri prej burrave të shtetit gjerman, është shprehur: “O Muhamed! Jam i pikëlluar që nuk kam jetuar në të njëjtën periudhë me ty...”

Njerëzimi ka parë vetëm një herë një fuqi të mrekullueshme si Ti. Këtej e tutje nuk ka për ta parë më. Bazuar në këtë, përulëm me respekt të plotë para teje.”

Ndërsa Tolstoi, i cili ishte një prej emrave të rëndësishëm të letërsisë ruse, e ka përkthyer në rusisht një përmbledhje prej haditheve të Pejgamberit tonë të Nderuar dhe në disa letra e intervista ka shprehur këto fjalë të singerta rreth Islamit dhe Resulullahut (s.a.s.):

“(Hazreti) Muhamedi gjithmonë del mbi krishterimin. Ai nuk e konsideron njeriun Zot dhe veten e tij nuk e konsideron të njëjtë me Zotin. Myslimanët nuk kanë zot tjetër përveç Allahut dhe Muhamedit është i Dërguari i Tij. Këtu nuk ka asnjë gjë misterioze dhe të pakuptueshme.”

“Nëse prej një njeriu kërkohet të zgjedhë ndërmjet krishterimit të kishës dhe Islamit, çdo njeri me mendje në kokë nuk ka aspak dyshim se do të zgjedhë Islam in i cili ka një besim të vetëm në formën ‘Zoti dhe Pejgamberi i Tij’ kundrejt krishterimit të kishës i cili përmban trinitetin, faljen e mëkateve (nga prifti), nënën e zotit, njerëzit që arrijnë të flasin me Zotin (shenjtorët), përshkrimet e atyre dhe shumë gjëra të tjera të pakuptueshme me ceremonitë komplekse të adhurimit.”

Mendohet se këta persona mund të jenë bërë mysli manë, sepse, ngaqë në përfundim sundon një fanatizëm shumë i ashpër, dihet se nuk mund t’i shprehin lirisht bindjet e tyre të vërteta. Mjafton të kujtojmë se Galileo ra deri në atë gjendje sa që ta mohonte në gjykatë rrotullimin e tokës.

Por udhëzimi është nga Allahu. Për ne është një e fshehtë nëse këta njerëz kanë arritur të besojnë apo jo. Ndërsa e vërteta mësimdhënëse për ne është kjo: Ne nuk mund ta dimë gjendjen e besimit në zemrat e atyre, por mendërisht dhe ndërgjegjshmërisht kanë ndjerë një mahnitje të madhe ndaj personalitetit të veçantë të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe ndaj suksesit madhështor të tij që korri te individët dhe shoqëria. Ata e pohojnë vetë këtë. Këto shprehje janë zëri i të vërtetës që vjen nga ndërgjegjja e tyre.

O Zot!.. Mos na lë në dorë të nefsit tonë qoftë edhe sa hapja

dhe mbyllja e syve!.. Na mbro nga zullumi dhe injoranca e nefsit tonë! Bëje të mundur që periudha jonë të mos i ngjajë periudhës së xhahilijetit!..

Ne na ke bërë umet të Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë. Andaj na bëj që të përfitojmë nga frymëzimi dhe përsëritshmëria e tij!.. Na e mundëso ta ndjekim Usvetu Hasene (Shembullin më të Mirë)!.. Na e jep ndërmjetësimin e madh të tij!.. Na bëj të takohemi me të te Burimi i Keutherit!..

Amin!..

Çfarë i mësoi ai në njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

Individë që kishin arritur besimin e palëkundur:

SHOQËRI QË KISHTE ARRITUR PREHJEN

*Sa më shumë që të shtohen besimtarët e
përsosur, zemrat e të cilëve e kanë arritur
istigfarin dhe besimin e palëkundur me
falënderim, laudërim dhe dhikër ndaj Zotit,
sa më shumë që të shpërthejë mëshirë prej
shpirtrave të tyre, po aq edhe shoqëria do të
arrijë prehjen dhe lumturinë.*

Individë që kishin arritur besimin e palëkundur:

SHOQËRI QË KISHTE ARRITUR PREHJEN

UMETI MESATAR

Umeti i kohës së fundit ka arritur njërën nga mirësitë më të mëdha të Allahut (xh.xh.). Jemi bërë umet i Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.). Zoti (xh.xh.), në ajetin fisnik i shpreh si më poshtë cilësitë me të cilat na ka pajisur dhe mënyrën e adhurimit që kërkon prej nesh:

“Kështu, Ne ju kemi bërë një bashkësi të drejtë (mesatare), që të bëheni dëshmitarë përmbi njerëzit (të përfaqësoni Islamin) dhe që i Dërguari të jetë dëshmitar përmbi ju...” (Bekare, 143)

Një personalitet dhe moral i lartë që do të jetë dëshmitar i Zotit për njerëzimin, adhurimet, veprat dhe jeta sociale e këtij niveli... Përveç të tjerash, një jetë me anë të të cilës mund të fitojmë pëlqimin dhe kënaqësinë e Hazreti Pejgamberit i cili do të jetë dëshmitar për ne. Një jetë me anë të të cilës do ta bëjmë të buzëqeshë atë fytyrën e bekuar...

Allahu Teala pothuajse po kërkon prej nesh, si nxënësit e edukuesit më të madh dhe mësuesit më të lartë që ka dërguar më në fund, që të jemi shembull ndaj të gjithë nxënësve me sjelljet tona shembullore që do të shfaqim dhe të mos e turpërojmë mësuesin tonë të veçantë. Në ajetin fisnik thuhet:

“Thuaju (o i Dërguar!): “Nëse ju e doni Allahun, atëherë më ndiqni mua, që Allahu t’ju dojë dhe t’jua falë gjynahet! Allahu është Falës i Madh dhe Mëshirëplotë.” (Al Imran, 31)

Detyrat tona nuk janë të njëanshme. Ato janë edhe të dukshme, edhe të padukshme... Edhe në thellësitë e jetës sonë individuale e shpirtërore, edhe në të gjitha fazat e jetës shoqërore e ekonomike... Kryerja e detyrës në njërën anë të jetës kurrë nuk do të thotë që ta neglizhojmë anën tjetër. Të gjitha si tërësi janë të domosdoshme dhe secila ka llogarinë e saj.

Le të meditojmë Luftën e Tebukut si një shembull nga Epoka e Lumturisë.

NGA NJË FRONT NË NJË TJETËR

Sahabët që kishin përjetuar shumë vështirësi dhe luftëra të tmerrshme për vite me radhë, u sprovuan edhe me një sprovë tjetër. Të marrësh një rrugë qindra kilometra në të nxehtin përvëlues dhe në kohën e mbledhjes së prodhimeve për të luftuar kundër shtetit më të fuqishëm të periudhës...

Ata e kaluan edhe këtë sprovë. Në këtë udhëtim të mundimshëm i cili u quajt “Udhëtimi i Vështirësisë”, lëkura iu ngjit për kockash.

Domethënë se e kemi kusht që të sakrifikojmë çdo gjë në për-pjekjet tona fizike dhe aparente. Andaj është e domosdoshme që t’ua vëmë kraharorin vështirësive dhe të heqim dorë nga interesat vetjake... Sahabët po ktheheshin nga Tebuku në Medine si njerëz që e kishin marrë këtë mësim të madh dhe që e kishin kryer një detyrë madhështore në rrugën e xihadit dhe predikimit. Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), ka thënë:

“Tani po kthehemi nga xhihadi i vogël për te xhihadi i madh.”

Sahabët e nderuar u çuditën dhe e pyetën:

“A ka xhihad më të madh se ky, o i Dërguari i Allahut?”

Pejgamberi ynë i Nderuar (s.a.s.), e shpjegoi kështu:

“Po! Tani po kthehemi nga xhihadi i vogël për te xhihadi i madh; xhihadi me nefsin!” (Sujuti, Xhamiu's-Sagir, II, 73.)

Domethënë se një luftë më e madhe dhe më e rëndësishme sesa përpjekjet më të mëdha në jetën sociale, përjetohet në botën e brendshme. Ajo është lufta me nefsin.

Çfarë është lufta me nefsin?

Formimi i miqësisë ndërmjet Allahut Teala dhe njeriut. Marrja pjesë nga miqësia me Allahun e Madhëruar duke arritur dëlirësinë shpirtërore dhe pastërtinë e zemrës në botën e brendshme siç shprehet në ajetet fisnike:

“(Pejgamberi me lejen e Allahut) i pastron ata, i edukon dhe ua dëlir botën e brendshme.” Arritja e prehjes shpirtërore dhe e bindjes së plotë.

Bindja e plotë e zemrës është një zhvillim i pafund. Kjo ngjarje që tregohet në ajetet fisnike reflekton përpjekjen e madhe të Hazreti Ibrahimit për ta bërë zemrën të bindet plotësisht.

BINDJA E PLOTË E NJË ZEMRE QË U BË HALILULL-LLAH (MIKJA E ALLAHUT)

“Kur Ibrahim tha:

“O Zoti im! Tregomë si i ngjall të vdekurit!”

Zoti i tha:

“A nuk beson?”

“(Sigurisht) që të besoj.” - iu përgjigj Ibrahim, “por dëshiroj të më qetësohet zemra.”

(Nisur nga kjo) **Allahu i tha:**

“Merr katër zogj dhe copëtoji. Shpërnda në çdo kodër nga një copë prej tyre pastaj thirri! Ata do të të vijnë me të shpejtë. Dhe ta dish se Allahu është i Plotfuqishëm dhe i Urtë.”” (Bekare, 260)

Hazreti Ibrahim arriti gradën halilull-llahu (mik i Allahut). Ai kaloi çdo lloj sprove me jetën, pasurinë, fëmijët, përpjekjet për udhëzimin e popullit të vet, hixhretin dhe nënshtrimin ndaj Zotit (xh.xh.), arriti prehjen shpirtërore dhe u bë mik i Allahut Teala. Por për ta bindur zemrën nëse e kishte arritur apo jo gradën e marifetull-llahut (njohjes së Allahut) në atë fushën e pafundme të zhvillimit dhe nëse ishte bërë apo jo mik i Zotit, i drejtoi Allahut këtë pyetje.

Ai u besonte esmave (emrave) të Allahut Teala “Muhji/Rigjallëruesi” dhe “Muid/Rikrijuesi”. I njihte me një dije të plotë (Ilmul Jakin) këto cilësi të Zotit (xh.sh.), por dëshironte të arrinte gradën “ajnel jakin/dijen e palëkundur” duke i parë me sytë e tij këto shfaqje të mirësisë së Allahut të Madhëruar.

Hazreti Ibrahim pothuajse po thoshte:

“O Zot! Dëshirova ta shikoja këtë, në mënyrë që zemra ime të bindej plotësisht nëse e kisha arritur apo jo gradën e miqësisë me ty. O Zot! A e kam arritur gradën e miqësisë në një pozitë të veçantë te Ti?”

Ndërsa Allahu i Lartësuar e bëri halilin/mikun e Tij t'i përjetonte këto cilësi në gradën hakkal jakin. Nëse e shohim me kujdes metodën e përdorur në ajet, kërkesa e Hazreti Ibrahimit ishte:

“Të shikonte se si ringjallte Allahu.” Përgjigja nuk ishte në formën:

“Shiko se si do të të vijnë kur t'i thërrasësh.”, por në formën:

“Ti thirri dhe (shihe) se si do të të vijnë.” Hazreti Ibrahim e arriti atë gradë me bindjen e plotë shpirtërore dhe me cilësinë halilall-llah. Ai arriti shfaqjet hakkal jakin në esmatë e Zotit (xh.xh.).

Hazreti Muhjiddin ibn Arabiu thotë:

“Hazreti Ibrahim (a.s.), ishte “halilull-llah”, domethënë miku i Allahut. Ndërmjet dy miqve duhet të shtohen cilësitë e përbashkëta, në mënyrë që miqësia të jetë e përsosur. Te Ai duhet të qëndrojnë cilësitë e madhështisë dhe prej kësaj nuk duhet të kalojë gjë te robi. Këto cilësi duhet të jenë të fshehta. Por prej thellësisë së këtyre cilësive duhet të përfitojë edhe miku i Zotit. Ndërsa cilësitë e mirësisë (mëshira, mirësia, falja, butësia, dhembshuria, mbulimi i gabimeve, etj.), duhet të jenë aktive. Këtu Allahu i Lartësuar e shfaq cilësinë e Tij “muhji: ringjallësi i të vdekurve” në dorën e mikut të Vet, Ibrahimit (a.s.). Në këtë mënyrë e ngriti atë në “ajnel jakin” para se ta ngrinte në “ilmel jakin”. Pastaj e ngriti në gradën “hakkal jakin”. Në këtë formë u plotësua dije rreth emrave hyjnorë. Ibrahimit, alejhi’s-salam, iu dha një thellësi e veçantë kundrejt madhështisë hyjnore, rrymave të fuqisë dhe artit hyjnor. Falë kësaj thellësie arriti dhikrin e vërtetë dhe të qenët bashkë me Zotin shpirtërisht. Ai u lartësua në një gjendje gatishmërie që nuk e lejonte asnjë herë të harronte se në çdo momente Allahu ishte bashkë me të. I mori nën kontroll edhe mendimet që i vinin nga brenda duke e ndjerë Allahun më afër se damarët e qafës. Kështu arriti një devotshmëri deri në atë gradë sa që të mos i vinte në zemër qoftë edhe mendimi më i vogël prej të cilit nuk është i kënaqur Allahu Teala. Në këtë mënyrë arriti një pjekuri shpirtërore me anë të së cilës mund t’i flijonte me një sinqeritet të plotë në rrugë të Allahut pasurinë, jetën, fëmijët dhe çdo gjë tjetër që posedonte duke ardhur në gjendjen e nefs mutmainne (nefsi i qetë), domethënë, nefsi që ka arritur bindjen e plotë kundrejt Allahut (xh.xh.), në kuptim të vërtetë të fjalës. Ai nuk e konsideroi të mjaftueshme edhe këtë sakrificë. Andaj e mbrojti veten kundrejt çdo lloj vështirësie që sjellin baticat-zbaticat e jetës dhe vazhdimisht jetoi në një gjendje që ishte i kënaqur prej Zotit. Në këtë gradë u shfaqën gjendjet radije dhe mardije.”

Domethënë se në botën tonë të brendshme ka një mungesë të pafundme për prehje shpirtërore. Allahu i Lartësuar kërkon prej nesh nefsi dhe zemër që kanë arritur bindjen e plotë dhe prehjen shpirtërore. Në ajetin fisnik thuhet:

“...dijeni se zemrat gjejnë prehje vetëm me përmendjen e Allahut.” (Ra'd, 28)

Miqësia me Allahun Teala nuk është si miqësia me një të përkohshëm. Miqësia me Zotin është përpjekja për të përvetësuar moralin që na ka dhënë Ai.

Itmi'nan do të thotë të bindesh plotësisht, të shpëtosh nga lëkundjet dhe të arrish prehjen. Andaj është e domosdoshme që ta arrijmë këtë prehje shpirtërore, në mënyrë që të bëjmë një adhurim të singertë dhe të shfaqim sakrificat të vërteta.

Dhikri që i qetëson zemrat është përmendja e shehadetit dhe e emrave të bukur të Allahut të Madhëruar. Është leximi i Kuranit Fisnik duke ia dhënë hakun dhe duke e kuptuar.

Kjo realizohet me meditim mbi argumentet që na kujtojnë Allahun (xh.sh.) dhe që na tregojnë njësimin e Tij. Në këtë mënyrë, zemrat gjejnë prehje duke medituar rreth fuqisë dhe madhështisë së pafundme të Tij.

Kur njeriu thotë me zemër “Allah!” dhe kur mediton fuqinë e madhështinë e Tij të pafundme, të gjitha mendimet arrijnë pikën e fundit të fushës së funksionimit, logjikat boshe (llogaritë mentale) ndalojnë dhe të gjitha ndjenjat, të gjitha frikërat e të gjitha shpresat marrin një gjendje shpirtërore dhe arrijnë në fazën e fundit të tyre. Kështu zemrës nuk i mbetet mundësi që të orientohet në drejtime të tjera.

Si shembull për këtë Allahu i Lartësuar në Kuranin Fisnik jep magjistarët e Faraonit. Ndërkohë që ata po debatonin me Hazreti Musanë, arritën një udhëzim dhe bindje të plotë shpirtërore me një reformim të befasishtë kundrejt mrekullisë që shfaqti ai dhe i besuan atij. Ata e dinin se kjo që bënë do ta zemëronte atë që i sundonte dhe udhëhiqte deri në atë moment, Faraonin. Por për shkak të bindjes së plotë që arritën, nuk ndjenë nevojën për t'i bërë llogaritë e kësaj dhe nuk hezituan aspak. Madje edhe kur Faraoni dha urdhër për t'i vrarë duke i kryqëzuar dhe duke ua prerë krahët e këmbët tërthorazi, ata nuk menduan asgjë tjetër përveç mbrojtjes së gjendjes së bindjes së plotë dhe përsosmërisë së besimit që kishin arritur dhe iu lutën Zotit duke u shprehur:

“...O Zoti ynë! Na jep durim të madh dhe bëna të vdesim myslimanë!” (A'raf, 126)

Domethënë, asgjë nuk u erdhi në mendje përveç frikës dhe shqetësimit për ta dhënë frymën e fundit me besim. Madje nuk u erdhi në mendje as për ta mallkuar Faraonin... Allahu Teala thotë në ajetin fisnik të mëposhtëm për ata që arrijnë në këtë gjendje:

“Ne do ta shkulum urrejtjen (smirën, paragjykimin dhe çdo gjë tjetër që u ngjan këtyre) **nga kraharori i tyre** (besimtarëve). **Te këmbët e tyre** (në xhenetin që do të hyjnë) **do të rrjedhin lumenj dhe ata do të thonë:**

“Qoftë lavdëruar Allahu që na udhëzoi në këtë. Ne nuk do të ishim udhëzuar, sikur të mos na udhëzonte Allahu. Pa dyshim, të dërguarit e Zotit tonë kanë sjellë të vërtetën”.

Dhe një zë do t'i thërrasë:

“Ja, ky është Xheneti që ju e keni merituar për atë që keni punuar (në dynja)!” (A'raf, 43)

Ky ajet është një shembull i bukur:

Kur Habib en-Nexhxhari u martirizua nga populli i vet, nuk u ankua për gjendjen e tij dhe nuk e mallkoi popullin e vet. Përkundrazi tha: “...Ah, sikur ta dinte populli im, se si më fali Zoti im dhe më bëri të nderuar, në mënyrë që edhe ata të mos privoheshin nga mirësia e besimit. Ah sikur edhe ata të dëshironin me gjithë shpirt për ta dhënë jetën në rrugë të Allahut!”

Te nefsi “Mardijje”, që është një nefsi prej të cilit Allahu Teala është i kënaqur, cilësitë e këqija janë shkatërruar dhe janë shfaqur cilësitë e bukur dhe etike. Ky nefsi ka arritur deri në atë gjendje saqë dashuria, butësia, mëshira, bujaria, **falja dhe ndjeshmëria kundrejt krijesave për hir të Krijuesit është një kënaqësi për të. Një besimtar në këtë gradë, e merr në llogari dhe nën kontroll nefsin e vet në formën më efikase.** Ky nefsi e mban nën kontroll egon në çdo frymëmarrje dhe bën kujdes nga rënia në shkujdesje ndaj dredhive të shejtanit. Ky nefsi gjithmonë ndjehet si një hiç/asgjë kundrejt madhështisë hyjnore,

sepse Ibrahim (a.s.), Pejgamberi i lartë dhe miku i Zotit, gjithmonë shqetësohej për ditën e kiametit. Andaj lutej:

“O Zot! Mos më poshtëro ditën kur do t’i ringjallësh njerëzit!”

Edhe as’habu’l-uhdudi pranuan të hidheshin nëpër gropat e zjarrit për të mos e humbur përsosmërinë e gjendjes së bindjes së plotë dhe prehjes shpirtërore që e arritën në besim.

Të krishterët e parë u përpoqën për ta mbrojtur besimin e tyre ndërmjet dhëmbëve të tigrave dhe luanëve nëpër vendet e shfaqjeve (arenave) të Romës.

Edhe muhaxhirët që ishin myslimanët e parë duruan çdo lloj torture dhe shfaqën çdo lloj sakrifice me shfaqjen e kësaj gjendjeje.

Babai i Xhabirit (r.a.), Abdullahu (r.a.), shkoi në Uhud për të rënë dëshmor sikur po shkonte në dasmë. Madje të birit i tha:

“Bir! Do desha shumë që edhe ti të merrje pjesë në luftë dhe të bije dëshmor, por pas ke motrat që kanë nevojë për mbrojtje. Më lejo që unë të bie dëshmor, ndërsa ti t’i mbrosh ato!”

Ja pra, entuziazmi i besimit dhe bindja e plotë e zemrës e inkurajojnë kështu njeriun për ta sakrifikuar pasurinë dhe jetën me plot dëshirë për hir të Allahut Teala.

Sa’d ibn Hejseme dhe babai i tij ditën e Bedrit hodhën short se kush do të shkonte në luftë. Shorti i ra Sa’dit. Babai i tha:

“Bir i dashur! Ji altruist sot. Më jep përparësi mua, në mënyrë që të shkoj unë në luftë në vendin tënd.”

Sa’di (r.a.), i tha: “Do ta bëja atë që thua nëse në fund të kësaj do të kishte diçka tjetër përveç xhenetit.”

Së fundi Sa’di (r.a.), shkoi në Bedër dhe aty ra dëshmor. Edhe babai i tij, Hejseme (r.a.), ra dëshmor ditën e Uhudit.

Edhe “evlijauill-llah / evilatë e Allahut” që i kanë ndjekur ata me mirësi, kanë pasur gjendje të ngjashme me ato të atyre. Shembujt janë të shumtë për këtë. Qëllimi i atyre ishte kërkimi i bindjes së plotë shpirtërore dhe mbajtja nën kontroll e nijetit dhe sinqeritetit.

Për shembull, Imam Gazaliu ishte mësuesi i 300 nxënësve. Edhe ai i kërkoi vetes llogari nëpërmjet ndërgjegjes:

“Vallë, a po kërkoj kënaqësinë e Allahut, apo po kërkoj famë?”

E dhuroi të gjithë pasurinë. Për një kohë u largua nga njerëzit dhe tha:

“Më erdhën në ndihmë orientimet e Resulullahut. Kështu që gjeta prehje dhe shpëtova.”

Hazreti Hydaji edhe pse ishte kryegjykatës, u shqetësua për shkak të frikës prej mendjemadhësisë dhe mburrjes që mund t’ia shkaktonte fama. Andaj filloi të shiste mëlçi nëpër rrugët e Bursës për t’i pastruar nga vetja këto ndjenja negative. Pas këtyre iniciativave të vështira shpirtërore arriti shfaqje të mëdha. Ai u bë shembull duke e orientuar umetin dhe sulltanët e mëdhenj që sundonin botën.

Ata ishin të kënaqur dhe të qetë edhe për të shfaqur durim ndaj vështirësive, edhe për të vepruar me mëshirë ndaj krijesave:

Halaxh el-Mansuri lutej për ata që i gjuanin me gurë:

“O Zot! Fali ata para meje, sepse ata po më gjuajnë me gur për hatrin Tënd. Ata nuk i dinë gjendjet që janë shfaqur prej meje. Po t’i dinin, nuk do të më gjuanin me gurë. Ata janë të pafajshëm ndërkohë që e bëjnë këtë. Prandaj fali ata para meje!”

Ndërsa Ibrahim ibn Ed’hemi e shprehte si më poshtë këtë kënaqësi që i vinte nga kjo bindje e plotë e zemrës:

“Po ta dinin mbretërit dhe të fuqishmit kënaqësinë (e besimit) që kemi ne dhe po të pandehnin se ajo është diçka konkrete, do të donin të na e merrnin atë kënaqësi duke përdorur fuqinë.”

Ja pra, atyre që e arrijnë këtë pjekuri u drejtohet kjo fjalë hyjnore:

“O njeri që e ke arritur prehjen! Kthehu te Zoti yt, ti i kënaqur me Atë dhe Ai i kënaqur me ty! Bashkohu me robërit e Mi (të zgjedhur) dhe hyr në Xhenetin Tim!” (Fexhr, 27)

Arritja e zemrës së pastër dhe arritja e gradës së bindjes së plotë

në zemër nuk realizohen vetëm me përpjekje individuale dhe me luftën që përjetohet në botën e brendshme. Rruga më e volitshme për të përfituar nga cilësitë e mirësisë së Zotit (xh.xh.) është që njeriu ta harxhojë të gjithë energjinë e tij për t'i kënaqur robërit e Allahut Teala. Ai duhet të fitojë ndjenjën për t'u kujdesur ndaj krijesave siç dëshiron Krijuesi. Ai duhet t'i marrë në krahët e dhembshurisë dhe mëshirës nënën dhe babanë, familjen, fqinjin, të afërmit, vëllain në fe dhe të gjithë njerëzimin, madje të gjitha krijesat.

Allahu i Lartësuar kënaqet nga robi vetëm në këto pesë mënyra:

Sahabët e nderuar e arritën kënaqësinë e Zotit (xh.xh.) dhe pëlqimin e Hazreti Pejgamberit duke jetuar me vëllazërinë ensarë-muhaxhirë, me garën në infak (dhurimit për hir të Zotit) dhe me vendosmërinë e entuziazmin për ta përhapur fjalën e Zotit në të katër anët e botës.

Përderisa të shtohen besimtarët e përsosur që kanë arritur bindjen e plotë shpirtërore me falënderim, lavdërim, dhikër dhe istigfar ndaj Zotit (xh.xh.) dhe përderisa të shpërthejë mëshirë nga shpirtrat e tyre, edhe shoqëria do të gjejë paqe dhe lumturi.

O Zot! Jepu zemrave tona ndjesi dhe frikërespekt! Na bëj udhëtarë të udhës së bindjes së plotë e të pafundme me njohjen dhe dashurinë ndaj Teje!

O Zot! Ndhimjoje dhe mëshiroje umetin e Muhamedit, fale dhe përmirësoje umetin e Muhamedit! Na jep prej prehjes së pafundme, ja Rabbe'l-alemin!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

SHOQËRIA E EPOKËS SË LUMTURISË NË EDUKIMIN E TË DËRGUARIT TË ALLAHUT

*Nëse e shohim me kujdes historinë
e njerëzimit, do të vëmë re se;*

*Edukuesi dhe mësuesi më i madh
që ka pasur njerëzimi ishte i Dërguari i Allahut,
Muhamedi (s.a.s.).*

*Në edukimin e tij plot frymëzim dhe
përshtypshmëri u edukuan personalitete aq të
larta saqë u quajtën sahabë të nderuar. Civilizimi
i virtyteve që ndërtuan ata nuk ka të ngjashëm.*

SHOQËRIA E EPOKËS SË LUMTURISË NË EDUKIMIN E TË DËRGUARIT TË ALLAHUT

NUK KA NEVOJË PËR MREKULLI TJETËR

Kanë ardhur mrekulli të panumërta. Qoftë edhe heshtja e tij përhap mrekulli. Çdo gjendje e tij dhe çdo gjë që bëri fitoi një vlerë mrekullie. Për këtë arsye, për këtë qenie të ndritur;

Karafi, i cili është njëra prej figurave më të rëndësishme të usulu'l-fikhut, domethënë të metodologjisë së jurisprudencës islame, ka thënë:

“Po të mos kishte asnjë mrekulli tjetër i Dërguari i Allahut (s.a.s.), përveç sahabëve, sahabët e nderuar ishin të mjaftueshëm për ta vërtetuar profecinë e Pejgamberit tonë të Nderuar.”

Me të vërtetë;

Nëse e shohim me kujdes historinë e njerëzimit, do të vëmë re se, edukuesi dhe mësuesi më i madh që ka pasur njerëzimi ishte i Dërguari i Allahut, Muhamedi (s.a.s.). Në edukimin e tij plot frymë-

zim dhe përshpirtshmëri u edukuan personalitete aq të larta saqë u quajtën sahabë të nderuar. Civilizimi i virtyteve që ndërtuan ata nuk ka të ngjashëm.

Ndërkohë kjo shoqëri para se të vinte Krenaria e Gjithësisë, i Nderuar ynë (s.a.s.), ishte e varrosur në padrejtësitë e injorancës dhe zullum. Për shekuj me radhë kjo shoqëri nuk shfaqti dot ekzistencë individuale apo sociale në asnjë fushë.

Por;

Ajo mori një frymëzim të atillë nga gjendja e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), i cili ishte Kuran i gjallë, dhe arriti një përsosmëri të atillë në edukimin e tij saqë pothuajse doli nga fundi i oqeanit Indian dhe arriti pikën kulmore në qiell.

Vallë, çfarë ka mësuar ajo shoqëri prej Pejgamberit tonë të Nderuar (s.a.s.), që arriti një pozitë të pashoqe në historinë e njerëzimit?

Çfarë mori prej tij ajo shoqëria e mëshirës?

Për t'ju përgjigjur këtyre pyetjeve së pari le të shprehim këtë:

Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), ishte si një shi i begatë që bie në një tokë që s'ka parë shi me shekuj me radhë për shoqërinë që ishte dërguar. Ishte një mëshirë që, sa më shumë të binte i shndërronte shkretëtirat në bahçe trëndafilash. Ishte një mëshirë që iu dërgua një shoqërie të cilës kishte shekuj që nuk i ishte dërguar Pejgamber dhe e cila kishte mbetur në injorancë, ishte zhytur në shirk e idhujtari dhe ishte bërë skllave e tiranëve zemërgurë. Ishte një burim mëshire që i mësoi (asaj shoqërie) adhurimin e vërtetë. Nisur nga këto që thamë më sipër, gjëja e parë që ai ua mësoi njerëzve ishte kjo:

VETËDIJA PËR ADHURIMIN

I Nderuari ynë (s.a.s.), së pari u mësoi sahabëve të qenët rob ndaj Allahut sipas orientimit të ajetit fisnik në të cilin thuhet:

“Unë i kam krijuar xhindët dhe njerëzit vetëm për të më adhuruar Mua!” (Dharijat, 56)

Edhe ata e përvetësuan më gjithë shpirt adhurimin e vërtetë sipas edukimit të tij. Zemrat e tyre u mbushën me besim dhe urtësi. Balli i tyre shkëlqeu me sexhde. Kelimetu't-Tevhid (shehadeti) u bë burimi më i madh i prehjes për ta. Shpëtuan nga humbja e përhershme dhe arritën xhenetin e dorëzimit ndaj Zotit (xh.xh.). Ata e kuptuan plotësisht se çdo të thotë adhurim vetëm ndaj Allahut.

Në këtë mënyrë shpëtuan nga të gjithë kularët dhe prangat.

Në këtë mënyrë jetuan me respekt të pafund ndaj urdhrit të Allahut Teala siç përmbledhet te shprehja “ta’dhim li emril-lah”.

Në këtë mënyrë ata mësuan nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.), edhe vetëdijen dhe perceptimin e ibadeteve që i interesojnë individit, edhe bazat e marrëdhënieve njerëzore që i interesojnë shoqërisë.

Më parë;

I ndiqnin verbërisht etërit e tyre si një arsye për t’u mburrur. Ata shpëtuan edhe nga kjo. Bashkëshortet dhe fëmijët i konsideronin si një pikë mbështetjeje mashtruese. Shpëtuan edhe nga kjo. Gruan e konsideronin vetëm si një mall që blihet dhe shihet. Shpëtuan edhe nga kjo.

Sepse ata;

Mësuan mirësinë e parajsës në këtë botë nga shtëpia e Resulullahut (s.a.s.), që të kujtonte kopshtet e xhenetit.

Domethënë, çështja e dytë që e mësuan nga Pejgamberi ynë i nderuar (s.a.s.), pas adhurimit ndaj Allahut (xh.xh.), ishte kjo:

LUMTURIA FAMILJARE

Ata shpëtuan nga jetesa imorale, e paturpshme dhe e paedukatë e xhahilijetit. Gjithashtu shpëtuan edhe nga besimet e devijuara dhe besëtytnitë e asaj periudhe të errët. Pastaj mësuan jetën familjare e cila është burimi i lumturisë, nga familja e lumtur e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe ezvaxhi tahirat, domethënë bashkëshortet e pastra të tij të cilat janë nënat e besimtarëve.

“Sahabët e nderuar me paralajmërimin dhe sugjerimin e të Nderuarit tonë në formën: “Jeta e vërtetë është jeta e ahiretit!”, u bënë një shoqëri që u pasurua me vetëmjaftim kundrejt kësaj bote dhe që kishte uri ta pafundme kundrejt kënaqësive të ahiretit.”

Sahabët e rinj që u edukuan në ato shtëpi të bekuara, brezi që edukuan ata dhe vazhdimësia e atij brezi që i ndoqi ata me mirësi dhe singëritet, në çdo anë të botës përhapën dashurinë që kishin marrë nga Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.).

Suksesi i atyre nuk ishte vetëm në dije dhe çlirime. Ata gjendeshin edhe në pikën kulmore të moralit. Ata arritën cilësi aq të larta sa që lapsat nuk mund t'i shkruajnë dhe gjuhët nuk mund t'i shpjegojnë. Me gjendjen që kishin u bënë shembull për ata që vinin pas tyre. Thelbi i veprimeve të tyre ishte dhembshuri ndaj krijesave.

Thënë me një shprehje tjetër;

HORIZONTI I MËSHIRËS SË PAFUNDME

Kjo mëshirë dhe dhembshuri u thellua në shoqërinë e dashurisë e cila u edukua nga fjalimet e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), i cili u dërgua si mëshirë për botët. Ndërgjegjja arriti mundësinë për të jetuar në prehje.

Njerëzit e egër që e shkëpusnin vajzën nga zemra e nënës dhe e çonin për ta varrosur të gjallë, pas Islamit u shndërruan në engjëj dhembshurie dhe njerëz modestë që derdhnin lot. Zemrat u bënë vendstrehime në të cilat gjenin prehje dhe ngushëllim njerëzit e për-vuajtur. Zemrat u bënë vendstrehime për gratë e veja, jetimët dhe të vetmuarit.

Omeri me zemër të ashpër para Islamit, pas Islamit u bë Hazreti Omeri me zemër të butë. Te ai u shfaq një gjendje e cila e bënte të thoshte:

“Nëse një dele që po kalon në Eufrat bie në ujë dhe mbytet, Allahu do ta kërkojë llogarinë e saj nga Omeri.”

Sepse ata e patën mësuar nga Resulullahu, alejhi's-salam, se çdo

gjë është një amanet që i është dhënë njeriut për ta ruajtur dhe për t'u provuar.

Sepse ata e patën mësuar nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.), se kjo botë është si një stacion pushimi i një udhëtimi drejt botës së përhershme për njeriun dhe se ky kapital i përkohshëm është dhënë për t'u investuar për ahiretin.

Sepse ai, Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), thoshte edhe në ditët më të vështira që u përjetuan në luftën e Ahzabit (Hendekut) kur durimi pothuajse u konsumua, edhe në ditët më madhështore dhe të lumtura përgjatë çlirimit të Mekës, në mënyrë që nga njëra anë të ishte ngushëllim dhe nga ana tjetër që sukseset të mos shndërroheshin në mendjemadhësi e murrje:

“JETA E VËRTETË ËSHTË JETA E AHIRETIT!”

Sahabët e nderuar me këtë paralajmërim, sugjerim dhe ngushëllim u bënë një shoqëri që u pasurua me vetëmjaftim kundrejt kësaj bote dhe që kishte uri ta pafundme kundrejt kënaqësive të ahiretit. Ata jetuan në një gjendje pehrizi të natyrshme. Konsumi i tepërt, grykësia, luksi dhe shtirja ishin mënyra jetese që ata kurrë nuk i njihnin.”

Sepse botëkuptimi i tyre ishte: “Nesër vendi i nefsit do të jetë varri.”

Ata e perceptonin se kjo botë ishte një shkollë sprove. Andaj u përpoqën me dashuri, entuziazëm dhe vendosmëri jo për veten e tyre, por për kauzën e vërtetë dhe për të lartësuar emrin e Allahut (xh.xh.). Lodhja dhe mërzitja u fshinë nga fjalori i tyre.

Shteti i vogël i Medines i cili u formua me një mijë e pesëqind vetë, pas dhjetë vjetësh arriti të bëhej pesëdhjetë mijë vetë. Kufijtë e shtetit të vogël një kilometër katror arritën deri në Palestinë dhe Irak.

Ata shkuan deri në Kinë, Semerkand, Kaukaz dhe Afrikë për el-emru bi'l-ma'ruf ve'n-nehj ani'l-munker (urdhërimi për të mirë dhe ndalimi nga e keqja). Edhe ata që erdhën pas tyre shkuan deri në

Andaluzi. Ebu Ejjub el-Ensariu (r.a.), shkoi deri në Stamboll në moshën tetëdhjetë e disa vjeçare për ta zbatuar el-emru bi'l-ma'rufin me ndikimin nga ajeti fisnik në të cilin thuhet: **“Mos e hidhni veten në rrezik me duart tuaja!”** (Bekare, 195) Trupi i përkohshëm i tij u bë një kujtim sublim dhe begati e madhe për Stambollin.

Ky entuziazëm i sahabëve nuk gjendej vetëm te ata që kishin arritur moshën madhore, por gjendej shumë aktiv në formë ashiqare edhe te ata që ishin në moshë të vogël. Ja;

ENTUZIAZMI I NJË TË RIU NË MOSHËN 16 VJEÇARE

Ishte viti i dytë i hixhretit dhe data dymbëdhjetë e muajit të Ramazanit. I Dërguari i Allahut (s.a.s.), e la si zëvendës në Medine Abdullah ibn Ummi Mektumin për të falur namazet dhe doli nga qyteti me një ushtri prej 313 vetash. Gjashtëdhjetë e katër prej këtyre ishin muhaxhirë. Kurse të tjerët ishin prej ensarëve. Tre ishin kalorës, shtatëdhjetë ishin me deve dhe të tjerët ishin këmbësorë.

Pejgamberi ynë i Nderuar i ndaloi luftëtarët në Bujutu's-Sukja që gjendej një milje larg Medines. Ata që ishin në moshë të vogël i ktheu pas. Sa'd ibn Ebi Vakkasi (r.a.), tregon:

“Para se i Dërguari i Allahut (s.a.s.), t'i kthente pas ata që ishin në moshë të vogël, pashë vëllain tim Umejrin i cili po përpiquej të fshihej. Atij i thashë:

“Çfarë të ka ndodhur vëlla?” Ai më tha

“Kam frikë se i Dërguari i Allahut do të më konsiderojë të vogël dhe do të më kthejë pas! Ndërkohë unë dëshiroj shumë të marr pjesë në luftë dhe shpresoj që Allahu të ma mundësojë të bie dëshmor!” Me të vërtetë kur vëllai im doli para Resulullahut (s.a.s.), ai e konsideroi të vogël dhe i tha:

“Kthehu pas!” Umejri filloi të qante. Për këtë arsye, Pejgamberi ynë i Nderuar e lejoi të merrte pjesë në luftë. Për shkak se Umejri

ishte i vogël në moshë, shpatën ia lidhja unë. Kur ra dëshmor në Bedr ishte në moshën 16 vjeçare.” (Vakidi, I, 21; Ibn Sa’d, III, 149-150.)

Sahabët e nderuar e flijonin çdo gjë për hir të të Dashurit të Allahut. Atë e donin më shumë se jetën dhe fëmijët e tyre. Ja vetëm një shembull nga mijëra të tillë:

A I KA NDODHUR GJË ATIJ?

Ditën e Uhudit Medina po tronditej nga një lajm që u përhap:

“Muhamedi (s.a.s.), është vrarë!”

Në qytet kishin filluar britmat dhe klithmat lartësoheshin deri në Arsh (qiell). Të gjithë ishin dyndur rrugëve dhe përpiqeshin për të marrë ndonjë lajm prej atyre që vinin. Një prej atyre ishte edhe Sumejra (r.anha), e cila ishte prej ensarëve. Ajo pati marrë lajmin se në atë luftë të tmerrshme dhe mësimdhënëse i kishin rënë dëshmorë dy djemtë, babai, bashkëshorti dhe vëllai. Ajo kishte humbur pesë të afërm të saj njëherësh. Por kjo sahabe e bekuar nuk shqetësohej për këtë. Çështja që e shqetësonte atë ishte gjendja e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Andaj vazhdimisht thoshte:

“Aman të mos i ndodhë gjë atij!” Sahabët e nderuar i thanë:

“Falënderimi i takon Allahut! Resulullahu është mirë. Ai është në jetë, siç dëshiron ti!”

Sumejrës (r.anha), nuk i qetësohej zemra me këtë lajm përgëzues. Andaj u përgjerohej atyre:

“Zemra nuk do të më qetësohet pa e parë atë. Ju përgjerohem ma tregoni të Dërguarin e Allahut.”

Kur ia treguan, shkoi menjëherë, i kapi majën e rrobës dhe i tha:

“Nëna dhe babai im të qofshin falë, o i Dërguari i Allahut! Pasi ti të jesh gjallë, asgjë tjetër nuk më lëndon!” (Vakidi, I, 292.)

Kjo vetëdije mund të arrihej vetëm me dijen absolute se jeta e vërtetë është jeta e ahiretit. Ata e mësuan këtë nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Në çdo gjë që bënin kishin këtë parim:

T'I NGJAJ ATIJ...

Brezi i sahabëve ishte i entuziazmuar dhe mendonte:

“Çfarë kërkon Allahu prej nesh? Si dëshiron të na shohë Resulullahu?”

Sahabët fituan një botëkuptim të ri për Allahun, universin dhe nefsin. Qëllimi i vetëm i tyre ishte t'i ngjanin Resulullahut (s.a.s.), sikur po vështronin diellin në një pasqyrë të vogël.

Ata u përpoqën me gjithë shpirt për t'i ngjarë të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Sahabët e nderuar i përdorën bashkërisht dhe në harmoni funksionet e mendjes dhe të zemrës të cilat e shpien njeriun në përsosmëri. Ata i mbajtën aktivë faktorët e entuziazmit dhe dashurisë dhe u thelluan në meditim. Ata i perceptuan rrymat e madhështisë dhe fuqisë hyjnore, filluan të lexonin të fshehtat dhe urtësitë. Universi u shndërrua në një libër për ta. Ndërsa Libri (Kurani), u shndërrua në një univers...

Netët u shndërruan në ditë. Dimrat u bënë pranvera. Meditimi u zhvillua. Filluan meditime shumë të thella rreth ardhjes së trupit të njeriut nga një pikë uji, ardhjes së zogut nga një vezë e thjeshtë, ardhjes së pemëve dhe frutave nga disa fara jashtëzakonisht të vogla dhe mbi shembuj të tjerë të ngjashëm me këta... Jeta u indeksua te arritja e kënaqësisë së Allahut (xh.xh.). Përhapja e mëshirës, butësisë dhe të drejtës arriti pikën kulmore. Shkurtimisht, në çdo aspekt përvetësuan moralin e lartë të Krenarisë së Gjithësisë, të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Në këtë mënyrë, kënaqësia më e madhe e tyre ishte kjo:

TA DËGJONIN ATË DHE TË THELLOHESHIN TE AI...

Sahabët e nderuar shfaqnin një përpikëri kulmore për t'i mësuar sunetin dhe mënyrën e jetesës së të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe për t'i praktikuar ata në jetë. Një shembull i veçantë prej atyre ishte biri i Hazreti Omerit, Abdullah ibn Omeri (r.a.).

Abdullah ibn Omeri (r.a.), pasi ndërroi jetë Resulullahu (s.a.s.), për shkak të dashurisë që kishte ndaj tij, i mësonte vende ku kishte falur

namazi ai dhe falte namaz aty. Ecte në rrugët që kishte ecur ai, ulej nën pemët ku ishte ulur ai dhe i vadiste ato, në mënyrë që të mos thaheshin. Kur ecte në rrugë, ndiqte rrugën në të cilën kishte ecur dhe e kishte parë Resulullahu (s.a.s.). Kafshën e kthente në vendet ku e kishte kthyer edhe ai. Veçanërisht vepronte me shumë përpikëri në lidhje me çështjen e zbatimit të urdhrave të të Nderuarit tonë rreth dhënies së selamit. Edhe kur nuk kishte asnjë punë, dilte në rrugë për t'u dhënë selam myslimanëve (me entuziazmin për të përjetuar vëllazërinë islame). Ai u jepte selam të gjithë atyre që i takonte qofshin të mëdhenj apo të vegjël. (Ibn Sa'd, IV, 156; Ibn Haxher, el-Isabe, II, 349; Ibn Esir, Usdu'l-Gabe, III, 341.)

Resulullahu, alejhi's-selam, tha në lidhje me një derë të xhamisë:

“Sikur ta linim për gratë këtë derë...”

Nafi (r.a.), thotë:

“Ibn Omeri (r.a.), nuk hyri asnjëherë nga ajo derë derisa ndërroi jetë.” (Ebu Davud, Salat, 53/571.)

Kjo besnikëri e singertë ka me qindra shembuj në jetën e Abdullah ibn Omerit (r.a.). Kjo përpikëri e atyre plot dashuri ishte një pasqyrë për të Nderuarin tonë. Falë faktit se ata ishin kaq shumë të përkushtuar ndaj atij Diellit të Udhëzimit, jeta e Resulullahut (s.a.s.), pothuajse rresht për rresht iu transmetua umetit që do të vijë deri në kiamet, në mënyrë që të përfitojë.

Sepse sahabët ishin të vetëdijsëm për vlerën e reflektimeve që kishin marrë nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.), i cili i nxori ata nga bataket e injorancës për në kopshtet e xhenetit, nga errësirat e zullumit dhe femohimit në dritën e drejtësisë dhe besimit. Ata e dinin se falënderimi për këtë mirësi ishte predikimi i Islamit, el-emru bi'l-ma'ruf ve'n-nehj ani'l-munker dhe shërbimi.

AJO SHOQËRI PRODUKTIVE

I eliminoi të gjitha dëshirat e përkohshme vetjake, nuk u mashtroi nga lodrat e kësaj bote dhe u bë një shoqëri dashurie. U bë një shoqëri

që mbartte entuziazmin për t'i ngjarë atij, domethënë, Krenarisë së Gjithësisë, të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).”

Sepse;

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), ishte çdo gjë për ata. Kuptimi i jetës dhe qëllimi i përpjekjeve të tyre ishte Ai (s.a.s.). Për këtë arsye, shpërngulja e tij për te “Miku i Lartë” ndikoi thellë te ata.

Abdullah ibn Zejdi (r.a.), duke e ndjerë se sytë e kishin humbur funksionin e tyre pasi ndërroi jetë Resulullahu (s.a.s.), u lut duke thënë:

“O Zot! Ma merr shikimin!” Ky përgjërëm i sinqertë i tij u pranua menjëherë dhe ai në atë moment u bë i verbër.

Hazreti Osmanit iu pre gjuha dhe nuk foli dot në hytbe pasi ndërroi jetë Resulullahu (s.a.s.).

Bilal el-Habeshiu nuk e thirri dot ezanin ngaqë nuk e shihte të Dërguarin e Allahut në mihrab. Ai nuk u rezistoi dot kujtimeve që e rrethonin nga çdo anë dhe shkoi në Sham. Edhe ezanin që filloi ta thërriste pas disa vitesh për të mos ua thyer zemrën nipërve të të Dërguarit të Allahut, përsëri nuk e përfundoi dot për shkak të qarjes me ngashërim.

Sahabët e nderuar, të cilët ishin fatlumët e Epokës së Lumturisë, bënë një jetë të mbushur plot me përgëzime dhe shfaqje dashurie. Ndërsa ne kemi ardhur në këtë botë 14 shekuj pas të Dërguarit të Allahut. Epoka e Lumturisë u bënë 1400 vite që ka kaluar. Por përgëzimet që ka dhënë Resulullahu (s.a.s.), sigurisht që nuk i përkasin vetëm asaj periudhe. Nëse mund ta njohim atë me dashurinë e sahabëve, nëse mund ta zbatojmë Sunetin e tij me dëshirë dhe entuziazëm, edhe ne do t'i arrijmë ato përgëzime.”

Muadh ibn Xhebeli (r.a.), tregon:

“Kur Resulullahu (s.a.s.), më dërgoi si prefekt në Jemen, erdhi me mua deri jashtë Medines për të më përcjellë. Unë isha mbi kafshë, ndërsa ai po ecte në këmbë. Pasi më dha disa këshilla, më tha:

“O Muadh! Ndoshta pas këtij vitit nuk do të më shohësh më! Me shumë mundësi do të vish te kjo xhamia dhe varri im!”

Kur i dëgjova këto fjalë, fillova të qaja prej pikëllimit që më shkaktoi ndarja nga miku, domethënë nga i Dërguari i Allahut. I Nderuari ynë më tha:

“Mos qaj, o Muadh!” Pastaj më tha duke e kthyer fytyrën drejt Medines:

“Njerëzit më të afërt ndaj meje janë të devotshmit të cilët e kanë frikë Allahun kudo që të ndodhen.” (Ahmed, V, 235; Hejsemi, IX, 22.)

Allahu Teala na bëftë prej atyre të devotshmëve!

Allahu (xh.xh.), na bëftë prej atyre që ndjekin rrugën e sahabëve të zgjedhur që i edukoi Hazreti Pejgamberi, alejhi's-selam! Na e mundësoftë që t'i zbatojmë urdhrat dhe ndalesat e të Nderuarit tonë si ata! Na e mundësoftë që të bëhemi vëllezërit e tij në këtë kohë të fundit (të kësaj bote)!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai në njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

SHOQËRIA MË IDEALE QË DËSHMOI HISTORIA

Rruga e vetme që jeta jonë individuale dhe shoqërore të arrijë gjendjen ideale me parimet si uniteti e bashkimi, drejtësia e mëshira, dija e urtësia dhe mirësia e mirësjellja, është pasimi me dashuri i të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), kapja pas Kuranit Fisnik që na e ka sjellë ai dhe përpjekja e mundimi në mënyrë sakrifikuese si brezi i sahabëve që ka edukuar ai.

SHOQËRIA MË IDEALE

QË DËSHMOI HISTORIA

DHURATA E EDUKIMIT HYJNOR: PEJGAMBERI FISNIK...

Allahu i Lartësuar na ka dhuruar neve Krenarinë e Gjithësisë, të Nderuarin tonë (s.a.s.), si shembullin më të bukur, shëmbëlltyrën më të lartë dhe usvei hasene.

Ai (s.a.s.), me moralin madhështor që e zbatonte Kuranin ajet për ajet dhe me cilësitë e veçanta të pajisura me urtësinë hyjnore u bë numune-i imtisal / shembulli më i përsosur për çdo njeri dhe për çdo profesion që nga njeriu më i thjeshtë e deri te kryetari i shtetit, që nga kryetari i butë i familjes e deri te komandanti i madhërishtëm, që nga çobani i thjeshtë e deri te biznesmeni që preokupohet me tregti ndërkontinentale, që nga shtresa më e zakonshme e shoqërisë e deri te shtresa më e lartë e saj.

Mësuesi dhe edukuesi i vetëm i Resulullahut (s.a.s.), ishte Allahu Teala. Në edukimin e tij, i cili ishte pika kulmore e njerëzimit dhe burimi i krenarisë për të gjitha krijesat, nuk kishin rol as nëna, as babai, as mësuesi, as shoqëria dhe as ndonjë njeri tjetër. Atë e edukoi Zoti. Sa bukur që e edukoi!

Ndërkohë që ai (s.a.s.), me personalitetin e formuar nga edukimi hyjnor shfaqte njeriun ideal prej të cilit Zoti (xh.xh.), ishte i kënaqur dhe e dëshironte, edhe me sahabët që i arsimoi me një edukim të veçantë përgjatë jetës profetike njëzet e tre vjeçare na dha shembullin e një shoqërie ideale.

Siç është shprehur edhe Karafi, i cili është prej figurave më të rëndësishme të metodologjisë së jurisprudencës islame:

“Edhe nëse Pejgamberi (s.a.s.), nuk do të kishte asnjë mrekulli tjetër përveç sahabëve, brezi i sahabëve (të cilët i nxori nga thellësia e injorancës dhe i shndërroi në yje të një civilizimi të lartë), mjaftonte për ta vërtetuar profecinë e të Dërguarit të Allahut.”

Sepse një mësim dhe edukim që arriti pikën kulmore në çdo aspekt, mund ta kishte vetëm një pejgamber. Pra, iu dha vetëm Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.).

Nisur nga kjo e vërtetë një i huaj që quhej Thomas Carlyle bëri këtë pohim:

“Asnjë perandor që ka pasur kurorë në kokë nuk është nderuar sa Hazreti Muhamedi i cili e arnonte me duart e veta pelerinën e tij.”

Përgjatë historisë rastisen disa personalitete që i kanë drejtuar masat, i kanë orientuar drejt një qëllimi dhe që kanë pasur influencë në një lloj mënyre. Por asnjëra shoqëri që kanë edukuar ata nuk e arriti zhvillimin human, etik dhe shkencor që e arritën sahabët e nderuar. Madje shumë prej tyre masat që i orientonin nuk i kanë çuar në mirësi, por në ligësi, nuk i kanë lartësuar, por i kanë poshtëruar. Siç e mbyti Faraoni popullin e tij në batakun e femohimit dhe zullumit në këtë botë dhe në zjarrin e xhehenemit në botën tjetër...

Ndërsa shoqëria e Epokës së Lumturisë përjetoi prehjen shpirtërore në kuvendet me aromë xheneti të Resulullahut (s.a.s.) dhe arriti mirësinë për t'u përgëzuar me xhenet në botën e përtejme.

ATA FATLUMËT...

Ajo ishte shoqëria e dijes, urtësisë, mëshirës, edukatës dhe mirë-sjelljes që e njihnte me zemër Allahun dhe të Dërguarin e Tij.

Ata gjendeshin në errësirën e injorancës para se Dielli i dy Botëve në lindte në botën e tyre. Ishin analfabetë. Kishin shekuj që gjendeshin larg udhëzimit hyjnor. Idhujt adhuroheshin në mënyrë të paperceptueshme, njëri-tjetrin e vrisnin në mënyrë të pavetëdijshme dhe mburreshin me agresivitetin e tyre.

Sahabët e nderuar falë mësimi, edukimit, udhëzimit dhe dëlirjes së mrekullueshme të Resulullahut (s.a.s.), dolën nga errësira e injorancës dhe arritën një mëngjes zgjimi dhe meditimi të thellë. Ata filluan t'i njihnin më nga afër Allahun Teala dhe të Dërguarin e Tij. Në qendër të mendimeve dhe idealeve të tyre vendosën tevhidin (njësimin e Zotit).

Në shkretëtirat e tmerrshme që ishin shndërruar në liqene gjaku prej luftërave të fiseve, filloi pranvera e një paqeje të këndshme. Çdo anë u shndërrua në një vend të sigurt dhe në paqe.

Tokat e shkreta të zemrave u shndërruan në kopshtet më të bukura të botës dhe në bahçet më të mrekullueshme me lule falë shirave të begatë të shpalljes hyjnore dhe përpjekjeve të jashtëzakonshme të një bahçevani të begatë.

Ata jetuan me Kuranin Fisnik... Jetuan për Kuranin Fisnik... Jetuan në rrugën e drejtë që tregon Kurani... Ideali i vetëm i jetës së tyre ishte zbatimi i Kuranit Fisnik. Për hir të kësaj shfaqën një qëndrim të paparë ndonjëherë përgjatë historisë. U torturuan dhe u dhunuan, por kurrë nuk bënë lëshime nga vlerat që u besonin.

Mbetën të uritur, u kritikuan, u përçmuan, u kërcënuan, u rrahën, u ofenduan, u vranë... Por asnjëherë nuk hoqën dorë nga Fjala e Allahut dhe rruga e të Dërguarit të Allahut. Ata nuk bënë qoftë edhe lëshimin më të vogël edhe nëse këtë e paguanin me jetën e tyre.

Kur ishte e nevojshme e braktisën pasurinë, pronat e vendin e tyre dhe bënë hixhret vetëm e vetëm për të zbatuar ajetet që kishte zbritur Allahu Teala...

Kur ishte e nevojshme morën parasysh edhe sakrifikimin e jetës së tyre.

Kur ishte e nevojshme shkuan ballë për ballë me shpata në dorë kundër të afërmeve, madje kundër etërve, vëllezërve dhe fëmijëve të tyre.

Ata nuk u ndanë nga Kurani Fisnik qoftë edhe në momentet më të rrezikshme, sepse çdo dispozitë e fesë ishte shndërruar në një kënaqësi për ta, madje;

NJË KËNAQËSI E PAFUNDME

Ata edhe këtë jetë me bosht Kuranin e mësuan nga Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), siç kishin mësuar edhe virtytet e tjera, sepse edhe Resulullahu (s.a.s.), ndoqi një edukim me bosht Kuranin Fisnik përgjatë edukimit që u bëri sahabëve. Ai mori për bazë Kuranin... Kuranit i dha përparësi ndaj çdo gjëje.

Ebu Talha (r.a.), tregon:

“Një ditë shkova te i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Barku i ishte ngjitur për kurrizi për shkak të urisë. Ai kishte lidhur një gur në bark për ta mbajtur belin drejt. Në këtë gjendje u mësonte Kuran as’habu’s-suffe.”
(Ebu Nuajm, Hilje, I, 342.)

Sahabët e morën si shembull këtë gjendje. Medina u mbush me mësues të Kuranit.

Fusha e parë që tërhiqte interesimin e sahabëve ishte Kurani Fisnik. Çdo ajet që shpallej për ata ishte si një sofër gostie që zbriste nga qielli. Të gjitha përpjekjet ishin për të përfituar sa më shumë të ishte e mundur nga ajo sofër, për t’i kuptuar ajetet, për t’i zbatuar dhe për t’ua transmetuar edhe të tjerëve. Atyre u pëlqente më shumë të falnin namaz nate dhe të lexonin Kuran para kohës së agimit sesa

të flinin në shtretërit e tyre. Madje ata që kalonin pranë shtëpive të tyre në errësirën e natës dëgjonin një melodi si zukatja e bletës. (Ibn Sa'di dhe Ibn Esiri.)

Përfundimisht mund të themi se ata ishin një brez që i planifikonin njëzet e katër orët sipas Kuranit. Ajo shoqëri ishte;

NJË SHOQËRI E KURANIT

Sahabët i mësuan me kënaqësi të madhe ajetet e begata të Kuranit që zbrisnin pjesë-pjesë dhe i zbatuan hap pas hapi në jetën e tyre. Ky ishte shembulli i edukimit gradual...

Ata ishin dëshmitarë se për cilat ngjarje dhe situata zbrisnin ajetet, e kuptonin më mirë vullnetin hyjnor në ajet ngaqë e kishin përjetuar vetë shkakun e zbritjes dhe kishin fatin e madh për ta pyetur për ato që nuk i kuptonin Krenarinë e Gjithësisë të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), i cili ishte predikuesi i Fjalës Sublime, komentuesi e shpjeguesi i parë dhe praktikuesi më i mirë në jetën e përditshme.

Domosdoshmëria për të lexuar Kuran në çdo namaz qoftë farz apo qoftë nafile u bë shkak që të vërtetat e Kuranit të injektoheshin te ata në një formë të përhershme.

Për shembull, sa injektim madhështor që është Fatihaja e cila këndohet në çdo rekat...

- Të fillosh me emrin e Allahut duke i kërkuar mbrojtje Zotit së pari nga shejtani dhe të gjitha dredhitë e tij...

- Perceptimi se adresa e vetme e të gjitha lavdërimeve është Allahu (xh.xh.)... Lavdërimet dhe falënderimet...

- Ftesa për të hyrë nën mbrojtjen dhe edukimin e Krijuesit, Edukuesit, Dhënësit të rrëskut dhe Zotit të të gjitha botëve që i njohim dhe që nuk i njohim...

- Marrja pjesë nga sugjerimi për mëshirë që e jep Zoti ynë i Gjithmëshirshëm dhe Mëshirëplotë dhe trajtimi i krijesave me butësi për hatër të Krijuesit...

- Mbajtja në mënyrë aktive në memorie e ditës së kiametit dhe perceptimi se Allahu Teala është i vetmi vendstrehim...

- Përpjekja për ta adhuruar Allahun e Lartësuar të gjithë së bashku dhe vetëdija se ndihma mund të vijë vetëm prej Atij...

- Domosdoshmëria për të vazhduar gjithmonë në përgjërimin për kërkimin e udhëzimit duke përfituar nga përshpirtshmëria e Hazreti Pejgamberit dhe duke ndjekur gjurmët e tij në rrugën e drejtë që ka ecur ai... Domethënë, përpjekja për të përjetuar gjendjen e atij (s.a.s.), në çdo fushë të jetës sonë...

- Inkurajimi për t'u bërë prej miqve të Zotit të cilët kanë arritur mirësitë hyjnore...

- Paralajmërimi për të mos rënë në gjendjen e popujve që kanë rënë në humbje dhe kanë merituar zemërimin hyjnor...

- Paralajmërimi për të marrë mësim nga historia dhe tregimet...

- Paralajmërimi për t'u gjendur në një xhemat dhe shoqëri...

Fatihaja fisnike e cila posedon fshehtësi e urtësi të panumërta dhe përfshin sugjerime e mesazhe subline, u këndua dhe u përjetua me një përshpirtshmëri krejt tjetër nga sahabët e nderuar.

Sahabët e nderuar morën mësim nga tregimet e Kuranit, në mënyrë që të ishin të drejta vendimet që jepnin dhe veprat që bënin. Andaj u bënë më të nderuarit e të sinqertëve, dëshmorëve dhe të devotshmëve të cilëve Allahu u ka dhënë prej mirësive të Tij.

Fakti që sahabët ishin analfabetë, domethënë se nuk kishin lexuar asnjë libër tjetër derisa u nderuan me Kuranin, u bë shkak që zemrat e tyre të etura për udhëzim të ishin të gatshme plotësisht për burimin e Kuranit. Të gjitha aftësitë perceptuese të mendjes dhe zemrës së tyre që nuk ishin përzier me asnjë kulturë tjetër, u fokusuan te Kurani Fisnik. Në këtë mënyrë doli në pah një kulturë fisnike që u njihte të drejtën e jetës të gjitha krijesave dhe që u falte paqe. Sahabët nën udhëzimin e të Dërguarit të Allahut dhe Fjalës së Allahut edukuan tabiinët, domethënë brezin që erdhi pas tyre. Edhe tabiinët edukuan

brezat e tjerë. Në këtë mënyrë doli në pah civilizimi Islam i cili ishte një civilizim fisnik dhe origjinal.

CIVILIZIMI I VIRTYTEVE

Funksionet e mendjes dhe të zemrës, të cilat e shpien besimtarin në përsosmëri, u përdorën bashkë dhe në harmoni. Meditimi u thellua duke u mbajtur aktiv te besimtari faktori entuziazëm dhe dashuri. Njerëzit jetuan me perceptimin se kjo botë ishte një shkollë sprove. Zemrat arritën rrymat e madhështisë dhe fuqisë hyjnore.

Një popull që më parë nuk dinte shkrim e këndim, arriti pikën kulmore në civilizim.

Abdullah ibn Mes'udi (r.a.), ishte një çoban i zakonshëm devesh. Pasi mori edukim nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.), themeloi shkollën e jurisprudencës në Kufe. Ebu Hanife dhe shumë muxhtehidë të tjerë ishin nxënës të kësaj shkolle. Soloni dhe Hamurabi të cilët njihen si juristët e famshëm nga e gjithë bota, mund të jenë vetëm çirakë pranë Ebu Hanifes.

Me brezin e sahabëve u formuan shekujt dhe periudhat. Njerëzimit iu dhurua Epoka e Lumturisë.

Meditimi arriti pikën kulmore dhe u edukuan njerëz idealë pasi u shtua ndjeshmëria islame dhe u zhvillua jeta shpirtërore. Arti dhe letërsia që lindën në një mjedis të tillë, dhanë fruta në civilizimin Islam. U edukuan njerëz si Mevlana, Sinani dhe Fuzuli. Brezi i sahabëve është i vetmi shembull dhe model në rrugën që duhet të ndiqet për riedukimin e personaliteteve të tilla të larta dhe për riformimin e një shoqërie të tillë plot prehe shpirtërore.

Në të dyja fazat e edukimit të sahabëve të nderuar ka të fshehta të mëdha. Andaj duhet të përjetohej entuziazmi i besimit i periudhës së Mekës, në mënyrë që të ndërtohej një civilizim në Medine. Në Mekë u përjetua entuziazmi i besimit. Të gjitha pengesat që mund të ishin të dëmshme për besimin në zemër u eliminuan. Emocioni dhe entuziazmi i besimit që u përjetua në Mekë, thuri civilizimin e pasqor të virtyteve në Medine.

Sahabët si Mus'abi, Bilali, Ammari, Hamzai, Erkami, Ibn Mes'udi, Ebu Dherri... Secili prej tyre e fitoi këtë identitet të besimit duke përjetuar vuajtje të mëdha dhe kështu u bënë shtyllat themelore të Epokës së Lumturisë.

Sepse në Mekë u ndërtua një identitet Islam, ndërsa në Medine një shoqëri islame që u jepte paqe të gjitha krijesave të Allahut. Në Mekë u edukua “individi” me një pjekuri të madhe, ndërsa në Medine u ndërtua një shoqëri sipas rregullave të virtyteve të larta nën udhëheqjen e individëve që kishin arritur atë pjekurinë (në Mekë).

NJË CIVILIZIM I TILLË QË!

Shkretëtirat arritën qetësinë dhe pemët arritën paqen. Vendet e gjelbra u shtuan. U ndalua këputja e një dege të njomë. Njëri prej aktiviteteve të para të të Dërguarit të Allahut, alejhi's-selam, në Medine ishte siguri i natyrës për të mos e dëmtuar askush duke e shpallur harem/vend të paprekshëm zonën qendrore të qytetit.

Ihsani, domethënë, ta bësh çdo gjë me vetëdijen se Allahu të shikon dhe me përpikërinë e përkushtimin sikur po e shikon Allahun, u bë baza e jetës. Qoftë edhe një varr që do të mbyllet pas pak, u hap me mirësi. Shpërdorim nuk bëhej në asnjë gjë, qoftë edhe në lumin që rridhte. Kafshët nuk milesnin pa i prerë thonjtë, në mënyrë që të mos u lëndoheshin sisët. Edhe kur shkundeshin pemët për t'u marrë gjethet, u shfaq një kujdes i veçantë për të mos ua thyer degët dhe për të mos ua dëmtuar rrënjët.

Ata ia dolën mbanë për t'i nxjerrë nga zemra interesat e kësaj bote, domethënë zotat e remë. Pasuria dhe jeta u shndërruan në mjete. U arrit kënaqësia e besimit. Mëshira u përhap. Një mëshirë gjithpërfshirëse ndikoi thellë në shoqëri. Edhe kafshët gjetën paqen. Ato shpëtuan nga ligësitë e zullumqarëve... Lëreni ngarkesën e tepërt, por edhe biseda mbi ato kafshë të gjora u konsiderua padrejtësi. Për shkak të një qeni që po ushqente të vegjlit ndryshoi rrugë një ushtri madhësh-tore. U përhap një mëshirë e madhe ndaj të gjitha krijesave. Çdo gjë e gjallë dhe jo e gjallë u konsiderua si një amanet i Allahut (xh.xh.).

Shërbimi u bë stili i jetës. U ekspozua sakrifica dhe personaliteti i Islamit. El-emru bi'l-ma'ruf ve'nehju ani'l-munker që e konsideronin si domosdoshmëri të mëshirës, u bë qëllimi i të gjithë jetës së tyre. Ata nuk u lodhën dhe nuk u bezdisën aspak për këtë qëllim.

Njeriu për ta kryer detyrën el-emru bi'l-ma'ruf ve'nehju ani'l-munker duhet të ketë tri cilësi:

1. Dija. Dije të dobishme...
2. Sakrifica...
3. Personaliteti...

Sahabët i posedonin të tria këto cilësi njëherësh.

ATA MËSUAN DIJEN E DOBISHME

Për ata dija ishte ajo dije që në këtë botë të shpinte te meditim, vepra e mirë dhe shërbimi, ndërsa në ahiret të shpinte në xhenet. Ata asnjë dije nuk e morën prej Krenarisë së Gjithësisë, të Dërguarit t Allahut (s.a.s.) dhe prej burimit të shpalljes hyjnore vetëm për ta depozituar në mendje. Ata e mësuhan Kuranin ajet pas ajeti për ta praktikuar në jetë. Çdo fjalë dhe çdo veprim të të Nderuarit tonë (s.a.s.), e ndoqën hap pas hapi vetëm e vetëm që ta pasonin atë me dashuri dhe nënshtrim.

Në këtë formë u bënë prej “të diturve të vërtetë”.

Sa bukur e shpjegon poeti dhe mendimtari i madh, Muhamed Ikbali në një poezi të tij, rëndësinë e të qenët prej të diturve të vërtetë duke e dëlirë nefsën dhe duke e mbushur zemrën me dashuri:

Një natë në bibliotekën time dëgjova një molë që po i thoshte fluturës:

“Kam hyrë brenda librave të Ibn Sinës. Kam parë veprat e Farabiut. Shëtita ndërmjet atyre rreshtave të thatë që nuk dinin të mbaronin dhe shkronjave të zbehta të atyre rreshtave dhe i brejta ato. Në këtë kontekst, shëtita sokak më sokak dhe rrugë më rrugë të el-Medinetu'l-

Fadila që do të thotë qyteti i virtyteve të Farabiut, por në asnjë mënyrë nuk e kuptova filozofinë e kësaj jete. U bëra një udhëtare e trishtuar e rrugëve të tmerrshme dhe pa krye. Nuk kam një diell që të mi ndriçojë ditët...”

Sikundër kësaj britme të molës, flutura i tregoi flatrat e djegura asaj dhe i tha:

“Shiko! Unë për këtë dashuri i kam djegur krahët e mi.” Pastaj vazhdoi:

“Ajo që e bën jetën të gjallë është përpëlitja dhe dashuria. Ajo që i jep krahë jetës, përsëri është dashuria!..”

Domethënë se flutura duke i treguar molës flatrat a saj të djegura, e këshilloi me gjuhën e gjendjes së vet duke i thënë:

“Shpëtoje veten nga shkatërrimi nëpër këto qorrsokakët e filozofisë! Merr pjesë nga deti shpirtëror plot dashuri, frymëzim dhe begati i Mesnevisë dhe fluturo drejt takimit me Zotin!..”

Ja pra, edhe jeta e sahabëve dhe gjendja e tyre në dije ishte pikërisht kështu. Ata ishin si flutura që kishin djegur jo vetëm flatrat, por edhe zemrat e tyre rreth e rrotull dritës së dijes së Hazreti Pejgamberit.

Për këtë arsye;

Dija i shtoi bindje absolute besimit të tyre dhe i inkurajoi për të bërë vepra të mira. Ata u bënë njerëz të urtë që e kalonin natën në namaz e në sexhde, që e ndjenin në zemër çdo moment frikën për ahiretin dhe që derdhnin lot duke kërkuar kënaqësinë e Zotit (xh.xh.). Domethënë, ata e njohën Allahun Teala me zemër duke u nisur nga “ma’rifetu’ll-llahu” që është qëllimi i dijes.

Netët e tyre u shndërruan në ditë. Dimrat u shndërruan në verë. Meditimi i tyre u zhvillua. Filluan meditime të thella rreth ardhjes së trupit të njeriut nga një pikë uji, ardhjes së zogut nga një vezë e thjesh-të, ardhjes së pemëve e frutave nga fara krejt të vogla dhe shembujve të tjerë... Jeta u fokusua te kënaqësia e Allahut. Mëshira, butësia dhe përhapja e të vërtetës arritën pikën kulmore.

Në këtë mënyrë;

U BËNË HERONJTË E SAKRIFICËS

Ata shkuan deri në Kinë, Semerkand, Dagistan dhe Kazan për el-emru bi'l-ma'ruf ve'n-nehj ani'l-munker (urdhërimi për të mirë dhe ndalimi nga e keqja). Edhe ata që erdhën pas tyre shkuan deri në Andaluzi.

Ebu Ejjub el-Ensariu (r.a.), mori pjesë në ekspeditën e organizuar për çlirimin e Stambollit në moshën tetëdhjetë e disa vjeçare për ta zbatuar el-emru bi'l-ma'rufin, në mënyrë që të mos përfshihej nga paralajmërimi i ajetit fisnik në të cilin thuhet: **“Mos e hidhni veten në rrezik me duart tuaja!”** (Bekare, 195) Trupi i përkohshëm i tij u bë një kujtim sublim dhe begati e madhe për Stambollin.

Siç nuk e konsideroi ai arsye pleqërinë e tij, edhe Abdullah ibn Ummu Mektumi (r.a.), nuk e konsideroi arsye verbërinë e syve të tij. Ai u bë mbajtësi i flamurit në luftën e Kadisijes e cila e valëviti flamurin Islam në shumë vende dhe i njohu njerëzit me lumturinë e të dyja botëve.

Momentet më të këndshme dhe domethënëse të jetës për sahabët ishin çastet kur i çonin njerëzimit mesazhin e njësimi të Zotit (xh.xh.). Sahabi e falënderoi politeistin që i njohu tri minuta kohë kur ishte në ekzekutim e sipër dhe i tha:

“Domethënë se kam edhe tri minuta kohë për predikim.”

Sahabët e mësuari pikërisht nga i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, se predikimi i Islamit ishte një përgjegjësi e madhe në botën e përtejme dhe një kapital i lumturisë së përhershme. Ata e panë vetë te Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), veçanërisht në periudhën e Mekës, sesi përpëlitej për udhëzimin e umetit dhe sesi përpiqej për ta predikuar kauzën e tij duke shfrytëzuar të gjitha mundësitë pa rënë aspak në pesimizëm kundrejt ofendimeve të xhaxhait të tij, Ebu Lehebit, sulmeve të bashkëqytetarëve dhe gjuajtjeve me gurë të banorëve të Taifit.

Siç është shprehur edhe Ebu Hurejre (r.a.), ata ndërmjet tyre gjithmonë bisedonin rreth kësaj të vërtete:

“Në ditën e kiametit dikush do të shkojë dhe do ta kapë për jake dikë që nuk e njeh aspak. Ky i fundit do të habitet dhe do t’i thotë:

“Çfarë kërkon prej meje? Unë nuk të njoh aspak!”

Ndërsa personi që e kapi për jake do t’i thotë duke u ankuar:

“Kur ishim në dynja më shihje duke bërë gabime dhe vepra të shëmtuara, por nuk më paralajmëroje dhe nuk më ndaloje prej atyre ligësive.”” (Mundhiri, et-Tergib ve’t-Terhib, Bejrut 1417, III, 164/3506.)

Sahabët e nderuar i sakrifikuan të gjitha mundësitë e tyre për shërbimin dhe predikimin Islam duke e ndjerë mbi supet e tyre këtë përgjegjësi të rëndë të predikimit. Edhe njerëzit, të cilëve u drejtohe-shin dhe të cilët ishin shkak për këtë shërbim të tyre, i konsideruan si një pasuri të madhe. Atyre u shfaqën gjithmonë perceptimin e të afruarit me butësi dhe përkushtim. Thënë me një shprehje tjetër, ata gjithmonë;

PËRHAPËN PERSONALITETIN

Njerëzit e tjerë e shihnin natyrën e bukur të Islamit në fytyrat e atyre akoma pa i dëgjuar fjalët dhe ftesën e tyre. Sa dëshmitar i bukur është për këtë kjo histori që e ka treguar Ebu Harun el-Abdi (r.a.):

Ne të rinjtë shkonim te Ebu Saidi (r.a.), për të mësuar ndonjë gjë. Kur na shihte, na thoshte:

“Tungjatjeta! Mirë se erdhët, o ju për të cilët i Dërguari i Allahut (s.a.s.), na ka këshilluar dhe na u ka lënë amanet! Resulullahu (s.a.s.), na ka thënë:

“Njerëzit do t’ju ndjekin. Njerëzit do t’ju vijnë nga të katër anët e botës dhe do t’ju kërkojnë që ta mësojnë fenë mirë dhe të thellohen në të. Kur njerëzit t’ju vijnë, interesohuni me ta dhe trajtojini me mirësi!”” (Tirmidhi, Ilm, 4/2650; Ibn Maxhe, Mukaddime, 17, 22; Darimi, Mukaddime, 26; Hakim, I, 164/298.)

Ata e mësuan nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.), personalitetin e shkëlqyer.

Çfarë morën sahabët nga i Dërguari i Allahut?

1. In'ikas, ndikim të madh shpirtëror...

2. Akrabijet, afrimiteti...

Në këtë mënyrë e mira dhe e drejta me të gjithë bukurinë e tyre dhe e keqja dhe e liga me të gjithë shëmtinë e tyre u bënë të qarta në sytë dhe zemrat e sahabëve. Në çdo veprim dhe në çdo frymë u kërkuar kënaqësia e Allahut (xh.xh.)...

Te sahabët u formua një botëkuptim i ri në lidhje me Allahun, universin dhe nefsën. Qëllimi i vetëm i tyre ishte që ta imitonin në çdo gjendje të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), sikur po shikonin diellin në një pasqyrë të vogël.

U përjetua gjendja e pehritzit. Konsumi i tepërt, grykësia, luksi dhe ekspozimi ishin një stil jete që mjedisi dhe shoqëria e sahabëve nuk e njihnin.

U zhvillua botëkuptimi: “Nesër konaku i këtij nefsit do të jetë varri.” Shteti i vogël i Medines që u formua me një mijë e pesëqind vetë, pas dhjetë vjetësh u bë një qind e pesëdhjetë mijë. Kufijtë e shtetit të vogël të Medines arritën deri në Palestinë dhe Irak.

Pas fitoreve të korrura dhe sukseseve të arrira si një shoqëri dhe vend, secili individ i kësaj shoqërie kishte një zhvillim personal, sepse ata arritën pikën e fundit ku mund të arrijë mendja, shpirti dhe nefsë. Shpëtuan nga ligësia e nefsit emmare dhe arritën te nefsë kamile. U bënë njerëz që llogaritnin edhe frymëmarrjet e tyre. Ata i verbuan dëshirat vetjake dhe përparuan në “rrugën e Zotit” duke i zhvilluar cilësitë e larta që i kishin në natyrë.

Si rezultat, njerëzit që dikur kishin qenë agresivë dhe beduinë, u shndërruan në njerëz të butë si engjëj. Një zhvillim i tillë që, pothuajse;

NGA GROPA NË PIKËN KULMORE

Për sa i përket injorancës dhe padrejtësisë, njerëzit në fund të oqeanit indian, nëse mund ta shprehim kështu, morë pjesë nga përshtirshmëria e të Dërguarit të Allahut dhe arritën pikën kulmore në mëshirë, butësi dhe përkujdesje ndaj krijesave të Allahut Teala...

Në qendrën e miqësisë u vendos Allahu dhe i Dërguari i Tij. Brezi i sahabëve gjithmonë jetoi me mendimin dhe entuziazmin:

“Çfarë dëshiron Allahu prej nesh? Si dëshiron të na shohë i Dërguari i Allahut?” Edhe kundrejt kushteve të rënda që ndryshonin, thoshin: “Allahu na mjafton!”

Njerëzit e egër që i shkëpusnin vajzat nga zemra e nënave të tyre dhe i varrosnin të gjalla, pas Islamit u shndërruan në engjëj të butë që sytë vazhdimisht u rridhnin lot. Ata u shndërruan në engjëj të mëshirshëm që nuk lëndonin as gjarprin, lëreni më milingonën.

Zemrat u shndërruan në një vend ku gjenin ngushëllim dhe prehje njerëzit e rraskapitur. Zemrat u shndërruan në vendstrehime për të vejat, jetimët dhe të vetmuarit.

Muhaxhirët mekas dhe ensarët medinas u lidhën me njëri-tjetrin në një formë të paparë ndonjëherë falë vëllazërisë në Islam. U përjetuan skena të pashoqe të sakrificës. Ajo që u arrit ishte “dashuria”, ndërsa rezultati i saj ishte “edukata”. Domethënë, të gjithë morën edukatën e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Bujaria: “Zgjidh dhe merr! Gjysma e pasurisë sime qoftë e jotja!”, u prit me vetëmjaftueshmëri të formës:

“Allahu të bekoftë në pasuri! Më trego rrugën e tregut.” Ensarët dhe Muhaxhirët u vëllazëruan aq shumë me njëri-tjetrin sa që ensarët derdhën lot me mallëngjim kur muhaxhirëve iu shtuan mundësitë dhe u shpërngulën në shtëpitë e tyre.

Sahabët u përkujdesën edhe ndaj robërve dhe skllëvërve siç përkujdeseshin ndaj fëmijëve të tyre, madje ndaj tyre shfaqën një mëshirë edhe më të madhe. Në këtë mënyrë popujt rendën për të hyrë grupe-

grupe nën fletët plot mëshirë të Islamit. Robërit në fillim u pasuruan materialisht dhe shpirtërisht me dije, urtësi e bujari dhe pastaj iu dha liria.

Hazreti Ebu Bekri (r.a.), edhe pasi u bë kalif nuk ia la askujt shërbimin që ua bënte vetë të varfërve. Ai vazhdoi t'i milte kafshët e vajzave jetime.

Prej sahabëve nuk kishte asnjë që posedonte pasuri dhe të mos e jepte si vakëf! Krahës të pasurve të devotshëm që dhuronin dhe jepnin si vakëfe pusët e ujit që vlenin sa thesaret dhe karvanë të mëdha, kishte edhe të varfër durimtarë që mjaftoheshin për ta hapur iftarin me ujë duke ia dhënë edhe kafshatën me të cilën do ta hapte iftarin jetimit që i shkonte te dera dhe i thoshte: “Më jep për hir të Allahut!” Në këtë mënyrë ajo shoqëri ishte një vend ku shfaqej plotësisht altruizmi.

PIKA KULMORE E ALTRUIZMIT

Misteri i heronjve të infakut të fshehtë që linin ushqime nëpër dyert e shtëpive të të varfërve duke i mbartur në kurriz përgjatë mesit të natës, kuptohej vetëm kur laheshin xhenazet e tyre të bekuara.

Tre sahabë të plagosur që kishin dhimbje e etje dhe që ishin gati duke rënë dëshmorë, u dhanë përparësi vëllezërve kundrejt vetes së tyre. Edhe në atë gjendje menduan për vëllezërit e tyre. Ajo gotë uji, si një simbol i pashok i vëllazërisë, mbeti ndërmjet tre dëshmorëve që fituan shpërblimin te Zoti (xh.xh.).

Omeri zemërngurtë para Islamit, pas Islamit u bë Hazreti Omer me zemër të butë. Te ai u shfaq një gjendje sublime meditimi e cila e bënte të thoshte:

“Nëse një dele bie në ujë dhe mbytet duke kaluar Eufratin, Allahu do ta marrë në llogari Omerin për të.” Drejtësia që u shfaq, fitoi vlerësimin edhe të armikut. Drejtësia dhe përkushtimi ndaj hallallit që u shfaq përgjatë marrjes së taksave të Hajberit, e bëri edhe çifutin të thoshte:

“Ja pra, falë kësaj drejtësie dhe ndershmërie qiej dhe toka qëndrojnë në këmbë me rregull.”

Sahabët e nderuar na i dhanë rregullat e ndritura për një shoqëri ideale nën udhërrëfimin e Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.), me shembuj të pafund. Ata që i ndoqën sahabët me singëritet, sipas gradës së dashurisë që morën nga dashuria e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe sipas mundësisë për t'i përngjarë atij, sollën në pah shoqëri ideale, breza të mahnitshëm, qytete që kihen lakmi dhe shtete të fuqishme e të drejta.

Rruga e vetme që edhe jeta jonë individuale dhe shoqërore të arrijë një gjendje ideale me virtytet si bashkimi dhe uniteti, drejtësia dhe mëshira, dija dhe urtësia, bukuria dhe hijeshia, është pasimi me dashuri i të Dërguarit të Allahut, kapja pas Kuranit Fisnik që na e ka sjellë ai dhe përpjekja e mundimi me sakrificë si brezi i sahabëve që e edukoi ai (s.a.s.).

Vetëm në këtë mënyrë mund ta arrijmë gëzimin e festës në të dyja botët.

O Zot! Na e bëj të mundur të ecim në rrugën e sahabëve të nderuar, të cilët kanë ecur në mënyrën më të bukur në rrugën e të Dashurit Tënd, janë përpjekur për ta imituar atë në çdo gjë dhe janë munduar të arrijnë përsosmërinë morale që e patën mësuar nga ai në çdo gjendje të tij!..

O Zot! Bëji brezat dhe shoqërinë tonë një popull ideal e të devotshëm që kërkon kënaqësinë Tënde dhe që ka si qëllim të vetëm lartësimin e emrit Tënd!.. Na udhëzo në rrugën e atyre që u ke dhënë mirësi!.. Na ruaj që të mos bëhemi prej atyre që kanë tërhequr zemërimin Tënd dhe kanë rënë në humbje!..

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

KATËR MIQTË E ZGJEDHUR TË PEJGAMBERIT ﷺ

Kur të analizohet dhe meditohet rreth historisë së njerëzimit, vihet re se personalitetet e mëdha i kanë dhënë drejtim rrjedhës së historisë.

Në krye të këtyre personaliteteve vijnë pejgamberët, pastaj figurat e mëdha që kanë edukuar këta pejgamberë, pastaj miqtë e Zotit (evliatë) që ndoqën gjurmët e tyre dhe arritën pikën kulmore në ma'rifetull-llah, pastaj dijetarët që arritën pikën kulmore në dije e urtësi dhe pastaj padishahët që ishin sulltanë të materiales dhe shpirtërores.

KATËR MIQTË E ZGJEDHUR TË PEJGAMBERIT ﷺ

VULA PROFETIKE NDAJ HISTORISË

Kur të analizohet dhe meditohet rreth historisë së njerëzimit, vihet re se personalitetet e mëdha i kanë dhënë drejtim rrjedhës së historisë.

Në krye të këtyre personaliteteve vijnë pejgamberët, pastaj figurat e mëdha që kanë edukuar këta pejgamberë, pastaj miqtë e Zotit (evliatë) që ndoqën gjurmët e tyre dhe arritën pikën kulmore në ma'rifetull-llah, pastaj dijetarët që arritën pikën kulmore në dije e urtësi dhe pastaj padishahët që ishin sulltanë të materiales dhe shpirtërores.

Njerëzimin e kanë drejtuar këto personalitete të mëdha, sepse njeriu mahnitet ndaj personaliteteve të mëdha ngaqë këtë e ka në natyrën e tij. Njerëzit kundrejt këtij karakteri dhe personaliteti që përhapën këta figura të mëdha, u joshën dhe ndjenë nevojën për t'i pasuar, për t'i ndjekur dhe për të ecur në gjurmët dhe rrugën e tyre.

Sikundër këtyre, edhe të poshtrit që preferuan të mbesnin në vulgaritetin e dëshirave vetjake, kanë përjetuar dhe i kanë bërë edhe të tjerët të përjetojnë padrejtësitë dhe vuajtjet e mëdha të historisë duke ushqyer xhelozin dhe armiqësin kundrejt njerëzve të devotshëm.

Nisur nga ky këndvështrim, historia e njerëzimit përbëhet nga

historia e pejgamberëve dhe historia e luftës së ndjekësve të pejgamberëve me armiqtë e tyre.

Edukuesit më të mëdhenj të njerëzimit janë pejgamberët. Sulltani i pejgamberëve, Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), i ka vënë vulën më të madhe në çdo aspekt historisë së botës. Rrezet e kandilit që ndezi në Hixhaz, në lindje arritën deri në Kinë e Indi, ndër-
sa në perëndim arritën deri në oqeanin Atlantik dhe malet Pirene të Francës. Në bazën e këtij ndikimi madhështor dhe të shpejtë sigurisht se gjendeshin personalitetet që i kishte edukuar dhe rritur i Dërguari i Allahut (s.a.s.), i cili ishte usvetun hasene / shembulli më i bukur.

Siç është shprehur edhe Imam Karafi, njëra prej mrekullive më të mëdha të Resulullahut (s.a.s.), e cila nuk kanë lënë nevojë për mrekulli të tjera, janë sahabët e nderuar e të zgjedhur të tij që i ka edukuar ai vetë. Ndërsa në pikën kulmore të sahabëve, të cilët përbënin kulmin e njerëzimit pas pejgamberëve, gjendeshin katër kalifët e drejtë që ishin miqtë e dashur të Pejgamberit.

Këta katër miq të dashur gjithmonë i kanë qëndruar pranë të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), përgjatë gjithë jetës. Edhe pasi Pejgamberi (s.a.s.), u shpërngul për në botën e përherëshme, ata e zëvendësuan atë në minber dhe atdheun Islam që arriti të përfshinte kontinentet e udhëhoqën sipas rregullave më të përpikta të drejtësisë. Këta heronj të Islamit të cilët bënë një jetë plotësisht askete dhe modeste veçanërisht pasi u bënë kalifë, të cilët preokupoheshin me problemet e kësaj bote dhe të botës tjetër të umetit të Muhamedit dhe të cilët e dorëzuan shpirtin njëri në gradën e singeritetit, tjetri dëshmor në krye të Kuranit Fisnik dhe dy të tjerët duke rënë dëshmorë në xhami, i sakrifikuan për këtë fe të vërtetë e të fundit fëmijët, pasurinë dhe jetën e tyre.

Ndjekja e rrugës së këtyre katër sahabëve të zgjedhur, të cilët u edukuan me një interesim të veçantë të të Dërguarit të Allahut, i është urdhëruar nga vetë Resulullahu (s.a.s.), të gjithë umetit:

“NDIQNI RRUGËN E ATYRE!”

Në hadithin fisnik thuhet:

“Ajo që duhet të bëni është që të kapeni pas sunetit tim dhe

sunetit të Hulefau'rr-Rrashidin (kalifëve të drejtë) të cilët janë në rrugë të drejtë.” (Ebu Davud, Sunnet, 5/4607; Tirmidhi, Ilm, 16; Ibn Maxhe, Mukaddime, 6.)

Dijetarët dhe të urtët e rrugës së ehli sunetit që e kanë ndjekur këtë urdhër, e kanë konsideruar si një borxh besnikërie që duhet të paguhet duke ua transmetuar brezave të rinj jetën plot mësim dhe fjalët plot urtësi e njohuri të Hazreti Ebu Bekrit, Hazreti Omerit, Hazreti Osmanit dhe Hazreti Aliut. Ata kanë lënë vepra shumë të vlefshme në këtë fushë. Këto personalitete që emrat e tyre i shkruajmë në kubetë e faltoreve tona, janë si yje që do të na tregojnë rrugën në qiellin e zemrës sonë.

Dy prej këtyre personaliteteve të bekuara janë bërë hallka e dytë e zinxhirëve të artë që i ka formuar i Nderuari ynë dhe që vetë ishte hallka e parë. Secili prej tyre, si personalitete shumë të rëndësishme të memories sonë kombëtare dhe fetare me virtytet e larta dhe cilësitë e bekuara që përfaqësonin, gjenden në radhët e para ndërmjet emrave që populli ynë u vendos fëmijëve të vet.

Qëllimi ynë me këtë shkrim në të cilin do t'i shtjellojmë në mënyrë të përmbledhur Hulefau'rr-Rrashidin / Kalifët e Drejtë, është që t'i kujtojmë kalifët e drejtë të cilët ishin më afër Resulullahut (s.a.s.) dhe të cilët e gdhendën atë në formën më të bukur në personalitetin dhe jetën e tyre. Gjithashtu, që të bëhemi shkak për të nisur një udhëtim drejt të Nderuarit tonë duke u nisur prej tyre.

I pari i kalifëve të drejtë ishte miku më i afërt i të Dërguarit të Allahut dhe mbajtësi i sekreteve të tij, Hazreti Ebu Bekri (r.a.). Siç shprehet edhe Kurani:

“I DYTI I TË DYVE” HAZRETI EBU BEKRI (r.a.)

Ai arriti gradën Siddik (i singerti), me besimin, besnikërinë dhe sinqeritetin e palëkundshëm të tij. Siç ishte prej fatlumëve që e pranuan të parët ftesën e Islamit, e shpalli në një formë krejt tjetër sinqeritetin e tij duke thënë kundrejt talljeve të mushrikëve pas ngjarjes së miraxhit:

“Nëse ka thënë ai, është e vërtetë!”

Ai ishte i përkushtuar bashkë me fëmijët e tij në shërbimin ndaj Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.), në kohën kur organizonin atentate ndaj tij në Mekë. Pastaj arriti nderin për të qenë miku i ngushtë i Resulullahut (s.a.s.), në shpellën Theur përgjatë udhëtimit të hixhretit siç shprehet edhe ajeti fisnik “i dyti i të dyve”.

Një ditë Hazreti Pejgamberi (s.a.s.), tha:

“Nuk kam pasur dobi nga pasuria e askujt siç kam përfitur nga pasuria e Ebu Bekrit...”

Ndërsa Ebu Bekri (r.a.), filloi të derdhte lot kur i dëgjoi këto fjalë dhe tha:

“A nuk jemi unë dhe pasuria ime vetëm për ty, o i Dërguari i Allahut?!” (Ibn Maxhe, Fedailu As’habi’n-Nebi, 11.) Në këtë mënyrë u shpreh qartë se ia kishte dedikuar të Dërguarit të Allahut, alejhi’s-selam, veten dhe çdo gjë që posedonte.

Hazreti Ebu Bekri (r.a.), përgjatë gjithë jetës së tij i shërbeu të Nderuarit tonë me jetën, pasurinë dhe fëmijët e tij. Ebu Bekri (r.a.), është gëzuar për Resulullahun, është mërziur për të dhe është shqetësuar për të. Në shpellën Theur, aty ku u realizua edhe udhëzimi shpirtëror, u shfaq edhe e fshehta e shoqërisë me të Dërguarin e Allahut (s.a.s.).

Hazreti Ebu Bekri (r.a.), tregon:

Kur isha bashkë me të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), në shpellë përgjatë udhëtimit të hixhretit, pashë këmbët e politeistëve që qëndronin mbi kokat tona dhe thashë:

“O i Dërguari i Allahut! Nëse ndonjëri prej këtyre përkulet dhe sheh poshtë, patjetër që do të na shohin!”

Ndërsa Resulullahu (s.a.s.), më tha:

“Çfarë pandeh (dhe çfarë mendon) për dy vetë i treti i të cilëve është Allahu, o Ebu Bekr?” (Buhari, Tefsir, 9/9; As’habu’n-Nebi, 2; Muslim, Fedailu’s-Sahabe, 1.)

Një pjesë e rëndësishme e myslimanëve të parë arritën nderin për t'u udhëzuar falë përpjekjeve të Ebu Bekr es-Siddikut. Ky i fundit, pasurinë që e kishte fituar me një tregti të ndershme dhe të pastër, e harxhoi duke i blerë dhe liruar robërit që rënkonin nën zullumin e pronarëve të tyre politeistë. Ajeti i mëposhtëm zbriti për ta lavdëruar këtë bujari të madhe të tij:

“Sa për atë që jep (për hir të Allahut), ka frikë (nga Ai) dhe dëshmon për vërtetësinë e më të bukurës (besimit), Ne do t’ia lehtësojmë atij rrugën drejt shpëtimit.” (Lejl, 5-7)

Kur babai i tij, Ebu Kuhafe, i cili akoma nuk ishte nderuar me besimin Islam, e këshilloi të merrte skllavë të fuqishëm që të paktën t’i kryenin ndonjë punë kur vuri re se biri i tij, Ebu Bekri po e harxhonte të gjithë pasurinë duke blerë skllavë të dobët dhe të brishtë, Hazreti Ebu Bekri (r.a.), iu përgjigj duke i thënë se nuk kishte asnjë qëllim tjetër përveçse kënaqësinë e Allahut Teala. Edhe kjo përgjigje u lavdërua si më poshtë në ajetin fisnik:

“Do të mbahet larg tij (zjarrit) më i devotshmi (që ruhet nga gjynahet), që e jep pasurinë e tij, duke pastruar veten dhe duke mos pritur shpërblim prej dikujt tjetër për këtë, por vetëm për të kërkuar Fytyrën (kënaqësinë) e Zotit të tij, më të Lartit. Dhe ai, me siguri, do të jetë i kënaqur!” (Lejl, 17-21) (Sujuti, Lubabu’n-Nukul, II, 198.)

Ebu Bekri i cili arriti një pozitë të pashoqe në bujari, ishte një hero i sinqertë, që i mbështetej Zotit dhe që mjaftohej me atë që kishte. Ai mund ta falte të gjithë pasurinë e tij kur ishte e nevojshme. Ai kishte arritur deri në atë pikë të faljes dhe mëshirës sa që nuk ua ndërpreu ndihmën as njerëzve që iu përzie emri në shpifjen që hipokritët ia bënë vajzës së tij, Hazreti Aishes, e cila ishte monumenti i nderit.

Hazreti Ebu Bekri para se të bëhej kalif i milte delet e vajzave jetime që gjendeshin në vend. Gjithashtu u plotësonte edhe nevojat e tyre. Pasi u bë kalif, fqinjët e tij filluan të mendonin:

“Tashmë është bërë kalif i madh. Me shumë mundësi nuk mund t’i mjelë më delet e jetimeve për shkak se do t’i shtohen preokupimet dhe do t’i ndryshojnë kushtet e jetës.” Por asgjë nuk ndryshoi. Ai me

të njëjtën modesti vazhdoi t'ua milte delet vajzave jetime dhe t'ua plotësonte nevojat. (Sujuti, Tarihu'l-Hulefa, fq. 80; Sariçam, Hz. Ebu Bekri, fq. 82.)

Hazreti Ebu Bekri (r.a.), gjithmonë ishte i pari në veprat e mira dhe çështjet e bamirësisë:

GJITHMONË MË PËRPARA

Në hadithin fisnik është dhënë përgëzimi se Ebu Bekr es-Siddiku do të ftohet nga të gjitha dyert e xhenetit për shkak të natyrës fisnike të tij që nuk ngopej me vepra të mira. Edhe llagapi Ebu Bekr thuhet se i është vendosur ngaqë ishte i pari në çdo punë të mirë dhe ngaqë rendte në bamirësi më para se të gjithë.

Hazreti Ebu Bekri (r.a.), përjetonte një afrimetet krejt tjetër dhe një gjendje privatësie të fshehtë me Pejgamberin tonë të Nderuar (s.a.s.). Ai merrte një frymëzim aq të madh nga i Nderuari ynë saqë asnjë sahab nuk arrinte ta merrte dot. Këtë gjendje e tregon Omeri (r.a.), i cili një ditë dëshmoi bisedën e tij me Resulullahun (s.a.s.):

“Shkova te i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Ai po bisedonte me Hazreti Ebu Bekrin rreth dijes së tevhidit. U ula ndërmjet tyre. Nuk kuptova asgjë prej fjalëve të tyre sikur të isha dikush që nuk dinte aspak arabisht. Andaj e pyeta:

“Ç’është kjo gjendje kështu? A kështu bisedoni gjithmonë me Pejgamberin (s.a.s.)?”

Ebu Bekri, radijall-llahu anih, mu përgjigj:

“Po nganjëherë kur jemi vetëm për vetëm me Resulullahun (s.a.s.), bisedojmë në këtë mënyrë.”

Pejgamberi ynë i Nderuar në namazin e fundit që frekuentoi në Mesxhidu'n-Nebevi, e nxori imam Hazreti Ebu Bekrin. Kur Ebu Bekri (r.a.), u zgjodh kalif pasi ndërroi jetë Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), u mbajti një fjalim njerëzve me një modesti dhe thjeshtësi të madhe:

“O njerëz! Jam zgjedhur kalif i juaji edhe pse nuk jam më i miri

prej jush. Nëse e kryej detyrën me përkushtim, më ndihmoni. Nëse veproj gabim, më tregoni rrugën e drejtë...” (Ibn Sa’d, III, 182-183; Sujuti, Tarihu’l-Hulefa, fq. 69, 71-72; Hamidullah, Pejgamberi i Islamit, II, 1181.)

Në fakt Hazreti Ebu Bekri ishte njeriu më i virtytshëm ndërmjet sahabëve pas Pejgamberit (s.a.s.), por ai jetonte me modesti dhe dinjitet, në mënyrë që të përfshihej nga ajeti fisnik në të cilin thuhet:

“Robërit e të Gjithëmëshirshmit janë ata që ecin thjesht nëpër Tokë...” (Furkan, 63)

Ebu Bekri (r.a.), edhe pse gjithmonë gjendej pranë Hazreti Pejgamberit kur ishte gjallë, prapë se prapë gjithmonë përmllohej për të.

GJITHMONË E MERRTE MALLI PËR TË

Ndërsa pasi ndërroi jetë Resulullahu (s.a.s.), për shkak të kësaj ndarjeje atij iu shtua edhe më shumë mallëngjimi për ta takuar atë.

Aishja (r.anha), e tregon si më poshtë entuziazmin e takimit që ndjente ndaj Hazreti Pejgamberit babai i saj përgjatë momenteve të vdekjes:

“Kur babai im, Ebu Bekri (r.a.), dergjej i sëmurë, pyeti:

“Çfarë dite është sot?” Ne i thamë:

“E hënë.” Ai na tha:

“Nëse vdes sonte, mos më lini për nesër, sepse dita dhe nata më e dashur për mua është ajo që është më e afërt me Resulullahun (s.a.s.). (Domethënë, momenti më i afërt kur do ta takoj atë.)” (Ahmed, I, 8.)

Një buqetë nga fjalët e këtij personaliteti monument bujarie, besnikërie dhe mallëngjimi që u edukua nga Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.):

“Katër persona janë prej robërve të devotshëm të Allahut:

1. Ai që gëzohet kur sheh dikë që pendohet (duke marrë kënaqësi

nga hyrja e tij në rrugën e shpëtimit).

2. Ai që i lutet Zotit për faljen e mëkatarëve. (Kjo është shenja dhe horizonti i mëshirës që duhet ta posedojë një besimtar.)

3. Ai që lutet për vëllain në fe. (Ai që nuk mbart urrejtje, ftohtësi dhe mëri në zemër kundrejt askujt.)

4. Ai që e ndihmon dhe i shërben atij që ka më shumë nevojë. (Ai që i percepton si amanet mirësitë që ia ka dhënë Allahu Teala dhe që mbart vetëdijen për të bërë infak edhe ndaj krijesave të tjera.)”

“Më i fuqishmi i juaj te unë është i dobëti derisa të marrë të drejtën e vet. Më i dobëti i juaj te unë është i fuqishmi derisa t’i merret e drejta që ia ka uzurpuar dikujt tjetër.”

“Nëse besimi mbetet vetëm nëpër xhami (nuk reflektohet në jetë), pasuria mbetet në duart e koprracëve, armët në duart e frikacakëve dhe autoriteti në duart e të dobëtëve, prishen punët.”

“Mendohu mirë se çfarë thua, kur e thua dhe kujt ia thua!”

“Mos u lavdëroni! Çfarë dobie ka që të lavdërohet njeriu i cili është krijuar nga dheu dhe të cilin do ta hanë krimbat e insektet kur të kthehet në dhe!”

“Rregullo veten, në mënyrë që njerëzit të sillen mirë ndaj teje!”

“Ik prej famës, në mënyrë që të të ndjekë nderi.”

“Përgatitu kundrejt vdekjes, në mënyrë që të të jepet jeta e përhershme.”

“Allahu Teala në Kuranin Fisnik shpërblimin që do ta japë e ka përmendur bashkë me ndëshkimin, në mënyrë që robët t’i shtohet dëshira për ibadet dhe të ketë frikë nga ndëshkimi.”

Sa shfaqje e bukur e edukimit plot frymëzim dhe përsheptshmëri të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), është i dyti i Kalifëve të Drejtë, Hazreti Omeru’l-Faruku! Ndërmjet dy gjendjeve para dhe pas këtij edukimi u lartësua;

NGA BATAKU I INJORANCËS TE GRADA E FARUKUT

HAZRETI OMERI (r.a.)

Ndërkohë që ishte një person i vrazhdë dhe zullumqar në errësirën e injorancës para se të ndriçohej me dritën e udhëzimit, mori lutjen e Resulullahut për udhëzim dhe sytë e zemra filluan t'i hapeshin ndaj dritës së Islamit për shkak të ndikimit të Kuranit Fisnik që e dëgjoi në shtëpinë e motrës së tij në të cilën hyri plot zemërim. Biri vrasës i xhahilijetit, Omeri, tashmë u shndërrua në Hazreti Omerin (r.a.), të cilit sytë i rridhnin lot, zemrën e kishte të butë dhe që qëndronte plot modesti e përulje në audiencën e Zotit (xh.xh.).

Hazreti Omeri (r.a.), i cili u përngjas me Hazreti Musain nga Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), ngaqë kishte një karakter të ashpër dhe strukturë fizike të fortë, posedonte një mendje, largpamësi dhe gjenialitet që u zhvilluan me shpalljen hyjnore. Si një njeri që merrte frymëzim hyjnor, shpesh herë shprehjet e tij ishin në përputhje me ajetet e Kuranit Fisnik. Resulullahu (s.a.s.), ka thënë duke e shprehur këtë:

“Në umetet që kanë jetuar para jush ka pasur njerëz që u vinte frymëzim. Nëse ka ndonjë prej atyre në umetin tim, padyshim se ai është Omeri.” (Buhari, As'habu'n-Nebi, 6)

Fakti që dallohej në përkthimin e të vërtetës, u bë shkak që t'i jepej llagapi “Faruk”, domethënë ndarësi i të vërtetës nga e pavërteta, i të mirës nga e keqja dhe i të drejtës nga e gabuara.

Gjendja e vrazhdë dhe zemërimi i këtij njeriut të bekuar prej të cilit shejtani ndërronte rrugën kur e shihte, dhe gjuhës e zemrës së të cilit i ishte dhënë e vërteta, siç shprehet edhe Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), ishin vetëm kundrejt armiqve të Allahut Teala. Ndërsa kundrejt të vërtetës shfaqte menjëherë bindje e nënshtrim qoftë edhe ndaj një shenje të Resulullahut, lëreni më ndaj një urdhri të Allahut apo të të Dërguarit të Tij.

Kjo ngjarje që e transmeton Ahmed ibn Hanbeli është ndër dëshmitarët më të mirëfilltë të atyre që thamë më sipër:

NJË PREJ SHEMBUJVE TË PANUMËRT TË BESNIKËRISË...

Hazreti Omeri (r.a.), një ditë po shkonte në namazin e xhumasë në periudhën e kalifatit të tij. Kur po kalonte pranë murit të shtëpisë së Abbasit (r.a.), dy pika uji të pista ranë në pelerinën e Hazreti Omerit nga olluku i çatisë (me shumë mundësi për shkak të pastrimit).

Kalifi u mërzit, e kapi ollukun me dorë dhe e hodhi poshtë, në mënyrë që të mos pikonte edhe mbi të tjerët. Pastaj e ndërroi pelerinën dhe shkoi në xhami.

Ai e ceku këtë ngjarje në hytben e xhumasë që e mbajti dhe e paralajmëroi xhematin duke thënë:

“O njerëz! Po bëni gjëra të gabuara. Kur po vija, po kaloja pranë filan muri. Nga një olluk më pikoi papastërti. Edhe unë e shtyva me dorë dhe e hodha poshtë atë olluk.” Akoma pa e mbaruar fjalën, Hazreti Abbasi u hodh nga vendi dhe i tha:

“O Omer! Çfarë ke bërë kështu? Unë e kam parë me sytë e mi. Atë olluk e ka vendosur i Dërguari i Allahut (s.a.s.), me duart e veta.”

Hazreti Omeri mbeti i ngrirë në minber. Si mund ta prishte ai diçka që e kishte vendosur vetë i Dërguari i Allahut (s.a.s.)? E mblodhi veten menjëherë dhe i tha Hazreti Abbasit (r.a.):

“Pasha Allahun, unë do ta vendos kokën në fund të atij muri. Ti do ta vendosësh këmbën mbi kokën time, do të hipësh dhe do ta vendosësh në vend atë olluk...” Ai e kompensoi gabimin e tij duke vepruar ashtu siç tha. (Shik. Ahmed, I/210; Ibnu'l-Xhevzi, Sifat-u's-Safve, 1/285.)

Nga ana tjetër Hazreti Omeri ishte shumë largpamës dhe kishte shikim të mprehtë në mbrojtjen e fesë. Hazreti Omeri (r.a.), i cili lavdërohej nga Pejgamberi ynë i Nderuar si një derë që nuk u jepte mundësi përçarjeve, kur përgjatë kohës së kalifatit të tij vuri re se një

pemë që mendohej se ishte pema nën të cilën Resulullahu (s.a.s.) dhe sahabët kishin dhënë besën para marrëveshjes së Hudejbijes, vizitoheshin nga njerëzit dhe pothuajse madhërohej, urdhëroi që të pritej, në mënyrë që t'i ndalonte injorantët të cilët mund të kaploheshin nga mendimi se ajo ishte e shenjtë.

Drejtësia e pashoqe ishte njëra prej cilësive më të rëndësishme të kalifatit të Hazreti Omerit, i cili dridhej prej frikës ndaj Allahut dhe që jetonte në asketizëm edhe pse kishte arritur gradë të lartë shpirtërore dhe ishte përgëzuar me xhenet nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Udhëheqësi i besimtarëve i cili u emërtua Omeru'l-Adl që do të thotë "Omeri është vetë drejtësia", e ndjente veten përgjegjës qoftë edhe për një dele që mund ta hante ujku buzë lumit Tigër.

Pasi Hazreti Omeri (r.a.), erdhi në krye të detyrës, vazhdimisht ishte i brengosur dhe i shqetësuar prej barrës së rëndë të përgjegjësisë. Kur Hudhejfe (r.a.), e pa atë në këtë gjendje dhe e mësoi shkaku, i tha:

"A kjo është gjëja që të brengos? Pasha Allahun, nëse do të të shohim duke bërë ndonjë gjë të gabuar, do të të tregojmë rrugën e drejtë."

Kalifi u gëzua shumë për këtë. Hudhejfen (r.a.), e urdhëroi ta përsëriste fjalën duke iu betuar dhe pastaj e falënderoi Zotin (xh.xh.), duke thënë:

"Falënderimi i takon Allahut i Cili ka krijuar njerëz ndërmjet jush dhe prej sahabëve të Hazreti Muhamedit (s.a.s.), të cilët do të më tregojnë rrugën e drejtë nëse më shohin duke bërë ndonjë gabim."

(Ibn Ebi Shejbe, Musannef, VIII, 154.)

Kur shkoi në Sham bashkë me skllavin e tij, në deve hipën me radhë. Kur hynë në qytet, ai hyri në këmbë krahas të gjitha insistimeve të skllavit, sepse radhën e kishte skllavi. Kjo kaloi në histori si shembulli i një drejtësie, modestie, altruizmi dhe vëllazërie të veçantë. Përgjatë natës rendte nëpër rrugët e Medinës me thasët e ushqimeve në kurriz për t'i ndihmuar të varfrit dhe skamnorët.

Në periudhën e Hazreti Omerit shteti Islam u zgjerua deri në

kufijtë e Irakut, Shamit dhe Egjiptit. U morën plaçka lufte me sasi të mëdha. Por kalifi pati pranuar të merrte nga thesari vetëm një sasi sa për të jetuar, sepse ai me çdo gjë që posedonte ishte në gjurmët e të Dërguarit të Allahut dhe të Ebu Bekrit;

NË RRUGËN E DY MIQVE

Jetën e vazhdonte në vështirësi. Nganjëherë gjysmë i ngopur dhe nganjëherë gjysmë i uritur.

Sahabëve të mëdhenj u erdhi keq për këtë gjendje të kalifit. Ata dëshironin t'ia shtonin rrogën. Por ata e kishin shumë të vështirë që t'i flisnin për këtë çështje dhe ta bindnin. Për këtë arsye, e lutën nënën tonë Hafsën, e cila ishte bashkëshortja e Pejgamberit tonë të Nderuar dhe në të njëjtën kohë edhe vajza e Hazreti Omerit, që t'i fliste babait të saj për këtë propozim. Hazreti Hafsa (r.anha), i foli babait të saj për propozimin e sahabëve të cilët dëshironin t'ia ngrenin rrogën si udhëheqës dhe ta shpëtonin nga vështirësia.

Nisur nga kjo, Omeri (r.a.), i kujtoi vajzës së tij, Hafsës, ditët e kaluara duke e pyetur:

“Bijë! Si e kishte gjendjen Resulullahu në të ngrënë, në të pirë dhe në veshje?”

Nëna jonë, Hafsa iu përgjigj:

“Aq sa i mjaftonte.” Pasi Hazreti Omeri mori këtë përgjigje, ia shpjegoi asaj me këtë shembull të bukur urtësinë e të jetuarit në nevojë duke i thënë se kishte për qëllim pasimin e të Dërguarit të Allahut dhe paraardhësit të tij Ebu Bekrit:

“Dy miqtë e mi dhe unë u ngjajmë tre udhëtarëve që ecin në të njëjtën rrugë. I pari ynë e arriti qëllimin. Edhe tjetri shkoi te i pari duke ecur në të njëjtën rrugë. Ndërsa unë si i treti dëshiroj të shkoj te miqtë e mi. Nëse shkoj me shumë barrë, nuk mund t'i arrij ata! Apo ti nuk dëshiron që të jem udhëtari i tretë i kësaj rruge?” (Shehbenderzade

Ahmed Hilmi, Historia Islame, vëll. I, fq. 367.)

Më në fund edhe ai e përfundoi jetën e tij të bardhë e pa asnjë njollë në gjurmët e dy miqve të vet me një fund të mrekullueshëm duke rënë dëshmor. Pastaj u varros në Ravzatu'l-Mutahhara pranë dy miqve të tij.

Sa shumë të urta janë fjalët e këtij sahabi të madh i cili ishte si një shpatë e mprehtë që e ndante të vërtetën nga e gabuara falë frymëzimeve hyjnore që i vinin:

“Atij që i lë fjalët e tepërta i jepet urtësi.

Atij që e lë shikimin e tepërt (me spiunim), i jepet modesti në zemër.

Atij që e lë të ngrënët e tepërt, i jepet kënaqësia për ibadet.

Atij që e lë të qeshurin e tepër, i jepet madhështi.

Atij që e lë shakanë, i jepet krenari.

Atij që e lë dashurinë ndaj kësaj bote, i jepet dashuria ndaj botës së përtejme.

Atij që e lë preokupimin me gabimet e tjetrit, i jepet gjendja për të rregulluar gabimet e veta.

Atij që e lë kërkimin në lidhje me natyrën e Allahut (i Cili është përtej perceptimit) dhe spiunimin, i jepet shpëtimi nga hipokrizia.

Njeriu që e dua më shumë është ai që më tregon për gabimet dhe mangësitë e mia.” (Sujuti, Tarihu'l-Hulefa, 30.)

Hazreti Omeri iu përgjigjej si më poshtë atyre njerëzve që nuk punonin, që ishin dembelë dhe që pastaj thoshin: “Ne jemi njerëz që i mbështetemi Zotit.”:

“Ju jeni njerëz që nuk i besoni Allahut, por pasurisë së të tjerëve. Njeriu që i mbështetet Zotit me të vërtetë është ai që e hedh farën në tokë dhe pastaj i bindet Allahut.” (Ibn Rexheb, Xhamiu'l-Ulum.)

“Njeriut mos i shikoni namazin që e fal dhe agjërimin që e mban. Por shikoni nëse thotë të vërtetën kur flet, nëse e mban amanetin kur i jepet ndonjë gjë amanet dhe nëse bën kujdes ndaj hallallit e haramit kur

prirët ndaj kësaj bote!” (Bejhaki, Sunenu'l-Kubra, VI, 288; Shuab, IV, 230, 326.)

Dikush po e lavdëronte dikë tjetër në prani të Hazreti Omerit. Omeri (r.a.), i bëri atij tri pyetje:

- a) A ke udhëtuar ndonjëherë me të?
- b) A ke bërë ndonjë tregti apo ndonjë punë tjetër shoqërore me të?
- c) A e ke fqinj?

Kur personi u dha përgjigje “jo” të tria pyetjeve, Hazreti Omeri i tha:

“Betohem në Allahun, përveç të Cilit nuk ka Zot tjetër, ti nuk e njeh atë!” (Gazali, Ihja, III, 312.)

Kadi Shurajhi i shkroi letër Hazreti Omerit dhe e pyeti se si të gjykonte. Omeri (r.a.), iu përgjigj duke i thënë:

“Gjyko ndërmjet atyre me librin e Allahut. Nëse nuk e gjen aty (dispozitën), gjyko me sunetin e të Dërguarit të Allahut. Nëse nuk e gjen as në librin e Allahut, as në sunetin e Resulullahut, gjyko me dispozitat që kanë gjykuar të devotshmit. Nëse nuk gjendet ndërmjet gjykimeve që kanë dhënë të devotshmit, atëherë, nëse dëshiro, mund të gjykosësh vetë, nëse dëshiron, mund të mos gjykosësh! Mendoj se do të ishte më mirë për ty nëse nuk do të gjykoje, vesselam...” (Nesai, Kudat, 11-3.)

“Mos i vishni gratë me rroba shumë të bukura. Nëse ndonjëra prej tyre ka rroba dhe stoli shumë të bukura, i pëlqen të dalë jashtë.” (Ibn Xhevzi, Menakib)

“Për t’i rregulluar njerëzit, së pari duhet të rregulloni veten tuaj. Njeriu më injorant është ai që e shet ahiretin e vet për dynjanë e të tjerëve.”

“Ji i fuqishëm pa shfaqur vrazhdësi dhe ji i butë pa shfaqur dobësi!”

Allahu Teala na e mundësoftë të gjithëve që të përfitojmë nga Kalifët e Drejtë dhe nga jeta e tyre plot urtësi për sa i përket njohjes së Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.) dhe pasimit të tij me dashuri e besnikëri!

Zoti (xh.xh.), na bëftë prej atyre që reflektojmë fytyrën e bukur të Islamit me dijen, urtësinë, bujarinë, drejtësinë, modestinë dhe të gjitha cilësitë e tjera të bukura duke përhapur karakterin dhe personalitetin (Islam)!

POSEDUESI I DY DRITAVE DHE MONUMENTI I TURPIT: HAZRETI OSMANI (r.a.)

Kalifi i tretë i drejtë, mbreti i bujarisë, Hazreti Osmani (r.a.), ishte një shembull i pashoq në turp, edukatë dhe në shërbim e dashuri ndaj Kuranit Fisnik.

Osmani, radijall-llahu anih, i cili arriti nderin për t'u martuar me Hazreti Rukijen, bijën fisnike të Pejgamberit tonë të Nderuar, u zhyt në pikëllim pasi i ndërroi jetë bashkëshortja e tij e bekuar. Kur i Dërguari i Allahut (s.a.s.), e pyeti se përse ndjehej kaq i pikëlluar, Hazreti Osmani ia shprehu si më poshtë shkakun e vërtetë të pikëllimit të tij:

“O i Dërguari i Allahut! Ajo që më ka ndodhur mua, nuk i ka ndodhur askujt. Kur ndërroi jetë bija juaj, Rukija, mu ndërpre lidhja e miqësisë me ju!..”

Hazreti Osmani nuk i pranonte sugjerimet dhe propozimet e të afërmeve për martesë dhe pothuajse u jepte këtë përgjigje atyre:

“Kë mund të konsideroj “vjuhërr” pas të Dërguarit të Allahut?!.” Ai ndjente një pikëllim të thellë për shkak se iu shkëput lidhja e miqësisë me atë familje.

Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), i cili e pa këtë gjendje të pikëlluar të Hazreti Osmanit, e martoi vajzën e vogël të tij, Ummu Kulthumin dhe ia shoi këtë pikëllim që i buronte nga malli i dashurisë dhe miqësisë. Kur ndërroi jetë edhe nëna jonë, Ummu Kulthumi pas një kohe, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), e vlerësoi dhe e ngushëlloi Hazreti Osmanin duke i thënë:

“Po të kisha edhe një vajzë tjetër, patjetër që do të ta jepja ty.”

(Shik. Ramazanogllu Mahmud Sami, Hz. Osman Dhunnurajn, fq. 12.)

Një specifikë tjetër e Hazreti Osmanit ishte edhe dashuria e jash-tëzakonshme që kishte ndaj Kuranit Fisnik. Transmetohet se ai e ka bërë hatme Kuranin një natë në një rekat të vetëm.

Hazreti Osmani (r.a.), ishte një monument i turpit prej të cilit kishin turp edhe engjëjt. Një ditë kërkoi leje për të hyrë te i Dërguari i Allahut (s.a.s.). I Nderuari ynë (a.s.), u mbloodh dhe e rregulloi qëndrimin e tij para se t'i jepte leje Hazreti Osmanit, ndërkohë që për sahabët e tjerë që ndodheshin aty nuk e kishte bërë diçka të tillë. Kur u pyet për urtësinë e kësaj, tha:

“Si të mos kem turp prej një njeriu nga i cili kanë turp edhe engjëjt?! Beto hem në Allahun se engjëjt kanë turp prej Osmanit siç kanë turp prej Allahut dhe të Dërguarit të Tij...” (Shik. Ramazanogllu Mahmud Sami, Hz. Osman Dhunnurajn, fq. 143-144.)

Hazreti Osmani ndërmjet kalifëve të drejtë ishte njëri që preokupohej me tregti si Ebu Bekri dhe që fitonte shumë nga hallalli dhe gjërat e pastra. Ai ishte një lum bujarie që shpërthente si rrëketë për sa i përkiste infakut. Ai në këtë aspekt ishte një njeri plotësisht i përkushtuar ndaj mirësisë.

NJË NJERI I INFAKUT

Ai bleu nga pronari jomysliman Pusin Rume, i cili ishte një prej burimeve të pakta të ujit në Medine, ua dhuroi menjëherë myslimanëve me një nënshtrim të plotë shpirtëror duke iu bindur këshillës profetike dhe hynte në radhë edhe vetë kur kishte nevojë për të marrë ujë.

Osmani (r.a.), fitoi lavdërimet e Resulullahut, alejhi's-selam, për shkak të bujarisë së madhe që shfaqti përgjatë zgjerimit të Mesxhidu'n-Nebevi dhe përgatitjeve për Luftën e Tebukut.

Sa shembull i mrekullueshëm i vëllazërisë ishte kur Osmani (r.a.) bleu parzmoren që Hazreti Aliu e kishte nxjerr për ta shitur dhe ia dhuroi përsëri atij!

Hazreti Osmani përgjatë udhëtimit që Krenaria e Gjithësisë, i

Nderuari ynë kishte marrë bashkë me sahabë për umre dhe i cili përfundoi me marrëveshjen e Hudejbijes, u mbajt me imponim në Mekë. Edhe pse iu dha leje nga të afërmit në Mekë për ta bërë tavaf Qabenë, e refuzoi lejen e tyre për tavaf duke u bërë titur me të madhe:

“Unë nuk marr pjesë në një ibadet në të cilin nuk gjendet i Dërguari i Allahut!” Në këtë mënyrë u bë një shembull i mrekullueshëm i besnikërisë ndaj të Nderuarit tonë (s.a.s.). Një herë kur u përhap shpifja se ishte martirizuar Hazreti Osmani dhe arriti deri te myslimanët që po prisnin jashtë Mekës, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), mori nga myslimanët besatimin i cili në historinë islame quhet Bej’atu’r-Ridvan. Resulullahu (s.a.s.), njërën dorë të tij e vendosi mbi tjetrën në emër të Osmanit dhe tha:

“Ky është besatimi i Osmanit.”

Në këtë mënyrë shfaq dashurinë që kishte ndaj Hz. Osmanit.

Ai ishte një sahab që krahas turpit, edukatës, bujarisë dhe prirjes për të lexuar Kuranin, ishte i lidhur me një besnikëri dhe dashuri të tillë ndaj të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe ishte i përgëzuar me xhenet.

Hazreti Osmani u bë kalif në një periudhë kur tokat islame u shtrinë në kontinente, ushtritë islame kaluan nga toka në dete dhe pasuritë e mëdha u përhapën në umet si një sprovë e rëndë. Disa prej brezave dhe myslimanëve të rinj nuk e shfaqën dot asketizmin dhe devotshmërinë e sahabëve kundrejt këtij ndryshimi të madh. Kështu që u realizua paralajmërimi i të Dërguarit të Allahut (s.a.s.):

“Fitneja e umetit tim është pasuria!” Kryengritësit që shkuan drejt qendrës së kalifatit për ta sulmuar, e martirizuan Hazreti Osmanin në shtëpinë e tij për shkak të përçarjeve, fitneve dhe ngatërimeve të mëdha. Fjalët e fundit të kalifit që u martirizua në krye të Kuranit Fisnik në moshën tetëdhjetë e disa vjeçare, ishin këto:

“O Allah! Unifikojë dhe bashkojë umetin e Muhamedit!”

Hazreti Osmani fliste pak dhe në formë të përmbledhur. Ai fliste me urtësi dhe influencë. Siç i lexonte sytë me largpamësinë e tij, bisedonte edhe duke heshtur. Fjalët e tij ishin me përmbajtje nga Kurani Fisnik i cili i zbukuroi jetën. Ja një gllënjë nga burimi i urtësisë së tij:

TRI GJËRAT QË I DONTE MË SË SHUMTI

“Mua më janë bërë të dashura tri gjëra në këtë botë: Ushqyerja e të uriturve, furnizimi me rroba i nevojtarëve dhe leximi i Kuranit Fisnik.” (Ibn Haxher, Munebbihat, fq. 11.)

“O njeri! Mos harro se engjëlli i vdekjes vazhdimisht rend pas teje që ditën kur ke ardhur në këtë botë. Nga njëra anë të kalon ty dhe kap dikë tjetër. Kjo do të vazhdojë kështu përderisa të gjendesh në këtë botë.

Por do të vijë një ditë që do t’i kalojë të tjerët dhe do të të kapë ty. Kjo mund të ndodhë në një moment kur nuk e pret aspak.

Atëherë gjithmonë ji i përgatitur për frymën e fundit dhe përpiku që të mos vdesësh i shkujdesur, sepse engjëlli i vdekjes kurrë nuk është i shkujdesur prej teje.

O njeri! Nëse do të jesh i shkujdesur ndaj vetes dhe nuk do të përgatitesh, sigurisht se askush tjetër nuk do të përgatitet për ty. Mos e nxirr nga mendja se absolutisht do të dalësh në audiencën e Allahut dhe përgatite veten për këtë. Bëj kujdes dhe mos tento t’ia lësh në dorë dikujt tjetër këtë punë!” (Ali el-Muttaki, nr. 42790.)

“Kryejeni detyrën e urdhërimit për të mirë dhe ndalimit nga e keqja para se të këqijtë tuaj t’ju bëhen bela mbi kokë. Nëse nuk e bëni këtë dhe të këqijtë tuaj ju bëhen bela mbi kokë, atëherë nuk do të pranohen as lutjet e të mirëve tuaj.” (Ali el-Muttaki, nr. 8451.)

Kënaqësinë e ibadetit e kam gjetur në katër gjëra:

1. Në kryerjen e farzeve të Allahut.
2. Në largimin nga haramet e Allahut.
3. Në urdhërimin për të mirë, domethënë, në shpjegimin e të drejtës ndaj njerëzve duke shpresuar sevapin nga Allahu.
4. Në ndalimin nga e keqja, domethënë në ndalimin e njerëzve nga gabimet duke u frikësuar nga zemërimi i Allahut.” (Ibn Haxher, Munebbihat, fq. 14.)

“Ka katër gjëra që aparenca e tyre është virtyt, ndërsa thelbi i tyre është obligim:

1. Qëndrimi me të devotshmit është virtyt, ndërsa pasimi i tyre është farz.
2. Leximi i Kuranit Fisnik është virtyt, ndërsa zbatimi i tij është farz.
3. Vizita e varreve është virtyt, ndërsa përgatitja për atje është farz.
4. Vizita e të sëmurit është virtyt, ndërsa marrja e mësimit prej tij është farz.” (Ibn Haxher, Munebbihat, fq. 14.)

GJASHTË LLOJ FRIKE

“Besimtari i vërtetë ka gjashtë lloj frike:

1. Frika në mos e humb besimin.

Sepse në ajetet fisnike thuhet:

“O Zoti ynë! Mos lejo që zemrat tona të shmangen (nga e vërteta), **pasi na ke udhëzuar në rrugën e drejtë...**” (Al Imran, 8)

“O ju që keni besuar! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!” (Al Imran, 102)

2. Frika në mos engjëjt i kanë shkruar gjërat që do ta poshtërojnë ditën e gjykimit.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Atë Ditë ajo do të tregojë lajmet e saj, sepse Zoti yt e ka frymëzuar atë.” (Zelzele, 4-5)

3. Frika në mos shejtani, mallkimi qoftë mbi të, do t’ia çojë dëm veprat.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Iblisi tha: “Zoti im, për shkak se më çove në humbje, unë do t’jua zbukuroj atyre (njerëzve) rrugën e gabuar në Tokë dhe të gjithë do t’i shpie në mashtrim.” (Hixhr, 39-40)

4. Frika në mos kapet në befasi dhe në shkujdesje nga engjëlli i vdekjes, Azraili.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Adhuroje Zotin tënd derisa të të vijë jakini (vdekja!)” (Hixhr, 99)

Në hadithin fisnik thuhet: *“Njeriu vdes në gjendjen që ka jetuar dhe ringjallet në gjendjen që ka vdekur.”* (Shik. Muslim, Xhenet, 83; Munavi, V, 663.)

Kështu, Hazreti Osmani (r.a.), ka jetuar me Kuranin, e ka zbatuar Kuranin dhe ka shkuar te Zoti si dëshmor duke lexuar Kuranin.

5. Frika në mos mburret me këtë botë dhe mbetet i shkujdesur ndaj botës së përtejme.

Në ajetin fisnik thuhet:

“...Ndërsa jeta e kësaj bote është vetëm kënaqësi mashtruese.” (Al Imran, 185)

6. Frikë në mos nuk është preokupuar mjaftueshëm me dhikrin e Allahut duke u zhytur në një preokupim të tepër me familjen.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Ta dini se pasuria juaj dhe fëmijët tuaj janë vetëm sprovë dhe se vetëm tek Allahu është shpërblimi i madh.” (Enfal, 28)

I katërti dhe i fundit i kalifëve të drejtë, njeriu që i Dërguari i Allahut e edukoi si fëmijën e tij, pastaj e bëri dhëndër duke e martuar me vajzën më të dashur të tij, heroi i guximit, trimërisë, dijes dhe ma'rifetit është;

LUANI I PAMPOSHTUR I ALLAHUT HAZRETI ALIU (r.a.)

Hazreti Aliu është një sahab të cilin Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (s.a.s.), e ka vlerësuar dhe e ka shprehur dashurinë ndaj tij duke thënë:

“Aliu është prej meje dhe unë jam prej Aliut.” (Ali el-Muttaki, XIII, 143-144.) Po ashtu Hz. Pejgamberi ka thënë për atë:

“Unë jam qyteti i dijes, ndërsa Aliu është dera e atij qyteti.” Në këtë mënyrë shprehu pozitën e tij në dijen e sheriatit dhe ma’rifetit. Hz. Aliu ishte një pjesë e ehli bejtit, ishte babai i Hasanit dhe Hysejnit, luani i luftërave dhe betejave dhe një ndër sahabët kryesorë.

Hazreti Aliu i cili kishte një pozitë të lartë në horizontin e dijes dhe ma’rifetit, ka përbërë degën/hallkën e dytë të zinxhirit të artë.

Hazreti Aliu dhe vajza fisnike e të Nderuarit tonë, nëna jonë Fatimja, formuan një vatër familjare e cila kishte për ushqim asketizmin dhe devotshmërinë. Kjo vatër modeste të cilën vetë Pejgamberi e zgjonte për të falur namaz nate, ishte një sofër shpirtërore e cila shfaqte një sakrificë dhe altruizëm të pashoq.

Ky shembull është i mjaftueshëm për të shprehur sakrificën dhe altruizmin e madh të Hazreti Aliut për të cilin i Dërguari i Allahut, alejhi’s-salam, ka thënë se është “Sulltanu’l-Es’hija”, domethënë “Sulltani i Bujarëve”:

Atai (r.a.), thotë duke transmetuar nga Ibn Abbasi (r.a.):

“Aliu (r.a.), një natë vaditi një bahçe hurmash në shkëmbim të një sasje elbi. Kur u bë mëngjes mori elbin që ishte pagesa e vet dhe shkoi në shtëpi. Një të tretën e elbit që e çoi e bluan dhe bënë një ushqim që quhej “hazira”. Kur u bë ushqimi shkoi një i varfër dhe kërkoi “lil-lah / për hir të Allahut”. Edhe ata ia dhanë të gjithë ushqimin për hir të Allahut.

Pastaj bluan një të tretën e dytë të elbit dhe e bënë ushqim. Kur u bë ushqimi këtë herë shkoi një jetim dhe u kërkoi ushqim duke u thënë në të njëjtën mënyrë: “Lil-lah / për hir të Allahut!” Përsëri e dhanë të gjithë ushqimin.

Pastaj e bluan edhe një të tretën e fundit që kishte mbetur nga elbi dhe përsëri e gatuan. Kur u bë ushqimi shkoi një rob dhe u kërkoi diçka. Edhe ushqimin e fundit ia dhanë atij dhe atë ditë e kaluan të uritur.

Sipas një transmetimi tjetër, tri ditë radhazi e hapën iftarin me ujë duke u dhënë të varfrit, jetimit dhe robët. Ja pra, pas kësaj ngjarjeje zbritën këto ajete fisnike:

“Ata i ushqejnë të varfrit, jetimët dhe të zënë rob edhe pse vetë janë nevojtarë (vetëm e vetëm për të arritur kënaqësinë e Allahut), **duke thënë:**

“Ne ju ushqejmë vetëm për hir të Zotit. Për këtë, nuk duam shpërblim e as falënderim! Ne i frikësohemi Zotit tonë (dënimet të Tij) në një Ditë të ashpër, që do t’i bëjë fytyrat të jenë të vrenjtura.”

Por Allahu do t’i ruajë ata nga tmerret e asaj Dite e do t’u japë shkëlqim dhe gëzim...” (Insan, 8-11) (Vahidi, Esbabu Nuzul, fq. 470; Zemahsheri, el-Keshshaf, VI, 191-192; Razi, XXX, 244.)

Hazreti Aliu u shtri në shtratin e Resulullahut (s.a.s.), kur ky i fundit po nisej për hixhret edhe pse dihejshin përgatitjet për atentat. Ai ishte një hero i Islamit që fitoi lutjen e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), me trimëritë e tij në fushën e luftës. Gjithmonë i shembi përtokë armiqitë e tij me të cilët bëri dyluftim para se të fillonte lufta. Në këtë mënyrë fitoi llagapin “Esedull-llahi’l-galib”, domethënë “luani i Allahut që fiton gjithmonë”. Ai i hapi me forcën e besimit dyert e kalasë me të cilat armiku lavdërohej se gjoja ishte e pamundur të hapeshin në Hajber. Ky hero i pashoq në trimëri dhe guxim, në të njëjtën kohë ishte edhe një luftëtar trim kundrejt nefsit të tij aq sa e la të lirë një armik që i pështyu në fytyrë ndërsa po i jepte fund përgjatë një lufte duke thënë:

“Në këtë punë është përzier nefsi. Si rezultat prishet nijeti për lartësimin e fjalës së Allahut.”

Mevlana e shpreh si më poshtë këtë ndjeshmëri të pashoqe:

Kur Hazreti Aliu e la armikun, të cilit i kishte mbetur jetë vetëm një goditje, ky i fundit e la mënjanë shqetësimin për jetën dhe e pyeti i mahnitur:

“O Ali! Përse ndalove ndërkohë që ishe duke më vrarë? Çfarë ndodhi që kalove nga një zemërim i ashpër në një qetësi të papër-

shkrueshme? Ndalove si një kohë e qetë ndërkohë që ishe si një rufe në rënie. Cila është urtësia e këtij ndryshimi të menjëhershëm? Kjo gjendje për mua është e pakuptueshme.”

Hazreti Aliu i dha këtë përgjigje:

“Unë luftoj vetëm në rrugë të Allahut. Armiqve të Allahut ua këpus kokën vetëm për hir të Tij. Në këtë gjë kurrë nuk e përziej nefsin. Ndërsa ti deshe të më ofendoje dhe të më zemëroje duke më pështyrë. Po të isha kapluar nga zemërimi në atë çast, do të të vrisja për një arsye të ulët siç është pasimi i nefsit. Ndërkohë unë nuk luftoj për të kënaqur veten, por për hir të Allahut.”

Ky armik u nderua me besim dhe zemra e tij e vdekur gjeti jetë kundrejt kësaj tabloje virtyti të pashoqe e të sinqertë.

Ja pra, Hazreti Aliu i cili posedonte këtë dinjitet dhe personalitet të lartë, me dijen dhe urtësinë, me fuqinë dhe trimërinë, me moralin dhe bujarinë, përfundimisht me cilësitë e shkëlqyera që i kishte marrë nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.), u bë një prej yjeve më të ndritura ndërmjet sahabëve të nderuar.

Ky hero i madh u vendos në krye të kalifatit, si një caktim hyjnor, me insistimin e sahabëve të nderuar në një kohë kur zinin kazanët e përçarjes dhe në një rrëmujë që lindi për shkak të martirizimit të Hazreti Osmanit. Jeta e Hz. Aliut në kalifat u konsumua më përpjekjet për të shuar zjarrin e fitneve dhe përçarjeve që kishte kapluar botën islame. Jeta e tij e cila pati filluar në Qabenë e Shenjtë, mori fund me rënien dëshmor nga një atentat që iu bë në xhaminë e Kufes. Si fjalë të fundit la këto këshilla për fëmijët e tij, Hz. Hasanin dhe Hz. Hysejin:

“Ju këshilloj devotshmërinë. Mos jini të prirë ndaj kësaj bote. Mos qani për atë që keni humbur. Gjithmonë thoni të vërtetën. Punoni me librin e Allahut. Bëhuni hasëm të zullumqarit dhe ndihmës i të dhu-nuarit. Mos i jepni rëndësi qortimit të qortuesit në lidhje me dispozitat fetare.” (shik. Ramazanogllu Mahmud Sami, Hz. Aliju'l-Murteza, fq. 74.)

Pejgamberi ynë i Nderuar ka shprehur një mrekulli lajmëruese duke thënë në lidhje me vlerën e periudhës së Hulefau'rr-Rrashidin:

“Kalifati i profecisë (pas meje) do të zgjasë tridhje vjet...” (Ebu Davud, Sunnet, 8; Ahmed, V, 50, 220, 221.) Në këtë mënyrë njoftoi për periudhën totale të kalifatit të katër miqve të tij të zgjedhur që do ta udhëhiqnin umetin pas tij me mëshirë dhe drejtësi.

Pasi ra dëshmor Hazreti Aliu (r.a.), përfundoi periudha e kalifëve të drejtë të cilët ndoqën gjurmët e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Pas kësaj kohe janë përjetuar periudha nganjëherë të dobëta, të dhimbshme dhe plot vuajtje dhe nganjëherë tjetër plot frymëzim nga epoka e lumturisë në varësi me pjekurisë shpirtërore të besimtarëve dhe përputhje të caktimit hyjnor.

Le të përmendim disa prej shumë fjalëve të urta të derës së qytetit të dijes, Hazreti Aliut:

“Katër veprime janë prej punëve më të vështira:

1. Të falësh në momente zemërimi.
2. Të veprosh me bujari ndërkohë që je nevojtar.
3. Të mbrohesh prej të keqes së vetes kur je në vende të mbyllura dhe të vetmuara.
4. Të thuash të vërtetën qoftë edhe kundrejt personit prej të cilit ke frikë apo ke interes.

VLERA E NJERIUT

“Vlera e njeriut është sa vlera e dëshirave dhe kërkesave të tij.”

“Mirësia e Islamit është e mjaftueshme për ty prej mirësive të kësaj bote. Preokupimi me bindjen ndaj Zotit është i mjaftueshëm për ty prej preokupimeve të tjera. Marrja mësim nga vdekja është e mjaftueshme për ty prej marrjes mësim nga çdo gjë tjetër.”

“Përderisa të vazhdojnë të ekzistojnë këto katër gjëra, feja dhe kjo botë, paqja dhe mirëqenia do të vazhdojnë të qëndrojnë në këmbë:

1. Përderisa të pasurit të mos shfaqin koprraci me pasurinë që u jepet.
2. Përderisa dijetarët të punojnë me ato që kanë mësuar dhe dinë.

3. Përderisa injorantët të mos mburren me ato që nuk dinë.

4. Përderisa të varfrit të mos e shesin ahiretin për këtë botë.”

“Privimi është më i mirë sesa detyrimi për t’i qenë mirënjohës (dikujt).”

“Për çfarë të lavdërohet njeriu?!. Fillimi i tij është një pikë fare, ndërsa fundi është ndyrësi! Ai siç nuk mund ta krijojë rrëskun e tij, as veten nuk mund ta shpëtojë nga shkatërrimi.”

“Nëse dëshiron të bëhesh mik me dikë, (së pari) mbaj një distancë të caktuar me të. Nëse sillet normal ndaj teje në këtë situatë, vazhdoje miqësinë me të, përndryshe hiq dorë.”

“Qëndroni me njerëzit në atë mënyrë që, nëse vdisni të qajnë për ju. Nëse jetoni, t’i marrë malli për ju.”

“Njeriu më i dobët është ai që nuk mund të bëjë miq. Ndërsa më i dobët se ky është ai që i humb miqtë që ka fituar.”

“Të humbësh miqtë do të thotë të mbetesh si në kurbet.”

“Një gur i marrë peng në një ndërtesë është garancia për shkatërrimin e asaj ndërtese.”

“Shëndeti i trupit është i varur ndaj pakësimit të smirës. Smira është armiku i shëndetit fizik.”

“Disa njerëz bëjnë ibadet duke shpresuar disa gjëra. Ky është adhurimi i tregtarit.

Disa njerëz bëjnë ibadet për shkak të frikës. Ky është adhurimi i skllavit.

Ndërsa disa njerëz të tjerë e kryejnë ibadetin me lavdërim, falënderim dhe përkujtim ndaj Zotit. Ja pra, ky është adhurimi i njerëzve të devotshëm që e kanë shpëtuar veten nga sulmet e të gjitha këtyre dëshirave të vetes.”

“Ka dy mirësi që nuk e di se cila prej tyre më gëzon më shumë:

E para: Ardhja e dikujt te unë me shpresën se do t’ia plotësoj

nevojën dhe kërkimi i ndihmës me plot sinqeritet prej meje.

E dyta: Realizimi apo lehtësimi që Allahu Teala i bën dëshirës së atij personi nëpërmjet meje. Nxjerrja e një myslimani nga vështirësia është më e dashur për mua se i gjithë floriri dhe argjendi i kësaj bote.”

(Ali el-Muttaki, VI, 598/17049.)

Këto specifika që gjenden në letrën që Hazreti Aliu ia shkroi Malik ibn Harithes të cilin e pati emëruar prefekt të Egjiptit, shprehin të vërteta shumë të rëndësishme që i drejtohen çdo periudhe:

“Mos i shiko njerëzit siç shikon përbindëshi kopenë! Ushqe në zemrën tënde ndjenjat e dashurisë, mëshirës dhe mirësisë kundrejt atyre, sepse të gjithë njerëzit pa përjashtim janë ose vëllezërit e tu në fe, ose të njëjtë si ti në krijim. Njerëzit mund të bëjnë gabime dhe mund të hapin probleme. Andaj kape për dore atë që rrëzohet. Nëse e do faljen e Allahut, atëherë fali edhe ti njerëzit. Toleroi ata dhe mos ua merr për të madhe! Mos ji mosmirënjohës kundrejt Allahut! Kurrë mos u pendo për faljen! Gjithashtu mos u gëzo për ndëshkimin që ke dhënë!”

“Mos e merr në këshillin e konsultimit koprracin që të ndalon për të bërë mirësi duke të frikësuar më rënie në varfëri, frikacakun që ta thyen vendosmërinë kundrejt punëve të mëdha dhe njerëzit që ua ka verbuar sytë lakmia!”

“Lëri në dorë të Allahut dhe të Dërguarit të tij çështjet për të cilat e kupton se nuk ia del mbanë!

T’ia lësh në dorë Allahut do të thotë t’i drejtohesh librit të Tij. Ndërsa t’ia lësh në dorë Resulullahut do të thotë t’i drejtohesh sunetit të tij.”

“Mos e pëlqe veten dhe mos u jep shumë rëndësi atyre që të lavdërojnë në praninë tënde! Mos ua përmend njerëzve punët që ke bërë, mos i ekzagjero punët që ke bërë dhe mbaje fjalën që u ke dhënë njerëzve! Përmendja e veprës së mirë e zhduk këtë të fundit, ekzagjerimi e shuan të vërtetën dhe mosmbajtja e fjalës tërheq urrejtjen e Krijuesit dhe të njerëzve.”

“Prej një toke ku mbillen farat e ferrave nuk mund të mblidhen buqeta trëndafilash.”

“Sado që të jenë me nijet të pastër dhe për hir të Allahut të gjitha punët që i bën në dobi të njerëzve, prapë se prapë kohën më të mirë ndaje për punët ndërmjet teje dhe Allahut! Ibadetet më të rëndësishme që do t'i kryesh vetëm për kënaqësinë e Allahut janë farzet të cilat i përkasin Allahut. Ndaje pjesën e adhurimit që i përket Allahut prej trupit tënd përgjatë natës dhe ditës. Këto ibadete që të afrojnë te Zoti i Lartësuar kryeji pa asnjë mangësi çfarëdo që të ndodhë!..” (Muhjiddin Sejdi Çelebi, Bazat e Administrimit të Buhari, Përg. Doç. Dr. Mehmet Erdogan, Stamboll 2000, fq. 32, 47-54.)

Allahu Teala na e mundësoftë të gjithëve që të marrim mësim nga Hazreti Ebu Bekri, Hazreti Omeri, Hazreti Osmani dhe Hazreti Aliu dhe nga jeta e tyre plot urtësi në lidhje me çështjen e njohjes, dashurisë dhe pasimit të Krenarisë së Gjithësisë, të Dërguarit të Allahut (s.a.s.)!

Zoti (xh.xh.), na bëftë edhe neve prej robërve të Tij që e reflektojnë fytyrën e bukur të Islamit me dashurinë ndaj Kuranit Fisnik dhe dijes së vërtetë e të dobishme, me bujarinë e altruizmin në kohë vështirësie e mirëqenieje, me turpin dhe edukatën, përfundimisht me të gjitha cilësitë e lavdëruara duke shfaqur personalitet dhe karakter!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

“Imami më i madh” në dije, ibadet dhe sinqeritet:

IMAM AZAMI EBU HANIFE ﷺ

Davudi Tai (k.s.), tregon:

“Njëzet vjet kam qenë bashkë me Ebu Hanifen (r.a.). Përgjatë kësaj kohe nuk e kam parë asnjëherë që t'i shtrijë këmbët me qëllim për të pushuar. Atij i thashë: “Çfarë të keqeje ka nëse i shtrin këmbët kur je vetëm?” Ai mu përgjigj: “Është më mirë që të kemi edukatë kundrejt Allahut të Lartësuar.””

“Imami më i madh” në dije, ibadet dhe sinqeritet:

IMAM AZAMI EBU HANIFE

KAPU FORT PAS DEVOTSHMËRISË!

Imam Azami, Hazreti Ebu Hanife ishte i njohur për heshtjen e gjatë dhe të thellë. Nisur nga ky aspekt, këshillat që i ka dhënë janë një reflektim i gjendjes së tij, domethënë i heshtjes së gjatë dhe meditimit të thellë. Andaj këto këshilla të Ebu Hanifes në të njëjtën kohë janë portreti me fjalë i botës së brendshme të tij:

“Dije se, nëse nuk kalon mirë me njerëzit, ata të bëhen armiq. Madje nuk do të të pëlqenin edhe nëse do të ishin nëna apo babai yt. Nëse kalon mirë me njerëz që nuk i ke të afërm, ata mund të të bëhen nënë e baba.”

“Ai që nuk sillet mirë në një vend që duhet të sillet mirë, nuk konsiderohet i mençur.”

“Kur të hysh në Basra, njerëzit të presin dhe të vizitojnë. Pastaj mësojnë vlerën tënde. Secilin respektojë sipas gradës së tij. Nderoji njerëzit e ndershëm. Vlerësoji njerëzit e dijes. Shfaq respekt ndaj mjeshtërve. Bëj shaka të këndshme me të rinjtë. Takohu nga afër me njerëzit normalë. Shfaq sjellje të mirë ndaj mëkatarëve. Formo shoqëri me njerëz të dobishëm.

Mos shfaq indiferencë ndaj drejtuesve. Mos përçmo askënd. Mos shfaq mangësi në burrëri dhe mos ia trego sekretin askujt. Mos i beso miqësisë së askujt pa e provuar. Mos u bëj mik me njerëz të poshtër dhe koprracë. Mos u ushtro me diçka që nuk të pëlqen.

Mos qëndro me të pasionuarit ndaj dëfrimit. Kalo mirë me ta dhe ji i durueshëm. Ji i moralshëm dhe zemërgjerë. Rrobat e tua le të jenë të reja dhe të pastra si zemra jote. Kali yt le të jetë i mirë. Përdor aroma të mira...”

“Ji shumë bujar në dhënien e ushqimit dhe ushqejit të gjithë. Dije se njeriu koprrac dhe dorështrënguar kurrë nuk mund të kalojë në krye dhe nuk mund të bëhet zotëri.”

“Vizitoji edhe ata që të vizitojnë, edhe ata që nuk të vizitojnë.

Ti bëju mirë të gjithëve edhe nëse ata të bëjnë mirë apo të bëjnë keq. Gjithmonë bëj mirë. Fal dhe mbylli sytë ndaj disa gjërave.

Lëre atë gjë që të mundon dhe përpiku t’i përmbahesh të vërtetës.”

“Mos u propozo njerëzve diçka me të cilën nuk janë mësuar! Pëlqeje edhe ti atë gjë që e pëlqejnë ata. Gjithmonë ki qëllim të mirë ndaj tyre dhe ji i drejtë. Mendjemadhësinë lëre në një anë. Mos mashtro edhe nëse të mashtrojnë. Edhe nëse ata të tradhtojnë, ti prapë se prapë mbaje amanetin. Gjithmonë ji besnik!

Kapu fort pas devotshmërisë!”

Zgjuarsia e jashtëzakonshme e Imam Azamit e cila i vë pikën thelbit të të gjitha këshillave me sugjerimin “Kapu fort pas devotshmërisë”, fuqia e madhe e imagjinatës së tij, frymëzimi i tij që i ka bërë të heshtin femohuesit dhe ata që janë zhytur në mendime e besime të devijuara dhe fuqia e jashtëzakonshme e tij për t’u shprehur, gjithmonë ishin të gatshme për të dhënë përpjekjen dhe për t’i shërbyer kapjes pas devotshmërisë, sepse ai pati marrë edukim nga sahabët.

EDUKIMI I SAHABËVE

Allahu i Lartësuar e edukoi vetë Krenarinë e Gjithësisë, të Nderuarin tonë (s.a.s.) dhe e pajisi atë me edukatën dhe moralin më të lartë. Pastaj atë ia dhuroi njerëzimit si mësuesi dhe edukatori më i madh.

Resulullahu, paqja dhe mëshira e Allahut qoftë mbi të, nga një popull që gjendej në errësirat e shirkut, injorancës dhe padrejtësisë, edukoi sahabët e nderuar të cilët shkëlqyen si yje me dritën e besimit, ibadetit dhe singëritetit. Këta njerëz të mëdhenj që secili prej tyre ishte hero i besimit, dijes, singëritetit, devotshmërisë, asketizmit, besnikërisë, etj., cilësinë e edukimit e morën në formën më të mirë nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Ata rendën në të katër anët e botës për të shërbyer, predikuar, luftuar, mësuar dhe edukuar. Në vendet që shkonin, formonin hallka dhe edukuan nxënës të mbushur plot e përplot me dashuri edhe prej robërve që u falnin lirinë, edhe prej të tjerëve. Në këtë mënyrë u edukuan breza të zgjedhur të cilët kujtohen me emrin tabiin dhe pas tyre teba tabiin.

Kështu;

U edukuan shumë dijetarë dhe njerëz të urtë që ecnin me singëritet dhe devotshmëri në rrugën e dijes dhe urtësisë, që mund t'i lexonin të fshehtat dhe urtësitë të cilat Allahu Teala i ka vendosur në gjithësi, në Kuran dhe te njeriu dhe që punonin me dijen e ishin të përsosur me urtësinë e tyre. Shkencat islame u mbledhën prej muhadithëve, fakihëve, mufesirëve dhe imamllarëve dhe u formuan medhhebet e besimit dhe jurisprudencës. Në çdo vend dhe qytet u ndërtuan institucionet e dijes dhe urtësisë.

I Dërguari i Allahut (s.a.s.), disa çështje i la në vizionin dhe përkushtimin e sahabëve që i kishte edukuar vetë siç ndodhi në çështjen e mbledhjes së Kuranit Fisnik dhe çështjen e kalifatit. Prej këtyre brezave që u zhvilluan me edukimin e dashurisë dhe largpamësisë profetike, u gjetën rregullat më efikase dhe u formuan bazat më të forta në fushën e dijes, urtësisë dhe praktikës së Islamit.

Ne elhamdulil-lah i kemi gjetur të gatshme bazat e dëlira dhe të forta të besimit, jurisprudencës dhe moralit me parimet dhe rregullat që i kanë vendosur ata dijetarë. Për shekuj me radhë lutjet e umetit të Muhamedit dhe sevapet e marra nga ibadetet që kryhen në formë të bukur e të rregullt, u shkruhen si lëmoshë rrjedhëse këtyre figurave të mëdha në defterin e veprave të tyre...

SA FITIM I MADH!

Ja pra, edhe njëri që e ka arritur këtë fitim të madh ishte Abdullah ibn Mes'udi (r.a.)...

Abdullah ibn Mes'udi (r.a.), ndërkohë që ishte një bari devesh në kohën e xhahilijetit, (pas ardhjes së Islamit) arriti pikën kulmore të dijes e urtësisë me pjekurinë shpirtërore ngaqë u edukua me frymëzimin dhe përsëpirtshmërinë e Kuranit Fisnik duke marrë mësim plot frymëzim e spiritualitet nga i Dërguari i Allahut (s.a.s.). Ndërsa pasi ndërroi jetë Hazreti Pejgamberi, hodhi themelet e njëres prej shkollave më të mëdha të jurisprudencës të së ardhmes në Kufe ku ishte vendosur për të predikuar Islamin dhe për t'ua mësuar atë të tjerëve.

Shkolla e Kufes në të njëjtën kohë u bë edhe qendra e kalifatit të Hazreti Aliut i cili ishte dera e qytetit të dijes.

Me begatinë e të Nderuarit tonë (s.a.s.) dhe të të sahabëve të nderuar, në këtë shkollë u edukua juristi më i madh i botës, Imam Azami Ebu Hanife. Ai u edukua në mënyrë aq të mirëfilltë saqë Soloni dhe Hamurabi të cilët janë juristë të njohur botërisht, mund të jenë vetëm çirakë të Ebu Hanifes.

Imam Azami (r.a.), i cili lindi dhe u edukua në Kufe, ishte biri i Thabitit, i cili ishte një baba i devotshëm që u takua me Hazreti Aliun e që mori lutje prej tij për brezin e vet dhe që preokupohej me tregti. Hazreti Ebu Hanife e mësoi përmendësh Kuranin Fisnik që në moshë të re. Ndërkohë që preokupohej me tregti, frekuentonte edhe hallkat e dijes në xhaminë e Kufes. Ai fitoi një aftësi dhe perceptim të thellë së pari në Kelam dhe pastaj në shkencën e jurisprudencës islame.

Pasi ndërroi jetë hoxha i tij, Hammadi, dha mësim në katedrën e tij deri në fund të jetës së vet. Ai edukoi nxënës dhe i zgjidhi problemet e hallet e njerëzve.

Nga ana tjetër, falë bashkëpunëtorit të tij besnik, me fitimet që siguronte nga aktivitetet e tregtisë bëri dhurime të madhe e bujare ndaj nevojtarëve duke filluar me në krye nxënësit.

Imami i madh krahas këtyre preokupimeve dhe përgjegjësive të rënda, edhe në çështjen e ibadetit bëri një jetë si një adhurues i përkushtuar. Ai ishte një dijetar i vërtetë edhe në çështjen e shkencës.

Hazreti Ebu Hanife arriti pikën kulmore në shkencat ekzoterike dhe ishte një gjeni në zgjuarsia dhe largpamësi. Edhe në fushën e përshtatshmërisë përfitoi nga ligjëratat e Hazreti Xhafer es-Sadik.

Sa bukur e shpreh kjo ngjarje respektin që ai shfaqte ndaj njerëzve të fesë:

Siç tregohet, një ditë Ibrahim ibn Ed'hemi, i cili ishte prej miqve të Zotit, po kalonte nga Hazreti Imam Azami. Ata që ndodheshin përreth Ebu Hanifes e shikuan në një formë të çuditshme dhe nënvlerësuese Ibrahim ibn Ed'hemin. Imam Azami (r.a.), e pa këtë situatë dhe i thirri Ibrahim ibn Ed'hemit:

“Urdhëroni efendi! Na nderoni me pjesëmarrjen tuaj në kuvendin tonë!”

Ibrahim ibn Ed'hemi dha selam në një mënyrë modeste dhe kaloi.

Ata që gjendeshin aty e pyetën Imam Azamin:

“Në ç’aspekt e meriton ky njeri i mjerë cilësinë efendi dhe fisnikërinë? Si mund t’i thotë “efendi” atij një njeri si ti?”

Nisur nga kjo pyetje, Imam Azami dha këtë përgjigje modeste:

“Ai vazhdimisht është i preokupuar me Allahun, ndërsa ne jemi të preokupuar më aparencës e çështjes...”

Imam Azami, krahas dijes së gjerë që posedonte;

ISHTE IMAM EDHE ME IBADETIN E TIJ

Imam Azami sipas transmetimeve ka shkuar dyzet apo pesëdhjetë e pesë herë në haxh përgjatë jetës së tij. Ai e kalonte pothuajse të gjithë natën duke bërë ibadet. Kishte një mallëngjim të madh edhe në lidhje me çështjen e leximit të Kuranit Fisnik. Transmetohet se kishte

net kur e bënte hatme Kuranin Fisnik në dy reketë dhe se e bënte hatme disa herë përgjatë Ramazanit.

Kur lexonte Kuran qante me zë të lartë. Një natë kur përgjatë namazit kishte arritur te ajeti:

“Allahu na ka dhuruar mëshirë dhe na ka ruajtur nga era përcëlluese (e Zjarrit).” (Tur, 27), kishte ndjerë keqardhje dhe e kishte përsëritur këtë ajet duke qarë me ngashërim derisa myezini kishte thirrur ezanin e mëngjesit.

Edhe një natë tjetër në namaz e kishte gdhirë duke e përsëritur në të njëjtën mënyrë ajetin:

“Madje, Ora (e Kiametit) do të jetë takimi i tyre dhe Ora do të jetë më e tmerrshme dhe më e hidhët.” (Kamer, 46)

Ibadeti ishte një prehje dhe kënaqësi për të. Kur një çështje e jurisprudencës islame bëhej e vështirë për t’u zgjidhur, kur tekstet dhe mendja nuk ishin të mjaftueshme, thoshte:

“Kjo çështje nuk po zgjidhet për shkak të ndonjë mëkati që ka bërë Ebu Hanife.” Andaj menjëherë bënte istigfar, merrte abdest të ri dhe falte dy rekatë namaz me përkushtim dhe prehje shpirtërore. Kështu çështja zgjidhej menjëherë.

Kur Imam Azami i jepte fetva popullit, vepronte sipas parimeve të lehtësimit dhe lejimit të fesë sonë. Ndërsa për veten e tij zgjidhte devotshmërinë. Shumë shkrime të tij në lidhje me devotshmërinë dhe veranë, domethënë në lidhje me çështjen e largimit nga harami, kanë arritur deri te ne.

Një herë kur po pastronte një papastërti shumë të vogël në rrobën e vet, ata që e panë e pyetën:

“O Imam! Kjo njollë e vogël nuk është një papastërti që përbën pengesë për namazin sipas fetvasë që keni dhënë. Përse mundoheni dhe përpiqeni për ta hequr atë?”

Imam Azami u tha:

“Ajo është fetva, ndërsa kjo është tavka (devotshmëri)!..”

Imam Azami (r.a.), thoshte duke e konsideruar këtë si një domosdoshmëri e të qenët njeri i dijes së vërtetë:

“Dijetari e ka të nevojshme që ta ngarkojë veten me përgjegjësi më shumë sesa u thotë njerëzve.”

Kështu;

Edhe pse gjendej nën diellin përvëlues, nuk hyri nën hijen e murit të një personi që i kishte borxh atij. Ai e konsideronte si një lloj kamate përfitimin nga muri i shtëpisë së borxhliut. Ndërkohë një veprim të tillë nuk e konsideronte vaxhib për sa i përkiste jurisprudencës.

Përsëri;

Kur dëgjoi se një dele e vjedhur ishte përzier me delet e Kufes, nuk hëngri mish deleje për shtatë vjet radhazi aq sa është jeta e një deleje.

Ai këtë përpikëri e vazhdoi edhe me testamentin e tij. Andaj e la me testament që të mos varrosej në varrezat Hajzuran, vend i cili ishte bërë varrezë me uzurpim, por të varrosej në një tokë që ishte hallall.

Imam Azami këtë përpikëri e mbartte dhe e ndjente në mënyrë të singertë. Kjo sjellje e përpiktë dhe e singertë, në të njëjtën kohë të mahniste dhe ishte përhapje e përkryer e një personaliteti të shkëlqyer prej besimtari.

Kjo histori është një prej shembujve më të bukur në lidhje me këtë:

PËRPIKËRIA QË E MAHNITI ADHURUESIN E ZJARRIT

Transmetohet se;

Imam Azami Ebu Hanife (r.a.), kishte mall të një adhurues zjarri. Ai shkoi të shtëpia e adhuruesit të zjarrit për ta kërkuar mallin. Kur shkoi të dera e shtëpisë, në këpucë iu ngjit një papastërti. Ai e shkundi këpucën për ta hequr atë. Por papastërtia shkoi e ra në murin e

adhuruesit të zjarrit. Imami nuk dinte çfarë të bënte, sepse nëse do ta gdhendte murin për ta hequr papastërtinë, do të dëmtonte suvanë e murit. Nëse do ta linte, do të kishte shkelur një të drejtë njerëzore duke ndotur murin. Andaj trokiti në derë dhe e pyeti pronarin e murit se çfarë të bënte. Shërbëtorit që e hapi derën i tha:

“Njoftoje zotërinë tënde se Ebu Hanife po e pret te dera!”

Burri doli te dera dhe filloi të kërkonte ndjesë nga Hazreti Ebu Hanife duke menduar se do t'i kërkonte mallin.

Ndërsa Imam Azami (r.a.), i tha:

“Tani për tani kjo nuk është e rëndësishme.” Kështu që i tregoi për gjendjen e murit dhe e pyeti:

“Më thuaj, si mund ta pastroj këtë mur?”

Adhuruesi i zjarrit u emocionua kundrejt kësaj përpikërie e korrektesie dhe i tha:

“Unë së pari po ia filloj punës duke pastruar veten time!” Kështu që u bë mysliman në atë moment.

Ebu Hanife (r.a.), i cili përjetoi një devotshmëri kaq të lartë dhe madhështore në jetën e tij personale, e perceptoi shumë mirë edhe përgjegjësinë e dhënies së fetvasë dhe e të qenët imam, domethënë prijës. Sa mësimdhënëse që është edhe kjo ngjarje që ia shtoi atij edhe më shumë përpikërinë në lidhje me këtë çështje:

POR NËSE RRËZOHESH TI!

Një ditë Hazreti Ebu Hanife pa një fëmijë që po ecte në baltë. Atij i buzëqeshi me mëshirë e butësi dhe i tha:

“Bir! Bëj kujdes, në mënyrë që të mos rrëzohesh!”

Fëmija me sytë që i shkëlqenin nga zgjuarsia dhe largpamësia, u kthye nga Imami dhe i dha këtë përgjigje shumë të urtë që nuk pritet prej një fëmije:

“O Imam! Rënia ime është e lehtë. Nëse rrëzohem, dëmtohem vetëm unë. Andaj bëni kujdes ju, sepse nëse ju rrëshqet këmba dhe rrëzoheni, do t’ju rrëshqasë këmba edhe atyre që ju ndjekin dhe ju vijnë pas. Nëse rrëzohen të gjithë ata, është shumë e vështirë për t’i ngritur të gjithë.”

Imami u mahnit nga fjalët e fëmijës, filloi të qante dhe u bëri këtë paralajmërim nxënësve të tij:

“Nëse ju vjen ndonjë argument më i fortë në ndonjë çështje, mos më pasoni mua në atë çështje. Kjo është shenja e përsosmërisë në Islam. Vetëm në këtë mënyrë del në pah edhe dashuria dhe besnikëria që keni ndaj meje...”

Hazreti Ebu Hanife nuk i pranonte dhuratat dhe detyrat që ia jepnin burrat e shtetit. Ndërsa tregtinë që e kishte marrë si profesion nga babai nganjëherë e ushtronte vetë dhe shumë herë e vazhdonte nëpërmjet ortakut të tij. Ai vepronte me rregulla shumë të përpikta në allishverish.

Edhe në dije, edhe në jetë;

NDERSHMËRIA ISHTE CILËSIA E PANDASHME E TIJ

Një ditë një grua e shkretë i kishte sjellë Imam Azamit, Hazreti Ebu Hanifes një rrobë mëndafshi për ta shitur. Imam Azami e pyeti se sa e shiste. Gruaja i tha:

“Njëqind dërhëmë!”

Ebu Hanife (r.a.), kundërshtoi dhe i tha:

“Jo, kjo bën më shumë.”

Gruaja që nuk e njhte shumë dijetarin e madh, u habit. Ajo i shtoi edhe njëqind dërhëmë. Imam Azami përsëri nuk pranoi. Gruaja shtoi edhe njëqind dërhëmë. Pastaj shtoi edhe njëqind dërhëmë të tjerë...

Hazreti Ebu Hanife përsëri i tha:

“Jo, kjo kushton më shumë edhe se katërqind dërhëmë.” Kur gruaja i dëgjoi këto fjalë, nuk e mbajti dot veten pa i thënë:

“O Imam! A po bëni shaka me mua?”

Nisur nga kjo, Imami thirri dikë që merrte vesh nga kjo punë. Personi që erdhi e caktoi çmimin pesëqind dërhëmë dhe Imam Azami e bleu atë me këtë çmim. (Ibn Haxher Hejtemi, Hajratu'l-Hisan, fq. 44.)

Sa bukur e shfaqti Imam Azami korrektësinë ndaj “të drejtës njerëzore” e cila është domosdoshmëri e moralit të Islamit duke mos shfaqur ndaj asaj gruas mungesë të ndërgjegjes dhe duke mos thënë: “E bleva më çmimin që më dha vetë. Çfarëdo që mund të zhvat prej klientit është qar.”

Hazreti Ebu Hanife edhe tregtinë që e vazhdonte nëpërmjet bashkëpunëtorit të tij, e kontrollonte nëse ishte apo jo prej hallallit. Në këtë çështje ishte aq i përpiktë saqë një herë kur e dërgoi ortakun e tij, Hafs ibn Abdurrahmanin për të shitur copë, i tha:

“O Hafs! Malli ka këto e këto mangësi. Për këtë arsye tregoja ato klientit dhe shite kaq lirë!”

Hafsi e shiti mallin me çmimin që i tha Imami, por harroi t’i tregonte klientit për mangësinë që kishte copa.

Kur Ebu Hanife e dëgjoi këtë, e pyeti Hafs ibn Abdurrahmanin:

“A e njeh klientin që ka blerë copën?”

Pasi Hafsit nuk iu kujtonte klienti, Ebu Hanife (r.a.), e shpërndau si lëmoshë të gjithë fitimin e marrë nga malli i shitur duke u shqetësuar se mos do t’i njollosej fitimi hallall. Kjo devotshmëri i solli begati të madhe tregtisë së tij materiale dhe shpirtërore.

Imam Azami, Hazreti Ebu Hanife, ndershmëria e të cilit ishte bërë legjendë në gojën e njerëzve, nëse klienti i tij ishte ndonjë i varfër apo ndonjë i dashur, nuk merrte fitim prej tij. Mallin ia jepte me çmimin që e merrte. Madje kishte raste kur ua falte klientëve një pjesë të fitimit. Ai u jepte dijetarëve prej fitimit të tij dhe natën dërgonte ndihma te shtëpitë e të varfërve.

Ebu Hanife (r.a.), e konsideronte veten përgjegjës jo vetëm ndaj varfërisë materiale, por edhe për të gjetur zgjidhje për gjendjen shpirtërore. Zemrën e tij e kishte shndërruar në një vend ku ata (njerëzit) gjenin prehje.

Sa shembull i bukur është kjo histori e një të riu të varur ndaj alkoolit dhe që ishte fqinj i tij:

NË FAKT, TI MA BËJ HALLALL MUA!

Ky djalë i ri pinte alkool nga mëngjesi deri në mbrëmje. Përgjatë natës ndjehej keq dhe bërtiste me të madhe. Ai ofendonte dhe në këtë mënyrë i shqetësonte fqinjët përreth.

Një natë u ndërprejnë britmat e këtij të riu. Imami me një mëshirë të pashoqe pyeti: “Mos vallë i ka ndodhur ndonjë gjë të riut?” Shokët i thanë se i riu ishte futur në burg për shkak të ngatërresës që kishte bërë prej alkoolit.

Hazreti Ebu Hanife u mërzi shumë për këtë situatë. Andaj shkoi te burgu dhe u kërkoi autoriteteve që ta linin të lirë. Kur autoritetet i thanë se mund ta linin të lirë vetëm me dorëzani, Imam Azami u bë dorëzanë (qefil) dhe e shpëtoi nga burgu fqinjin e tij të varur ndaj alkoolit.

Kur i riu e dëgjoi atë që kishte ndodhur, menjëherë shkoi te Imami dhe u pendua me lot në sy. Atij i tha se tashmë ishte penduar dhe se nuk do të pinte më alkool. Pastaj i dha fjalën se do të bëhej një fqinj dhe nxënës i mirëfilltë për të. Imami i madh e pa të riun me mëshirë dhe i tha me një zë të pikëlluar:

“Djalosh! Siç e shikon, ne jemi bërë shkaktarë për humbjen tënde! Nuk u përpoqëm që të të ndihmonim. Në fakt, ti na e bëj hallall ne!”

Sa shembull i bukur për mosngatërrimin e urrejtjes që duhet ta ndjejmë kundrejt mëkatit me dhembshurinë dhe mëshirën që duhet ta ndjejmë ndaj mëkatarit!

Sa shumë kemi nevojë që ta konceptojmë në mënyrën më të mirë

këtë vetëdije të Hazreti Imam Azamit dhe ta praktikojmë në jetë! A nuk do të ishte krejt tjetër gjendja e shoqërisë sonë nëse do t'i konsideronim si fëmijët tanë të rinjtë e alkoolizuar që janë lënë në dorë të ndërgjegjes së rrugës, që përdorin drogë dhe që janë në humbje?

Për këtë neve na duhet;

PJEKURIA SHPIRTËRORE!

Davud Tai (k.s.), e ka shpjeguar si më poshtë edukatën e pashoqe të Imam Azamit:

“Njëzet vjet kam qëndruar bashkë me Hazreti Ebu Hanifen. Përgjatë kësaj kohe e vështrova me kujdes. Asnjëherë nuk e kam parë t'i shtrijë këmbët me qëllim për të pushuar as kur ishte vetëm, as kur kishte ndonjë pranë. Atij i thashë:

“Përse nuk i shtrin këmbët kur je vetëm?”

Ai ma ktheu:

“Është më mirë të qëndroj me edukatë para Allahut Teala.”

Sa bukur që e shpreh kjo ngjarje pjekurinë shpirtërore që e kishte arritur Imam Azami falë bisedave fetare që bënte me sejidët e nderuar, ibadetit të singertë, devotshmërisë së madhe dhe rregullave sublime të edukatës, domethënë falë dijes dhe veprave të tij:

Ebu Hanife (r.a.), pa një të ri që po merrte abdest. Atij i tha në një formë të fshehtë që të mos e turpëronte:

“Bir! Mos e bëj këtë e këtë gabim!”

I riu e pyeti i mahnitur:

“O Imam! Nga e dini se i bëj këto gabime?” Hazreti Ebu Hanife i tha:

“Nga uji që derdhet prej gjymtyrëve të tua!”

Kjo intuitë dhe largpamësi ishte begatia e kthimit të kurrizit që ai i kishte bërë kësaj bote. Ai me këtë intuitë dhe largpamësi u bë një

personalitet që e mbrojti dinjitetin e dijes dhe urtësisë përgjatë gjithë jetës. Asnjëherë;

NUK E BËRI DIJEN VEGËL TË PADREJTËSISË...

Imam Azami, Hazreti Ebu Hanife ka jetuar në një vend ku gjendeshin shumë sekte të humbura si harixhitë dhe rafiditë dhe në një periudhë kur po rrëzohej shteti Emevi e po formohej shteti Abbasi. Disa politikanë të cilët dëshironin ta forconin pushtetin e tyre me influencën e dijetarëve dhe që synonin t'i përdornin fetvatë e dijetarëve të nderuar si mburojë për veprimet e padrejta, në fillim atij i dërguan shumë dhurata dhe i dhanë shumë privilegje. Imam Azami i refuzoi të gjitha, sepse e dinte se fetvatë e tij do të përdoreshin për keq.

NJË BURRË I TMERRSHËM

Pasi Imam Azami (r.a.), refuzoi, kalifi Ebu Xhafer Mansuri insistoi. Krahas të gjitha këmbënguljeve, Ebu Hanife i tha:

“Unë nuk mund të bëhem gjykatës i yti.”

Ebu Xhafer Mansuri i tha:

“Do të bëhesh...”

Hazreti Ebu Hanife përsëri i tha:

“Nuk mund të bëhem!”

Ebu Xhafer Mansuri këtë herë e akuzoi duke i thënë:

“Ti po gënjen!” Atëherë Ebu Hanife (r.a.), i dha këtë përgjigje:

“Nëse më beson kur të them se nuk mund të bëhem, atëherë dije se nuk mund të bëhem. Nëse nuk më beson, domethënë nëse unë gënjej, atëherë nuk mund të bëhet gjykatës një njeri që gënjen. Përfundimisht, në të dyja situatat nuk mund të bëhem gjykatës. Ndërsa alternativë të tretë nuk ka.”

Për shkak të kësaj, Ebu Xhafer Mansuri e futi në burg Ebu Hanifen

(r.a.). Ai urdhëroi që të rrihej me kërbac çdo ditë. Ndërsa nga ana tjetër i dërgonte lajm shpesh herë duke e ftuar që të bëhej gjykatës i Bagdadit, në mënyrë që të përfitonte nga reputacioni i Ebu Hanifes:

“Nëse e pranon postin e gjykatësit, le të ulet në atë post.”

Ndërsa përgjigja e Imam Azamit ishte kjo:

“Unë më mirë preferoj të qëndroj në burg sesa të jap ndonjë fetva për Ebu Xhafer Mansurin.”

Atë kohë kishte arritur moshën shtatëdhjetë vjeçare. Pasi Ebu Xhafer Mansuri nuk mori ndonjë rezultat çfarëdo që bëri, e nxori nga burgu dhe e mbajti në arrest shtëpie. Pas një kohe imami i madh ia dorëzoi shpirtin të Gjithëmëshirshmit.

Sipas transmetimeve në xhenazen e tij morën pjesë më shumë se një milion njerëz edhe pse kushtet e asaj kohe ishin të vështira. Xhenazja e tij, siç e kishte lënë me fjalë, u varros diku jashtë kufijve të varrezave që i kishte bërë Ebu Xhafer Mansuri duke e uzurpuar tokën.

Kur Ebu Xhaferi e dëgjoi këtë fjalë, tha:

“Kush mund të më falë për Ebu Hanifen edhe kur ishte gjallë, edhe tani që ka ndërruar jetë?”

Ai priti që të shpërndahej i gjithë kallaballëku pas varrimit. Pasi nuk mbeti asnjë, shkoi në heshtje në krye të varrit të Imamit. Ai qëndroi në krye të varrit duke heshtur sikur po i kërkonte ndjesë ngaqë ishte bërë pishman dhe ndjehej i turpëruar e i pikëlluar.

Edhe vdekja e atij imamit të madh ishte një mësim i veçantë personaliteti. Në fakt çdo gjendje e tij ishte e tillë. Edhe kur gjendej në burg, në vend që të shqetësohej për gjendjen e vet, shqetësohej për parimet dhe jurisprudencën e lartë islame.

Ai e kishte llogaritur se një gjendje e tillë do të hapte plagë në zemrën e nënës. Andaj ka thënë:

“Nuk më lëndon vështirësia e burgut. Gjithashtu mund t’u rezistoj edhe kërbacëve këtu. Por bëni kujdes dhe mos ia tregoni nënës sime

këtë gjendje. Brengosjen e saj nuk mund ta duroj kurrë.”

Këto fjali janë shumë domethënëse dhe të rralla.

Veçanërisht;

PËR GRATË!

Këto shprehje të Imam Azamit tregojnë se mësuesi më influencues që e ka edukuar atë ishte nëna. Nëna ka qenë fuqia më e madhe shpirtërore për atë. Ebu Hanife (r.a.), nga një aspekt e ka arritur pikën kulmore në dije dhe urtësi falë begatisë së të qenët fëmijë i një nëne të bekuar siç përshkruhet në hadithin fisnik:

“Xheneti është nën këmbët e nënës.” (Nesai, Xhihad, 6.)

Në fakt, nëse i hedhim një sy historisë, do të shohim se pas njerëzve dhe luftëtarëve të mëdhenj gjithmonë gjendet një grua e devotshme.

Kështu ka qenë edhe nëna jonë, Hazreti Hatixhja për të Dërguarin e Allahut (s.a.s.).

Për këtë arsye, vitin kur ka ndërruar jetë nëna jonë, Hatixhja (r.anha), Resulullahu (s.a.s.), e ka quajtur:

“Viti i pikëllimit...”

Mbi të gjitha ka thënë:

“Mua më janë bërë të dashura tri gjëra nga kjo botë:

- *Aroma e mirë,*
- *Namazi, i cili është drita e syve të mi dhe*
- *Gruaja e devotshme.”* (Nesai, Isheratu'n-Nisa, 10.)

Sepse, nëse gratë janë të devotshme, bëhen shkak që i gjithë njerëzimi të jetë i devotshëm.

Ja pra, edhe personalitetin e lartë të Imam Azamit e ndërtoi një nënë e tillë e devotshme.

Për këtë arsye, Imami besnik është përpëlitur si një zog me krah të thyer në kushte të vështira, në mënyrë që nëna e tij të mos mërziej.

Domethënë;

Cilësia “Azam” që e ka marrë në të qenët imam, nuk është vetëm për shkak të dijes së madhe dhe të thellë, por për shkak të këtyre virtyteve dhe moralit të lartë.

Për këtë arsye;

Nxënësit e tij të cilët u edukuan duke u mbujtur me këto virtyte dhe moral të lartë përgjatë mësimi që u jepte ai, e përfaqësuan atë në të gjithë botën islame duke u përhapur në të katër anët e dynjasë. Frymën e tij e shpien në çdo anë.

Domethënë Allahu i Lartësuar e bëri shkak në një formë të veçantë edhe Imam Azamin për përhapjen e dritës sublime të Tij.

Përfundimisht;

Falë singëritetit, dëlirësisë dhe devotshmërisë së tij, u edukuan me mijëra dijetarë në rrugën e mrekullueshme që hapi ai. Medhhebi Hanefi që u themelua nga nxënësit e tij, është një prej shkollave të jurisprudencës islame që ka më shumë pasues.

“Imam Azami (r.a.), ka thënë:

“Dijetari ka nevojë që t’i japë përgjegjësi vetes më shumë se ajo që i thotë popullit.”

Allahu i Madhëruar na bëftë të gjithëve që punojnë me dijen brenda rregullave të devotshmërisë, që vazhdojnë t’i shërbejnë Islamit me të gjitha mundësitë dhe që e kalojnë natën me ibadet e ditën me dije e shërbim fetar!

Na bëftë të gjithëve prej grupit të atyre robërve që e kalojnë të gjithë jetën sipas revelatës hyjnore dhe traditës profetike duke i bashkuar krahët e dukshëm e të padukshëm të dijes dhe duke i kuptuar Kuranin e Hadithin Fisnik në përputhje me vullnetin hyjnor!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

Personaliteti i lartë në dije,
ibadet dhe sinqeritet:

IMAM SHAFIU ﷺ

*Imam Shafiu (r.a.), u trondit
kur u pyet nëse kishte punuar apo jo me hadithet
që kishte transmetuar dhe tha:*

*“More njeri! A më mban toka dhe a mund të qëndroj
nën këtë qiell nëse transmetoj hadith nga Resulullahu
dhe nuk gjykoj me të siç duhet? Sigurisht që punoj
me to! Çdo sunet i tij për mua është një kënaqësi
e papërshkrueshme dhe është shumë i shtrenjtë!”*

(Bejhaki, Menakibu'sh-Shafii, I, 475.)

Personaliteti i lartë në dije,
ibadet dhe sinqeritet:

IMAM SHAFIU ﷺ

URTËSIA E NGJALL ZEMRËN

Imam Shafiu (r.a.), krahas veprave shkencore ka shkruar edhe poezi të cilat janë të thella në meditim dhe ndjenja. Ai e shprehte si më poshtë nevojën që kemi për fjalët e urta:

“Gjallëria e tokës është e mundur me shirat e begatë që bien me qetësi. Ndërsa gjallëria e vetes është e mundur me dëshirat dhe mallëngjimet. Kurse gjallëria e frymëzimit dhe përshpirtshmërisë së zemrave është e mundur me fjalët e urta.”

Nisur nga ky këndvështrim Hazreti Shafiu ka një akumulim të pasur shpirtëror në luginën e fjalëve të urta, sepse fjalët e urta janë mundësia e vetme me të cilat ai shprehte të vërtetat e pavdekshme. Ja një pjesë prej tyre:

“Robërit e mençur të Allahut janë ata që nuk mashtrohen nga dëshirat dhe pasionet e pavlera të kësaj bote. Nga ana tjetër ata kanë frikë prej fatkeqësive dhe sprovave të kësaj bote dhe të botës tjetër. Këtë botë e shohin duke marrë mësim prej saj dhe e dinë se ajo kurrë nuk mund të jetë e përhershme për një të përkohshëm! Miqtë e Zotit e

konsideronin këtë botë si një det. Ndërsa veprat e mira i konsideronin si anije mbi të, me të cilën (do të kalonin në botën tjetër)."

"Siç i tradhton mirazhi shikuesit dhe ua çon dëm shpresën atyre që shpresojnë te ajo, edhe shpresat, dëshirat dhe pasionet vetjake ndaj kësaj bote i kanë shkatërruar shumë njerëz."

"Nëse frikësohesh në mos e pëlqen veten dhe kaplohesh nga mburrja në lidhje me çështjen e veprave të tua, atëherë mendo kënaqësinë e Zotit të cilin përpiqesh ta bësh mik, në mënyrë që t'ia dalësh mbanë. Mendohu mirë se çfarë mirësish dëshiron, se prej cilit ndëshkim ke frikë, se për cilat mirësi falënderon dhe se prej cilave fatkeqësive ke marrë mësim me veprat e tua. Nëse mendon siç duhet qoftë edhe për njërën prej këtyre, vepra jote do të të duket e pakët."

"Njerëzit me vlerën më të lartë janë ata që nuk shohin ndonjë vlerë te vetja e tyre."

Domethënë ata që kanë ardhur pa kapital në këtë botë dhe jetojnë me modesti, sepse çdo gjë fillon pasi të arrijë te modestia. Nisur nga këto që thamë më lart:

"Njerëzit më të virtytshëm janë ata që jetojnë me modesti."

"Modestia është prej moralit të njerëzve bujarë dhe fisnikë. Ndërsa mendjemadhësia është natyrë e njerëzve të mjerë."

"Modestia lind dashurinë, ndërsa të mjaftuarit me atë që ka dhënë Zoti lind rehatinë dhe prehjen shpirtërore..."

"Nderi dhe dinjiteti i njeriut gjenden te devotshmëria. Ai që nuk e arrin devotshmërinë nuk ka asnjë lloj dinjiteti."

Te njerëzit që pandehin se kanë dinjitet pa pasur devotshmëri nuk gjendet as mirësjellje, as hijeshi, as ndjenja.

Çdo gjë që të largon nga Allahu quhet Fuxhur (mekat). Ndërsa cilësia dalluese e fuxhurit është egoizmi. Egoizmi është cilësia dalluese e Iblisit.

Ndërsa cilësia dalluese e devotshmërisë është të qenët asgjë.

"Ata që kanë dëshira të forta vetjake, le ta eliminojnë mëkatën duke ia përkushtuar veten ibadetit."

Ndërsa përkushtimi ndaj ibadetit kërkon një sinqeritet të plotë. Pra, kërkon një vetëdije me të cilën kuptojmë se gjendemi nën vëzhgimin e kamerave hyjnore. Vetëm ata që e arrijnë këtë sinqeritet dhe vetëdije mund t'i eliminojnë dëshirat vetjake, dashurinë ndaj gjërave të përkohshme dhe ecjen nëpër qorrsokakët e jetës. Kështu ata bëjnë një jetë të pastër sipas moralit Islam duke qenë monumente nderi dhe turpi. Ata e dinë se;

“Një njeri që nuk është i ndershëm, e ka dobësuar dinjitetin njerëzor.”

“Cilësia më dalluese e njeriut të përsosur është perceptimi i dobësisë së vet.”

Sepse;

Ai që e percepton dobësinë e tij, e njeh Allahun Teala. Siç janë shprehur të mëdhenjtë e Islamit:

“Ai që e njeh veten, e njeh edhe Zotin...”

Kjo është e gjithë vlera e njeriut. Por ndërkohë që e vërteta është kjo;

“Kushdo që ka si dëshirë të vetme gjërat që hyjnë në stomak, edhe vlera e tij është sa gjërat që dalin prej stomakut të tij!”

PESË CILËSI TË MIRA

“Mirësia e kësaj bote dhe e botës së përtejme gjendet në pesë cilësi:

1. Zemra e pasur.
2. Të mos lëndosh asnjë.
3. Fitimi hallall.
4. Të veshësh petkun e devotshmërisë.
5. T'i besosh Allahut në çdo lloj situatë.”

“Zbukurimi i dijetarëve është devotshmëria. Stolia e tyre është morali. Bukuria e tyre është bujaria me gjithë shpirt.”

“Njeriu në këtë botë e arrin përsosmërinë vetëm me katër gjëra:

1. Dijanet / Feja.
2. Emanet / Të jesh besnik dhe i besueshëm.

3. Sijanet / Të mbrosh çdo gjë që duhet mbrojtur.

4. Rezanet / Dinjiteti.

“Ai që thotë se i kam mbledhur bashkë dashurinë ndaj kësaj bote dhe dashurinë ndaj Allahut, gënjen.”

“Njeriu më i shqetësuar në këtë botë është ai që mban në zemër smirë dhe urrejtje.”

“Janë katër gjëra që edhe pakica e tyre është shumë:

1. Sëmundja.
2. Varfëria.
3. Armiqësia.
4. Zjarri.

“Sa ushqim i keq është për ahiretin armiqësia ndaj njerëzve!”

“Afrimiteti me njerëzit që e duan këtë botë, e sëmur njeriun e shëndoshë.”

“Qëndrimi bashkë me njerëzit e mjerë që nuk kanë frikë prej Allahut, është turp.”

“Atë që mendja e ndalon nga çdo lloj gjëje të keqe, të shëmtuar dhe të turpshme, në të vërtetë ai është njeri i mençur.”

Nga ana tjetër;

“Nëse një njeri bën miq me vetëdije njerëz të pandërgjegjshëm dhe të paskrupullt, konsiderohet ortak me ata në çdo sjellje të keqe sado që në pamje duket sikur ka moral të lartë.”

Sepse në kuptimin e vërtetë të fjalës;

“Njerëzit e ndërgjegjshëm dhe me moral të lartë nuk mund të qëndrojnë me njerëz që kanë moral të ulët.”

“Nëse e këshillon vëllain në fshehtësi dhe me një gjuhë të singertë e të ëmbël, me të vërtetë që e ke këshilluar. Nëse flet pa kujdes në prani të të gjithëve, e shkatërron atë ose e bën të paturpshëm.”

“Nuk ka gëzim më të madh se biseda me vëllezërit dhe fatkeqësi më të madhe se ndarja prej tyre.”

“Mik i sinqertë është ai që e ndan pikëllimin dhe gëzimin me shokun e vet.”

“Të mos kesh dyshim se ai që të lavdëron me një të mirë që nuk e ke, kur të nxehet me ty do të të akuzojë me një të keqe që nuk e ke!”

“Personi ndaj të cilit ndjehesh i detyruar të sillesh mirë për të mos i prishur marrëdhëniet, nuk është mik me ty.”

“T’i kënaqesh të gjithë njerëzit është e pamundur. Andaj përpiku për të rregulluar lidhjen tënde me Allahun. Pasi ta realizosh këtë, mos u jep shumë rëndësi njerëzve!”

“Më i keqi prej atyre që i bëjnë zullum vetes është ai që kur lartësohet (arrin një pozitë të lartë), u bën keq të afërmeve, bën sikur nuk i njeh miqtë, i nënvlerëson njerëzit e ndershëm dhe mbahet mendjemadh ndaj njerëzve të virtutshëm.”

“Udhëheqja ka pesë pika të rëndësishme:

1. Fjala e drejtë.
2. Mbajtja e sekretit.
3. Mbajtja e marrëveshjes.
4. Të filluarit me këshillë.
5. Mbajtja e premtimit.”

“Në një vend ku të tërheq biseda, përpiku të heshtësh. Mos harro se ka shumë pak njerëz që janë bërë pishman për heshtjen. Ndërkohë ka shumë njerëz që janë bërë pishman për të folurën.”

“Budallai më flet në çdo lloj mënyre të shëmtuar. Ndërsa mua më duket e shëmtuar që t’i jap përgjigje. Sa më shumë që atij t’i shtohet budallallëku, aq më shumë më shtohet edhe mua pjekuria dhe durimi si temjani që përhap erë të mirë kur digjet...”

“Për dy çështje mjeku nuk mund të bëjë asgjë: Budallallëku dhe pleqëria...”

“Ruaje gjuhën, o njeri! Ajo është një gjarpër. Andaj mos të të kafshojë!”

“Ai që i fsheh tri gjëra prej tre njerëzve, i bën padrejtësi vetes: Sëmundjen nga mjeku, nevojën nga miku dhe këshillën nga administruesi...”

“Humanizmi, domethënë zekati i të qenët njeri do të thotë që gjithmonë të bëhesh shkak për mirësi dhe për t’u plotësuar nevojat njerëzve.”

“Humanizmi qëndron mbi katër shtylla:

1. Morali i lartë.
2. Bujaria.
3. Modestia.
4. Falënderimi ndaj Zotit.”

“Gjithmonë shërbe dhe puno, sepse kënaqësia e vërtetë e jetës gjendet në një lodhje që s’ka aspak bezdi.”

“Dija është një pre, ndërsa të shkruarit është laku i saj... Dijet që i ke gjuajtur (marrë) lidhi me leqe të forta... Të kapësh një sorkadhe dha ta lësh atë të lirë ndërmjet krijesave të tjera konsiderohet budallallëk.”

DIJETARI I VËRTETË

Sa më shumë që njeriu të mësojë gjëra të reja, aq më shumë e kupton mangësinë e tij. Nëse për shkak të kësaj i shtohet modestia, ja pra, atëherë bëhet dijetar.

“Baza e dijes është qëndrueshmëria. Ndërsa fryti i saj është mirëgenia... Baza e verasë, domethënë e largimit nga gjërat e dyshimta është të mjaftuarit me ato që ka dhënë Zoti. Ndërsa fryti i saj është rehatia dhe prehja shpirtërore... Baza e durimit është pranimi. Ndërsa fryti i tij është arritja e fitores. Baza e punës është dhënia e mbështetjes nga Allahu. Ndërsa fryti i saj është arritja e suksesit... Ndërsa qëllimi i çdo gjëje është drejtësia, drejtësia, drejtësia...”

Bazuar në këto që thamë më sipër;

“Kushdo që e do këtë botë, le të kapet fort pas dijes. Kushdo që

e do botën tjetër, edhe ai le të kapet fort pas dijes.”

“O vëlla! Dijen mund ta arrish vetëm me këto gjashtë gjëra: Zgjuarsia, vendosmëria, puna, mundësia ekonomike, qëndrimi me mjeshtrin dhe jeta e gjatë...”

“Ai që i mëson dije dikujt që nuk e njeh veten, e çon dëm të drejtën e dijes. Ndërsa ai që e fsheh dijen nga ai që e meriton, bën padrejtësi.”

“Konflikti në dije i ngurtëson zemrat dhe u hap rrugë urrejtjeve të fshehta.”

“Nuk ka mirësi në dijen që merret me mendjemadhësi dhe mburrje.”

“Mos qëndro në një vend ku nuk gjendet një dijetar për të të mësuar fenë dhe një mjek për të të shëruar kur të sëmuresh!”

“Dija nuk është ajo që ka mësuar përmendësh dijetari, por ajo prej të cilës ka dobi (shpirtërisht).” (Divanu'l-Imam esh-Shafii, Abdurrahman el-Mustavi; Hilmizade Ibrahim Rifat, Meshahir-i As'hab-i Gyzin ve Teraxhim-i Ahval-i Fukaha, fq. 131, 134, 137.)

Pejgamberi ynë i Nderuar ka thënë për dijetarët e vërtetë ndërmjet të cilëve gjendet edhe Imam Shafiu:

DIJETARËT JANË TRASHËGIMTARËT E PEJGAMBERËVE...

Njëra prej mrekullive më të mëdha të Krenarisë së Gjithësisë, të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe trashëgimive më me vlerë që ka lënë janë sahabët e nderuar që ka edukuar.

Zinxhiri i artë që fillon me këtë brez të famshëm dhe që formohet me tabiinët dhe etbai tabiinët të cilët i kanë ndjekur ata me mirësi, e kanë shfaqur në mënyrën më të bukur dhe të shkëlqyer fytyrën e qeshur të Islamit përgjatë shekujve që kanë ardhur pas Epokës së Lumturisë. Po ashtu nxorën në pah shembujt më të bukur të institucionalizimit në fushën e dijes dhe të urtësisë.

Hadithet fisnike që Resulullahu (s.a.s.), ua ka lënë dhuratë njëqind e njëzet mijë sahabëve të tij përgjatë njëzet e tre vitesh si të ishin perla dhe rubinë, u gjetën dhe u mbledhën pothuajse me përpikërinë e argjendarit. Aftësitë si gjykimi dhe nxjerrja e kuptimeve të fshehta, u mbledhën dhe si rrjedhojë dolën në pah ekolet e jurisprudencës islame. Në këtë mënyrë u shfaqën të gjitha shkencat islame të cilat si qëllim kishin arritjen e lumturisë së të dyja botëve.

U edukuan breza të devotshëm dhe të singertë që e bënë ditën natë në rrugën e dijes së dobishme e cila e shpie njeriun te lumturia e kësaj bote dhe e botës tjetër dhe që përbën themelin e fortë të veprave të mira. Sahabët dhe brezat e mëvonshëm jepnin përpjekje shumë të mëdha për mësimin dhe përhapjen e dijes së dobishme.

Sepse ata e kishin mësuar nga i Nderuari ynë se;

Dija dhe urtësia janë prej faktorëve më të rëndësishëm që mundësojnë jetesën në një vend. Pejgamberi ynë i Nderuar e ka konsideruar prej shenjave të kiametit ngritjen e dijes në qiell.

Ja pra, në shekullin e 2-të hixhri;

Në vitin 150 hixhri kur ndërroi jetë Imam Azami, Hazreti Ebu Hanife, i cili ishte një gjeni në jurisprudencën islame, në qytetin e Gazës në Palestinë, në një familje fisnike por të varfër prej kurejshëve, lindi fakihu i madh i të ardhmes:

MUHAMED IBN IDRIS ESH-SHAFII...

Imam Shafiu ishte një dijetar i madh i cili e kaloi të gjithë jetën me vështirësi ekonomike, presione politike dhe kurbet. Në moshën dy vjeçare mbeti jetim. Në moshë fëmijërore shkoi në Mekë. Aty mori mësim nga dijetarët që u jepnin mësim nxënësve në Mesxhidu'l-Haram (Qabe). Për shkak të varfërisë nuk gjente dot letër. Andaj ato që i mësonte i shkruante mbi kocka. Por ishte shumë i aftë dhe shumë i zellshëm. Ai mësoi përmendësh Kuranin Fisnik dhe koleksionin e haditheve që titullohet Muvatta. Më vonë mori mësim nga Imam Maliku i cili ishte shembulli i edukatës dhe dinjitetit në Medine. Derisa i bëri të pavarura

mendimet e tij në lidhje me jurisprudencën islame, e prezantoi veten si nxënësi i Imam Malikut. Më vonë mori detyrën si administrues në Jemen ngaqë kishte nevojë materiale.

Imam Shafiu (r.a.), i cili u dallua me drejtësinë dhe devotshmërinë e tij, nuk i mbyllte sytë kundrejt padrejtësive. Ai nuk kishte konsideratë ndaj njerëzve që debatonin me njëri-tjetrin me metodat e ndyra të politikës. Në lidhje me këtë çështje jepte këto këshilla:

“Ai që të sjellë fjalë nga të tjerët, edhe të tjerëve u çon fjalë prej teje. Ai që të lavdëron me cilësi që nuk i ke kur e bën të lumtur, do të thotë për ty ligësi që nuk i ke kur ta nxehësh.”

Ai u arrestua dhe u shpie në Bagdad për shkak të shpifjes së një prefekti të cilin e kishte kritikuar për padrejtësitë dhe gabimit e tij. Ngaqë dihej dashuria që Imam Shafiu kishte për fëmijët e Pejgamberit tonë të Nderuar, qendra ishte njoftuar se ai ishte një rafidi. Në këtë mënyrë u kërkua që fakihi i madh të ekzekutohej me shpifje.

Ndërkohë Imam Shafiu i donte Hazreti Aliun, Hazreti Hysejnin dhe fëmijët e tyre për shkak të dashurisë dhe besnikërisë së madhe që kishte ndaj të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

DASHURIA NDAJ EHLI BEJTIT ËSHTË OBLIGIM!

Edhe vetë prejardhja e Imam Shafiut (r.a.), bashkohej me Muttalibin, i cili ishte prej gjyshërve të Pejgamberit tonë të Nderuar. Ky fakih i madh që ishte prej të afërmeve të të Nderuarit tonë, e konsideronte obligim dashurinë ndaj ehli bejtit, të cilët ishin kujtimet fisnike të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Gjithashtu ai e konsideronte si një shtyllë të namazit thënien e lutjeve sal-li dhe barik në namaz. Këtë e kishte shprehur në këtë formë:

“O ehli bejti i Resulullahut! Dashuria ndaj jush është një obligim që ka zbritur në Kuranin e Allahut. Juve ju mjafton si lavdërimi më i madh që, atij të cilit nuk ju çon salavate, nuk i pranohet namazi.”

Imam Shafiu (r.a.), ka thënë në lidhje me frymëzimin dhe atmos-

ferën shpirtërore të Musa Kazimit, i cili ishte biri i Hazreti Xhafer es-Sadikut:

“Pranimi i lutjes sime te varri i Imam Musa Kazimit ka krijuar vartësi te unë. Këtë e kam provuar shumë herë.”

Edhe Imam Shafiu mbeti ballë për ballë me sproven që e përjetuan të gjithë imamët e medhhebeve. Në Bagdad u shpie si një i dënuar. Ai mezi e shpëtoi jetën prej shpifjes se gjoja ishte kryengritës falë fuqisë së elokuencës dhe dëshmisë së mirë të dijetarëve të tjerë.

Përgjatë ditëve të qëndrimit në burg pa në ëndërr Hazreti Aliun (r.a.). Në ëndërr Aliu (r.a.), e nxori unazën nga gishti i tij dhe ia vendosi në gisht Imam Shafiut. Kjo ëndërr tregonte se Imam Shafiu ishte flamurtar i dijes që përfaqësonte Hazreti Aliu, i cili siç shprehet i Dërguari i Allahut (s.a.s.), ishte dera e qytetit të dijes.

Në Bagdad, atje pra ku e çoi kaderi, mori dije edhe nga nxënësi i Imam Azamit, Imam Muhamedit. Kështu u kthye përsëri në atmosferën e dijes prej të cilës kishte qëndruar larg ngaqë zgjodhi administrimin për arsye të nevojës. Në dijen e Hixhazit e cila kishte si bazë tekstet hyjnore e profetike, futi edhe qasjen me bazë mendjen sipas mënyrës së shqyrtimit të revelatës hyjnore që kishte Iraku.

Imam Shafiu (r.a.), ka thënë:

“Siç ka syri një kufi përtej të cilit nuk mund të shikojë, edhe mendja ka një kufi deri te i cili arrin.” Në këtë mënyrë ka mbrojtur sunetin e të Dërguarit të Allahut, paqja dhe mëshira e Zotit qoftë mbi të, kundër racionalizmit të tepëruar.

MBROJTJA E SUNETIT

Imam Shafiu kishte një përpikëri shumë të madhe për sa i përkiste çështjes së pasimit të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), me një nënshtrim të plotë. Nxënësve të tij dhe atyre që merrnin fetva dhe dije prej tij shumë herë u bëri këtë paralajmërim:

“Nëse gjendet ndonjë hadith që është në kundërshtim me mendimet

e mia dhe që transmetohet në mënyrë të saktë nga Hazreti Pejgamberi, dijeni se hadithi është më lart se mendimi im. Në këtë situatë mos e ndiqni mendimin tim!”

Përsëri thoshte:

“Atij që nuk e ndjek rrugën e Resulullahut dhe të sahabëve të tij nuk ia pranoj fjalën edhe nëse e shoh duke fluturuar në ajër!”

Kur dikush e pyeti Imam Shafiun (r.a.):

“A punon me këtë hadith?”, Imami i madh i dha këtë përgjigje:

“Si mund të dëgjoj një hadith nga i Dërguari i Allahut dhe të mos punoj me të?! Mos vallë më ke parë duke dalë nga kisha me kryq të lidhur në brez?” (Ebu Nuajm, Hilyetu'l-Evlja, IX, 106.)

Përsëri një ditë tjetër kur u pyet nëse punonte apo jo me hadithin që transmetonte, Imam Shafiu u dridh dhe u lëkund. Pastaj u përgjigj:

“More njeri! A më mban kjo tokë dhe a më pranon ky qiell nëse transmetoj hadith nga Resulullahu dhe nuk gjykoj sipas tij? Sigurisht që punoj me të! Çdo sunet i tij është një kënaqësi e papërshkrueshme për mua dhe ka një vend të veçantë te unë!” (Bejhaki, Menakibu'sh-Shafii, I, 475.)

Në fund të jetës së tij të mbushur plot me udhëtime, pas viteve që kaluan duke marrë dije në Mekë dhe Bagdad, shkoi në Egjipt. Në Egjipt gjeti respekt dhe mirëqenie. Pasi ndërroi vend, domethënë pasi u vendos në Egjipt, themeloi medhhebin e tij.

Imam Shafiu (r.a.), me veprat e tij në formën e themelit të metodologjisë së jurisprudencës islame, u bë mbrojtësi i rrugës së Ehli sunet ve'l-xhemat, domethënë i rrugës së drejtë në një periudhë kur frynin fuqishëm rrymat e përkthimeve filozofike dhe ato politike e teorike në kundërshtim me ehli sunetin.

Imam Shafiu dijen gjithmonë e shihte bashkë me devotshmërinë. Sa bukur e ka shprehur me këtë fjalë dallimin ndërmjet dijes së dobishme dhe dijes së padobishme:

DIJA E PADOBISHME ËSHTË FATKEQËSI!

“Nëse dija nuk ia shton të riut udhëzimin në zemër, ndjekjen e rrugës së drejtë përgjatë jetës dhe moralin e lartë, njoftojeni atë se Allahu Teala i ka zbritur një ndëshkim aq sa ai i atyre që adhurojnë idhujt.”

Imam Shafiu (r.a.), këtë vetëdije e pati marrë nga mësuesit e tij. Sa shumë domethënës është ky sugjerim i mësuesit të tij, Vekiut:

“Mësuesit tim, Vekiut iu ankova për memorien time të dobët. Ai më këshilloi që t’i lija mëkatet, “sepse”, tha: “Dija është drita e Allahut. Drita e Allahut nuk i jepet një mëkatari!”

Po ashtu edhe Hazreti Imam Maliku i pati sugjeruar devotshmërinë Shafiut kur e takoi për herë të parë si një i ri i aftë.

Imam Shafiu kaloi një rini në varfëri, por me dëlirësi dhe pastërti. Ai e shpreh si më poshtë të fshehtë e kësaj:

“Baza e verasë, domethënë e largimit nga gjërat e dyshimta është të mjaftuarit me atë që ka dhënë Zoti... Rezultati i kësaj është rehatia...”

Me këtë përsëritshmëri dhe dije arriti një gradë të tillë që, siç u bë imami i njërit prej katër medhhebeve, u bë edhe prej evliave të kohës duke përparuar në rrugën e miqësisë ndaj Allahut Teala. Historia e mëposhtme që tregohet për të, shpreh qartë se ai kishte arritur edhe kerametet (mrekullitë) që i arrijnë “evlijau’ll-llah / miqtë e Allahut”:

Perandori bizantin i cili i paguante taksa të larta shtetit Abbasi, propozoi një debat duke dërguar katërqind priftërinj. Nëse priftërinjtë e krishterë do të fitonin, ata nuk do të paguanin më taksë.

Kalifi Harun Rrashidi i mblodhi buzë lumit Tigër të gjithë dijetarët që gjendeshin në Bagdad. Ndërsa Imam Shafiun e caktoi zëdhënës. Imam Shafiu (r.a.), mori sixhadenë dhe shkoi drejt lumit Tigër plot dinjitet. Sixhadenë e shtroi mbi ujë, u ul mbi të dhe u tha priftërinjve:

“Ata që dëshirojnë të debatojnë me mua, le të vijnë këtu!”

Nuk kishte mbetur asgjë për t’u folur dhe debatuar. Imam Shafiu e tregoi realisht krenarinë e Islamit dhe i mposhti të gjithë priftërinjtë.

Të gjithë priftërinjtë që e dëshmuan këtë skenë, e pranuan se Islami është feja e vërtetë dhe u bënë myslimanë. Ndërsa perandori i cili u njoftua për situatën, e ngushëlloi veten në këtë mënyrë:

“Sa mirë që nuk erdhi ai këtu. Përndryshe edhe priftërinjtë që gjenden këtu do të bëheshin myslimanë!”

Imam Shafiu (r.a.), e pati zgjidhur në formën më të bukur sprovën e njeriut me kohën. Për këtë arsye shprehej se njerëzit janë të shkujdesur ndaj sures Asr e cila ka pak fjalë, por kuptime shumë të thella. Andaj bëri këtë paralajmërim:

DO TË MJAFTONTE SURJA ASR...

“Nëse njerëzit do të mendonin dhe meditonin rreth sures Asr, ajo do t’u mjaftonte.” (Ibn Kethir)

Kjo jetë e shkurtër e kësaj bote nuk është gjë tjetër përveç një shtëpi në të cilën bun apo një stacion në të cilin shkon njeriu përgjatë udhëtimit për në botën e përtejme. Imami i madh ka thënë:

“A është logjike që karvanët të ndërtojnë shtëpi përgjatë udhëtimit?”

“Ai që dëshiron të arrijë në vendin ku do të shkojë, nuk fle në stacion (nuk kaplohet nga shkujdesja në stacion).”

Imam Shafiu (r.a.), i cili shkroi vepra të mëdha dhe bëri shërbime të vërtetshme përgjatë jetës së tij pesëdhjetë e katër vjeçare, bëri shumë kujdes për ta vlerësuar në mënyrën më efikase jetën e cila është një kapital, veçanërisht periudhën e rinisë. Këtë ua sugjeronte edhe brezave të rinj në poezitë që i thurte me këshilla plot urtësi:

“Një njeri që nuk e përjeton për një kohë vuajtjen e marrjes së dijes dhe nuk e ndjen dhimbjen e saj, përgjatë gjithë jetës do të përpëlitet në mjerimin e injorancës. Ai që e humbet mundësinë e nxënies së dijes në rinin, do të thotë se ka vdekur. Andaj jepni katër tekbiere për të! Pasha Allahun, vitaliteti i një të riu arrihet me dijen dhe devotshmërinë. Nëse nuk ekzistojnë këto të dyja, ekzistenca nuk ka asnjë dobi!”

Rinia është periudha e emocionit dhe e një energjie të madhe. E rëndësishme është që këtë energji ta drejtojmë kah e mira, e drejta dhe e dobishmja për të dyja botët. Nëse ajo energji nuk drejtohet kah mirësia, atëherë ajo e gjen rrugën vetë drejt të keqes. Kur uji oriento-
het, bëhet i dobishëm për vreshtat dhe kopshtet, por kur lihet sipas rrjedhës, shndërrohet në rrëke dhe shkatërron çdo gjë që i del përpara. Sa bukur e shpreh Imam Shafiu këtë duke e përmbledhur:

ZGJIDHE PREOKUPIMIN TËND!

“Nëse nuk e preokupon veten me të vërtetën, do të të pushtojë e pavërteta.”

Në rini, e cila është një periudhë kur jetës i shtohet jetë dhe përshpirtshmërisë i shtohet përshpirtshmëri, është shumë e rëndësishme që netët në veçanti të kalohen me ibadet. Sa bukur që e shpreh Imam Shafiu të vërtetën e kalimit të natës me ibadet, gjë e cila është e vlefshme kurdoherë:

DINJITETI I NJERIUT ËSHTË NË NETËT PA GJUMË!..

“Virtytet e larta arrihen sipas përpjekjeve të dhëna. Ai që kërkon virtyte të larta, i kalon netët pa gjumë. Kushdo që dëshiron të lartësohet pa u përpjekur, ai njeri do të thotë se po e çon dëm jetën për diçka të pamundur. Edhe kërkon dinjitet, edhe fle natën! (Ashtu?!.) Ndërkohë ai që kërkon perla, zhytet në det, jo në gjumë. Vlera e lartë është e lidhur ngushtë me përpjekjen e madhe. Ndërsa dinjiteti i njeriut gjendet në netët pa gjumë...”

O Zot! Për hatrin Tënd e kam lënë gjumin natën, o Zot i plotfuqishëm!.. Më jep sukses në marrjen e dijes dhe me ngre në gradat më të larta!..”

Gradat e larta që Imam Shafiu dëshironte t'i arrinte dhe të cilat i arriti me lejen e Allahut, sigurisht që nuk ishin pozita të larta që i për-

kasin kësaj bote. Ai kërkonte kënaqësinë e Allahut. Vlerat dhe pasuria që kërkonte ai nuk ishin gjëra të përkohshme dhe që bëjnë tre-pesë grosh në peshoren e kësaj bote, por ishin gjëra si besimi, mirësia, devotshmëria dhe dija që mbartin vlera jetike në peshoren e ahiretit. Përsëri thotë në rreshtat e tij plot urtësi:

MOS KËRKO TË PËRKOHSHMEN!

“O ti që mendon se ke gjetur fisnikëri me dynjanë dhe gjërat e bukura të saj! Vdekja do t’i vijë edhe ndërtesës, edhe atij që e ka ndërtuar... Kushdo që ka për fisnikëri dynjanë dhe gjërat e bukura të saj, le ta dijë se fisnikëria e tij është shumë e pakët, provizore dhe e përkohshme... Dije se thesaret e kësaj bote janë prej floriri. Ti formoje thesarin tënd prej mirësive dhe besimit!..”

Imam Shafiu (r.a.), aq sa e respektonte dijen, e respektonte edhe mësimin e cilësive etike. Ai i besonte fort domosdoshmërisë së dijes shpirtërore krahas dijeve ekzoterike.

Me këtë besim dhe personalitet modest, ulej në gjunjë si nxënës para Shejban er-Rait, i cili ishte prej të mëdhenjve të tasavvufit. Kur i thanë:

“O Imam! Ku je ti, ku është Shejbanî? Cili është shkaku i këtij respekti që shfaq ndaj tij?”, ai iu përgjigj:

“Ky njeri di atë që nuk e dimë ne...”

Një shembull i ushqyerjes së dijes me përsheptshmërinë ishte edhe ky. Përgjatë viteve kur Imam Shafiu (r.a.), gjendej në Irak, nuk e zgjidhi dot një çështje të jurisprudencës dhe hyri në një qorrsovak mental. Ai tha se kishte vizituar varrin e Ebu Hanifes dhe se në këtë mënyrë e kishte zgjidhur çështjen.

Me të vërtetë Imam Shafiu (r.a.), ishte një njeri me zemër të butë, me fjalë plot elegancë, me sy të përplotur dhe me ndjeshmëri. Kishte raste kur e humbte veten për shkak të ndikimit të përmbajtjes së ndonjë ajeti apo hadithi fisnik.

Edhe pse e kaloi me varfëri një pjesë të madhe të jetës, nuk ia shtriu dorën askujt ngaqë u mjaftonte me atë që kishte. Ndërsa kur posedonte qoftë edhe diçka të vogël, e jepte atë me një bujari të madhe. Ja një shembull për bujarinë e tij të rrallë:

Hazreti Imam Shafiu (r.a.), bëri një udhëtim drejt Jemenit. Pastaj u kthye në Mekë. Me vete kishte 10.000 dërhemë. Ai urdhëroi që t'i bënin një çadër jashtë Mekës dhe aty i priti vizitorët e tij. Populli shkoi grupe-grupe për ta vizituar dhe për t'i shfaqur nevojat. Imam Shafiu ua dha të varfërve që i shkuan dhjetë mijë dërhemët dhe pastaj tha:

“Oh, tani u qetësova!”

Ai u jepte të tjerëve edhe pse vetë ishte nevojtar. Këto tri cilësi që i konsideronte të domosdoshme për përsosmërinë e vërtetë, i përjetonte edhe vetë:

“Veprat më të vështira janë këto të tria:

1. Bujaria kur ke pak pasuri.
2. Devotshmëria në vetmi.
3. Të thënët e vërtetës.”

Jahja ibn Maini, rahmetull-llahi alejh, e shpreh si më poshtë se si e thoshte të vërtetën (Imam Shafiu):

“Le të supozojmë se gënjeshtria është e lejuar. Prapë se prapë atë e ndalonte burrëria për të mos gënjyer.” (Muhammed Ebu Zehra, Imam Shafii, Botimet DİB – Diyanet İşleri Başkanlığı – e Kryesisë së Entit për Çështjet Fetare, fq. 36-39.)

Sinqeriteti i tij kishte arritur deri në atë pikë saqë lutej si më poshtë në një formë shumë të dëlirë:

“Sa shumë do desha që njerëzit ta mësonin këtë dije, të mos më atribuonin asgjë mua prej saj dhe të mos më lavdëronin. Në këtë mënyrë, ta merrja edhe unë shpërblimin dhe sevapin e saj.”

Imam Shafiu, rahmetull-llahi alejh, si një mirësi dhe dhunti e Allahut për të singertët dhe të devotshmit, edhe e ka marrë shpërblimin e botës tjetër për shërbimet fetare të tij inshallah, edhe është bërë imami i një prej medhhebeve me përhapjen më të gjerë në botën islame.

Prej medhhebit të Imam Shafiut u edukuan me mijëra dijetarë. Shumë dijetarë si Imam Neveviu, Imam Gazaliu dhe Imam Sujuti, i shërbyen dijes duke pasuar medhhebin e Imam Shafiut.

Imami i madh i cili kishte një dashuri jashtëzakonisht të madhe ndaj Kuranit Fisnik, mbeti i privuar nga leximi i Kuranit afër vdekjes për shkak të sëmundjes. Andaj i kërkoi njërit prej nxënësve të tij që t'i lexonte ajetet e fundit të sures Al Imran. Edhe në momentet e fundit të jetës së tij të begatë dëgjoi me përkushtim këto ajete fisnike:

“Me të vërtetë, në krijimin e qiejve dhe të Tokës dhe në ndërrimin e natës e të ditës, ka shenja për mendarët.

Për ata që e përmendin Allahun duke qëndruar në këmbë, ndenjor ose shtrirë dhe që meditojnë për krijimin e qiejve dhe të Tokës (duke thënë:)

“O Zoti Ynë!

Ti nuk i ke krijuar kot këto.

I lartësuar qofsh (nga çdo e metë)!

Prandaj na ruaj nga ndëshkimi i zjarrit.” (Al Imran, 190-191)

Allahu i Lartësuar mos na privoftë në këtë kohë të fundit të botës nga dija e vërtetë, e dobishme dhe që na shpie te lumturia e të dyja botëve. Gjithashtu mos na privoftë prej dijetarëve që kanë arritur përsosmërinë me këtë dije dhe që punojnë me dijen që posedojnë!

Zoti (xh.xh.), na e mundësoftë neve dhe fëmijëve tanë që të përfitojmë nga gjendjet e robërve fatlumë të cilët thellohen me sinqeritet e devotshmëri dhe lartësohen me modesti në dije e urtësi, të cilët pasurohen duke u mjaftuar me atë që posedojnë, të cilët e ndjejnë kënaqësinë e jetës në shërbime fetare e ibadet dhe të cilët e kthejnë pro tyre rrjedhën e shpejtë të kohës me besim, vepra të mira dhe duke sugjeruar të vërtetën e durimin!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

IMAM MALIKU ﷺ

Shembulli i dinjitetit në dije, ibadet dhe sinqeritet

Imam Maliku (r.a.), ka thënë:

*“Ata që marrin dije duhet të kenë dinjitet,
të jenë seriozë dhe të shkojnë në rrugën e
paraardhësve. Dijetarët duhet të qëndrojnë
larg shakasë, sidomos përgjatë diskutimeve
shkencore. Të mos qeshësh me zë të lartë, por
vetëm të buzëqeshësh është prej edukatës që
duhet ta posedojë dijetari.”*

IMAM MALIKU ﷺ

Shembulli i dinjitetit në dije, ibadet dhe singëritet

“UDHËRRËFYESJA JOTE LE TË JETË DEVOTSHMËRIA!”

Dijetari i madh i hadithit dhe jurisprudencës i Medinës, vendit të hixhretit, Imam Maliku, i këshillonte kalifët e periudhës së tij. Atyre u jepte si shembull kalifët e drejtë që ishin paraardhës të devotshëm të tyre dhe gjendjet e mrekullueshme plot asketizëm dhe devotshmëri të sahabëve dhe tabiinëve. Në një letër që ia kishte shkruar kalifit të asaj kohe, kishte thënë:

“Hazreti Omeri (r.a.), ka bërë haxh dhjetë herë. Sipas informacionit që kam unë, përgjatë një haxhi harxhonte vetëm dymbëdhjetë dinarë. Ai bunte në hije të pemës, jo në çadër. Torbën e qumështit e mbante në qafë. Ecte nëpër tregje dhe i pyeste tregtarët për gjendjen e tyre. Siç dihet, kur u plagos, sahabët i shkuan pranë dhe filluan ta lavdëronin e vlerësonin. Ndërsa Hazreti Omeri (r.a.), ua ktheu:

“Është mashtruar ai që kaplohet nga fjalë të tilla. Nëse do të kisha të gjithë florinj të botës, do t'i sakrifikoja të gjithë për të shpëtuar nga tmerret e ditës së mahsherit!”

Ky ishte Hazreti Omeri i cili çdo gjë e bënte me vend dhe drejtësi. Në çdo gjë pati korrur sukses. I Dërguari i Allahut (s.a.s.), e pati përgëzuar me xhenet. Krahës kësaj, ai përsëri kishte frikë dhe përpiqej që t'i administronte në formën më të mirë punët e myslimanëve që i kishte marrë përsipër. Nëse ai mendonte kështu, atëherë të tjerët e kanë punën të vështirë.

O kalif! Bëj vepra që të afrojnë te Allahu, në mënyrë që ato vepra të të shpëtojnë nesër. Ki frikë nga ajo ditë e tmerrshme në të cilën të shpëton vetëm vepra jote. Le të jenë shembull për ty të mirët prej njerëzve të kaluar. Ji i devotshëm! Devotshmëria le të jetë udhërrëfyesja jote kurdo që të duash për të bërë ndonjë punë. Mbaj parasysh gjithmonë këto që t'i kam shkruar. Bëja detyrë vetes për t'i pasuar ato, për t'i vlerësuar dhe për të vepruar sipas tyre. I lutem Allahut që të na japë suksese dhe udhëzim.” (Kadi Ijaz, Tertibu'l-Medarik, Daru Kutubi Misrijje, fq. 271.)

Përsëri Imam Maliku ka thënë:

“Nëse njeriu nuk i bën mirësi vetes, edhe njerëzit nuk i bëjnë mirësi atij.”

“Ai që nuk i bën dobi vetes, nuk mund t'u bëjë dobi të tjerëve.”

“Ai që hyn në xhami dhe ka në zemër shenjë të hipokrizisë, i ngjan harabelit në kafaz. Sapo të hapet dera e kafazit, menjëherë fluturon dhe arratiset.”

Bazuar në këtë të vërtetë, patjetër duhet të mendojmë për gjendjen e atyre që nuk e shoqërojnë xhematin.

“Nëse dikush fillon ta lavdërojë veten, i bie vlera.”

“Mburoja e dijes është thënia “Nuk e di”.”

“Ai që dëshiron të marrë dije, duhet të ketë dinjitet dhe t'i frikësohet Allahut.”

Imam Maliku ishte një dijetar i madh i rritur në një mjedis dhe familje që preokupoheshin me mësimin dhe përhapjen e haditheve fisnike të Pejgamberit (a.s.), në atmosferën e lartë shpirtërore të Medinetu'l-

Munevvera e cila u ndriçua me nurin e Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.). Imam Maliku jetonte me një respekt dhe përpikëri të madhe, sepse sipas tij Medina ishte vendi më i shenjtë në botë;

MADJE MË E LARTË SE QABEJA

I Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Zotit qoftë mbi të, është dërguar për të gjithë botën. Për këtë arsye, Imam Maliku Ravzatu'l-Mutahharanë në të cilën gjendet varri i të Nderuarit tonë, e konsideronte si vendin më të shenjtë në sipërfaqen e tokës, madje edhe më të shenjtë se Ka'betu'l-Muadhdhama. (Kadi Ijaz, Shifa, II, 95-96.)

Imam Maliku për shkak të respektit të madh që buronte nga dashuria dhe sinqeriteti ndaj Hz. Pejgamberit, nuk hipte në kafshë brenda kufijve të Medinës duke u shprehur:

“Nuk mund ta dijë se ku ka shkelur i Dërguari i Allahut.” Kur kishte nevojë për të marrë abdest, dilte jashtë Medinës, sepse Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.), gjendej në Ravzatu'l-Mutahhara edhe pas vdekjes siç gjendej edhe kur ishte gjallë. Ai që e vizitonte Ravzanë pas vdekjes së Pejgamberit (a.s.), ishte sikur ta kishte vizituar për së gjalli të Nderuarin tonë. Selamet, salavatet dhe veprat e umetit i shfaqen Krenarisë së Gjithësisë, Pejgamberit tonë të Nderuar. Për këtë arsye, respekti që urdhërohet në ajete fisnike për t'u shfaqur ndaj të Nderuarit tonë, duhet të shfaqet edhe në Ravzatu'l-Mutahhara pas vdekjes së tij.

Sepse Allahu Teala thotë edhe për dëshmorët:

“Mos thoni për ata që vriten në rrugën e Allahut se janë të vdekur! Jo! Ata janë të gjallë, ndonëse ju nuk e ndjeni!” (Bekare, 154)

Edhe ky veprim i nënës sonë, Hazreti Aishes (r.anha), e përforcon këtë të vërtetë:

Kur hyja në dhomën time, në të cilën ishin të varrosur i Dërguari i Allahut dhe babai im, e hiqja mbulesën pa ndonjë problem dhe thosha: “Njëri është bashkëshorti, ndërsa tjetri është babai im.” Por pasi

u varros pranë tyre edhe Hazreti Omeri (r.a.), betohem në Allahun se hyja në dhomën time duke u mbuluar mirë ngaqë më vinte turp prej Omerit.” (Ahmed, VI, 202; Hakim, III, 63/4402.)

Siç janë të gjallë dëshmorët në një dimension që ne nuk e shohim, sigurisht se edhe i Dërguari i Allahut, alejhi's-selam, gjendet në një dimension të ndryshëm të jetës në Mesxhidu'n-Nebevi. Andaj e kemi detyrë që të shfaqim respekt dhe vlerësim në audiencën e tij sublime.

Një ditë kur Imam Maliku (r.a.), ishte i preokupuar duke u dhënë mësim nxënësve të tij në mihrabin e Mesxhidu'n-Nebevi, në xhami hyri kalifi i asaj periudhe, Ebu Xhafer el-Mansuri. Ai bëri disa pyetje. Ndërmjet tyre filloi një diskutim shkencor. Por kur Ebu Xhafer el-Mansuri u kaplua nga emocioni i diskutimit dhe e ngriti zërin, Hazreti Imam Maliku i tha:

“O prijësi i besimtarëve! Mos e ngre zërin këtu, sepse Allahu Teala ka thënë si më poshtë duke i mësuar edukatën një grupi njerëzish:

“Mos e ngrini zërin tuaj mbi zërin e Pejgamberit!” (Huxhurat, 2)

Ndërsa për një grup tjetër njerëzish ka thënë duke i lavdëruar:

“Ata që e ulin zërin në prani të të Dërguarit të Allahut...”

(Huxhurat, 3)

Po ashtu ka thënë duke e qortuar edhe një grup tjetër njerëzish:

“Vërtet, ata që të thërrasin ty (o Muhamed) me zë të lartë nga jashtë dhomave të tua, shumica e tyre nuk marrin vesh.” (Huxhurat, 4)

Shfaqja e respektit ndaj tij edhe pasi ka ndërruar jetë është njëlloj si shfaqja e respektit ndaj tij kur ishte gjallë.”

Kalifi kundrejt kësaj edukate të lartë që e dëshmoi, pyeti:

“O Imam! A të kthehem nga kibla apo nga i Dërguari i Allahut kur të bëj lutje?”

Hazreti Imam Maliku i tha:

“Përse të mos drejtohesh nga ai?! Ai është shkak për faljen dhe

shpëtimin tënd dhe të gjyshit tënd, Hazreti Ademit te Allahu. Përkundrazi kthehu nga Pejgamberi ynë i Nderuar dhe kërko ndërmjetësimin e tij, në mënyrë që edhe Allahu Teala ta bëjë atë ndërmjetës për ty!..” Allahu i Madhëruar thotë:

“...Dhe në qoftë se ata, kurdo që ta ngarkonin veten (me gjynahe), të vinin te ti për t'i kërkuar falje Allahut dhe i Dërguari t'i lutej Allahut për shfajësimin e tyre, do ta vërenin, se Allahu, me të vërtetë, është Pranues i pendimit dhe Mëshirëplotë.” (Nisa, 64)” (Kadi Ijaz, Shifa, II, 41.)

Edhe ne duhet të marrim mësim nga kjo edukatë e madhe e Imam Malikut, rahmetull-llahi alejh dhe veten duhet ta pyesim:

PO NE?..

Ne nuk duhet ta harrojmë kurrë se jemi në audiencën sublime të të Nderuarit tonë (s.a.s.), përgjatë vizitave që i bëjmë në Ravza dhe në Mesxhidu'n-Nebevi, madje edhe në çdo vend tjetër të Medinetu'l-Munevveras. Në atë vend më të bekuar duhet të turpërohem nga lëndimi apo shqetësimi edhe më i vogël ndaj çdo individi të umetit të Muhamedit dhe duhet të shfaqim një edukatë të madhe. Zëri nuk duhet të ngrihet kurrë dhe veçanërisht duhet të preferohet meditim i thellë në heshtje duke u larguar nga bisedat e padobishme. Gjuha dhe zemrat në atë vend të shenjtë duhet të magjepsen ndaj selameve dhe salavateve me një mallëngjim tepër të madh.

Ja pra, Imam Maliku i cili dallohej me këtë edukatë të jashtëzakonshme, banonte në shtëpinë që kishte banuar Abdullah ibn Mes'udi (r.a.), në Medine. Ndërsa në Mesxhidu'n-Nebevi (Xhaminë e Pejgamberit) ulej në vendin ku ishte ulur Hazreti Omeri (r.a.). Edhe Imam Maliku ashtu si Imam Azami i jepte mësimet në xhami. Përgjatë jetës ditore që e kalonte në Mesxhidu'n-Nebevi, falte pesë kohët e namazit, frekuentonte me xhemat namazet e xhenazeve, vizitonte të sëmurët, kryente punët personale dhe pastaj ulej e qëndronte në xhami. Përgjatë kësaj kohe nxënësit mblidheshin rreth e rrotull tij dhe merrnin mësim.

Imam Maliku sillej me një përpikëri të madhe dhe edukatë të lartë në atë vend fisnik dhe detyrë sublime. Sa shembull i bukur është për këtë kjo histori që e tregon Abdullah ibn Mubareku (r.a.):

“Isha pranë Imam Malikut. Ai po na transmetonte hadithet fisnike të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Përgjatë kësaj kohe atij i ndodhi diçka. Nga fytyra dukej se po ndjente dhimbje. Ngjyra i ndryshonte dhe fytyra i zverdhej, por prapë se prapë nuk e ndërpriste transmetimin e haditheve fisnike të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.). Kur mbaroi mësimi dhe njerëzit u shpërndanë, e pyeta:

“O Imam! Sot të pashë në një gjendje pak si të çuditshme?”

Ai mu përgjigj:

“Po. Përgjatë mësimit erdhi një akrep dhe më pickoi disa herë. Çdo herë që më pickoi bëra durim. Këtë durim e shfaqta vetëm për shkak të respektit të madh që kam ndaj Resulullahut (s.a.s.).” (Munavi, III, 333; Sujuti, Miftahu'l-Xhennet, fq. 52.)

Imam Maliku, rahmetull-llahi alejh, dallohej me dinjitetin dhe madhështinë të cilat janë një faktor i rëndësishëm i personalitetit Islam. Ai vepronte me seriozitetin që ia kërkonte dija që ua mësonte të tjerëve dhe mihrobi në të cilin gjendej. Ai thoshte:

“Ata që marrin dije duhet të kenë dinjitet, të jenë seriozë dhe të shkojnë në rrugën e paraardhësve. Dijetarët duhet të qëndrojnë larg shakasë, sidomos përgjatë diskutimeve shkencore. Të mos qeshësh me zë të lartë, por vetëm të buzëqeshësh është prej edukatës që dijetari duhet ta posedojë.”

KUR FILLONTE HADITHIN FISNIK...

Një nxënës i tij thotë:

“Kur Imam Maliku qëndronte me ne, sillej sikur të ishte një prej nesh. Ai merrte pjesë në një formë krejt të thjeshtë në bisedat tona. Por kur fillonte të fliste dhe të shpjegonte hadithet fisnike, fjalët e tij mbartnin shumë madhështi. Sikur ai nuk na njihnte ne dhe ne nuk e njihnim atë.”

Imam Maliku kishte një ndjeshmëri të veçantë ndaj shkencës së hadithit për shkak të respektit që kishte ndaj Pejgamberit tonë të Nderuar. Ndërkohë që sillej normal ndaj atyre që vinin për të marrë fetva dhe për të mësuar jurisprudencën islame, kur vinte ndonjë mysafir për të pyetur në lidhje me ndonjë hadith fisnik, merrte abdest, vinte çallmën, hidhte aromë të mirë, ulej në një vend të lartë dhe pastaj e pranonte brenda atë. Pyetjes i përgjigjej me një përkushtim të madh. Brenda ndizej temjan. Kështu që temjanica përhapte aromë të këndshme derisa mbaronte mësimi i hadithit fisnik.

Në këtë mënyrë e përgatiste veten ndaj përshpirtshmërisë së të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe shfaqte një përpikëri të jashtëzakonshme ngaqë do të transmetonte fjalët e tij të bekuara. Ai i jepte shumë rëndësi dëgjimit të haditheve fisnike me prehje shpirtërore dhe qetësi. Për këtë arsye, nuk dëgjonte hadith kur ishte në këmbë dhe nuk jepte mësim hadithi kur ishte në vështirësi, i mërzitur apo i pavendosur. Ai kishte shumë frikë nga rënia në gabim për sa i përkiste çështjes së haditheve fisnike.

Imam Maliku, rahmetull-llahi alejh, aq sa ishte madhështor, ishte edhe modest në të gjitha sjelljet e tij. Përgjatë mësimit përhapte një qetësi shpirtërore shumë të jashtëzakonshme. Fytyra i shkëlqente qoftë kur jepte fetva në lidhje me çështjet, qoftë kur transmetonte hadithe fisnike nga Hazreti Pejgamberi.

Një shembull tjetër i pashoq për respektin dhe dashurinë e madhe që kishte Imam Maliku ndaj të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), ishte falja dhe bërja hallall hakun e vet një administruesi që i kishte bërë padrejtësi. Ai e fali dhe ia bëri hallall hakun e vet vetëm se ky administrues zullumqar ishte i afërt i Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.).

“MË VJEN TURP!”

Prefekti i Medines kërkoi nga Imam Maliku që të hiqte dorë nga një ixhtihad i tij. Pasi Imami nuk pranoi, ai i bëri padrejtësi duke e lënduar. Kurdo që e lëndonin, Imam Maliku thoshte:

“O Zot! Fali ata, sepse ata nuk dinë.” Më së fundi i ra të fikët dhe u shemb përtokë.

Më vonë kur erdhi në vete, tha:

“Dëshmoni se ua kam bërë hallall hakun tim atyre që më kanë bërë padrejtësi.” Kur kalifi dëgjoi për këtë situatë, shkoi për ta vizituar. Kur i kërkoi ndjesë dhe i tha se do ta ndëshkonte prefektin, Imami i madh i tha:

“Jo, unë e kam falur atë.”

Kur u pyet për shkakun, u përgjigj:

“Kam turp të padis në Mahsher një person që është nipi i Resulullahut!..”

Imam Maliku, i cili formonte marrëdhënie të mira me kalifët, pas periudhës së kalifëve të drejtë dhe pasi i panë rezultatet trishtuese të ngjarjeve “kijam” për ta arritur përsëri atë pjekuri, e konsideronte si më të dobishme që t’i mbante udhëheqësit në rrugën e drejtë nëpërmjet këshillave. Ai me autoritetin e tij shpirtëror u sugjeronte drejtësinë kalifëve që i drejtoheshin. Në lidhje me këtë vepër nuk mendonte për interes as material, as shpirtëror. Qëllim të vetëm kishte vetëm mirëqenien e umetit.

Kështu, kur Harun Rrashidi i tha:

“O Imam! Do t’i shumoj librat e tu dhe do t’i dërgoj në çdo vend. Të gjithë do t’i urdhëroj t’i pasojnë ata dhe të ndjekin medhhebin tënd.”, Imami ia ktheu:

“O kalif! Në hadithin fisnik thuhet:

“Mendimet (e ndryshme shkencore) të dijetarëve të umetit tim janë mëshirë.” Andaj, mendimet e ndryshme të dijetarëve janë mëshirë e Allahut Teala. Secili prej tyre është i udhëzuar. Myslimanët nuk mund të privohen nga kjo mëshirë.” Në këtë mënyrë e bëri kalifin që të hiqte dorë nga vendimi i tij.

Kur Imami i madh i këshillonte kalifët, shfaqte një kujdes të veçantë

për të mos i lejuar ata që ta shkelnin fisnikërinë dhe dinjitetin e dijes.

Harun Rrashidi i kërkoi Hazreti Imam Malikut që çdo ditë të shkonte te shtëpia e tij dhe t'u jepte mësim bijve të tij, Eminit dhe Me'munit. Hazreti Imam Maliku i dha kalifit këtë përgjigje shumë domethënëse:

“O kalif! Më e mirë është që fëmijët tuaj të vinë në shtëpinë tonë. Allahu Teala ua shtoftë fisnikërinë! Nëse e nderoni dijen, bëheni të nderuar. Nëse e përçmoni, bëheni të përçmuar. Dija nuk i shkon te këmbët askujt, por njeriu duhet të shkojë te dija.”

Pas këtyre fjalëve kalifi i kërkoi ndjesë Imam Malikut dhe i dërgoi fëmijët e tij për një kohë të caktuar që të merrnin mësim prej Imamit.

Imam Maliku, Allahu e mëshiroftë, e ndjente thellë në zemër seriozitetin dhe përgjegjësinë e dijes. Andaj nuk i jepte përgjigje çdo lloj pyetjeje që i parashtrohej. Disa pyetjeje që i bëheshin u jepte përgjigje vetëm pasi t'i studionte dhe të meditonte rreth tyre. Një ditë dikush e pyeti për diçka Imam Malikun dhe i tha se çështja për të cilën e kishte pyetur ishte e thjeshtë.

Imam Maliku u nxeh për këtë dhe ia ktheu:

“Është e thjeshtë, ë! Nuk ka diçka të thjeshtë në dije. A nuk e ke dëgjuar ajetin e Allahut Teala i cili thotë:

“Me të vërtetë do të të shpallim një fjalë të rëndë për t'umbartur.” (Muzzemmil, 5) Gjithë dija është e vështirë. Veçanërisht dija për të cilën jemi përgjegjës në ditën e kiametit!”

Madhështia e Imam Malikut buronte nga jeta plot devotshmëri që bënte dhe dija që ua mësonte të tjerëve. Një ditë kur përsëri ishte pranë kalifit, biri i kalifit u frikësua dhe nuk shkoi dot pranë tyre për shkak të madhështisë së Imamit. Në mexhlisin ku gjendej ai ndjehej një respekt dhe ndikim që nuk e posedonin sulltanët dhe evliatë.

Esenca e një pjekurie të tillë sigurisht se ishte edukimi shpirtëror... Atë që nuk e kanë nënvlerësuar të gjithë të mëdhenjtë e Islamit:

EDUKIMI SHPIRTËROR

Ashtu si imamllarët e tjerë edhe Imam Maliku nuk i pati neglizhuar dijet shpirtërore. Imam Maliku pati marrë dije e mësim nga Hazreti Xhafer es-Sadiku dhe pati frekuentuar në ligjëratat fetare të atij miku të madh të Allahut. Ai vetë shprehet si më poshtë në lidhje me Hazreti Xhafer es-Sadikun:

“Shkoja te Xhafer ibn Muhamedi. Ai ishte shumë i butë dhe kishte një fytyrë të qeshur. Kur përmendej në prani të tij Resulullahu (s.a.s.), i zverdhej fytyra.

Mexhlisin e tij vazhdova ta frekuentoja për një kohë të gjatë. Kurdo që e shihja atë, gjithmonë e gjeja ose duke falur namaz, ose duke agjëruar, ose duke lexuar Kuran. Pa abdest nuk transmetonte hadith. Asnjëherë nuk thoshte fjalë të pakuptimta. Ai ishte prej njerëzve të devotshëm, asketë, adhures dhe dijetarë. Kur shkoja te ai, e merrte jastëkun në të cilin ishte mbështetur dhe patjetër ma jepte mua.”

Imam Maliku (r.a.), ia kishte dedikuar jetën Allahut, adhurimit të Tij dhe mësimin të dijes për hir të Tij. Ai duroi çdo lloj vështirësie përgjatë rrugës së marrjes së dijes dhe e shpenzoi çdo gjë që posedonte, madje e shiti edhe shtëpinë. Ai priste me orë të tëra nën diell te dera e njerëzve si Ibn Shihab ez-Zuhri dhe Nafi, i cili ishte skllavi i liruar i Abdullah ibn Omerit, për të bërë një pyetje. Këta ishin personalitete shumë të mëdha të tabiinëve në shkencat e hadithit dhe jurisprudencës islame.

Kur ishte i vogël, nuk ishte i vetëdijshëm për aftësitë e tij. Andaj lozte me pëllumbat dhe e çonte dëm kohën. Kur babai i tij e kuptoi këtë, i bëri një pyetje Malikut bashkë me vëllain e tij të madh në lidhje me jurisprudencën islame. Vëllai i tij i madh e gjeti përgjigjen, ndërsa Maliku jo. Babai i tij e qortoi duke i thënë:

“Malik, më duket se të çoroditën pëllumbat!” – dhe i hodhi në zemër dashurinë për dijen.

Babai i tij edhe pse nuk ishte një dijetar i madh, por që kuptohet se ishte një edukues i madh i cili u bë shkak për edukimin e një dijetari

të madh, i jepte Malikut nga një dhuratë për çdo hadith që mësonte përmendësh, në mënyrë që Maliku të ushtrohej me dijen dhe të merrte frymëzim prej saj. Si një fryt i kësaj praktike të bukur, Imam Maliku edhe pse kishin kaluar vite, thoshte:

“Kur transmetoj ndonjë hadith fisnik akoma ndjej një gëzim dhe kënaqësi sikur po marr dhuratë nga babai.” Edhe në edukimin e këtij dijetari ka shumë shembuj për ne. Ndërkohë që lojërat helmuese dhe tërheqëse të botës po i ftojnë fëmijët tanë me shumë lloj joshjes, nuk është e drejtë të presim që ata të zgjedhin rrugën e lodhshme të ahiretit pa u bërë asnjë inkurajim, dhuratë dhe orientim. Edhe ne duhet t'i mbledhim si lulet metodat profetike nga biografia e Hz. Pejgamberit dhe pastaj duhet t'i praktikojmë në jetë, sepse ato ua bëjnë të dashur fëmijëve tanë dijen, ibadetin dhe devotshmërinë. Vetëm përpjekjet e tilla do t'i rrisin fëmijët që do të bëhen si Imam Maliku, Sulltan Fatihu e arkitekt Sinani dhe të cilët do të jenë e ardhmja e karvanit të miqve të Allahut.

ME BEGATINË E DEVOTSHMËRISË DHE DIJES...

Imam Maliku, i cili e gdhendi dijen në zemër qoftë ekzoterike apo qoftë ezoterike, qoftë materiale apo qoftë shpirtërore, dhe i cili jetoi me një respekt dhe edukatë të jashtëzakonshme, arriti një pjekuri të tillë që edhe ëndrrat i kishte të mbushura me të Dërguarin e Allahut (s.a.s.).

Me një frymëzim dhe përsheptshmëri të tillë solli në pah veprën e njohur të tij me titull Muvatta' në të cilën mblodhi hadithet fisnike të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), jurisprudencën islame të banorëve të Medinetu'l-Munevvera prej sahabëve dhe tabiinëve dhe transmetimet që tregonin për jetën e tyre të devotshme.

Medhhebi Maliki i cili u formua nga ata që ndiqnin mendimet e Imam Malikut në fushën e jurisprudencës islame, arriti me miliona ndjekës veçanërisht në Afrikë dhe Andaluzi. Në këtë medhheb janë edukuar shumë dijetarë si Imam Karafi.

Sa shembull i bukur që është për ne kjo mirësi e madh e lëmoshës

rrjedhëse që Imam Maliku e arriti falë dashurisë dhe respektit të jashtëzakonshëm që kishte ndaj të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Allahu i Lartësuar na e mundësoftë që të marrim prej gjendjeve të bekuara të paraardhësve tanë të devotshëm në respekt dhe dashuri ndaj të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), ndaj sunetit të tij, ndaj qytetit të tij, ndaj Ravzasë dhe ndaj Mesxhidit (xhamisë) së tij!

Na e mundësoftë të gjithëve që të bëjmë një jetë të mbushur me dije të dobishme, vepra të mira dhe shërbime fetare nën orientimin e sunetit profetik dhe ta japim frymën e fundit me një prehje të plotë shpirtërore duke qenë ithtarë të Islamit!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai ﷺ njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

Shembulli i asketizmit, dashurisë dhe qëndrueshmërisë:

IMAM AHMED IBN HANBELI

Sa rob i përkushtuar ndaj Zotit ishte Imam Ahmed, i cili e kurorëzoi dijen e tij me vepër dhe veprën e tij me sinqeritet, i cili nuk e linte asnjëherë ibadetin e natës, i cili e kishte bërë zakon ta lexonte çdo ditë një të shtatën e Kuranit Fisnik dhe i cili bëri rojë e mori pjesë në luftëra përgjatë kufirit për një kohë të caktuar, në mënyrë që të mos privohej nga sevapi i xhihadit!

Shembulli i asketizmit, dashurisë dhe qëndrueshmërisë:

IMAM AHMED IBN HANBELI

BEGATIA E HADITHIT FISNIK

Ahmed ibn Hanbeli i cili ishte një prej muhadithëve dhe fakihëve të mëdhenj që ka nxjerrë civilizimi Islam dhe i katërti i imamlarëve të medhhebeve, në të njëjtën kohë ishte i njohur edhe me fjalët e tij të urta, koncize dhe të mençura. Ngaqë ia dedikoi jetën fjalëve të bekuara të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe jetoi sipas atyre rregullave, edhe fjalët e tij fituan vlera të mëdha.

Ja disa prej atyre këshillave:

“Për njeriun është e mjaftueshme pak pasuri. Ndërsa pasuria e shumtë nuk i mjafton.”

“Tevekkul do të thotë t’i dorëzohesh Allahut në të gjitha punët e tua, të pranosh se çdo gjë që të ndodh të vjen prej Tij dhe të durosh.”

“Nuk ka gjë më të dobishme për njeriun më shumë sesa të qëndrojnë bashkë me të devotshmit, në mënyrë që ta rregullojë zemrën dhe të arrijë begatinë e prehjen shpirtërore.

Nga ana tjetër, nuk ka gjë më të dëmshme për njeriun sesa të

qëndrojë me mëkatarët dhe t'i shikojë me dëshirë punët që bëjnë ata.”
(Të menduarit e njëjtë sjellë në pah bashkimin shpirtëror.)

“Nëse një njeri privohet nga një shok i sinqertë, kjo është një humbje e madhe për të.”

“Ata që kërkojnë shokë pa gabime, mbesin pa shokë.”

“Një shok që nxehet, preket dhe zemërohet kur nuk ia jep ato që kërkon, nuk është shok i vërtetë.”

“Ushqimin duhet ta hamë me kënaqësi me vëllezërit në fe, me bujari me të varfrit dhe me dinjitet me njerëzit e tjerë.”

“Mirësitë që i konsideroni të vlefshme përpiquni t'i bëni para se t'ju dalë ndonjë pengesë.”

“Sinqeriteti është shpëtim nga fatkeqësitë e veprave.”

“Jeta e njeriut që mendon mirë kalon për së mbari.”

“Mëkatet e dobësojnë besimin.”

“Gënjeshtria e shkatërron besueshmërinë.”

“Për çdo gjë ka fisnikëri. Fisnikëria e zemrës është që të jetë e kënaqur prej Krijuesit dhe ta pranojë kaderin.”

“Në një kokë që mbart mendjemadhësi, nuk mund të gjeni mendje.”

“Klasa më idiote e njerëzve janë ata që u pëlqen të lavdërohen nga të tjerët.”

“Dija është e dobishme për njerëzit aq sa buka dhe uji.

Dija nuk është vetëm transmetim, informacione të thata dhe barrë informacioni i akumuluar në mendje.

Dija është çdo gjë e dobishme dhe me të cilën punohet.

Dija që nuk reflektohet në praktikë është një dije e padobishme siç shprehet edhe i Dërguari i Allahut (s.a.s.).”

“Merita arrihet vetëm me një virtyt, dije dhe urtësi të plotë.”

Kur Ali el-Medini, i cili ishte prej dijetarëve të asaj periudhe, i kërkoi Ahmed ibn Hanbelit (r.a.), që ta këshillonte, Hazreti Ahmed ibn Hanbeli i tha këto fjalë që i kishte rregull të jetës së tij:

USHQIMI YT LE TË JETË DEVOTSHMËRIA!

“Ushqimi yt le të jetë devotshmëria dhe botën tjetër le ta kesh gjithmonë parasysh!”

Ahmed ibn Hanbeli, rahmetull-llahi alejhi, pati mbetur jetim që në moshë shumë të vogël. Me mësimin dhe edukimin e tij u interesua nëna e vet. Ahmed ibn Hanbeli (r.a.), e filloi marrjen e dijes që në moshë të vogël. Ai mori mësim në shumë fusha duke filluar që nga hadithi e leximi i Kuranit dhe u edukua në Bagdad, në qytetin ku gjendeshin shumë dijetarë dhe figura të mëdha të tasavvufit.

Ahmed ibn Hanbeli (r.a.), nuk u mjaftua me dijetarët e këtij qyteti dhe shëtiti në shumë vende të Islamit me dashurinë për të mësuar përmendësh hadithet e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.) dhe mallëngjimin për të marrë dije. Ai u përballua më vështirësi të mëdha përgjatë këtij procesi. Për shkak se nuk kishte kafshë transporti, trastat e librave i mbartte në kurriz përgjatë këtyre udhëtimeve.

Ndërsa përgjatë udhëtimit të dijes që bëri drejt Jemenit për të përfituar nga dijetari i hadithit Abdurrezzak ibn Hemmami, u detyrua t’u bënte roje deveve të karvanit ngaqë nuk kishte para të mjaftueshme.

Ai duronte kundrejt të gjitha këtyre mundimeve dhe vështirësive duke e pritur shpërblimin nga Allahu (xh.xh.).

Një herë e pa dikush që e njihte. Kur ky person i pa shënimet e shumta që kishte shkruar dhe hadithet fisnike që i kishte mësuar përmendësh, e pyeti: “Një herë shkon në Kufe, një herë tjetër shkon në Basra! Deri kur do të vazhdosësh kështu?” Ahmed ibn Hanbeli (r.a.), i dha këtë përgjigje që tregonte se ai e kishte bërë parim për veten principin e Islamit për ta mësuar dijen nga djepi deri në varr:

“ME PENDË DHE ME BOJË DERI NË VARR...”

Me të vërtetë, edhe pse Hazreti Ahmed ibn Hanbeli mori dije deri në moshën dyzet vjeçare, e vazhdoi preokupimin me dijen duke u dhënë të tjerëve mësim të hadithit fisnik. Ndërkohë që me gjendjen e tij shfaqte edukatën dhe moralin e të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), me gjuhën u transmetonte nxënësve të tij hadithet e Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë, të cilat arrinin numrin pesë mijë.

Dikush prej nxënësve e frekuentonte mexhlsin e tij për të përfituar nga dija e imamit. Ndërsa dikush tjetër e frekuentonte për të marrë nga gjendja e tij. Siç shprehet njëri prej nxënësve të tij, në mexhlsitet e dijes së imamit ndjehej kënaqësia e botës tjetër. Kjo përshpirtshmëri ishte rezultat i singëritetit dhe devotshmërisë së imamit të madh.

Sa rob i devotshëm që ishte Imam Ahmedi i cili nuk e la asnjëherë ibadetin e natës, i cili e bëri zakon të lexonte një të shtatën e Kuranit Fisnik çdo ditë, i cili mori pjesë nëpër luftëra dhe bëri rojë përgjatë kufijve për një kohë të caktuar, në mënyrë që të mos privohej nga sevapi i xhihadit dhe i cili e kurorëzoi dijen e tij me vepër dhe veprën e tij me singëritet!

Shpesh herë shkonte te evliaja i madh, Bishr el-Hafiu dhe bisedonte me të. Ai ishte i lidhur me të me plot kuptimin e fjalës. Një herë nxënësit i thanë:

“O Imam! Ti je një dijetar muxhtehid në shkencat e Kuranit dhe Sunetit. Krahës kësaj, cila është urtësia që shkon shpesh te ai njeri i zakonshëm?”

Imami i madh u dha këtë përgjigje:

“Po, gjërat që i përmendët unë i di më mirë se ai, por ai e njeh më mirë se unë Allahun e Lartësuar. Domethënë, ka marrë më shumë pjesë se unë nga “marifetull-llahu / njohja e Allahut”...”

Për disa çështje që nuk mund t'i zgjidhte shkonte dhe pyeste Maruf el-Kerhin i cili ishte prej miqve të Allahut. Kur e pyetën për shkakun e kësaj, dha si shembull këtë ngjarje që ka ndodhur ndërmjet Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë dhe sahabëve:

Sahabët e nderuar e pyetën të Dërguarin e Allahut (s.a.s.):

“O i Dërguari i Allahut! Çfarë të bëjmë nëse nuk e gjejmë dot në Kuran dhe Sunet çështjen për të cilën kërkojmë?”

Pejgamberi iu përgjigj:

“Pyetni njerëzit e devotshëm dhe konsultohuni me ata për atë!”

Edhe Hazreti Ahmed ibn Hanbeli, ashtu si imamllarët e tjerë të medhhebeve tona, i ka vlerësuar njerëzit e devotshëm dhe ka pirë nga keutheri i përshpirtshmërisë së tyre derisa është ngopur.

Në këtë mënyrë, falë pastrimit dhe dëlirjes shpirtërore, cilësitë e tij morale u bënë më të kulluara, të singerta dhe të buta.

Prej shumë cilësive etike të tij vlen të përmenden të mjaftuarit me atë që ka dhënë Zoti dhe mbështetja te Zoti (xh.xh.).

HEROI I ASKETIZMIT DHE VARFËRISË

Zemrën e kishte të pasur me thesarin e mjaftueshmërisë me atë që ka dhënë Zoti, por materialisht ishte i varfër. Për shkak se nuk i mjaftonin për jetesë para e qirasë që merrte nga tezgjahu i thurjes të cilin e kishte trashëgimi nga i ati, nganjëherë shumonte libra me pagesë, nganjëherë bënte rripa dhe nganjëherë tjetër shiste copën që e thurte bashkëshortja e tij. Nganjëherë ndodhte që të mblidhte bashkë me nevojtarët e tjerë mbetjet nëpër ara pasi korreshin të mbjellat. Kur nuk gjendej gjë për të ngrënë e për të pirë në shtëpinë e tij, gëzohej në vend që të mërzohej. Pastaj i lagte thërrimet e bukës, u hidhte pak kripë dhe i hante. Për atë pak gjë që hante, thoshte:

“Edhe këto janë shumë për udhëtarët e jetës së përkohshme.” Ai nuk i lavdëronte ushqimet e shtrenjta. Kur i jepnin prej tyre, ose i shijonte pak, ose nuk hante fare prej tyre.

Shkaku shpirtëror që ai përpiqej për t’u mjaftuar me aq sa i duhej nefsit në jetën ditore ishte që ta bënte zemrën me fletë duke e frenuar trupin.

Sepse njeriu merr ndikime të mëdha nga ato që ha, ato që pi dhe nga shoku i tij.

Një njeri evlia i cili quhej Ebu Hafs Omer ibn Salih Tarsusi, i bëri këtë pyetje Ahmed ibn Hanbelit:

“Me çfarë zbuten zemrat?”

Imami e uli kokën dhe pasi mendoi pak iu përgjigj:

“Bir! Zemrat zbuten me ushqim hallall.”

Hazreti Ahmed ibn Hanbeli krahas asketizmit dhe të mjaftuarit me atë që i kishte dhënë Zoti, ishte i pashoq edhe për sa i përkiste zemrës së ngopur dhe tevekkulit, domethënë për sa i përkiste mbështetjes vetëm te Allahu pa ia shtrirë dorën askujt. Imami nuk i pranonte jo vetëm propozimet e udhëheqësve, por edhe të hoxhallarëve dhe të atyre që e donin. Ai mjaftohej me disa kafshata që i fitonte më djer-sën e ballit. Birit të tij i cili e qortoi duke i thënë se i kishte refuzuar dhuratat e shumë dijetarëve, i lexoi këtë ajet fisnik:

“...Shpërblimi i Zotit tënd është më i mirë dhe më i qëndrue-shëm.” (Taha, 131)

Imam Ahmedi, i cili ishte shumë i përpiktë për të mos i nënshtuar mirësitë e kësaj bote ndaj dëshirave të nefsit, edhe pse ishte shumë i kujdesshëm në çështjen e asketizmit dhe devotshmërisë, jetonte në modesti dhe thjeshtësi. Ai i kujtonte shpesh virtytet e të mëdhenjve të Islamit para tij dhe ankohej duke thënë:

“Ku ishin ata, ku jemi ne!..”

Ai priste mysafirë në shtëpinë e tij në të cilën nuk gjendej gjë tjetër përveç një hasre të vjetër dhe disa tasave e tenxhereve. Ata i nderonte me bukë të thatë ngaqë nuk mund të bënte asgjë më shumë dhe i respektonte me sjellje të larta. Kur i vinin në dorë tre-pesë dërhëmë, menjëherë ua jepte të afërmve nevojtarë apo atyre që i kërkonin ndihmë.

Hazreti Ahmed ibn Hanbeli siç jetonte me asketizëm dhe varfëri në jetën materiale, ashtu jetonte edhe në jetën shpirtërore.

ÇFARË ËSHTË ASKETIZMI?

Kur u pyet:

“Çfarë është asketizmi?”, ai u përgjigj:

“Asketizmi është tre llojesh:

I pari: Asketizmi i popullit injorant që përbëhet nga lënia e haramëve.

I dyti: Asketizmi i dijetarëve. Ky përbëhet nga largimi prej tepricës së hallalleve. Përdorimi i tyre sa më pak të jetë i mundur, domethënë vetëm sa të kenë nevojë.

I treti: Asketizmi i të urtëve. Ky përbëhet nga lënia e çdo gjëje që të bën të harrosh Allahun Teala.”

Asketizmi dhe tevekkuli i tij ishte larg rrugës që ndjekin të shkretët që e lënë punën në këtë botë dhe u shtrijnë dorën njerëzve, sepse asketizmi i vërtetë nuk është privimi nga pasuria, por që pasuria të mos sundojë zemrën.

Një ditë Imami u pyet:

“A pasuria apo varfëria është më e virtytshme?” Ai u përgjigj kështu:

“Bëj tregti në pazar dhe mos ua shtri dorën njerëzve. Nuk di se ka virtyt më të madh sesa të mos ua shtrish dorën njerëzve.”

Edhe një cilësi tjetër dalluese e Imam Ahmed ibn Hanbelit, i cili nuk ua shtrinte dorën njerëzve dhe i cili ia shprehte nevojat e veta vetëm Allahut, ishte dashuria e veçantë ndaj të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), me hadithet fisnike të të cilit preokupohej.

SHËRIMI I TEBERRUKUT

Dashuria që ndjente ndaj të Dërguarit të Allahut (s.a.s.), e bëri Ahmed ibn Hanbelin një prej dijetarëve të mëdhenj të hadithit prej paraardhësve të devotshëm. Gjithashtu u bë shkak që të linte vepra shumë të vlefshme në këtë fushë.

Sa mësimdhënës që janë këta shembuj teberruku (begatie) që reflektojnë dashurinë që ai kishte ndaj Krenarisë së Gjithësisë, të Nderuarit tonë (s.a.s.):

Tregon biri i Ahmed ibn Hanbelit (r.a.), Abdullahu:

“Babai mernte një fije prej flokëve të Resulullahut (s.a.s.), e vendoste mbi buzë dhe e puthte. Babanë e kam parë duke e vendosur edhe mbi sy fijen e flokëve të të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

Ai e fuste në ujë fijen e flokut të Resulullahut (s.a.s.) dhe pastaj e pinte atë ujë. Me këtë ujë (begatinë e tij) kërkonte shërim nga Allahu Teala.

Një ditë babai mori tasin në të cilin pinte ujë Resulullahu (s.a.s.). Pastaj e lau atë në një enë të gjerë dhe piu nga ai ujë.

Përsëri ai pinte nga uji i zemzemit me nijetin e shërimit dhe me të lagte duart dhe fytyrën.” (Dhehebi, Sijeru A’lami’n-Nubela, Bejrut 1986-1988, XI, 212.)

Lidhja shpirtërore e Imam Ahmed ibn Hanbelit me të Dërguarin e Allahut (s.a.s.), arriti deri në atë masë sa që transmetohet se tri hadithe fisnike i ka marrë në ëndërr nga vetë Resulullahu, alejhi’s-selam.

Kjo dashuria e madhe i ngarkoi atij një detyrë:

VUAJTJA PËR MBROJTJEN E BESIMIT

Për shkak të situatave jashtëzakonisht kritike si preokupimi i tepërt me filozofinë dhe lartësimi i mendjes mbi revelatën hyjnore, u shfaqën disa fraksione të devijuara në botën islame të cilat dolën jashtë rrugës së ehli sunet ve’l-xhematit.

Mutezileja, e cila ishte njëra prej këtyre, në periudhën e Ahmed ibn Hanbelit mori nën ndikim kalifët abbasitë.

Udhëheqësit e helmuar me mendime të devijuara filluan t’i merrnin në hetim me imponim të gjithë dijetarët dhe t’ua impononin mendimet e tyre duke përdorur fuqinë e pushtetit. Shumë dijetarë i pranuan for-

malisht mendimet e atyre për të shpëtuar nga padrejtësia dhe presioni përgjatë këtyre ngjarjeve që në historinë islame u quajtën “mihne”. Ndërsa Imam Ahmed ibn Hanbeli (r.a.), tha të drejtën dhe shprehu bindjen që kishte në zemër.

Fillimin e kësaj ngjarjeje e tregon si më poshtë Rabi ibn Sulejmani, i cili ishte prej nxënësve të Imam Shafiut:

Një ditë Imam Shafiu më tha:

“Rabi! Merre këtë letër dhe çoja Ahmed ibn Hanbelit! Pastaj më sill përgjigjen e tij!”

Edhe unë e mora letrën dhe shkova në Bagdad. Në namazin e mëngjesit u takova me Imam Ahmed ibn Hanbelin (r.a.). Namazin e mëngjesit e fala pas tij.

Pasi Imam Ahmedi u largua nga mihrabi, iu afrova, i dhashë letrën dhe i thashë:

“Kjo është një letër që ua ka dërguar vëllai juaj nga Egjipti, Imam Shafiu.”

Ai më pyeti nëse e dija se çfarë përmbante letra. Unë i thashë se nuk dija gjë. Pas kësaj Ahmed ibn Hanbeli e hoqi vulën mbi letër dhe filloi ta lexonte. Papritur sytë iu mbushën me lot. Unë i thashë:

“O Imam! Qoftë për mirë, inshallah! Çfarë shkruan në letër?”

Filloi të më tregonte:

“Imam Shafiu paska parë në ëndërr Hazreti Pejgamberin (s.a.s.). I Dërguari i Allahut i paska thënë:

“Shkruaji një letër Ahmed ibn Hanbelit dhe jepi salam edhe prej meje. Me të vërtetë ai do të përballet me një fitne të madhe dhe do t'i kërkohej të thotë se Kurani është i krijuar. Kurrë të mos i bindet kësaj kërkesë! Allahu do ta bëjë emrin e tij të përmendet deri në kiamet dhe do ta lartësojë.””

Unë i thashë:

“O Imam! Sa përgëzim i madh që është ky për ty!”

Nisur nga kjo, Imam Ahmed i hoqi këmbët nga gëzimi dhe ma dha mua.

Pasi mora letrën me përgjigjen e Ahmed ibn Hanbelit, u ktheva në Egjipt.

Letrën ia dhashë Imam Shafiut.

Nisur nga kjo Imam Shafiu më tha:

“Nuk dua të të mërzis duke ta marrë atë këmbë që ta ka bërë dhuratë. Por të paktën fute atë në ujë dhe ma jep mua atë ujë, në mënyrë që edhe unë të bëhem ortak me ty në begatinë e asaj këmbë.”

Ja solidariteti dhe dashuria që kishin ndaj njëri-tjetrit dijetarët e sinqertë dhe të devotshëm...

Ja lidhja e tyre me dashuri ndaj të Dërguarit të Allahut (s.a.s.)...

Ëndrra u realizua. Imam Ahmed i, si shumë dijetarë të tjerë, u imponua për të thënë se “Kelamu'll-llah / Kurani” është i krijuar.

Shumë prej tyre shpëtuan nga përndjekja duke bërë komentime të ndryshme.

Por Imam Ahmed ibn Hanbeli, siç shprehet “miku i Zotit” Bishr el-Hafiu, shfaq një durim prej pejgamberi dhe doli si flori i pastër nga zjarri në të cilin u hodh.

DURIMI PREJ PEJGAMBERI

Ai nuk bëri lëshime prej atyre që besonte. Për shkak të kësaj u rrah me këmbë për ditë të tëra dhe me pranga në duar e bënë të ecte nga Bagdadi deri në Tartus. U burgos njëzet e tetë muaj. Pastaj u mbajt nën vëzhgim. U ndalua që të jepte mësim dhe t'u mësonte hadithe të tjerëve...

Ai duroi kundrejt të gjitha këtyre torturave për ta mbrojtur fisnikërinë e Islamit dhe nderin e dijes kundrejt fuqisë së arrogancës.

Edhe kjo është një e vërtetë se;

Kontradiktat që përjetuan katër imamllarët e medhhebeve tona me qeveritë e atyre periudhave dhe vuajtjet që hoqën prej tyre, ishte që feja jonë sublime të mbartej në kohët e ardhshme siç e ka lënë amanet i Dërguari i Allahut (s.a.s.).

Po ta kishte ulur kokën Ahmed ibn Hanbeli si të shkujdesurit, Allahu na ruajt, do të dobësohej besimi i ehli sunetit dhe të gjitha mendimet e një fraksioni të devijuar që pati ndikuar te udhëheqësit zullumqarë, hap pas hapi do të bëheshin zyrtare.

Ahmed ibn Hanbeli (r.a.), i hoqi këto vuajtje, por u bë përkthyesi i ndjenjave të umetit. Ai i çliroi zemrat me qëndrueshmërinë dhe trimërinë e tij. Edhe pse vetë nuk donte aspak, fama e tij u përhap në të gjithë botën islame. Ai i mposhti i vetëm të gjithë zullumqarët.

Ai e konsideronte edhe famën si një fatkeqësi dhe me personalitetin modest që kishte, thoshte se dëshironte të jetonte pa u njohur në njërën nga lagjet e Mekës.

Por për shkak të dashurisë që kishte ndaj Allahut dhe të Dashurit të Tij, Zoti e bëri atë të dashur të robërit e Vet.

Aq sa kur ndërroi jetë, xhenazja e tij u bë dëshmitare e kësaj dashurie të jashtëzakonshme:

XHENAZJA QË U BË SHKAK PËR UDHËZIM

Njerëzit u dyndën si rrëkeja edhe nga krahinat e tjera përreth Bagdadit për të falur namazin e xhenazes së Hazreti Ahmed ibn Hanbelit. Në namazin e xhenazes së tij morën pjesë me mijëra besimtarë.

Atë ditë shumë njerëz prej çifutëve dhe të krishterëve në qytet u bënë myslimanë duke parë përcjelljen madhështore të kësaj xhenazeje.

Bijtë e vet që i edukoi, mbajtën gjallë Musnedin dhe medhhebin e tij.

Hanbelizmi, i cili është njëri prej katër medhhebeve të vërteta që akoma ekzistojnë dhe që kanë pasues, është formuar rreth mendimeve të Ahmed ibn Hanbelit (r.a.).

Jeta edhe e këtij dijetari të madh, i cili ishte monument i asketizmit, devotshmërisë, mjaftueshmërisë me atë që ka dhënë Zoti, qëndrueshmërisë dhe dashurisë, kaloi me shërbime fetare të natyrës sadakatun xharije - lëmoshë rrjedhëse në dije dhe urtësi.

Allahu i Lartësuar na bëftë prej robërve të Tij që e praktikojnë Islamin me dashuri dhe që e mbrojnë me një fuqi dhe qëndrueshmëri të madhe! Na bëftë umet të lidhur me dashuri ndaj Resulullahut dhe robër adhures të devotshëm ndaj Tij!

Na ruajt nga mashtrimi prej kësaj bote e kënaqësive të saj dhe nga humbja e botës tjetër e shpërblimet e saj!

Amin!..

Çfarë i mësoi ai në njerëzimit? Si ia mësoi dhe çfarë nxori në pah?

MIQTË E ALLAHUT QË E BËNË ZEMRËN FALTORE: Hoxha i Nderuar Musa Efendi

*Njerëzimi që sot merr rrugën e psikologut
dhe psikiatrit pasi i nxeht bashkëshortit/es,
punës, jetës dhe (mungesës së) vlerësimit, në
të kaluarën tonë të mrekullueshme mjekohej
me bujari, shërbim, dashuri, altruizëm dhe
hijeshi te zemrat e mique të Zotit të cilat ishin
shndërruar në vendstrehim për të tjerët.*

MIQTË E ALLAHUT QË E BËNË ZEMRËN VENDSTREHIM PËR TË TJERËT:

Hoxha i Nderuar Musa Efendi

KEMI NEVOJË PËR UDHËRRËFYES...

Njeriu e admiron karakterin...

Shoqëritë magjepsen ndaj personalitetit...

Individët dhe shoqëritë kanë nevojë për liderë të cilët do t'i pasojnë dhe do t'i ndjekin me dashuri...

Allahu i Lartësuar për shkak të kësaj nevoje i ka dërguar njerëzimit peygamberët të cilët janë edukuesit më të mëdhenj të njerëzve. Njerëzimin e ka ftuar te mirësia, e vërteta, drejtësia dhe përfundimisht, te lumturia e të dy botëve duke dërguar rreth 124 mijë peygamberë nga babai i njerëzimit, Hazreti Ademi e deri te Krenaria e Gjithësisë, Hazreti Muhamed Mustafai (s.a.s.).

Zoti (xh.xh.), i cilëson peygamberët në Kuranin Fisnik si imamllarë, pra, prijës të shoqërisë:

“Ne i bëmë ata udhëheqës që udhëzonin sipas urdhrit Tonë dhe i frymëzuam që të bënin vepra të mira, të kryenin faljet dhe të jepnin zekatin, dhe ata vetëm Ne na adhuruan.” (Enbija, 73)

Shoqëritë e privuara nga personalitetet e tilla janë llastuar për shkak të mirësive të ndryshme dhe kanë rënë në dorën e njerëzve të devijuar e të shthurur që e kanë çuar popullin drejt degradimit, rebelimit ndaj Zotit dhe vrazhdësisë së dëshirave të nefsit. E ardhmja e një shoqërie të tillë ka qenë shkatërrimi. Andaj në ajetin fisnik thuhet:

“Kur vendosim ta shkatërrojmë një qytet, Ne i urdhërojmë (për mirë) të pasurit e tij dhe, kur ata bëjnë mbrapshti në të, atëherë përmbushet Vendimi (i dënimit) kundër tyre dhe Ne i shkatërrojmë gjer në themel.” (Isra, 16)

Çdo besimtar është i obliguar me detyrën që së pari të ndërtojë personalitetin e tij dhe pastaj t’i prijë shoqërisë aq sa ka arritur ta ndërtojë atë personalitet, në mënyrë që ta mbrojë njerëzimin nga shfaqjet e shkatërrimit hyjnor. Zoti na mëson këtë përgjërëm nga të gjitha lutjet e robërve të Tij të sinqertë:

“Na bëj prijës të të devotshmëve!” (Furkan, 74)

“Miqtë e Zotit janë besimtarë të urtë, të devotshëm dhe të përsosur që i kanë dhënë të gjitha përpjekjet e tyre për moralin e lartë, domethënë për kauzën e lartësimit drejt pjekurisë shpirtërore dhe qiellit të dritës duke e shpëtuar njerëzimin nga bataku i errët i mohimit dhe mëkatit.”

Në këtë mënyrë;

Detyrën për edukimin, dëlirjen dhe udhëzimin e individëve dhe shoqërisë pas Pejgamberit të Fundit, Hatemu’l-Enbija (s.a.s.) e deri në kiamet, e kanë trashëguar miqtë e Allahut. Këto personalitete të larta që e kanë arritur përsosmërinë e fesë në aparençë dhe në aspektin shpirtëror, do ta vazhdojnë udhëzimin e njerëzve deri në kiamet me lejen e Allahut duke u përhapur nëpër kohë si personalitete të vyera.

KUSH ËSHTË MIK I ALLAHUT?

Miqtë e Zotit, pra, këta njerëz që ne i përmendim me konceptet ehlull-llah, evlijau’ll-llah (evliatë) janë besimtarë të urtë, të devotshëm dhe të përsosur që;

- I gdhendin në personalitetet e tyre bazat e dukshme dhe të padukshme të Islamit,
- Arrijnë përsosmërinë në të gjitha veprimet dhe sjelljet e tyre duke përparuar shpirtërisht në rrugën e asketizmit e devotshmërisë,
- Arrijnë kënaqësinë e besimit dhe thellësinë në ndjenja,
- I kanë dhënë të gjitha përpjekjet e tyre për moralin e lartë, domethënë për kauzën e lartësimit drejt pjekurisë shpirtërore dhe qiellit të dritës duke e shpëtuar njerëzimin nga batakut e errët i mohimit dhe mëkatit.”

Babai ynë i ndjerë, Hoxhë Musa Topbashi (k.s.), i cili ndërroi jetë më 16 korrik të vitit 1999, ishte një mik i Allahut prej të cilit kemi pasur mundësinë për të përfituar.

Singeriteti dhe dëlirësia e tij në ibadet e bindje ndaj Zotit dhe përpjekja e serioziteti i tij në udhëzim e edukim, përbënin rregull për ne. Ai ishte udhëzues në rrugën e Zotit për ne me singeritetin e madh që kishte ndaj hoxhës së tij, Hazreti Ramazanogllu Mahmud Samiut.

Ai ishte shembull për ne me mundin dhe përpjekjen e madhe që jepte për fondacionin e shërbimet fetare dhe me finesën e veçantë të tij në bujari...

Me fytyrën e tij plot nur, ishte një kandil ndriçues udhëzimi që në çdo moment na kujtonte lumturinë e shpërnguljes me faqe të bardhë në botën e përtejme. Ai për ne ishte;

SHEMBULLI I FYTYRËS SË BARDHË...

Një fytyrë e bardhë, e bukur dhe e qeshur, e pastër fizikisht dhe shpirtërisht me gjurmët e sexhdes që ndriçonin me nurin e ibadetit para agimit, është prej cilësive dalluese të miqve të Zotit.

Kur sahabët e nderuar e pyetën të Dërguarin e Allahut (s.a.s.):

“Kush janë robërit evlia të Allahut?”, Resulullahu (s.a.s.), u përgjigj:

“(Robërit evlia të Allahut) janë ata njerëz që kur i shikon në fytyrë, të kujtojnë Allahun Teala.” (Hejsemi, X, 78; Ibn Maxhe, Zuhd, 4.)

Babai im i nderuar, Musa Efendi, me fytyrën e tij të ndritur ndikonte me një tërheqje shpirtërore qoftë edhe te njerëzit që i takonte rastësisht në rrugë përgjatë udhëtimit dhe që nuk e njihnin aspak atë.

Ndërsa një shembull tjetër i bukur i kësaj drite dhe shkëlqimi në fytyrat e miqve të Zotit është Hazreti Mevlana:

Zonja Gurxhu e cila ishte vajza e sulltanit selçuk të kohës dhe nxënësja e Hazreti Mevlanës, një ditë e dërgoi te teqeja e Hazreti Mevlanës piktorin dhe skulptorin Ajnu'd-Devle. Qëllimi ishte që, nëse ia dilte mbanë dhe merrte leje, të vizatonte Hazreti Mevlanën.

Piktori shkoi në një gjendje të shkujdesur nga përshpirtshmëria e audiencës dhe i tregoi Hazreti Mevlanës për situatën. Ndërsa ai me një fytyrë të qeshur i tha:

“Bëje nëse mund ta bësh atë që të është urdhëruar!”

Piktori filloi ta pikturonte atë fytyrë plot dritë, por sa më shumë që të vizatonte, vinte re se fytyra që kishte përballë ishte shndërruar në një formë krejt tjetër dhe nuk kishte lidhje me atë që kishte pikturuar. Ai nuk e perceptoi dot këtë të fshehtë dhe përsëri filloi ta vizitonte. Por pa kaluar shumë kohë edhe kjo tentativë shkoi dëm. Kështu përdori njëzet faqe. Më në fund e kuptoi dobësinë e tij dhe u detyrua të hiqte dorë nga kjo kërkesë. Pastaj shkoi dhe i puthi duart Hazreti Mevlanës, sepse arti i atij piktorit të njohur, humbte në vijat e veta.

Kjo ngjarje që e tronditi atë edhe më shumë ngaqë ndodhi në fushën që ai ishte i specializuar, ia zgjoi zemrën atij. Pastaj u zhyt në mendime plot admirim, mahnitje dhe magjepsje duke imagjinuar bukurinë e kandilit të parë të miqve të Zotit, të Dërguarit të Allahut, alejhi's-salam, i cili siç shprehet Kurani Fisnik ishte Siraxh Munir / Kandili që përhapte dritë. Pastaj i rrodhën këto fjalë nga goja:

“Nëse evliaja i një feje është i tillë, kush e di si mund të ketë qenë Pejgamberi i saj?!.”

Kjo bukuri që reflektonte në fytyrat e miqve të Zotit, sigurisht se nuk buronte nga ngjyrat dhe drita që i përkiste kësaj bote, por nga përshtirshmëria që i përkiste botës shpirtërore. Kjo dritë është bukuria e një jete të stolisur me Kuran dhe Sunet.

Për këtë arsye;

Një cilësi tjetër dalluese e miqve të Zotit është rruga e drejtë e tyre. Domethënë;

NJË JETË SIPAS KURANIT DHE SUNETIT

Të jesh mik i Allahut Teala do të thotë të bësh një jetë me devotshmëri.

Devotshmëri do të thotë që njeriu të takohet me Zotin në zemër, domethënë që të shfaqen në zemër cilësitë e bukura si mëshira, dhembshuria, falja dhe butësia. Domethënë që njeriu të kërkojë kënaqësinë e Allahut të Lartësuar në çdo veprim, në çdo gjendje, madje në çdo frymëmarrje.

Të bësh një jetë me devotshmëri do të thotë të posedosh një zemër që kupton nga bukuritë e xhenetit, mrekullitë e tij dhe nga mirësia hyjnore për të fituar xhenetin.

Fjala devotshmëri përmendet 258 herë në forma të ndryshme në Kuranin Fisnik.

Gjëja që i thuhet marifet / njohja e Zotit, urtësi, mirësi, asketizëm apo tasavvuf / mistika islame, përbëhet nga përjetimi/zbatimi i Islamit me një ndjenjë të thellë, domethënë me devotshmëri që nga Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (s.a.s.) e deri te Hazreti Ebu Bekr es-Siddiku (r.a.), që nga Hazreti Bajezidi Bestami e deri te Shah Nakshibendi (k.s.), që nga Imam Rabbani e deri te Halid el-Bagdadi, që nga Hazreti Ramazanogllu Mahmud Samiu e deri te Topbashzade Musa Efendi.

Allahu i Madhëruar na fton që të bëhemi prej robërve të devotshëm, domethënë që jetojnë me devotshmëri duke përparuar në cilësitë besimtar dhe mysliman.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Kini frikë Allahun dhe dijeni se Allahu është me të devotshmit.” (Bekare, 194)

Mënyra për të përfituar në një formë të vërtetë nga këshillat dhe sugjerimet që ndezin nëpër zemra dritën e udhëzimit të Kuranit Fisnik, i cili është një kushtetutë hyjnore për të gjithë njerëzimin, është bërja e një jete me devotshmëri, domethënë të qenët i devotshëm. Në ajetin fisnik thuhet:

KUSHTI I DEVOTSHMËRISË

“Ky (Kurani) është lajm i qartë për të gjithë njerëzimin dhe udhërrëfyes e këshillë për të devotshmit.” (Al Imran, 138)

Miqte e Zotit janë njerëz të devotshëm që i ftojnë besimtarët për t’u bërë të devotshëm dhe që ua kanë dedikuar jetën e tyre thirrjes së njerëzve në Islam dhe shërbimeve fetare. Rugët, metodat dhe faltoret e atyre janë institucione të ndërtuara për të zbatuar urdhrin: “Ndihamoni njëri-tjetrin në devotshmëri!” Në ajetin fisnik të mëposhtëm urdhërohet kështu që besimtarët ta ndihmojnë njëri-tjetrin në devotshmëri e mirësi dhe të solidarizohen të bashkuar në këtë çështje:

“...Ndihamojeni njëri-tjetrin në punë të mira dhe në të ruajturit nga të këqijat dhe jo në gjynahe dhe armiqësi! Frikësojuni Allahut, sepse Ai dënon ashpër.” (Maide, 2)

Kur njeriu vendos për të dalë në një udhëtim, merr me vete edhe përgatitjet e nevojshme për rrugë. Veçanërisht nëse marrim parasysh udhëtimet e gjata të të kaluarës, udhëtari e kishte të domosdoshme që të merrte me vete ushqim.

Çdo njeri kur ndërron jetë del në një udhëtim të gjatë i cili përbëhet nga berzahu, mahsheri, llogaria, peshorja dhe më së fundi nga ura e Siratit që vendoset mbi xhehenem. Ushqimi i vetëm që do të na bëjë dobi përgjatë këtij udhëtimi është devotshmëria.

Urdhri hyjnor:

“...Pajisuni me gjërat që ju nevojiten për rrugë dhe dijeni se pajisja më e mirë është devotshmëria...” (Bekare, 197)

Sepse nëse kemi devotshmëri, mundësitë si dija, ibadetet, mirësitë, marrëdhëniet me njerëzit dhe shërbimet fetare, do të na shpien te Zoti (xh.xh.). Nëse nuk do të kemi devotshmëri, rezultati ynë do të jetë shkatërrimi ngaqë veprat tona do ta humbasin vlerën...

Kurani Fisnik na e kujton devotshmërinë me shembuj të ndryshëm.

DEVOTSHMËRIA SI NJË PARZMORE DHE PETK...

Njeriu vesh rroba për ta mbrojtur trupin e tij të brishtë nga i ftohti, i nxehti dhe nga probleme të tjera të ndryshme, për ta mbajtur larg shikimeve si domosdoshmëri e nderit dhe turpit dhe për t'i mbuluar mangësitë, për t'u dukur bukur dhe për t'u stolisur.

Siç ka nevojë trupi për mbulim fizik, mbrojtje, mbulim të mangësive dhe zbukurim në aparencë, edhe shpirti, nefs dhe zemra kanë nevojë për petk dhe mbrojtje shpirtërore. Pra, kanë nevojë për petkun e devotshmërisë që e mbron njeriun nga të këqijat dhe dëmet shpirtërore dhe e stolis shpirtërisht.

Në ajetin fisnik thuhet:

“...Petku i devotshmërisë... Ja pra, ai është më i miri.” (A'raf, 26)

Detyra e “ehlu'll-lahut / miqve të Allahu” si Hoxhë Musa Efendiu, nga një aspekt është që të presin rrobat e devotshmërisë nga atllasi i të vërtetës dhe t'i veshin nxënësit e marifetit / njohjes së Zotit me devotshmëri për hallkën e përshpirtshmërisë.

Tasavvufi / mistika islame është arti i arritjes së devotshmërisë. Ndërsa devotshmëri do të thotë që t'i dobësojmë dëshirat vetjake, t'i zhvillojmë aftësitë shpirtërore dhe të formojmë miqësi me Allahun Teala. Nëse do ta shpjegojmë me një fjalë tasavvufin i cili do të thotë edukim i njeriut, do të mjaftonte fjala “devotshmëri”.

Miq të e Allahut e kanë shprehur këtë të vërtetë me paralajmërime dhe sugjerime të ndryshme. Abdulkadir Gejlani (k.s.), ka thënë:

“O bir! Kur të mbledhësh pasuri, mos u bëj si ai njeriu që mbledh dru natën, por që nuk e di se çfarë ka fituar. Ki kujdes nëse pasuria që ke fituar është hallall apo haram, është e lejuar apo e ndaluar. Të gjitha veprat e tua bëji sipas tevhidit dhe devotshmërisë.”

Edhe Hazreti Imam Rabbani është shprehur se rruga shpirtërore mund të përsoset vetëm me dije të dobishme, vepër të mirë dhe devotshmëri.

Sepse devotshmëri do të thotë që ta shndërrojmë zemrën në reflektuese të cilësive të bukura duke e mbrojtur atë nga masivaja, domethënë nga çdo gjë që na largon nga Allahu (xh.xh.).

Miqtë e Allahut të cilët kanë arritur grada të larta në devotshmëri, posedojnë cilësi etike shumë sublime siç janë falja, mëshira, dhembshuria, altruizmi dhe bujaria.

Edhe babai im i nderuar, Musa Efendiu ishte krejt tjetër për sa i përkiste finesës në bujari dhe infak, veçanërisht në dhënien e dhuratave dhe nderimin e të tjerëve. Kujtimi më i bukur i asaj fytyre të ndritur ishte:

FINESA NË BUJARI...

Hazreti Musa Efendiu e bënte infakun me një metodë shumë të bukur islame, me mirësjellje dhe me edukatë. Ai i fuste në një zarf të bukur ato që do t’ia jepte dikujt dhe pasi shkruante mbi të disa fjalë që shprehnin respekt, shkruante edhe këtë:

“Ju falënderojmë që e pranuat nderimin tonë.” Domethënë e falënderonte sinqerisht me gjithë zemër atë që e merrte ngaqë ishte bërë shkak për të fituar kënaqësinë e Allahut. Ndërkohë ai shfaqte një përpikëri të madhe për të mos e lënë marrësin në pozitë të vështirë.

Çështja të cilën e theksonte më shumë në këshillat që na i jepte ishte infaku, domethënë harxhimi në mënyrë bujare i mirësive që i ka dhënë Allahu sipas kënaqësisë së Zotit (xh.xh.).

Për realizimin e kësaj na këshillonte pehrizin, në kuptimin për t’i mbajtur në nivelin më të ulët nevojat e nefsit. Ai thoshte:

“Bir! Patjetër jetoni me pehriz dhe bëjini infak për Allahun ato që ka dhënë Allahu!”

“Gjendja juaj e pehrizit le të mos jetë vetëm për tri muaj. Pehrizin mos e kufizoni vetëm në muajin e Ramazanit. Atë aplikojeni në çdo fushë të jetës. Domethënë gjithmonë jetoni me pehriz dhe pjesën që mbetet pasi të plotësoni nevojën bëjeni infak në rrugën e Allahut!”

“Këtë dijeni mirë se, edhe nëse jeni në sarajin Dollmabahçe apo në sarajin Topkapi, përsëri jeni të detyruar të bëni një jetë me pehriz. Për këtë arsye, pasurinë mbajeni jashtë zemrës suaj.”

“Nëse nuk e bëni infak pjesën e pasurisë që ju mbetet pasi të plotësoni nevojën tuaj, do të thotë se keni shfaqur mosmirënjohje kundrejt mirësive që jua ka dhënë Allahu. Mos harroni se mirësitë që nuk bëhen infak, janë të çuara dëm. Ndërsa mirësitë e çuara dëm përbëjnë mëkat për botën tjetër që ka një llogari shumë të rëndë.”

Ai kishte metoda të bukura edhe në çështjen e mësimit të infakut dhe bujarisë. Kur do t'i jepte diçka një të varfri, nganjëherë ia jepte me dorën e fëmijëve të vegjël. Në këtë mënyrë i mësonte ata për të bërë infak.

Një herë kur po mblidhte ndihma për një shërbim të rëndësishëm, u kthye dhe po shikonte një fëmijë rreth moshës shtatë-tetë vjeçare që po qëndronte pothuajse pranë tij. Fëmija që nuk ishte i vetëdijshëm për këtë shikim, i hodhi në arkë ato pak para të thyera që kishte me një përshpirtshmëri të madhe të zemrës së tij të vogël ngaqë ndjeu emocionin e mobilizimit të të mëdhenjve për të bërë infak. Pasi e pa këtë Musa Efendiu (k.s.), i thirri fëmijës, ia ledhatoi kokën dhe pasi i bëri disa komplimente të bukura, i tha me shaka:

“Të lumtë bir! Po të shikoja që në fillim. Po të mos kishe dhënë gjë, do ta mërzisje këtë gjyshin tënd!..”

Mëshira dhe dhembshuria ndaj të gjitha krijesave e “evliave të Allahut” të cilët i kanë bërë zemrat e tyre vend të reflektimit të cilësive të bukura të Allahut (xh.xh.), janë të veçanta. Një cilësi tjetër dalluese e atyre është;

NJË ZEMËR SI STREHË PËR TË TJERËT...

Njerëzit më fatlumë janë ata të cilët e shndërrojnë zemrën në një strehë shpirtërore nën atmosferën e Kuranit Fisnik e Sunetit profetik dhe i përfshijnë brenda saj të gjitha krijesat. Zemrat e mëshirshme e të buta janë pothuajse si një strehë apo si krahët e një nëne që i përfshijnë të gjitha krijesat...

Pasi zemra të mbushet me frymëzimet hyjnore, asaj i lind dëshira për t'u shërbyer krijesave për hatër të Krijuesit. Ata që vendosin Allahun dhe Resulullahun në qendër të miqësisë, miqësohen me të gjitha krijesat. Zemra e një njeriu shërbyes të tillë zgjerohet dhe bëhet një "zemër e pasur" që i përfshin të gjitha krijesat, domethënë, bëhet një strehë e lëvizshme që i përfshin të gjitha krijesat.

"Çfarëdo që të jesh, kthehu te shpëtimi. Kthehu prej gabimit në të cilin gjendesh. Kthehu në origjinë dhe eja te faltarja e shpresës. Eja te pendimi në derën e faljes..."

Domethënë;

Kjo thirrje e mëshirës është një ftesë ndaj të gjithë robërve të Allahut, në çfarëdo gjendjeje që të jenë, për ta shijuar lumturinë e vërtetë, për ta perceptuar virtytin e vërtetë dhe për të shikuar fytyrën e buzëqeshur të Islamit.

Kjo thirrje është ftesë për në udhëzim. Kjo është një thirrje për t'i shpjerë te drita e besimit njerëzit e devijuar që kanë mbetur në errësirë. Është një thirrje për mëkatarët të cilët kanë rënë në kthetrat e dëshpërimit që të pendohen përsëri. Është një thirrje jo për t'i lënë ata në gjendjen e keqe në të cilën ndodhen, por për ta eliminuar atë gjendje. Është një thirrje për t'i konsideruar mëkatarët si një zog i plagosur dhe për t'i vendosur në sarajin e zemrës, në mënyrë që të mjekohen.

Qëllimi i kësaj thirrjeje tolerante është që njeriu të nderohet me Islamin duke u njohur me xhevarihin (diamantin) e botës së brendshme të tij dhe duke e shpëtuar nga gabimet e duke e nxjerrë në një terren të ngrohtë e të begatë të dhembshurisë dhe tolerancës. Pra, nuk do

të thotë që t'i pranojmë të gjithë pa pasur asnjë qëllim duke i lënë në gjendjen e vjetër të cilën kishin. Andaj qëllimi është përmirësimi i botës së brendshme të atij njeriu (mëkatarit). Për këtë arsye, edhe teknikut i çohet një mjet i prishur për ta rregulluar. Bazuar në këtë, edhe zemrat e njerëzve të devotshëm u ngajnë vendeve ku bëhen riparime. Për shkak se puna që bëhet aty është rregullimi i gabimeve, natyrisht se thirrja u bëhet më shumë njerëzve që kanë gabime.

Nëse i hedhim një sy të gjithë historisë islame duke filluar që nga epoka e lumturisë (periudha e të Dërguarit të Allahut), do të vëmë re se nuk janë përjetuar pothuajse aspak probleme psikologjike dhe psikiatrike përgjatë periudhave kur gjendeshin miqtë e Allahut të cilët i janë drejtuar me këtë thirrje tolerante çdo shtrese të shoqërisë dhe që i kanë pranuar në zemrat e tyre si strehë njerëzit e dobët, të varfrit, mëkatarët, të shkretët, të dëshpëruarit dhe të dhunuariat. Mëxhliset e miqve të Allahut janë vende lumturie.

ATMOSFERË E SHËNDETSHME DHE QË TË FAL PREHJE SHPIRTËRORE...

"Musa Efendiu (k.s.), ka thënë: "Gjendja juaj e pehrizit le të mos jetë vetëm për tri muaj. Pehrizin mos e kufizoni vetëm në muajin e Ramazanit. Atë aplikojeni në çdo fushë të jetës. Domethënë gjithmonë jetoni me pehriz dhe pjesën që mbetet pasi të plotësoni nevojën bëjeni infak në rrugën e Allahut!"

Sepse ato zemra si dete bëheshin shkak për pastrimin dhe përmirësimin e shumë mëkatarëve të mëdhenj që dilnin në brigjet e tyre.

Ato zemra si strehë i bënin të lumtur shumë njerëz të mërëzitur dhe të gëzuara shumë zemra të thyera. Fatkeqët që sot e gjejnë zgjidhjen te vetëvrasja, ilaçet, droga dhe alkooli, atë kohë dorëzoheshin te zemrat e buta të atyre strehëve.

Në strukturën e shoqërisë që ngrihej mbi shtyllat e forta të atyre strehëve, pothuajse groposehin faktorët që shkaktonin vuajtje shpirtërore si padrejtësia, zullumi, tirania dhe mizoria.

Në këtë shoqëri ku dominonte devotshmëria ngaqë padishahët u shërbenin miqve të Zotit, ushtarët ishin të përkushtuar ndaj çlirimeve, tregtarët ishin njerëz të ndershëm, të pasurit ishin bujarë dhe modestë, të varfrit ishin të ndershëm e me dinjitet, dijetarët ishin të sinqertë dhe të virtytshëm, gjykatësit ishin të ndërgjegjshëm dhe të drejtë, burrat ishin të dashur, punëtorë e besnikë dhe gratë ishin të edukuara e me hijeshi, sigurisht se nuk vihej re ndonjë problem psikologjik dhe psikiatrik.

Kush mund të hynte në depresion dhe për çfarë të hynte në një gjendje të tillë në një shoqëri ku ishin formuar fondacione për të kompensuar qoftë edhe pjatat që shërbëtorët i thyenin përgjatë punës?

Për çfarë arsyeje mund të hynte dikush në stres në një shoqëri ku nënat sulltaneshë kishin formuar fondacionet për pajën dhe gjendeshin 1400 institucione të fondacioneve të regjistruara dhe të themeluara vetëm nga gratë?

Sigurisht se edhe përgjatë atyre periudhave kishte sëmundje mendore dhe nervore për shkaqe fiziologjike e të tjera të ngjashme me këto. Por sidoqoftë kishte spitale psikiatrike në të cilat këta pacientë shëroheshin me zërin e ujit të rrjedhshëm e me harmoninë e notave muzikore dhe ushqeheshin pothuajse me qumësht zogu falë fondacioneve të pasura.

Përfundimisht, njerëzimi që sot merr rrugën e psikologut dhe psikiatrit pasi i nxeht bashkëshortit/es, punës, jetës dhe (mungesës së) vlerësimit, në të kaluarën tonë të mrekullueshme mjekohej me bujari, shërbim, dashuri, altruizëm dhe hijeshi te zemrat e miqve të Zotit të cilat ishte shndërruar në faltore.

Shërimi i vërtetë vjen nga Allahu Teala. Edhe shkaqet e shërimit në fakt realizohen duke ndjekur Kuranin dhe Sunetin. Mbreti i Aleksandrisë i dërgoi Pejgamberit tonë të Nderuar shumë dhurata dhe një mjek. Pasi mjeku qëndroi për një kohë të caktuar, vuri re se nuk kishte asnjë njeri që të shkonte dhe të aplikonte te ai. I Dërguari i Allahut, alejhi's-selam, i tha këtij mjekut:

“Mund të kthehesh te familja jote, sepse ne jemi një popull që

nuk hamë derisa të na marrë uria. Edhe kur hamë, nuk hamë derisa të ngopemi.” (Halebi, Insanu'l-Ujun, III, 299.)

Domethënë se shërimi fizik dhe shpirtëror gjendet te pasimi i traditës së të Dërguarit të Allahut (s.a.s.).

SHËRIMI GJENDET TE DEVOTSHMËRIA...

Ndërtimi i një shoqërie të tillë plot prehje shpirtërore dhe i një civilizimi të tillë virtytesh nga njeriu gjysmë i egër i xhahilijetit, është një mrekulli e Resulullahut (s.a.s.)... Ilaçi dhe shërimi i Traditës Profetike...

Sa më shumë të qëndrojmë larg këtyre në këtë kohë, sa më shumë që të qëndrojmë larg mëshirës, dhembshurisë, modestisë së adhurimit të Zotit dhe devotshmërisë, edhe problemet fizike e shpirtërore do të arrijnë pikën kulmore.

Zgjidhja përsëri gjendet te ato zemra si strehë...

Edhe i nderuari, Musa Efendiu (k.s.), krahët e mëshirës së gjerë të të cilit përfshinin edhe zogjtë, pulëbardhat, macet dhe qentë, ishte një zotëri Stambolli dhe një burrë osman i dedikuar ndaj vakëfit që kishte mbetur nga ajo periudhë.

Ndërkohë që e kujtojmë edhe një herë me mëshirë, mirënjohje dhe falënderim Sulltanin e zemrave, Hazreti Musa Efendiu, i cili martoi shumë të rinj të varfër, formoi institucione shërbimi të veçanta për të moshuarit e vetmuar dhe të sëmurët e varfër, bëri shumë infak për kurset e Kuranit në të katër anët e Anadollit dhe i cili i përfshinte në zemrën e tij vuajtjet e të gjithë vëllezërve dhe e të gjithë umetit të Muhamedit, kërkoj nga vëllezërit tanë që të luten për shpirtin e tij fisnik duke kënduar tri herë suren Ihlas dhe një herë suren Fatiha.

Zoti i Lartësuar na bashkoftë me grupin e robërve të Tij të cilët përfitojnë nga përsheptshmëria e Krenarisë së Gjithësisë, e të Nderuarit tonë (s.a.s.), që thellohen në devotshmëri, që piquen me mëshirë dhe që përhapin mëshira nga zemrat e tyre pikërisht si evliatë e Tij!..

Zoti na bëftë prej atyre që e zbukurojnë jetën me dije të dobishme, me vepra të mira dhe me devotshmëri, që bëjnë një jetë të mbushur me shërbime fetare e infak dhe që shpërngulen në botën e përtejme me faqe të bardhë!

Amin!..

PËRMBAJTJA

PREZANTIM	5
PARATHËNIE.....	21
Të bëhemi nxënës të tij	31
Kurani, Besimi, Ibadeti dhe Personaliteti.....	53
Morali i lartë	75
Vlerat tona që janë harruar.....	101
Prehja familjare	125
Ramazani dhe Bajrami	139
Husni Hulk: Morali i lartë.....	157
Lutja e Pejgamberit.....	175
Rregullat e lutjes.....	193
Metoda dhe mënyra që të mahnisin.....	211
Udhërrëfyes për dashurinë hyjnore	235
Nga lumi i gjakut te civilizimi i virtyteve.....	251

Shoqëri që kishte arritur prehjen	267
Shoqëria e Epokës së Lumturisë në edukimin e të Dërguarit të Allahut.....	279
Shoqëria më ideale që dëshmoi historia	293
Katër miqtë e zgjedhur të Pejgamberit ﷺ	311
“Imami më i madh” në dije, ibadet dhe sinqeritet: Imam Azami Ebu Hanife	341
Personaliteti i lartë në dije, ibadet dhe sinqeritet: Imam Shafiu	359
Imam Maliku Shembulli i dinjitetit në dije, ibadet dhe sinqeritet	379
Shembulli i asketizmit, dashurisë dhe qëndrueshmërisë: Imam Ahmed Ibn Hanbeli	393
Miqtë e Allahut që e bënë zemrën faltore: Hoxha i Nderuar Musa Efendi	407